

ABDÜLKÂDİR LÂZİB DİRİÖZ'ÜN EMRÎ TERCÜMELERİ

BURHÂN-İ LÂMÎ'

Mirzâ Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

RİSÂLE-İ EYYÛBÎYE

Mirzâ Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

ŞERH-İ ÂYÂT-İ MÜVERRAHA

Mirzâ Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

MÜNÂZARA-İ DÎNÎYYE

Mirzâ Muhammed Nâtık-i Erdistânî

DÜRÛS-İ DİYÂNE

Hadîkatü'l-Bahâiyye fî Dürûsi'l-İbtidâiyye

Münîr-i Nebîl-zâde

İÇİNDEKİLER

BURHÂN-I LÂMÎ^c

Birinci Nokta	4
İkinci Nokta	8
Üçüncü Nokta	9
Dördüncü Nokta	9

RİSÂLE-İ EYYÛBİYE

Birinci Makam.....	27
İkinci Makam.....	29
Üçüncü Makam	32

ŞERH-İ ÂYÂT-İ MÜVERRAHA

Kur'ân-ı Mecîd	49
Tevrât Kitâb-ı Müstetâbı	54
Mukaddes İncil Kitabı	67
Zend ve Âvestâ.....	73

MÜNÂZARA-İ DÎNİYYE

Mukaddime.....	85
Birinci Bâb – Tabî'yyûn (natüralistler) ve mâddiyyûn (materyalistler) ile münâzaraya dâirdir. .	87
İkinci Bâb – Zerdüştilerle münâzaraya dâirdir.	95
Üçüncü Bâb – Mûsevîlerle olan münâzaraya dâirdir.	99
Dördüncü Bâb – Hristiyanlarla münâzaraya dâirdir.	110
Beşinci Bâb – Müslümânlarla münâzaraya dâirdir.....	116
Altıncı Bâb – Ezeli ve Beyânîlerle münâzaraya dâirdir.	139
Hâtîme (Son Söz) – Ahd ve Sâbit Olma Makâmı ile Nâkızların şüphelerini giderecek bir özet... 163	

DÜRÛS-İ DİYÂNE

Başlangıç	167
Birinci Bölüm	
<i>Lüzûmlu ba‘zı mes‘elelerle, ba‘zı ilmî ve temel terimleri ve Emr’in muhtasar bir târihçesini, kısa bir şekilde, ve suâl ve cevap olarak göstermektedir.</i>	171
İkinci Bölüm	
<i>Tanrı’nın varlığını kısaca ispâta dâirdir.</i>	192
Üçüncü Bölüm	
<i>Bir mürebbînin lüzûmu hakkındadır.</i>	201
Dördüncü Bölüm	
<i>Dinin fayda ve lüzûmu ile, felsefesini kısaca beyân eder.</i>	212
Beşinci Bölüm	
<i>Peygamberlerle, Hakk’ın Vahyi’ne matla‘, Emr’ine maşruk olan Ülü’l-‘Azm Zâtların hak olduklarını ispât eden muhtasar deliller beyânındadır.</i>	220
Hâtime (Son Söz)	238

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BURHÂN-İ LÂMÎ'
(PARLAK DELİL)

MÜELLİF

Mirzâ Muhammed
Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

MÜTERCİM

Abdülkâdir Lâzib Diriöz

BİRECİK, 1947

Hüve'l-Hayyü'l-Kayyûm

(O, Diri'dir; Ayaktadır, Her Şeyi Tutan, Kaldırandır.)

Milâdî 1911 yılının son günlerine ve Hicrî 1330 senesinin iptidâlarına tesâdüf eden şu günlerde, beni hayrette bırakan bir makale gördüm: Protestanların misyonerlerinden olup, kendisini Milâdî XX. asrın ulemâsından ve Garb'ın medenî, kibar ve terbiyeli kimselerinden sayan ve adı Peter Z. Easton olan birisi, Mevlâ'l-Verâ Abdülbahâ Hazretleri'nin, Avrupa'nın geniş memleketlerinde yükselen semâvî kelâmının nüfûzunu görerek, o kadar haset ateşle tutuşmuş ve bu sebepten edep ve insanlıktan o kadar çıkmış ki; *Evangelical Christianity* gazetesinde, münderecâtı baştan aşağı sövme ve iftirâdan ibâret olan bir makâle neşretmiştir.

Evet, haset, birçoklarını edebin yüksek makâmından, yâve-gûluğun (saçma sapan laf etmenin) en alçak bir noktasına indirmiş ve onları yalan ve iftirâdan ibâret yazılar yazmak zilletine giriftâr etmiştir. Haset ateşinin bu adamda daha fazla tutuşmasının sebebi, büyük bir şahsiyet olan Başdiyakoz (Archdeacon) Wilberforce'un, Hazret-i Mevlâ'l-Verâ Abdülbahâ'yı, ulemânın makâmına lâyük bir sûrette, o yüksek cemiyet huzurunda, halka "mevlâ" (efendi) ta'bîriyle tanıtarak, fevkalâde saygı göstermesi olmuştur.

Bilhassa, ben bu makâleyi okuduğumda düşündüm ki, bu şahıs bir takım saçma sapan şeyler yazmak sûretiyle, kendi haset ateşini teskin etmek istemiş ve âciz olan hasımların yegâne silahı olan yalan ve iftirâ ile, kendi kendisini gâlip addetmek zannına kapılmıştır. Onu görmekle çok müteessir ve müteessif oldum. Zira, bu gibi çirkin hâllerin ve sıfatların, medenileşmiş ve tezhîb-i ahlâk etmiş olma iddi'âsında bulunan kimselerden sadir olacağını tahmin etmiyordum. Yâ acabâ (şaşılacak şey)! Dünyanın başka kıtalarında, iftirâ ve yalancılar daha az mı idi ki, Avrupalılardan da böyle kimselerinin zuhûrunu bekleyelim? Ve kendisini hüsn-ü ahlâk muallimi ve Hristiyanlığın faziletkâr mürevvici (yayıncısı) olarak tanıtan bir kimseden, Hazret-i Mesîh'in muallimlerinin aksine, birtakım sıfatlarla vasıflanmış görmeyi, Tanrı şahittir, istemeyiz.

Her zaman, cihânda, geçmişteki çirkin insanların böyle benzerleri mevcûd olduğu gibi, güzel ahlâk sahiplerinin de bulunması muhakkaktır. Ta ki Hazret-i Mesîh'in, "Ağacı, meyvelerinden tanıyınız" kelâmının sırrı zâhir olsun ve Hazret-i Mesîh'in hakikî havâirileriyle, taklitçileri olan kimseler birbirinden ayrılsın.

Hazret-i Mevlâ'l-Âlem Abdülbahâ, Avrupa ahâlisini, insanlığın yüksek adâbına da'vet buyuruyor. Ve lâkin Peter Z. Easton, onlara, sövme, kınama, yalanlar ve iftiralar ta'lim ediyor. Hazret-i Mevlâ'l-Verâ Abdülbahâ, cihân halkını, birleşmeye ve birlik olmaya çağırıyor; fakat Peter Z. Easton, halkı, ihtilâfa ve ayrılığa çağırıyor. Mevlâ-yi Âlem Hazret-i Abdülbahâ, duâ toplantılarında, mubârek ellerini gökyüzüne kaldırarak; Avrupalılar için, Yüce Tanrı'dan, rahmet ve bereket diliyor; Lâkin bu Peter Z. Easton, ilmî dergilerde Doğuluların, Mesîhîlerin terbiye ve edeplerinden uzak bulduklarını tesbit ederek; onlar için, eziyet ve kötülük talep ediyor. İnsanların Efendisi Hazret-i Abdülbahâ: "Kimseye fenâ söylemeyin ve hiçbir ferd için kötülük istemeyin" diye buyuruyorlar. Lâkin Peter Z. Easton, kendisinin üç milyon olarak kabûl ettiği insanlar için, "İyilik yapmayın ve merhamete şâyân görmeyin" diyor. Artık bilmiyorum, güzel meyvelerle fena ağaçtan ibâret olan kimseleri ne sûretle birbirinden ayırt edelim ve Hazret-i Mesîh'in "Ağacı meyvesinden tanıyınız" şeklindeki mübârek sözlerini ne şekilde anlayıp tefsir edelim? İtikadımca, bundan başka mizân olamaz. Zaten Peter cenâpları da, bundan başka bir şey ta'lim edemez.

Metta İncili'nin 12. bâbının 34. âyetine bak ki; Hazret-i Mesîh, gönülleri kendine çeken bir sedâ ile buyuruyor: "Ey engerek nesli! Siz şerîrlerden iken, nasıl olur da, ağzınızdan güzel sözler sâdir olur?" Eğer şeker kamışından, acı hanzal* meydana gelmesi ve güzel kokulu gülden, kerih rayihalar intişar etmesi mümkün olsaydı; yine aslâ bu alâmetler semâvî kitaplarda nâzil olmaz ve bu farklar, hakikî ölçü ve mizânlardan sayılmazdı. Binâenaleyh, Hazret-i Abdülbahâ'dan halkı, vefâ ve birliğe ve güzel ahlâka da'vet husûsunda sâdir olan ve Peter cenâplarından yalan ve iftirâya, şetim ve lânet ve sâireye dâir zuhûr eden şeyler, hep iki tarafın mahiyetini meydana koymak ve her ağacın ne gibi meyve verdiğini anlatmak ve bu sûretle; uyanık olan kimselerin eline sahîh bir mizân vermek içindir.

Hulâsa, âcizleri, onun yazdığı makâleyi dikkatle gözden geçirdim. Peter cenâplarının, kendi zo'munca, Emr-i A'zam'ı redd için dört delil ileri sürmüş olduğunu gördüm. Binâenaleyh, biz de, bu dört nokta üzerinde durarak, fikrimizi açıklayacak ve onun vâhi hayâllerindeki butlâmı ispât edeceğiz.

1. Bahâullah hakkında asılsız şeyler yazan ve O Hazretten mezmûm, kötü sıfatlar rivâyet eyleyen târihçilerin sözleri.

* Hanzal: Ebû cehil karpuzu olarak da bilinen, portakal büyüklüğünde, çok acı bir meyve.

2. Bahâîliğin vahdet-i vücûddan ve vahdet-i vücûdun ise bâtil mesleklerden ibâret bulunduğu.
3. Bahâî diyânetinin, isdibdâtın ihyâsına müncer olacağı (despotluğa götüreceği) ve isdibdâtın ise, bugün medenî âlemde terk edilmiş ve ancak zulümkâr devletler arasında yaşamakta olduğu.
4. Bahâî diyânetinin, hiçbir özelliği ve üstünlüğu hâiz olmadığı; daha açık ibâre ile: ‘Bahâullah, Mesîh’in ta’limâtında olmayan ne gibi bir yenilik göstermiştir ve imtiyâzı neden ibârettir?’

İşte bu dört noktadan ona cevap vermeyi vecîbe sayarak; hakkı bâtıldan, hidâyeti dalâletten ayıracağız.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BİRİNCİ NOKTA

Müverrihlerin şehâdetinden ibârettir. Yani, bu misyoner Peter Z. Easton cenâpları, Cemâl-i Akdes-i Ebhâ aleyhinde yazı yazan kimselerin sözlerine itimad ederek, iztihza tarikiyle (alaycı bir yolla) diyor ki: “Niçin sayın Wilberforce, Bahâullah’ın ahvâlini İnan’da ve Akkâ’nın etrafında seyâhat yapmış olan misyonerlerden sormamış ve onların Bahâullah aleyhindeki yazılarına itina ve itimat buyurmamıştır?” İşte misyoner cenaplarının delilinin hulâsası bundan ibârettir. Lâkin bu delil, ilim sahipleri yanında, son derece zayıf ve kabûl edilemez bir delildir.

Evvelâ, bu makâleyi yazan muharrir-i âciz, son derece ta’accüp ediyorum ki, Peter Z. Easton gibi, kendi kendisini XX. asrın ulemâsından sayan, Hak ile bâtili seçmek kudretine mâlik olduğunu iddi’â eden bir zât; nasıl oluyor da, yalnız bir tarafın şehâdetine itimât ediyor? Bi-taraf bir şahsın, hiç değilse, dost ve düşmanının, kötü ve iyi söylenenlerin, müspet ve menfi sözlerini inceleyerek, doğru bir nazarla bakması lâzımdır ki; mes’elenin hakikatine muttali olsun, ve adl ve hakkaniyet dâiresinde bir hüküm versin.

Evet, Cemâl-i Akdes-i Ebhâ hakkında fena yazanlar olduğu gibi, Şark ve Garp müverrihlerinden, ehl-i nazâr ve basîret sahibi olan birçok kimseler de, müşarünileyhi son derece methetmek sûretiyle yazı yazmışlardır. Hangi kanuna uyararak, insanın yalnız hasmın sözleriyle iktifâ etmesi ve yalnız düşmanların yazdığı şeyleri doğru kabûl etmesi icâb eder? Bu yoldan başka, yalnız bir tarafın sözlerini dinleyip, diğer tarafın şehâdetine ehemmiyet vermeyenler hatâ eder.

Saniyen, acaba Avrupa ahâlisi târih okumamışlar mıdır? Ve “târih tekerrürden ibârettir” sözünü işitmemişler midir? Acaba milâdî târihin iptidasında ve Hristiyanlığın yeni zuhûrunda, meşhûr bir müverrih ve büyük bir filozof olan Romalı Tacitus “Kemâl-i sarâhatle, Mesîh dini insanlığın düşmanıdır” diye yazmamış mıdır? Yine başka bir yerde “Hristiyanlık, öldürücü bir hurâfedir” dememiş midir? Yunan müverrih ve filozoflarından başka biri olan Suetonius da, Mesîh’in şerefli dinine, hıyânet adını vermiş ve onu kabûl etmeyi, vatana karşı sadakatsizlik ve devlete karşı hıyânet saymıştır. Kilisenin târihlerine mürâcaat buyurunuz ve bu hakikatleri kendi gözlerinizle görünüz ve Peter Z. Easton cenâplarının, târihin hakikatlerinden ne derece gafil bulunduğunu müşâhede ediniz. Şimdi hâl-i seferide olmaklığıma rağmen; Protestan, Katolik, Ortodoks mezheplerine âit yanımda dört kilise târihi mevcûdudur. Hepsinde de; Yunan, Roma, İskenderiye filozoflarının Hristiyanlığı red hakkında yazdıkları ve belki Hazret-i Mesîh’in aleyhinde telif ettikleri kitapların adları yazılıdır.

Milâdî II. asrın filozoflarından meşhûr Celsus büyük bir kitap yazarak, Mesîh dinini reddetmiş ve onu, Ulu Hazret-i Mesîh’in tâhir ve mutahhar olan şahsiyetleri hakkında, bir takım töhmet ve iftiralarla doldurmuştur.

Eflatûn ekolünün büyük filozoflarından Suriyeli Porphyrios, koca bir kitabı Hristiyanlık aleyhinde doldurmuş ve Hazret-i Mesîh ile öğrencileri hakkında, muktedir olduğu kadar töhmet ve iftirâ savurmuştur.

Bu kitap, Mesîh Dini'nin iki hükümdârı Kayser II. Sydocius ve Kayser III. Dovalantianus tarafından yakılmak sûretiyle ortadan kaldırılmıştır. Kilise müverrihleri, onun, âlim bir filozof ve telifte muktedir bir şahsiyet olduğunu yazmışlardır.

Hükümdar Antonious'un muallimi olup belâgat ilminde üstad olan Ferento dahi, Hristiyanlığın aleyhinde ve Mesîh'e mensup kimselerin adap ve ahlâklarının fenâlığı hakkında on beş cilt kitap telif eylemiştir.

Avrupa ahâlisinin "Hikmeti Yüksek Kayser" diye tanıdıkları ve takdîr-kâr evsaf ve meziyetlerden bahsettikleri büyük kayserlerden, ilim ve felsefede meşhûr Marcus Antonious, ki Amerikalı James Murdoch tarafından "Kilise Târîhi" tercümesine dâir olan eserde Ammonius Saccas'ın İskenderiye'de te'sis ettiği üniversite için yazılan bölümde, bu meşhûr ve ta'riften müstağnî bulunan zât, buyuruyor ki: "Bu üniversiteden iki büyük rütbeli zât yetişmiştir: Birisi Kayser Marcus Antonious, diğeri Epicetetus'tur."

İşte yukarıda vasfını işittiğin bu yüksek ve hikmetli kayser, Hristiyan olanları "inatçı, akılsız, her türlü iyi vasıf ve fazîletlerden mahrum" diye yâd ederdi. Ve yine Hristiyanların imhâ edilmesini, kendisine en büyük meşgale sayardı. Ve daima bağırırdı ki: "Nâsıralı 'Îsâ'nın ahvâlini, kendi kavmi olan Yahudilerden sorunuz; yoksa hiç birisi kendisini görmemiş olan zavallı Romalılardan sormayınız. Onlar, tembel ve aşağı bir yaratılıştaki oldukları için, 'Îsâ'nın tâbî'lerine katılmıştır."

Kayser Julian -ki büyük bir filozof idi ve Hristiyanlar kendisini "Mürted Julian" diye anarlardı- Hristiyanlık aleyhinde ve Mesîh diyânetinin âdâbını tezyif yolunda, birkaç kitap yazarak, onları "insanlık düşmanı" diye vasıflandırdı.

Artık, bizzat Yahudilerin Hazret-i Mesîh hakkında yazmış olduklarını söylemeğe kalem cesâret edemez. Lâkin, zekâsı olanlara şu kadarı kâfidir ki; o Hazret'in zuhûrundan 1900 sene geçtiği hâlde; bugünkü güne kadar Yahudilerden birisi, o Hazret'in dinini tetkik edip, aslâ ona bir kıymet vermemişlerdir. Yahudi ulemâsının onun hakkında ne yazdıkları ve onu ne gibi evsâf ile vasf ettikleri, bundan anlaşılmaktadır.

O hâlde, yukarıda söylenenler hakkında bilgi edinilmiş oldu. Ben, o acayip makâlenin muharriri olan Peter Z. Easton'dan sorarım: Acaba lâyük müdür ki, bu husûsta bahse girişen bitaraf bir kimse, yalnız Bahâhullah'ın ahvâl ve adabı hakkında fenâ şeyler yazmış olanların sözlerine itimât etmiştir de, bir sürü meşhûr ulemâ ve filozoflardan ibâret olan, Hazret-i Mesîh Aleyhisselâm'ın düşmanları tarafından yazılan şeyleri hesaba katmaz? Ve yalnız hepsi de onların şakirtlerinden ibâret olan İncil yazarlarının kelâmına itimât eylesin de, ehl-i ilimin büyüklerinden sâdir olanların şahadetlerini bir tarafa koysun? Acaba bu hâl tuhaf değil midir? Lâkin, muharrir-i âciz

derim ki, ne Hazret-i Mesîh'in zamanında, ne de bu zamanda akıllı olan bir kimsenin, düşman sözüne i'timâd etmesi câiz değildir. Belki o şahsın yaptıklarını ve eserlerini ve kendisinden sâdir olan şeyleri çekip tartması ve onlara bakması icâb eder. Bu sûretle, Hazret-i Mesîh'in "Ağacı meyvesinden tanıyınız." kelâmını, doğru bir terâzi olarak kabûl etmek lâzım gelir. Zîrâ şurası açık ve güneş gibi meydandadır ki, büyük adamların daima çekemeyenleri ve düşmanları çok olur. Âciz kalınca, töhmet ve iftirâyâ yapışarak, küfretmeye ve kötü söz söylemeye kalkışır. Bu sebepten hükemâ, "Küfür sarırmak, âcizlerin silahıdır." demişlerdir.

Murdoch, Kilise Târîhi'nin Tercümesi'nde yazıyor: "Roma hükümdârları, ekseriyâ mutedil ve kendi tabasının dinine hürmetkâr olurlardı. İki sebepten dolayı Hristiyanlar'a taarruz ediyorlar ve onları ortadan kaldırmaya ve yok etmeye çalışıyorlardı: Birinci sebep, kendi dinlerine karşı olan sevgi idi. Onlar istiyordu ki, Hristiyanlar onların dinine dokunmasın ve dinleri zaafa uğramasın. İkinci sebep, Mesîh dinine düşman olanlar, imparatorların yanında, onları fahiş töhmetlerle ithâm ederek, kendilerine her türlü ayıp ve noksanlığı atfediyorlardı. Hakk'tan korkmak, namaz ve ibâdeti terk etmek, mülk ve saltanatın talebinde bulunmak, devlet ve hükûmeti devirmek gibi iftirâlar bunlardan idi. Her türlü fîsk u fücûr içinde olduklarını, misafirlere ölü eti yedirdiklerini söylüyorlardı. Yani diyorlardı ki; Romalıların çocuklarını çalarak boğazlar, düğün ve ziyafetlerde bunları sarf ederler. Bunlar, mezkûr müellifin yazdığı töhmetlerin özetidir. Bunları, hakkın tasdiki ve bâtilin reddi için, şahadet olmak üzere yazıp neşr ediyoruz. Eğer bir kimse, bu hâdiseleri düşünecek olursa, bu gibi yalanların her zaman Hakk'ın düşmanları tarafından icâd edildiğini görmüş olur ve böyle şeyler, aslâ hakikatin ta'yini ve hakkın bâtilandan ayrılması husûsunda, bir kıymeti hâiz olamaz.

O hâlde, nasıl olur da basîreti olan bir kimse, Bahâullah'ın düşmanları tarafından yazılan şeylere i'timâd eder ve "Birâderine zehir vermek istemiştir" yalan ve uydurmalarına kapılır? Eğer bu gibi iftirâlar ölçü olarak kabûl edilseydi, hiçbir kimsenin hak olduğu sâbit olamazdı. Zirâ, bu gibi şeylere marûz bulunmayan kimse yoktur. (Üvey kardeşi) Mirzâ Yahya Ezel, Bağdâd'da iken, Emrullah'ın ilerlemesi ve Kelimetullah'ın nüfûzu husûsunda, Vücûd-i Akdes'in açık eserlerini görerek, Hazret-i Bahâullah'a son derece haset ve düşmanlık gösterdi. Düşmanların desise ve entrikalarına karşı mukavemet gösterilmesine ve ahbablarının O'nun etrâfında toplanmasına tahammül edemedi. Erbâb-ı butlânın kârı olan can korkusuna düşerek, ahibbaya yanaşmak cesâretinde bulunamadı. Bugün Peter cenâplarının kalbinde tutuşan haset ateşi gibi, onun da kalbinde alevler yükselmeğe başladı. Bu sebepten, mükerreren Bahâullah'ın katli için faaliyete geçti ve Edirne'de müşarünileyhi zehirlemeye çalıştı. Mute-med zâtlardan işidildiği vech ile, iki kere teşebbüs etti. Beceremeyince hileye saparak, feryâd etti ki: "Bana zehir vererek öldürmek istiyorlar."

Şu nükte de gayet açıktır ki, âciz olan hasım, daima bu gibi şeylere yapışır; bir takım gizli vâsita ve desiselerle, kendi hasmına mukavemet etmek ister. Lâkin gâlib

olan taraf bunun aksinedir; çünkü o, kuvvetli olduğu için böyle desiselere lüzûm görmez.

Ben târihî ve hissî bir takım delillerle, munsif ve bitaraf olanlara karşı, ispat ederim ki; Ezel'i, Nâsireddin Şâh'ı ve bazı azılı ahontlar gibi Bahâullah'a düşman kesilen kimseleri, yine onun, kâdir ve muktedir olan kalemi ölümden kurtarmıştır. Yoksa, Bâbîler bunların hiçbirini diri bırakmazdı.

Evet, Bahâullah'ın, incelikte gülşenden esen seher rüzgârından daha rakîk ve letafette güzel kokulu gül yapraklarından dökülen bahar yağmurlarından daha latîf olan semâvî beyânâtı, onun dostlarını öyle bir sûrette terbiye etti ki; bütün cihânın dehşet ve hayretini mûcib oldu.

Zirâ bunlardan yalnız 313 zât, Mazenderân'da, birçok devlet askerleriyle, aylarca harb ettiler. Diğerleri, şecaatte, yüreklilikte, azim ve rüsûhta, Neyrîz, Zencân, Mazenderân'ın korkunç çarpışmaları sırasında bütün düşmanlarını dehşete düşürdüler. Hattâ diğer milletlerin muhariplerini, hayret ve taaccüpte bıraktılar. İşte bunlar, o mübârek beyânat sâyesinde, o derece rikkat-i kalbe, o kadar güzel tab'a ve ahlâka mâlik oldular ki; uzun müddet, yani Bahâullah'ın Bağdâd'da teşriflerinden zamanımıza kadar, karşılaştıkları her bir belâ ve hâdiseye son derece sabır ve tahammül gösterdiler ve bir kimseyi incitecek veya devletin kanununa mugayir düşecek hiçbir harekette bulunmadılar. Öldürüldüler, fakat kimseyi öldürmediler. Şiddetli musibetlere giriftâr oldular. Ağızlarını açıp da, hâllerinden şikâyet etmediler. Aşkâbâd'da Milâdî 1882 târihinde vukû'a gelen, merhûm Hacı Muhammed Rızâ-yi İsfahânî'nin şehitliği hâdisesinde, polis müdürü, şehri son derece heyecan içinde bularak, Bahâîleri tehlikede gördüğü için, onlara silah taşıma izni verdi. Bununla beraber, Bahâîler kabûl etmeyip, ölmeyi, kendilerini savunmaktan evlâ bildiler.

Hükûmet, şehit merhûmun katil ve muharriklerinin muhakemesine kıyâm edince, her iki tarafı sorguladı. Beş ay sonra, bir hâkim, askerî muazzam bir hey'etle, Petersburg'dan Aşkâbâd'a geldi. Tafsili uzun sürecektir olan meşhûr muhakeme vukû' buldu. Muhakemeden sonra, iki katilin asılmasına ve müşevviklerin ebedî olarak Sibiryâ'ya nefy ile zorlu işlerde çalıştırılmalarına hüküm sâdir oldu. Kanun mûcibince memleket vâlisinin üç güne kadar bu cezâyı indirmeye selâhiyeti vardı. Bahâîlerden dört zât, Merv'in fâtihi ve memleketin vâlisi olan Kamarof'un yanına giderek, düşmanları olan canileri hakkındaki cezânın hafifletilmesini ricâ ettiler. Vâli, Bahâîlerin iyi hâl ve hareketlerinden son derece memnun olduğu için, ricâlarını kabûl buyurdu. İki katilin asılmasından vazgeçerek, Sibiryâ'ya ebediyen nefy edilmelerini ve diğer nefy-i ebedîye mahkûm olanların da, ağır işlerde çalıştırılmalarıyla beraber, sekiz sene sürgün ve adi haps ile cezâ görmelerini kararlaştırdı. İşbu arz olunan fıkralar, sözden ibâret olmayıp, Aşkâbat hükûmetinin defterlerinde kayıtlıdır. Devletin de resmi evrâkı arasında saklıdır.

Artık bilemem, kendi mensuplarını bu kadar rikkat-i vicdân ve hüsn-ü ahlâk ile yetiştirmiş olan bir kudret ve hareket, kardeşini zehirlemek isteyen katil bir şahıstan sâdir olabilir mi?

Hazret-i Mesîh'in "Ağacı meyvesinden tanıyınız" kelâmı ve diğer mîzân olan "Sen sözlerinle tanılır ve ölçülürsün" kavli nerede kaldı? Acaba Bahâîlik'e düşmanlık vesilesiyle, bütün bu muteber mîzânları unutup inkâr etmek insâf mıdır? « مَا لَكُمْ كَيْفَ » (Neye hükmederseniz, size kalmış) [Kalem, 68/36]

İKİNCİ NOKTA

"Bahâîlik, vahded-i vücûd mesleğinden ibârettir" diyor. Bu da Bahâîlik hakkında açık bir iftira ve töhmetten başka bir şey değildir. Veyahut vahded-i vücûdun ne olduğunu bilmemekten ileri gelir. Zîrâ Bahâullah'ın ta'limâtı, hiçbir sûretle vahded-i vücûd mes'elesine benzemez. İşbu vahded-i vücûd mes'elesi, ilmî mes'elelerden olduğu için, onu münakaşa etmek, ulemâyâ düşen bir keyfiyettir. Dinlere ait vahy ve elçilik makâmı ile bir alakası yoktur.

Muharrir-i âcizin i'tikadına göre, vahded-i vücûd mes'elesine; zâhidliğe ve çetin riyâzetlerle uğraşarak cismânî lezzetlerden uzaklaşmağa istinâd eden "Eflatunî Felsefe"den doğma bir şeydir ki; Hristiyanlık'ta rûhbanlığı ve İslamiyet'te tasavvufu meydana getirmiştir. Bu felsefe ise, Hind hükemâsından Atina filozoflarına, onlardan da, "Yeni Eflâtûncular" (Neo-Platonistler) denilen filozoflara intikâl etmiştir. Zirâ, Eflâtûnîlerin ervâh mes'elesindeki i'tikadları şöyledir: Âlemde fâil ve müessir bir cevherden ibâret olan rûhun hakîkati, çoğalmayan bir tek hakikatten ibârettir. Bu çoğalmayan hakikat de, bütün eşyayı ihâte eden (kaplayan) cevher-i basit ve Zât-ı Kadîm'dir. Zirûh mahlûkâtta mevcûd olan ervâhın her biri, bu kadîm hakîkatten onlara aks etmiş bir cüz, bir ışıktır. Eflâtûnîler ise, bu esâsın ayrıntısı olarak, şöyle izhâr ederler ki; ervâh-ı beşerden her biri, Hakîkat-i Külliye-yi ilâhîye'den bir parıltı ve o Zât-ı Kadîm ve Kutsî'den bir sızıntı olarak, beden zindanında hapsedilmiştir ve o basit, küllî ve Hakîkatü'l-Hakayık'tan (Gerçekler Gerçeği'nden) uzak ve meçhûl kalmıştır. O hâlde, kemâle tâlib olanlar, uykusuzluk, namaz, oruç gibi bir takım güç riyâzetlere katlanmalı ve cisme ta'alluk eden ni'met ve lezzetlerden uzak durmalı ki; onun rûhu, beden zindanından kurtulsun ve o kadîm olan Hakîkatü'l-Hakayık'a vâsıl olsun ve ebedî sa'âdete nâil bulunsun. Şu ibâre, "Eflâtun-i ilâhî"nin sözlerinden olarak, İbn Miskeveyh'in *Tezhîbü'l-Ahlâk* isimindeki kitabında şöyle yazılmıştır: "İrâde ile öl ve tabî'at ile diril."

İşte vahdet-i vücûd mes'elesinin hulâsası budur ve onun mehaz ve menşe'i (kaynağı) yukarıda zikr olunmuştur. Eğer ehl-i tahkîk (araştırmacılar), ince bir nazarla, ümmetlerin vücûd bulmasına ve meydana gelmesine dikkat ederse; vahded-i vücûdun köklerini ve bu garip akîdenin zerrelerini, Yunan filozoflarının fikirlerinden Garp

âlimlerinin fezâsına baştanbaşa saçılmış olduğunu görürler. Nitekim, Batı kavimlerinin hutbe ve makâlelerinde, bu izler hâlâ açıkça görülmektedir. Sözün uzama korkusu olmasaydı, onların bazı ibârelerini buraya derceder idim. Tâ ki işin hakîkatı, erbâb-ı basîret olanlara ma'lûm ola ve vahded-i vücûdun çıkışı ve Easton cenâplarının bu hakîkatlere karşı cehli tamâmen anlaşıla. Hazret-i Mevlâ'l-Verâ Abdülbahâ, değerli *Mufâvezât* kitabında, vahded-i vücûda inananlara, hakîkati izâh buyurmuşlardır. Zirâ bu mes'eleye inananları, enbiyâ ve mürselin mûkabilinde zikr ederek, bu gibi vâhi şüphelerin ilkâsına aslâ yol bırakmamışlardır. Eğer bir kimse, bu kıymetli kitabın 214'üncü sahifesine mürâcaat ederse, bu töhmetin ne kadar yersiz olduğunu anlar.

ÜÇÜNCÜ NOKTA

Diyor ki: “Bahâî diyânetinin neticesi, istibdâd saltanatının geri dönüşüdür.” Diğer sözleri gibi, bunun da sırf bir yalan ve töhmetten ibâret olmasından sarf-ı nazar, Bahâîlik hakkındaki ahkâm ve şerâite vâkıf olmadığına delildir. Kitâb-ı Akdes'te, her bir belde bir beytül-adlin (adâlet evinin) kurulması ve onların âzânının da seçim şartları, sarih olarak yazılmıştır. Bu âzânın da, son derece temiz kalpli ve bütün insanların iyiliğini isteyen kimseler olarak, işleri meşveret etmeleri emr edilmiştir. Yine bu Zuhûr-ı A'zam'ın en meşhûr elvâhından biri olan *Beşâret Levhi*'nde ve faslın sonunda buyuruyorlar. Hulâsası şudur: “Her ne kadar cumhuriyet ben-i beşerin asayiş ve servetine sebep ise de, saltanat azamet-i îlâhîyenin âyetlerinden bir âyet olduğu için; hükûmetlerin en iyisi, bu ikiden teşkil olunandır.” Yani, irsî saltanat ile millî meşveret ve nâipler meclisine bağlı olması lâzımdır. Devlet ve milletin mühim işleri, bu iki rükünün el ele vermesiyle intizâm peyda eder. Tâ ki mülk ve millet kemâle varsın ve halk izzet ve asayişin son mertebesine terakkî etsin. Levh-i Mübârek'in aslı yanımda olmadığından hulâsasını zikrettim.

Eğer *Beşâret Levhi*'ne mürâcaat edilirse, bu beyânatta olan güzelliği ve metâneti görenler “*Fetebârekallahu ahsenü'l-hâlikîn*”¹ demekten kendilerini alamazlar. Kitâb-ı Akdes mülhakâtından sayılan diğer büyük bir levhte de nâipler meclisi ile şûranın tertib ve usûlü için, İngiliz devlet sistemini örnek göstermişlerdir. Bu büyük devletin parlamentosunu itimât ve i'tibâra yakın saymışlardır. Binâenaleyh, onun istibdâdın vukû'undan korkması, Zuhûr-ı A'zam'ın ahkâmını bilmemekten ve bu gibi milletlerarası bahislerde, düşmanların sözüne itimât etmekten ileri gelmiştir.

DÖRDÜNCÜ NOKTA

Mühim noktalardan biridir ki; “Bahâî diyânetinde Mesîh dininde olmayan ne gibi bir yenilik vardır?” diyor. Her ne kadar bu mes'ele çok ince ve derin konulardan

¹ «فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» (Yaratıcıların En Güzeli olan Allah ne yücedir.) [Mü'minûn, 23/14]

olup, her iki milletin kitaplarından, tam bir basîretle, kâfi bilgi elde etmedikçe, her biri arasındaki fark ve imtiyâzı anlamak ve bir tarafın tercihine hükm etmek mümkün değilse de; bununla beraber biz burada, herkesin anlayacağı açık bir lisanla, Emr-i A'zam'ın meziyet ve husûsiyetlerini beyân edecek ve bu cihânın umrân ve asayîşi için, Zuhûr-i Akdes'in lüzûmunu ispat edeceğiz. Tâ ki bitaraf olan kimselerin basîret gözünü açmasına sebep olsun ve insâflı olan kişiler, Hakk Celle Celaluhu Hazretleri'nin Mevhibe-i Mahsûsa'sına (Özel Lütfu'na) karşı şükr eylesin.

İdrâk sâhibi olan herkes için açık bir hakikattir ki; milletlerin birbirinden sâkınıp uzaklaşmasına sebep olan din ve mezhep ihtilâfları, her türlü senlik-benlik ve insanlar arasındaki her türlü cinsî, mülkî ve siyâsî ayrılık ve gayrılıklar, bütün yönleriyle ortadan kalktığı zaman, insanlık âlemi kemâl derecesine varır ve bütün kalplerin arzu ettiği asayiş ve istirâhat, o vakit kendini gösterir. Ve böylece insanlar birbiriyle kardeş gibi olur ve birbirine karşı şefkat izhâr eder ve ünsiyet gösterirler. İnsaniyet ve medeniyetin yıkıcısı olan korkunç harpler sona erer ve şüphesiz milyonlarca paralar harpte kullanılan yakıcı, öldürücü, cehennemî aletlere harcanıp da, milletlerin fakirleşip yok olmasına sebep olmaz.

Bu mes'ele her aklın teslim edeceği bir sûrette gâyet açık ise de; bununla beraber, İlâhî beşâretler ile de te'yit olunmuş ve semâvî vahiylerle de te'kid edilmiştir. Zirâ semâvî kitaplarda serahatle gelmiştir ki, "Müntehâ" (Son), "Yövm-i Âhir" (Son Gün), "Yövm-i Rabb" (Rabb'in Günü) gibi bir takım isimlerle zikr edilen büyük günde, Rabb-ı Celîl nâzil olacaktır. Bütün milletleri, Tanrı'ya ibâdet için birleştirecektir. Hepsinde de, rûhâniyyetin yüksek âdâbı ile terbiye edecektir. O kadar ki, harp ve kıtal zâil olur; düşmanlık ve nefret, dostluk ve barışa; harp aletleri, ekin ve kazanç aletlerine dönüşür. Enbiyânın Yövm-i Âhir'de tahakkuk edecek olan bu vaatleri, son derece kısaltılarak zikr olundu. Şurası açıktır ki, böyle bir günün gelmesini ve bu mühim işlerin zuhûrunu her millet can ve yürekten arzu ederek, Hakk'tan bir an evvel vukû'a gelmesi için rica ve duada bulunmaktadır.

Lâkin böyle mes'ud bir zuhûr ve günün gelmesi hakkında bir takım şartlar ve alâmetler vardır ki, milletlerin bunu kabûlleri için büyük mâni' teşkil etmektedir. Zirâ, Mezâhir-i Emrullah'ın (Tanrı Emri Mazhârları'nın) ve din kurucularının hepsi de, kendi kitaplarında, bu Büyük Gün'ün alâmetlerini zikr ve te'kit buyurmuşlardır. Her yeni gelen, aynı sûrette, eski peygamber tarafından söylenmiş olan alâmeti tekrâr etmiştir. Fakat bunların ne ma'nâ ifâde ettiği hakkında bir şey söylememiştir.

Meselâ, mülâhaza buyur ki, Hazret-i Mûsâ ve Benî İsrâil peygamberleri bin sene zarfında nidâ ederek, kendi mü'minlerine beşâret verdiler ki, Rabbü'l-Cünûd teşrif buyuracaktır ve insanları bir Tanrı'ya ibâdetinde birleştirecektir. Lâkin onun gelmesinin alâmetleri şunlardır: (1) O günde gökler dürülmüş (katlanmış), bükülmüş olacak. (2) Güneş kararacak. (3) Ay ışsız kalacak. (4) Yıldızlar dökülecek (5) Ölüler

mezarlarından kalkacak. (6) Yırtıcı hayvanlar uysallaşacak ve evcil hayvanlarla barışacak. (7) Bunlar bir arada yiyip içecek. (8) Çocuklar zehirli yılanla oynayacak. (9) Dünyanın Şark ve Garb'ına dağılmış olan Benî İsrâil'i, Rabbü'l-Cünûd tekrâr Arz-ı Mukaddes'te toplayacak ve onlara ebedî izzet ve hükûmet bahşedecektir.

İşte bütün bunlar, Benî İsrâil peygamberlerinin kitaplarında yazılı ve kavmine müjde verdiği vaatlerin hulâsasıdır. Yalnız bu vaatlerin, remiz ve te'vil olmaksızın, zâhir ma'nâlarında mı anlaşılacağı; yoksa bunların bir takım remizden ibâret olup, ayrı manaları mı bulunacağı hakkında, bir şey beyân etmemişlerdir.

Hazret-i 'Îsâ (ululuk onunla olsun), Mûsâ Aleyhisselâm'dan takriben 1500 sene sonra gelerek, aynı vaat ve alâmetleri zikr etmiştir. Metta İncili'nin 24. bâbının 29. âyetinden 30. âyetine kadar buyrulmuştur: "Fakat o günlerin sıkıntısından hemen sonra güneş kararacak, ay ışık vermez olacak, yıldızlar gökten düşecek ve göklerin kudetleri sarsılacak. O zaman İnsanoğlu'nun alâmeti gökte görünecek. O zaman yeryüzünün bütün halkları ağlayıp dövünecek, ve İnsanoğlu'nun gökün bulutları üzerinde kudretle ve büyük bir izzetle geldiğini görecekler."

Yine Batras Resûl'ün 2. risalesinin 3. bâbının 10. ve 13. âyetlerinde buyrulmuştur: "Fakat Rabb'in Günü hırsız gibi gelecektir. Onda gökler büyük bir gürültüyle zâil olacaktır. Unsurlar yanarak eriycekler, ve yer ve onda olan işler, eriyip biteceklerdir. Bütün bu şeyler böylece eriyeceğinden, Allah'ın Günü'nün zuhûrunu bekleyerek, mukaddes yaşayış ve takvada ne gibi adamlar olmanız lâzım gelir? O günün zuhûru sebebiyle, gökler yanarak eriyecekler ve unsurlar çok hararetle eriyceklerdir. Fakat biz, O'nun va'dine göre yeni gökler ve yeni yer bekliyoruz. Onlarda salâh bulunacaktır." Bu âyetlere nazar buyur ki; son derece bir vuzûhla işbu vaat ve alâmetleri müşâhede edesin.

Hazret-i Mesîh ile öğrencileri de, Benî İsrâil peygamberleri gibi, yalnız aynı alâmetlerin zikri ile yetinip, ma'nâlarının beyânlarına dâir bir şey söylememişlerdir. Bu sebepten, Hristiyan ulemâsı, mukaddes kitapların tefsirinde ihtilâfa düşmüşlerdir. Bunlardan bazıları, bu vaatlerin ve açık sözlerin zâhirde vukû'a geleceğini ve bir sûretle te'vil edilmeyeceğini kabûl buyurmuşlar; diğer bazıları da, 'Bu sözler rumuzdan ve te'vile muhtaç kelimâttan ibârettir ve bunların hakikî ma'nâları Son Gün'de âşikâr olacaktır' kanaatinde bulunmuşlardır. Yani kitabın mührü, Âhir Zaman'da açılmış olacaktır.

Hazret-i Mesîh'ten takriben 600 sene sonra da, Hâtemü'l-Enbiyâ Hazretleri'nin nidâsı yükselince, aynı vaatler Kur'ân'da da nâzil oldu. Bu şart ve alâmetler, orada da tekrâr olundu. Lâkin, Kur'ân'da da bu şartların ve alâmetlerin maksûd olan ma'nâsı nedir, remiz den mi ibârettir, yahut zâhiri mi anlaşılacaktır diye bunların zikri sırasında bir işâret yoktur. Basîretli bir insan, son derece vuzûhla görecek ki; bu şart ve

alâmetlerin ma'nâlarının ma'lûm olmaması, milletlerin bir nokta üzerinde ittifâk etmesine mâni' olmaktadır.

Her ne kadar misâl zikri, uzatmayı mûcib olacaksa da, ben bu mes'eleyi bir misâlle arz edeceğim. Tâ ki akli başında olanların uyanmasını sağlasın ve ondan maksadın ne olduğu anlaşılsın. Meselâ şöyle tasavvur buyur: Misyonerlerden bir zât, Yahudilerden birisine dese ki: "Azizim niçin gaflet ediyorsun? İşte bütün enbiyânın haber verdiği Mesîh zâhir olmuştur." Yahudi cevâben diyecek ki: "Çok güzel ve ne güzel bir beşâret ve ne meserretli bir haberdir. Biz Yahudiler bütün emellerimizi Mesîh'in zuhûruna bağlamışız. Ve her gün namaz ve dua ile, o Hazret'in zuhûrunu Dergâh-ı İlâhî'den rica ediyoruz. Pekâlâ, buyurunuz: Mesîh-i Mevcûd kimdir?" Misyoner cenapları diyeceklerdir ki: "Mesîh, cânını âlemin kurtuluşu için fedâ buyuran, Nâsıralı Yesu'dur." Yahudi cevâben diyecek ki: "Ey azîz üstâd! Mesîh'in zuhûru için bir takım alâmetler vardır ki; Nâsıralı Yesu'nun zuhûrunda, bunlardan hiçbirisi vukû'a gelmemiştir. Biz Yahudiler kendimizi suda bulmamışız ki, havaya verelim. Sen kendin mukaddes kitaplar muallimi bulunuyorsun. Semâvî kitaplarda buyuruyor ki; vaad olunan Mesîh'in zuhûrunda Güneş karanlık olur, Ay kan rengi alır, yeni semâ ve yeni zemîn peydâ olur. Yıldızlar dökülür. Ölüler dirilir. Nâsıralı Yesu'nun zuhûrunda bunlar ne zaman vukû'a geldi? Ve kim gördü? Bunların hepsinden geçelim; gel sana birçok yerlerde nâzil olan şeyleri göstereyim ki, buyuruyor: 'Vaad olunan Mesîh zuhûr buyurunca, cihânın her tarafına avâre bir sûrette dağılan ve her kavmin şetim ve lânetine müptelâ olan Yahudileri, izzet ve sa'âdetle Arz-ı Mukaddes'te sâkin ve mütevattın buyuracaktır.' Söyle bakalım, dediğin Nâsıralı Yesu böyle yaptı mı? Hâlbuki onun zuhûru ile iş aksinde döndü. Zira Arz-ı Mukaddes'te sâkin iken, Yesu zuhûr edince yerimizden olduk. Aziz iken, zelil olduk. Toplu idik, dağıldık. Mübârek idik, lânete müstahak olduk. Bütün bunlar ise, Benî İsrâil peygamberlerinin vaatlerinin zıddıdır ve bunun tasdiki, o Celîl Zât'ın tekzibi demektir."

Hulûsa, söz buraya gelince, misyoner cenâpları cevaptan âciz kalır; zirâ kendisi bu beşâretlerin hakikî ma'nâsını anlamamaktadır. Nasıl olur da Yahudilere anlatabilir ve o zavallıları iknâ eder? Bu sebepten, uzun müddetten beri, Hristiyan misyonerleri ilim ve burhân yolunun aksine olarak, Yahudileri susturmaya çalışmışsalar da; onları, İncil'in hayât verici mekânına ve dinine yaklaştıracakları yerde, daha ziyâde uzaklaşmalarına sebep olmuşlardır. Bundan dolayı, Kiliseler Târihi'nde yazılı olduğu üzere, uzun müddetten beri, -yani Konstantin-i Kebîr'in (I. Konstantin) Hristiyanlığı kabûlünden zamanımıza kadar- gerek Büyük Şarlıman'ın günlerinde ve gerek Haçlı Savaşları içinde ve sâir zamanlarda, Yahudiler'e zorla Hristiyanlığı kabûl ettirmek istemişlerse de, buna muvaffak olamamışlardır. Eğer bu beşâretlerin ma'nâlarını bilmiş olsalardı, cebretmeye hâcet kalmazdı.

İslâmlarla Hristiyanların hâli de bunun gibidir. Her ne zaman bir Müslüman, Hatem-i Enbiyâ Hazretleri'nin risâletinin hak ve sahîh olduğunu Hristiyanlar'dan biri-

sinse ispat etmek istemişse; o Hristiyan, kendisini evvelce zikri geçen Metta İncili'nin 24. bâbına havâle eder. Müslüman olan zât, onların ma'nâsını bilip anlamadığı için, naçâr olarak, bugün Hristiyanlar'ın ellerinde bulunan İncil'in, 'İsâ Aleyhisselâm'a nâzil olan İncil olmadığını söyler. Nasıl ki görüyorsunuz: Kendi zo'mlarına göre, birkaç delil ile, işbu İncil'i, Hristiyan ulemâsının tahrif etmiş olduğunu ve Mesîh'e nispet ettiklerini ispata kalkarlar. Bu takdirde, İncil'in, bir Hristiyan için açıkça hak olduğundan ve Kitab-ı Mukaddes'in sevgisi gönlünde köklemiş bulunduğundan, Müslüman'ın doğru olmayan bu cevâbindan hayrete düşerek, İslâm'a yaklaşip dost olacağına, bilakis diyânet-i İslamiye'den gücenip kırılarak, cânlarına düşman kesilirler.

Hulâsa ümmetlerin ittifak etmelerinin mâni'lerinden birisi, şu misâlde açıklandı. Bu müşkül mes'elenin asıl hakikati budur ki; Hristiyan misyonerleri, Hazret-i 'İsâ Aleyhisselâm'dan evvelki dinin mensuplarını, kendi dinlerine kılavuzlamak için, onların kitaplarının hakikî ma'nâlarına vakıf değillerdir. Nasıl ki izâh ettik.

Hazret-i Mesîh'ten sonraki dinlerin mensuplarını Hristiyanlığa celp edememelerinin sebebi şudur: Geriye dönüş, cihânın vâzih olan hareketinden ibâret bulunan ilerleyiş ve yükseliş kanununun zıddına ve gayri tabii bir hareket demek olduğundan, Hristiyanlar onları arkaya doğru çekmeye ve buldukları noktadan aşağı indirmeye ve kendileriyle birleştirmeye muktedir olamamaktadırlar. Bundan dolayı, Lord Curzon, o büyük adam, bu hakikati anlayarak yazmıştır ki; Asyalıları Hristiyanlığa da'vet, esersiz ve neticesiz bir teşebbüstür.

Şimdi bu mes'eyleye iyiden iyiye vukûf hâsıl oldu. Arz ederim ki, artık bu zamanda cihânın tabii hareketi Zuhûr-i A'zam'ı iktizâ etti ve Hazret-i Bahâullah Darüselâm Bağdâd'a teşrif buyurdu. İlk def'a, Mübârek Kalemlerinden, bütün mukaddes ve semâvî kitapların anahtarı ve ilâhî mahfillerde nâzil olan hakikatlerin vâsita-i idrâki olan İkân kitâb-ı müstetâbı nâzil oldu. Enbiyânın sözlerindeki remizleri anlamak kapısı, Bahâîlerin yüzlerine açıldı ve ilâhî beşâretlerin hakikî ma'nâları zuhûra geldi. Kelimelerde ve âyetlerde olan, gizli ve anlaşılmamış "Ölüm", "Hayât", "Gök", "Yer", "Güneş", "Ay", "Yıldızlar", "Haşr", "Neşir" gibi sözlerin asıl maksat ve ma'nâları açıkça belli oldu. Ümmetlerin birleşme vâsıtaları kolaylaştı, milletlerarası kötü anlayışların sebepleri ortadan kalmış oldu. Birbirine düşmanlık besleyen milletlerin barışmasının emâre ve alâmetleri görülmeye başladı. Henüz Bahâîlik devresinin başlangıcı olmasına rağmen, görülüyor ki, muhâl ve kabûlü mümkün olmayan garip kanışların (inanışlarının) te'lifi o derece kolaylaştı ve ma'kûl oldu ki; Zerdüşti, Yahudi, Şîa ve sair ümmetlerden sayısız kimseler, aslâ Hazret-i 'İsâ'ya itikat etmedikleri ve İncil ibâresinden bir tanesini işitmeye tahammül edemeleri hâlde, bugün Hazret-i Bahâullah'ın mübârek beyânâtının eseri sâyesinde, o Hazret'e imân etmişler ve hak olarak tanımışlardır. İncil-i Mukaddes'i mukaddes kitap, Hazret-i 'İsâ'yı Rabbü'l-Cünûd ve Kelime-i Mukkades-i Rabbanî (Rabbanî Kutsal Kelime) olarak kabûl eylemişlerdir. Son derece bir cazibe ve kaynaşmayla da mahfillerde, toplantılarda, Hristiyanlarla baş başa ülfet ve

muaşeret etmektedirler. Şimdi ma'nâsını anlamadığı hâlde, kendisini Mesîh'in melekûtî mübeşşiri sayan ve onun için mersiyeler okuyan Peter Z. Easton cenâplarından son derece bir nezâketle sormalı ki; acaba bu kadar bâhir eserler mi insanları Mesîh'in melekûtuna yaklaştırır, yoksa sövüp saymak, çirkin küfürler savurmak ve gazetelerle asılsız şeyler yazarak, temiz, lekesiz şahsiyetler hakkında töhmet ve iftirâ neşretmek mi? Çok ta'accüp olunur, bilmiyorum ki Easton ve emsâli, "Melekût-i Mesîh" lafzından ne anlıyorlar ve ondan ne ma'nâ çıkarıyorlar? Acaba Mesîh'in melekûtü, o Hazret'in sözlerini ispat ve icrâ için midir, yoksa onun düşmanlarının evsâfını tervic ve Mesîh'in kelâmının aksini ispat için midir?

Hazret-i Mesîh açıkça buyuruyor ki: "Size lânet edenlere hürmetkâr olun." Lâkin Easton ve emsâli, 'Hörmetskârlarınıza lânet edin' diyorlar. Kendileri için rahmet ve bereket talep buyuran bir zâtı, en çirkin vasıflarla ithâma kalkıyorlar ve onun mahvini istiyorlar. Hazret-i Bahâullah, Hazret-i Mesîh'e iman etmeyenlere, onun İbnullah ve Kelimetullah olduğunu ispat buyuruyor. Easton ve emsâli ise, ona Deccâl diyor. Esefler!.. Hazret-i Mesîh'in sevgililerinden olan Yuhanna, 1. Risâlesi'nde buyuruyor: "Salâh işleyenler sâlihtir." Lâkin onlar diyorlar: 'Salahkârlar katil ve kâziptir.' Kezâlik aynı Risâle'de buyuruyor: "Kim ki Yesu'ya İbnullah derse, Tanrı kendinde ve kendi Tanrı'da sabit olur." Lâkin onlar buyuruyorlar ki, kendi kavillerine göre, Mesîh'in İbnullah ve Kelimetullah olduğuna iman ettirdikleri 3 milyon insandan biri böyle itikad ederse, o kimse Tanrı'yı tanımaktan ve O'nun kokularını koklamaktan nasipsizdirler.

Acaba Hazret-i Mesîh'in Dağ Vaazı'nda "Onları meyvelerinden tanıyacaksınız. Dikenden üzüm ve deve dikeninden incir toplanır mı?" diye buyurması, bizim iftiralara itînâ etmememize ve ehli garaz olanların neşriyatına kulak asmayarak, herkesin fiilini hakiki mizân tanımamız ve aynı mizânla hakkı bâtıdan seçmemiz için söylenmiş olduğuna, kesin ve parlak bir delil değil midir?

Şimdi esâsa geri dönelim. Sormuş idi ki: Bahâullah Mesîh dininde olmayan ne gibi bir yenilik getirdi?

Her ne kadar Semâvî kitapların anlaşılması husûsundaki müşkülâtın keşfine ve milletlerin ihtilâflarının def'ine ve insâniyetin hey'et-i câmi'asında birlik vücûda getirmesine dâir olan büyük bir faydayı intaç eden yukarıki izâhât, Bahâî şerî'atının büyüklüğüne ve mükemmeliyetine kâfi ise de; bu nurlu şerî'atta olan sâir ahkâm ve sünnetleri de inceleyerek, her birinin husûsiyetlerini, fayda ve neticeleriyle beraber arz ediyoruz:

Başka dinde olmayıp, sırf Bahâî Dini'ne mahsûs olan hükümlerden birisi, ki-tapta olmayan ve yazılmamış bulunan sözlere itimât edilmemesidir. Şu nükte, ehl-i ilm olanlara gizli değildir ki, Yahudiliğin Rebaynim ve Karaim gibi iki büyük fırkaya ayrılmasının sebebi, işitme ve rivâyet olunma sözlerden ileri gelmiştir ki; Talmud

kitâbı, bundan vücûd bulmuş ve bir ümmetin birbirinden ayrılmasına sebep olmuştur. Zirâ, Rebaynim taifesi, Talmud kitabının münderecâtını, emirlerine uyması gerekli bir şerî'at olarak kabûl eder ve onları Benî İsrâîl'in bakâ ve sa'âdetine yegane vâsita adeder. Karaim fırkası ise, Talmud'u bid'at ve helâke sebep sayarlar. Bu cihetten, mümkün değildir ki aralarındaki ihtilâfı bırakarak yekdiğeriyle ittifak etsinler.

Kezâlik, Mesîh dininin ayrılmasına ve ihtilâfa düşmesine sebep de, yine aynı rivâyet olunan sözlere itimâtdan doğmuştur. Bunu, "taklitler" nâmıyla anarlar. Katolik, Ortodoks, Ya'kûbî, Nestûrî ve sâire gibi bütün kiliseler, aralarında tedâvül eden bu taklidlerden ibâret işitme sözleri, Kitab-ı Mukaddes'in nüsûsu, yani itâ'ati vâcip emirleri sayarlar. O derece ki, her ne vakit Hristiyanların birleşmesi için bir kongre, bir toplantı yapılmışsa, bu taklidlere yapışmak, onların uyuşmasına mâni' olmuştur.

İslamiyet'te ümmetin Sünnî, Şîî, Hâricî gibi asli mezheplere, Hanefî, Şâfi, Mâlikî, Hanbelî ve sâire fer'î mezheplere ayrılmasının yegâne sebebi, Din-i Mübîn'in Şâri'î olan Zât'ın Rabbü'l-Âlemin'in civarına su'ûdundan sonra, herkesin o Hazret'ten 'Bunu işittim, böyle buyurdu' gibi rivâyetlere bel bağlamalarından ve her fırkanın kendi işittiği hadîslere sahîh nazariyle bakarak ona yapışmasından ileri gelmiştir.

Lâkin Bahâullah, fesâda sebep olan bu kapıyı bütün cihân halkına karşı kapamıştır. Açıkça emretmiştir ki: 'Şerî'at-i İlâhîye'de mansûs ve yazılı olan şeyler, Kitâb'a; ve mansûs olmayan husûslar, Beytü'l-Adl'in hükmüne bırakılmıştır.' Bu sûretle, Bahâilikte haber ve rivâyetlere ve lisânen işitilen şeylere i'tibâr etmek tamâmen suya düşmüştür ve cehennem kapısından en büyük ve müthişini teşkil eden ihtilâf kapısı, Emr-i Akdes'in üzerine kapanmıştır.

2) Bahâî dinine mahsûs ahkâm ve şerâ'idten biri de "Kelimât-i İlâhîye'yi te'vil etmenin nehyi" hakkındaki hükümdür. Zirâ, geçen dinlerde âsâr ve kelimâtın kanışa (anlayışa) göre tefsîr ve te'vili, ihtilâf sebeplerinden birisini teşkil eder. Bu hâl, dinin ufuklarını karartmış ve kitaptaki ma'nâların gizli kalmasını mûcip olmuştur. Şurası açıktır ki, herkesin idrâki bir değildir. Zekâ ve zihin açıklığı, tabîatın lütuf ve bağışları veya anlayışsızlık ve fenâ anlayış, halk arasında başka başkadır. Binâenaleyh kelimât, zâhirî ma'nâsından başka tarafa çevirip te'vile kalkılırsa; garip fikirler, acayip tağyirler, birbirine zıt te'viller meydana gelir ve neticede bir ümmetin arasında muhtelif sınıflar, fırkalar türer. Bu sebepten Bahâullah, kendi tâbî'lerine kelimeleri şahsî görüşlerine göre te'vil etmekten vazgeçmelerini kesin sûrette emr etmiştir. Elvâh-ı Mübâreke'de nâzil olan kelimeleri zâhirde anlaşılabilir ma'nâlara haml etmelerini bildirmiştir. Tâ ki geçen kavimlerde yüz göstermiş olan hâdiseler, Bahâilikte vukû'a gelmesin ve eski zamanda, meşreb ve anlayışların birbirine uymaması yüzünden ortaya çıkan münâsebetsiz hâller, Rabb-ı Mecîd'in zuhûru günü olan bu mesud ve Yeni Devre'de artık bertaraf edilmiş olsun.

3) Bu Zuhûr-ı A'zam'a hâs olan hükümlerden biri de, "İhtilâfa düşen ve fikirlerinde ısrâr eden kimselerin red ve butlânı" hakkındaki hükümdür. Zirâ, bir ümmetin tefrikaya düşmesine diğer bir sebep de, "Sâhib-i Emr'in Makâm'ı" hakkında, ulemânın ihtilâf etmesidir. Târihin şahadetine nazaran, bu gibi mes'elelerde din ulemâsından iki zat arasında ihtilâf vâki' olup; her birisi, kendi fikrinde ısrâr etmişler ve bunu ispat için, yersiz taassuplarda bulunmuşlardır. Adetleri vech üzere başlarına bir takım 'avâmı toplayarak, ittifâk ve ittihâd kapısını kapamışlardır. O derece ki, din kardeşliği yerine müthiş bir düşmanlık kâim olmuştur. İlmî münâzaraları, kanlı harpler tâkip etmiştir. Milâd'ın dördüncü asrında "Eğânîm-i Selâse"nin¹ müsâvi olduğuna dâir Kassis Aryus ile, Konstantiniye patriği İskender arasında "Aryusîler" ihtilâfı vukû'a gelmiştir. Milâd'ın beşinci asrında da, Konstantiniye patriği Nestorius ile, diğer papazlar arasında "Nestûriyye" ihtilâfı çıkararak, korkunç harpler olmuş ve pek çok kan dökülmüştür. Bu tefrikanın acı neticeleri, bugüne kadar uzanmıştır. İşte bunlar, yukarıda arz edilen mes'elenin açık delilleridir.

Artık zamanın darlığı sebebiyle, Gnostikler ve daha başka kilise müverrihlerinin, otuz fırkadan ziyâde saydıkları ve onlara "felsefenin kızları" ta'bîr ettikleri taifelerden bahse lüzûm görmüyoruz. Tafsilât isteyenleri, muteber târihleri okumaya havâle ediyoruz. Tâ ki yakın hâsıl etsinler ki; bütün bu ayrılıklar, fırka ve mezheplerin türemesi, ulemâ ve rûhanî reislerin Hazret-i Mesîh'in makâmı hakkındaki ihtilâflardan ve bunların kendi fikirlerinde ısrâr göstermelerinden ileri geldiği anlaşılın. Hulâsa, ulemânın Emrullah'ın Mazhârı olan Zât'ın rütbe ve makâmı hakkında bu kadar ihtilâfları, yüksek akılların hallinden âciz kaldıkları müşkil mes'elelerdendir. Yanında birçok Şark ve Garp papazlarından hayli yardımcıları olduğu hâlde, Büyük Konstantin gibi bir hükümdâr, Aryusîler hâdisesinde, bir türlü muhâlefetlerin arasını bulamamıştır. Uzun müddet zarfında, birçok kongreler akdedilmesine, Avrupa devletlerinin şiddetli kılıç kullanmasına, Engizisyon (teftiş) mahkemelerinin merhametsizce tazyiklerine rağmen; maalesef bu ilmî ihtilâfların önüne geçilememiştir. Lâkin, bu çözülmez düğüm ve devâsı müşkil olan derdin, Bahâî şer'at-i mukaddesinde ıslahı ciheti te'min buyrulmuştur. Zirâ Bahâullah, Elvâh-ı Mukaddese'den bir levihte serahatle buyurmuşlardır ki: "Halkın irfân dereceleri birbirine benzemediğinden; Mazhâr-ı Emrullah'ın makamı hakkında iki kişi yek digesine mübayin itikat beslerse, her ikisi de Allah'ın indinde makbuldür. Zira Tanrı'nın 'Biz insanları çeşitli olarak yarattık' meâlinde âyet-i kerimesi hükmüne nazaran, herkes bir idrâk ve bir telakkide yaratılmamış, muhtelif sûrette halk buyrulmuştur.

Lâkin bu iki görüşlü kimseler, nizâ ve cidal yaparlarsa, her ikisi de merduddur. Zirâ Mazhâr-ı Emrullah'ı tanımaktan maksat, kalplerin birleşmesi ve ahlâkın iyileşmesidir, Emrullah'ı yaymaktır. Hâlbuki, iki fikirden dolayı ihtilâf edenlerin çekişmesi ve

¹ Eğânîm-i Selâse: "Üç uknum", (1) Tanrı "Baba"; (2) Hz. İsa "Oğul"; (3) "Kutsal Rûh"

cidali, Emrullah'ın ortadan kaybolmasına sebep olmuş ve olacaktır. Binâenaleyh, her ikisi de 'ateş-i küfre müstahâktır.'" (Bu levh-i mübârekin hulâsasıdır ki arz olundu)

Görülüyor ki, bu Emr-i Akdes'de kimsenin ihtilâfa kudreti yoktur. Sukut edeceği korkusuyla, bir fert bile, kendi reyini kabûl ettirmek için, istibdâda cesaret edemez.

4) Bu Zuhûr'a has hükümlerden birisi de, "İnsan alım ve satımının yasaklanmasıdır" ki, Bahâullah'ın şerî'atında mansûstur. Sâir dinlerde bu husûs zikr edilmiştir. Binâenaleyh, bu mes'ele hakkında sâir dinlerde ve semâvî kitaplarda nas olmadığı için, büyük devletler insanî bakımdan bu bâtil âdeti her ne kadar kaldırmağa çalışmış iseler de; câhil halk, yine bu çirkin ve şenî fiili irtikâp etmektedirler. Bu sebepten, devlet ve millet için birçok yorgunluğa ve mühim masraflar yaptırmağa sebep olmaktadırlar. O kadar ki, "köle ve cariye âzâd etmek" Mısır hükûmetinin belli başlı işlerinden biri olmuştur. Her yıl devletin hazinesinden bu işe birçok para sarf edilmekte ve bu çirkin işi irtikâp edenlerin muhakemesi, birçok hâdiseleri ve büyük ailelerin harâp olmasını mucip olmaktadır.

5) Bu Emr-i A'zam'a mahsûs ahkâm ve şerâ'iden biri de, "Meşrû işlerde çalışmanın farz olması ve bunun ibâdet olarak kabûlü"dür. Eğer bir insan bunu iyi düşünecek olursa, umur-i medeniye'nin (medeni işlerin) intizâmı ve insâniyet âleminde birçok gâile ve musibetlerin ortadan kaldırılması noktasından, ne kadar isâbetli ve faydalı olduğuna şahâdet eder. Zira bu nükte gizli değildir ki, bugünkü güne kadar sayısız kimseler zâhid, âbid, derviş, rûhbân ve soylu nâmıyla, vücûtları sağlam olduğu hâlde, iş güç tutmaktan uzak durmaktadırlar. Tembellik ve ataletle vakit geçirmektedirler. Başkalarının kazancından istifâde etmektedirler. Hakikatte ise, bunlar beşeriyetin kokuşmuş birer uzvu olmuşlar ve çiftçilerle esnaf ve sanatkârlar üzerine, ağır bir yük olmuşlardır. İşte bu gibi kimseler, diyânet hükmüyle atâleti terk ederek, faydalı işlerle meşgul olurlarsa; insanların yükü ne kadar hafifleyecek ve toplumun musibetlerinin çoğu ortadan kalkmış olacaktır.

6) "Kız ve oğlan çocuklarının ta'lim ve terbiyelerinin vâcib olması" mes'alesidir. Bu hüküm dahi, Emr-i A'zam'da mansûs emirlerdendir. Sâ'ir dinlerde böyle bir emir yazılı değildir. Sâ'ir dinlerde ma'arifin (eğitim, öğretim ve kültürün) yayılması devletin hükmüne bağlıdır. Eğer geçmiş asırlarda, bir devlet, ta'lim ve tahsîli mecbûrî tutmasaydı, ilimler ve ma'arif gerileseydi; semâvî kitapta bir hüküm olmadığı için ümmetin fertleri bu cihete ehemmiyet vermez, kendilerini ve devleti aslâ mes'ul tutmazlardı. Lâkin bir ümmetin semâvî kitaplarında böyle bir hüküm nâzil olunca, herkes onun icrâsında kendini mes'ul bilir. Aslâ devletin zorlamasına hâcet kalmaz. Bir kimse de, bu husûsta gaflet göstermez.

7) "La'n ve sövmek sûretiyle, küfür savurmanın men'î ve karşısındaki gücendirecek bir söz söylemekten kaçınılması" mes'alesidir. Zîrâ sövüp saymak, lânet

okumak, sert konuşmak insanı incitecek söz sarf etmek, ilm-i ahlâkta açıklandığı üzere, kalplerin birbirinden uzaklaşmasının, kabileler arasında düşmanlığın ortaya çıkmasının, cemiyet içinde harplerin başlamasının en büyük sebeplerinden olmuştur. Bu sebeple, hükemâ “Harp sözden başlar (çıkır)” demişlerdir. Firdevsî de buyurmuştur: «حدیثی بود مایه کار و زار» (*Harbin sebebi, bir sözden ibârettir*). Şunu da güzel söylemişlerdir¹:

*Bir insana dil yarasının yaptığı,
Cân alan kılıcın yarası yapmaz.*

*آنچه زخم زبان کند با مرد
زخم شمشیر جانستان نکند*

Eğer bir kimse, biraz evvel zikir edildiği üzere, Hristiyanlar arasındaki tefrika ve ihtilâfların sebeplerini Aryos’a, Nestrius’a, Manovi’ye, Genusi’ye ve sâire gibi birçok mezhep ve fırkaların türemesindeki ve bunların birtakım korkunç harplere ve müthiş felâketlere maruz kalmalarındaki sebebi, iyiden iyiye düşünecek olur ve târihe mürâcaat ederse; ayne’l-yakîn görür ki, bütün bu acıklı hâller, evvelâ, din ulemâsından iki âlimin, bir mes’elede ihtilâfa düşerek, ya her birinin kendi kanaatinin doğruluğunda ısrâr etmesi veya hasmına gâlip gelmek için inât göstermesi sebebiyle, gitgide iş, münâzaradan sert ve münasebetsiz sözler yazmak vâdîsine dökülmüş ve yavaş yavaş daha ileri gidilerek, birbirine karşı küfürler savurmağa başlamışlar; neticede de hidetlerini yenemeyerek, harp etmeye ve kan dökmeye lüzûm görmüşlerdir. Artık bu din harplerinin fenâ te’sirlerini ve beşeriyete yaptığı zararları, zikir ve tafsile hâcet yoktur. Zîrâ geçen asırlarda vukû’a gelen bu müessif hâller, her milletin târih kitaplarında yazılı olduğu gibi, bunların zamanımıza kadar sürüp gelen elim neticeleri dirayet ehli olanlara âşikârdır.

Eğer biri, “Bir kimseye sövüp saymanın kitaptan men’ edilmesi hakkında, sâ’ir milletlerin din kitaplarında da hüküm vardır. Meselâ, Hazret-i Mesîh’in Dağ Vaaz’i denilen nasihatlerinde, ‘bir kimse diğerine ahmak derse, cehennem ateşine müstahâk olur’ buyurmuştur. Ve Kur’an’da ‘Allah’tan başkasına tapanlara sebbetmeyiniz (küfretmeyiniz). Onlar da bilmeyerek Allah’a sebbederler.’ denilmiştir.” Derse; bunun cevâbı ehl-i nazar olanlara ma’lûmdur. Zira bu gibi emr ve nehye ait âyetler, ulemâ nezdinde ıslah-ı hâl için söylenmiş sözlerden sayılıp, yoksa kati sûrette ve farz olarak yapılması lâzım gelen husûsâtta addolunmamaktadır.

Mülâhaza buyur ki, aynı Dağ Vaazı’nın bir yerine buyurmuştur: “Haksız yere kardeşine hiddet eden hükme müstahak olur.” Yine buyurmuştur: “Kendinize hazineler yığmayınız.” Yine buyurmuştur: “Yarın için düşünmeyiniz.” Yine buyurmuştur: “Sağ yüzüne sille vururlarsa solunu da çevir.” Ve yine: “Elbiseni alana çizmeni de çıkar.” Ve “İsteyene ver, ödünç almak dileyeni reddetme.”

¹ Bu konuda, Yunus Emre da ne güzel söylemiştir:

Söz ola kese savaşı, söz ola kestire başı

Söz ola ağılı aşı, bal ile yağ ede bir söz

Şurası gayet açıktır ki, İslâm ve Hristiyanların ulemâ, hükemâ ve rüesâsı (âlimleri, hikmet sahipleri ve baş olan büyükleri), bu gibi emirleri ve tavsiyeleri, kati hükümlerden tanınamışlardır. Hukuk ulemâsı ve fukahâ, bu tavsiyelere muhâlefet edenleri, cezâ ve muhakemeye müstahak saymamışlardır. Zikr olunduğu üzere, bunları, tehzibî tavsiyelerden (ahlâkı güzelleştiren öğütlerden) ve ıslâhçılıktan addetmişlerdir. Hattâ, bunlardan bazılarını icrâ etmeyenleri Allah indinde mes’ul ve günahkâr bilmişlerdir. “Yarını düşünmeyiniz”, “Sağ tarafına vururlarsa sol tarafını da döndür”, “İsteyene ver, ödünç almak isteyen reddetme” gibi emirler, bu kabildendir.

Arz olunan cümleden güzelce anlaşılabilir ki niçin Mesîh Dini’nin ulemâsı ve büyükleri, bu ibâreleri kati hükümlerden ve farz emirlerden saymamışlar ve neden bu tavsiyeler, ümmet arasında sebb ve la’n ve emsâlinin izâlesine sebep olmamıştır? Lâkin Bahâîlikte la’n ve ta’nın (çekiştirme ve kınama) terki, şetm, sebb (sövmek, saymak) irtikâplarının nehyi, kat’î hükümlerden ve farz olan emirlerdendir. Bu kabahatleri irtikâp edenlerin mes’ûliyetleri, çeşitli levihlerde, açıkça nâzil olmuştur. Kalem ve dilin temizliğinin vâcib olduğu açıkça yazılmış ve hattâ, insanlara keder veren sözlerin bile söylenmesinden çekinilmesi, tekrâr tekrâr emr edilmiştir. Meselâ, bu zikr ettiğimiz çirkin hâllerin yasak edilmesi, evvelce İshrâkât ve emsâli birçok levihlerde açıkça sâdir olduğu hâlde; son günlerde de, Kitâb-ı Ahdî’de bu hüküm, şu latîf ibârelerle, ehl-i âleme hitaben, tekrâr buyrulmuştur: (Onun sözü ve ismi yüce olsun) “Ey ehl-i âlem! Size makâmınızın yüksekliğine sebep olacak şeyleri tavsiye ediyorum. İlâhî takvâ yolunu tutunuz ve iyiliğin eteğine yapışınız. Doğru söylüyorum, dil güzel şeyleri zikre mahsûstur. Onu çirkin sözlerle bulaştırmayınız. Allah eskileri affetti. Bundan sonra herkes, lâıyk olan iyi sözlerle konuşmalıdır. La’n ve ta’n ile, insana keder verici şeylerle konuşmaktan sakınınız. İnsanın makamı yüksektir. Biraz evvel, kalem-i ebhanın mahzeninden, bu yüksek kelam zâhir olmuştur. Bugün büyük ve mübârek bir gündür. İnsanda gizli olan şeyler, bugün zâhir olmuş olacaktır. Eğer hak üzere yürür, doğruluğa yapışır ve Emr’de sâbit ve râsih olursa, insanın makamı büyüktür.”

Eğer bir kimse, “Eskileri Allah affetti; bundan sonra herkes, lâıyk olan sözlerle konuşmalıdır. La’n ve ta’n ile, ve insana keder verici şeylerle konuşmadan sakınınız.” ibârelerini düşünecek olursa, bunların şetm ve sebbden istinâp edilmesi lüzûmu hakkında, vâcib olarak söylenmiş olduğunu ve bu hükmün lâfzen ve mânen kat’î hükümlerden ibâret bulunduğunu müşâhede eder. Zira ehl-i ilim arasında mukarrer olan kanuna göre, Beyân-ı Mübârek’in rûhu sebb ve şetmin açık sûrette yasak edildiğini, bu muhkem hükmün ve mübârek emrin sūdûrundan sonra, onu irtikâp edenlerin afv edilmeyeceklerini göstermektedir.

O hâlde, bâsîreti açık olanlara âşikârdır ki, sebb ve la’nin nehyedilmesi, bu Zuhûr-i A’zam’ın özel kanun ve hükümlerindedir. Tâ ki Fazl-i İlâhî ile ve Kalem-i A’lâ’nın feyzi berekâtıyla, bu kötü âdet ve onun fenâ neticeleri, insanlar arasından büsbütün kalksın. Böylece Vahy-i Yuhanna kitabının 22. bâbının 3. âyetinde, Zuhûr

Günü'nün hâdiseleri hakkında vârid olan ilâhî beşâret kendisini gösterebilir: "Artık hiçbir la'net olmayacaktır."

8) "Harp aletlerinin taşınmanın men'î", yani zaruret olmadıkça silah taşınmaması mes'alesidir. Bu hüküm de sâ'ir dinlerde mevcûd değildir. Lâkin Bahâî dininde kanun hâline getirilmiş bir farzdır. Bu hükmün fâidesindeki büyüklük ise, gayet ma'âmûr ve âşikârdır. Zîrâ birçok hiddetine mağlup olan kimseler, yanında silah bulunduğu için, en büyük cinâyet olan adam öldürmek fiilini irtikâp etmişlerdir. Eğer bir kimsenin yanında silah olmasa, bir-iki saat sonra hiddeti sâkin olur ve bu fiili yapmazdı. Bu arz olunan, silah taşınmanın küçük fesat ve zararlarını gösterir. Artık müsellahtan kâbilelerden zuhûr eden büyük fesâtları ve çıkan ihtilâfları ve bunların devlet ve millete olan bitmez tükenmez zarar ve ziyânını beyân etmeğe hâcet yoktur ve bu yüzden devlet ve milletlerin çekmekte oldukları sıkıntı ve zorluklar, basîret sahiplerine ma'âmûrdur.

9) "Beytü'l-adl'in te'sisinin vâcip olması ve meşrûâtî hükûmetlerin kurulması" mes'alesidir. Bu da, işbu Dîn-i Mübîn'e mahsûs olan ve başka dînlerde bulunmayan ahkâmıdır. Başka dînlerde istibdâd ve diktatörlük şekillerinin vücûda gelmesi mümkündür. Lâkin Bahâîlikte aslâ buna imkân yoktur. Çünkü Kitâb'ın emirlerine olan incizâp ve sevgi ve Tanrı korkusuyla buna muhâlefetten iştinâp, insanların rûh ve vicdânında o kadar kökleşir kalır ki, binlerce sene zevâl bulması mümkün değildir. Ancak dinin ve din kanunlarının değişmesiyle tebdile uğrayabilir.

İşte bu saydıklarımız, Bahâî Dini'ne mahsûs olup, başka dinlere olmayan ahkâmıdır ki; makâm iktizası olarak ve kısaltmaya riâyet için, muharrir-i âciz tarafından zikr olundu: Kocanın, hanımın muvafakatiyle seyahate çıkması; kendini beğenip övünmenin yasaklığı; her şeyin temiz tutulması ve son derece kir ve pislikten sakınılması; hayvanlara takatlerinin fevkinde yük vurulmaması sûretiyle riayet gösterilmesi ve devletlerin harbi bırakmak husûsunda ittifak etmeleri; umûmî bir dil ve yazının kabûlü; barışın muhafazası gibi birçok mevcûd hükümlerden sarf-ı nazar olundu. Eğer bunları tafsilâtıyla yazmak lâzım gelse, böyle küçük bir risâlenin değil, büyük bir kitabın te'lifi icâp eder.

Her ne kadar makâle uzuyor ise de, ehl-i ilm olanlara, Bahâîliğin sâir imtiyâzlarından birisini daha zikretmek mecburiyetinde kalacağım. Böylece nurlu basîret sahipleri, bu Emr-i A'zam'ın husûsî mevhibelerini görmeye muvaffak olsunlar ve temiz lisanlarıyla, Tanrı'ya hamd ve senâ etsinler. Bu mes'ele de, içtimâî felsefelerden biri olan servetin kimse yanında birikmemesi mes'alesidir. Senelerden beri, cihânın filozofları bu mes'ele etrafında incelemelerde bulunmuşlardı. Avrupa ve Amerika hükemâsı, bilhassa "İştirâkiyîn Fırkası" (Koministler), bu müşkül mes'elenin halli için derin münâkaşalara girmişlerdir. Bu yerlerdeki hükûmetler de, son derece himmetlerini sarf etmişlerdir. Bununla beraber, şimdiye kadar bir fikir üzerine karar edememiş-

ledir ve çözülmesi güç olan bu düğümü, bir türlü açmağa muvaffak olamamışlardır. Lakin, eğer bir kimse, vârisler tabakasının tertibinde ve terekenin taksiminde olan bu emirdeki vaz'ı İlâhîyi görececek olursa; bu mühim mes'elenin, bu Emr-i A'zam'da halledildiğini görür. Ümmet arasında, çok güzel bir ahvâl dâiresinde, servetin taksime uğradığını müşâhede eder. Mademki ölüm, beşer arasında kat'î olan bir kanundur; Hakk'ın huzuruna çekilen zâtların bıraktıkları mirâs, bu sûretle taksîme uğrarsa; mümkün değildir ki, servet az kimseler yanında ve husûsî ailelerde toplansın da, başkaları ondan mahrûm kalsın ve birçokları fakr ve zarûret içinde bulunsun.

Zîrâ, bu mühim mes'eelde, Şâri'-i Kadîr, vereseysi yedi tabakaya ayırdı. İnsânîyyet âleminde bilgi ile tenevvür eden efrâdın rûhânî babaları demek olan muallimleri de, bu yedi tabakaya katdı. Taksim edilecek terekeyi doğru bir şekilde, 1'den 9'a kadar olan rakamların en küçük ortak katı (OKEK) olan 2520 sayısı üzerinden i'tibâr buyurdu. Vârisler şunlardır: (1) Evlâd (çocuklar); (2) Karı-koca; (3) Baba; (4) Ana; (5) Kardeş; (6) Kız kardeş; (7) Muallimler ve bu tabakalardan her birine en yakın olanlardan ibârettir. Bu yedi tabakadan her birine düşen hisseyi de, eşit sûrette 60 olarak tayin etti. Zikr olunan işbu yedi tabakadan her birinin, bir kıyas üzere, kendi hakkına mâlik olması ve hissesini i'tibâr edilen bu esâsa göre almasını emr etti¹.

Ehl-i nazar olanlar şurasını takdir ederler ki; bu hükme uyuldukça, servet hiç kimsenin yanında fahiş sûrette birikmez ve bir fert, başkasının servetini gasp etmiş olmaz. Bu sûretle, servet umûm arasında dâimî bir devir yaparak, bütün halk birbirinden mirâs almış ve herkes ortada mevcûd resü'l-mâldan intifâ etmiş (faydalanmış) olurlar.

Evet, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin, Beyân Kitâb-ı Müstetâb'ında yaptığı taksîme göre, evlâdın mağdur kalması mümkün idi. Lâkin Akdes Kitâb-ı Müstetâbı'nda, Kalem-i A'âlâ'dan nâzil olan şekilde evlâda ait haklar arttırılınca bu korku ortadan kalktı.

Ehl-i nazar olanlara ma'âlûm oldu ki, bu Emr-i A'zam'da ümmetlerin asayiş ve selâmetine hizmet edecek ve beşeriyetin her cihetten işlerini ıslaha yarayacak, her türlü vâsıtalar düşünölmüştür.

¹	Çocuklar için	18 hisse	1080 pay
	Eşler için	6,5 hisse	390 pay
	Babalar için	5,5 hisse	330 pay
	Anneler için	4,5 hisse	270 pay
	Erkek çocuklar için	3,5 hisse	210 pay
	Kız çocuklar için	2,5 hisse	150 pay
	Öğreticiler için	1,5 hisse	90 pay
	<i>Toplam</i>	42 hisse	2520 pay

Hulâsa, kısaca zikr edilen şu mes'eleler, bu Emr'in sâir dinlere karşı imtiyâzı ve asrî ihtiyaçları karşılaması husûsunda, Bay Easton ve emsalinin itirazlarını def' etmeye kâfidir. Bütün bunlardan geçelim. Eğer insâf ve vicdan sahipleri, servet-i umûmînin birkaç elde toplanmasını ve İştirâkiyîn Fırkası (Komünistler tarafından ileri sürülen müşkülâtın halini te'min eden mirâs mes'elesinden devletlerin silahı bırakarak barışmasını ve harplerde yapılan birçok masrafların önlenmesini hedefleyen genel barışın vâcib olmasından, amele, sanatkâr ve rençberlerin sırtına çıkan âtil ve işsiz zümrenin bitmez tükenmez masraflarının hafiflemesini gerektiren ve herkesin meşrû bir işle meşgul olmasının farz olması emrinden ibâret şu üç mes'ele hakkındaki Hazret-i Rab-bü'l-Âlemîn'in gösterdiği büyük lütfu düşüncecek olurlarsa; Bahâî şeriatının zuhûru sebebiyle bütün beşer üzerine bezl olunan İnâyet-i İlâhîye'nin (Tanrı bağışının) derecesine şehadet eder ve bu Zuhûr-ı A'zam'ın emirlerine ittibâ neticesinde, bütün ümmetlerin büyük tehlikelerden kurtularak cihânın salaha yüz tutacağına şüphe olmadığını ikrâr ve itirâf ederlerdi ve ellerinde olmadan "Tebarekallahu zül mülk-i ve'l-melekût" (*Mülkün ve melekûtun sâhibi olan Allah ne yücedir!*) demekten kendilerini alamazlardı.

Artık burada sözü nihâyete erdiriyoruz ve son olarak Tanrı'dan ricâ ediyoruz ki, Mr. Easton ve sâir muârizlara, kendi geniş rahmetiyle, görgü ve bilgi nûru ihsan buyursun. Tâ ki, yukarıda arz olunan hakikatleri, insâf ile garazsız olarak düşünüp, Emr-i ilâhî'nin mâhiyetine vâkıf olsunlar ve bu vesile ile, türlü türlü şeref, hayât, izzet, kurtuluş ve mutluluğa götüren yola kılavuzlansınlar. Bu da Allah'ın kudretinden uzak değildir. *Leyse zalike min fazlillahi bi azîzin.* (Bu, Azîz olan Allah'ın fazlından uzak değildir.)

7 Muharrem 1330 Hicrî/27 Aralık 1911 Çarşamba günü Suriye'de,
Ebü'l-Fazl Golpâygânî'nin kaleminden çıktı.

RİSÂLE-İ EYYÛBÎYE
(EYYÛB RİSÂLESİ)

MÜELLİF

Mirzâ Muhammed
Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

MÜTERCİM

Abdülkâdir Lâzib Diriöz

BİRECİK, 1946

Bu eser, bazı kardeşlerimizin arzusu üzerine, Semerkand belde-i tayyibesinde,
1308 Cemaziyelahir'inin 29'uncu akşamında [Milâdî 10 Ocak 1891],
müellifi Ebü'l-Fâzıl tarafından, ikinci def'a olarak yazılmıştır.

Ve'l-hamdü'l-illâhi mâliki'l-âhireti ve'l-ûlâ.

[Dünyâ ve Âhiret'in Mâliki olan Allah'a hamd olsun.]

Bahar Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

RİSÂLE-İ EYYÛBÎYE¹

Benî İsrâil milletinin değerli büyüklerine ve ulemâsına arz ederim ki; Cenâb-ı Hak bu şerefli tâifeyi eski zamanlarda Tevhid mertebelerine ve Hakk'ı tanımağa hidâyet buyurmuş ve o zaman bütün dünyayı kaplayan putperestlik utancından kendilerini temizlemiş idi ve Benî İsrâil'i, bizzat kendi kavmi olarak zikr edip, bu ayrıcalıklarıyla onları, bütün kabile ve milletlerden mümtâz buyurmuş idi. Peygamberlerin serveri olan Mûsâ Aleyhisselâm vâsıtasıyla, Âlemin Nûru ve Ümmetleri Kurtaran Mukaddes Tevrât Kitâbı'nı nâzil buyurdu. Şerî'atı, bu yüce Kitâb'la te'sis etti ve sağlamlaştırdı. O Azimüşşân Peygamber'in vefâtından sonra da, her asırda Dîn-i Mübîn'i, ulu bir peygamber, kıymetli bir zât ile kuvvetlendirdi ve muazzez buyurdu. Musevîlik, takriben 1500 sene zarfında, bu peygamberlerin vücûduyla ve şimdi "Nebîlerin Risâleleri" denilen vahiyler vâsıtasıyla, aydınlanmış, onunla iftihâr olunmakta idi.

Basîret sahibi olanlar, Mukaddes Tevrât kitabına ve peygamberlerin risâlelerine bakarsa, kolaylıkla anlar ki, bu kitapların hepsinde de, şu büyük haber mevcuttur: Benî İsrâil'in saltanat asası kırılacak ve onların padişahlığı sona erecek. Maşrik'tan Mağrib'a kadar, dünyanın her tarafına dağılacaklar ve vahy-i îlâhî'de başlangıç ve sonu tayin ve tervic edilen uzun bir müddet içinde, şiddetli belâlara giriftar olacak ve şehirleri harap ve viran olacak ve Orşelim kabileler tarafından ayak altında çiğnenecektir. Nihâyet, Allah tarafından büyük bir zât gönderilerek, Benî İsrâil'i zillet ve esâretten kurtaracak ve onları yeniden izzet ve sa'âdete nâil buyurarak, cihânın bütün tâifelerini de, bir din ve bir mezhep üzerinde birleştirecektir. Benî İsrâil'i, yeryüzüne vâris olmak ve halkı hidâyete getirmek rütbesine mazhâr buyuracaktır.

¹ Mütercimim tercümesini yaptığı matbu nüsha üzerinde maalesef yanlışlıkla "Faslü'l-Hitâb" yazılıdır. -H.A.D.

Yukarıki tafsilâtı beyân ettikten sonra, arz ederim ki, bu şerefli asır ve zamanda Bahâîler şunu iddi'â ederler ki; bu vaatlerin zuhûr edeceği vakit, gelip çatmıştır. Benî İsrâîl'in ve belki bütün cihân milletlerinin kurtulması, onun zuhûruna bağlı olan o büyük zâtın vücûdu, güneş gibi âlem ufkundan doğmuştur ve onun satvet ve iktidarı, milletlerin mâni' olmalarına ve inatlarına rağmen, ekser memleketlerde kendisini göstermiştir. Ya'ni Cenâb-ı Hakk, Bahâullah'ın mukaddes ve mes'ud olan vücutlarının bir güneş gibi parlayışı ile, 1285 Hicrî (1868 Milâdî) yılında, Arâzi-i Mukaddese'de ve Kermil Dağı'nın etrafında bulunan Akkâ şehrinde, İsimlerin En Büyüğü ile ve En Büyük Rabblık'la onu izhâr buyurmuştur. İlâhî Sözler ve Semâvî Vahiy, Tevrât'ta vaad olduğu üzere, Lisân-ı Mübârek'inden nâzil olmuştur. Âlemi hayâta kavuşturacak ve milletleri birleştirecek olan, oruç ve namaz gibi ahkâmı ve insâniyetin yüksek âdâbını ve iyi, rûhânî hasletlerini ve her kavmin dostluğunu ve hayırhahlığını gerektiren ve bütün cihân halkı ile iyi geçinmek esâsını içeren Mukaddes Şerî'at'ı, Akdes Kitabı'nda te'sis eylemiştir. Şu yirmi sene gibi az bir müddet içinde izzet, servet, kılıç, aşîret ve emsâli maddî vâsıtaların yardımı olmaksızın, birçok memleketlerde galebe çalarak, padişah, ümerâ, hakîm, ulemâ ve halk tabakası gibi mülk ve millet büyüklerinin kendisine düşman kesilmesine rağmen, onun Emri, birçok yerlerde nüfûz etmiş ve onun zuhûrunun hüccet ve burhânı, her mezhep ve milletten temiz kalp sâhibi olanların yanında takdir edilmiştir.

İşte, bunun izâhı için üç makamdan söz söyleyeceğiz:

BİRİNCİ MAKAM

Her peygamber zâhir olduğu zaman, onun hüccet ve burhânın neden ibâret olacağını ve onun risâletinin ve da'vâsında doğru olduğunun kabûlü için hangi delillerin öne sürüldüğünün beyânındadır.

Bu makamda arz ediyorum ki, herkesin peygamberlerin delil ve burhanı olarak tanıdığı şey, mu'cizâttir. Fakat, "Mu'cizâtın sūduru mümkün müdür, değil midir? Sūduru mümkün sayılsa, rûhun tekâmülünde ebedî hayâta mazhâr olmakta bunun bir fâidesi var mıdır, yok mudur? Ve mukaddes kitaplar, mucizâtın hüccet olduğunu kabûl etmiş midir, etmemiş midir?" diye, aslâ muhakemelerini yürütmemişlerdir. Lâkin, ehl-i tahkik olanlar, her peygambere verilen şeyin, onun burhânı olduğunu ve onunla bütün halkı âciz bırakarak, onun Emri'ne hiçbir kuvvetin mâni'olamayacağını kavramışlardır.

Biz, Mukaddes Tevrât Kitâbı'na baktığımız zaman, tasdik ederiz ki; Hazret-i Mûsâ'dan sonra gelen peygamberlerin hüccetleri, Kelâm-ı İlâhî ve Vahy-i Âsumânî idi ve o peygamberler, o büyük mu'cize ile ve bu kuvvetli burhan ile, hak dinin galebesini temin ettiler. Tesniye kitabının 18. bâbının 18. âyetinden, faslın sonuna kadar buyuruyor: ¹⁸"Onlara, birâderleri içinden, senin gibi bir peygamber zuhûra getireceğim ve kelâmımı onun ağzına koyacağım. O dahi, kendine emredeceğim şeylerin cümlesini onlara söyleyecektir. ¹⁹Bu Benim İsmim'le söyleyeceği kelâmı dinlemeyen kimseyi, Ben kendim mes'ûl tutacağım. ²⁰Lâkin bir peygamber söylemesini emr etmediğim kelâmı Benim İsmimle söylemeye cesâret ederse, yahût başka ilâhların ismiyle söylerse; o peygamber ölecektir. ²¹Ve eğer sen kalbinde 'Rabb'ın söylemediği kelâmı nasıl bilelim?' dersin, ²²Rabb'ın ismiyle bir peygamber söylediğinde, o şey olmaz ve vücûda gelmez ise, Rabb'nın söylemediği kelâmdır. O peygamber onu kendiliğinden söylemiştir. Onu reddetmekten korkmayasın."

Bu vahy-i mübârekten anlaşıldığına göre; Cenâb-ı Hakk doğru ve yalancı peygamberlerin zuhûrundan haber vererek, doğru olanı tanımak için de, onun lisanından, kelâm-ı İlâhînin cereyan etmesini mizân gösteriyor ve Hakk'ın kelâmı ile, gayrın kelâmının birbirinden nasıl ayırt edileceğini bildiriyor. Şu nükte kesindir ki, bir peygamberin buyurdıkları, âlemde tahakkuk eder ve onun hükmü, gâlip ve nâfiz olursa, o söz Hakk'ın; olmazsa, beşerin kelâmıdır. Ya'ni, Allah kelâmının alâmeti budur ki, âleme gâlip olur ve hükmü cihânda tahakkuk eder ve uzun müddet yaşar. Bilakis, yalancılıkla iddî'âda bulunan beşer kelâmı da, aslâ tahakkuk etmeyerek, az zaman içerisinde zâil olur. "Muhakkak ki bâtil gıdicedir."

Bu vahyin serâhâtine göre, halkın ileri sürdüğü mucizât, peygamberlerin delil ve hücceti olamaz. Yoksa Hazret-i Mûsâ diyebilirdi ki, eğer bir peygamber, Cenâb-ı Hakk'a isnad ederek bir söz söyler ve sen de kalbinde şüphe ve tereddüt içinde bulu-

nursan, bunu anlamak için, ondan bir mu'cize iste. Madem ki Hazret-i Mûsâ bu husûsta mu'cizeden bahsetmedi ve mizân göstermedi; artık biz de, mucizâtı, peygamberlerin delili olarak kabûl edemeyeceğiz. Ve Cenâb-ı Hakk'ın kabûl buyurmadığı bir şeyi, gurur ile peygamberlerden isteyemeyiz. Tevrât'ın, kelâm-ı ilâhî'nin hüccet olduğu ve mucizâtın hüccet olamayacağını tasdik etmesinden sarf-ı nazar, akl-ı selim de şahadet eder ki; mu'cize denilen şey, Hakk'ın kelâmı kadar küllî fâideyi mucip olan bir şey değildir. Zira kitab-ı ilâhî, ilim ve şerî'at, tevhid ve mârifet cihetinden istifâdelidir ve herkes onu elde edebilir. Uzun müddet bâki kalır. Hâzır ve gâip olanlarla, peygamberler zamanında mevcûd bulunanlar ve sonradan vücûd bulan ve hidâyete erişenler, kitabı ele geçirerek, Hakk'ın hüccetine vukûf peydâ ederler. Onu okuyup ve anlayıp, ona itâ'at etmekle; ebedî hayâtı mucip olan rûhânî kemâlâtı kazanabilirler. Başka mu'cizeler ise, buna benzemez ve bu faydaları bahşetmez. Meselâ, bir ölü dirilse veya hut bir ağaç yerinden başka bir yere gitse veya bir taş konuşsa, zikir olunan faidelerden birini bahşetmiş olmaz. Halkın hidâyeti için, başka memleketlere de gönderilemez. Aynı zamanda devâmı da yoktur ki, gelenler ondan istifâde etsinler ve bu sûretle Din-i ilâhî cihâmî ihâte eylesin. O hâlde açıktır ki, yeryüzünde mevcûd olan hiçbir şey, ilmin ve kitabın şeref ve derecesine yetişemez ve peygamberlerin hüccet ve delili sayılamaz. Enbiyâ ve mürselinin hak olduklarının şâhidi olamaz. Şairlerden biri, şunu ne güzel söylemiştir:

Sözün ötesinde başka bir gevher (inci) olsaydı گر بدی گوهری و رای سخن
Sözün yerini tutmak için o gevher meydana çıkardı آن فرود آمدی بجای سخن

Her biri kitabın hüccet olmasını ve sâir mu'cizelerin hüccet olamayacağını ispat husûsunda munsif olanlara kâfi bulunan şu iki aklî ve naklî delîlden geçelim, insan doğru olarak düşünecek olursa; anlar ki, peygamberlerden mucizât istemek, Cenâb-ı Hakk'ı imtihân etmek demektir. Zira, mazhârlarını imtihân etmekten başka, Hakk'ın Zât-ı Gaybî'sini imtihân etmek mümkün değildir. O hâlde, Tesniye Kitabı'nın 6. bâbının 16. âyetinde buyuruyor: "Kendi Rabbınızı imtihân etmeyiniz."

Biz, mucizâtı hüccet tanımamalıyız. Nasıl ki, putperestler ve mağrûrlar her zaman peygamberleri imtihân ettiler ve kâfir oldular. Biz de, onlar gibi imtihân edip, eski zamanın o kendini beğenmişlerinin yaptıklarını mı yapalım? Ve o kadehten içerek azdıkları gibi, biz de mi ondan içip azalım? Hâlbuki Emr-i ilâhî'de ibâdet, siyâsiyât gibi bütün lüzûmlu olan şeyler ve yükümlülükler beyân olunmuştur ve insanın muhtaç olduğu her şey, esâstan ayrıntıya varıncaya kadar, Tevrât-ı Mukaddes'te nâzil olmuştur. Zira, açık bir hakikattir ki; şefkatli Rabbımız nasıl furu'da, ibâdet ve muamelelâta dâir kurtuluş yollarını beyân buyurmuş ise; elbette ki peygamberlerin hak olduklarını tanımak, tanıtmak ve onların hüccet ve delillerinin keyfiyetinden ibâret olan usûlde de, beşerin muhtaç olduğu her şeyi beyân buyurmuşlar ve halkı, başiboş, çâresiz ve şaşkınlık içinde bırakmamışlardır.

Hulâsa, bütün bu uzun sözleri, Benî İsrâil millet-i fahimesinin ulemâsı huzuruna arz etmekten maksat budur ki; Cenâb-ı Hakk, Tevrât-ı Mukaddes'te usûl ve fîrû'â ait bütün gereken dinî honuları, beyân buyurmuş olsun da, fakat peygamberlerin delillerinin mucizât olmadığını beyân buyurmamış olsun. Biz, peşin olarak mucizâtı peygamberlerin delili olarak tanımıyoruz ve onunla enbiyâyı imtîhâna cesaret göstermiyoruz.

Yoksa şurası muhakkaktır ki, bütün enbiyâ, bilhassa şerî'at sahibi olan Mazhârlar, Hakk'ın kudret ve iktidarlarına mâliktirler ve her mu'cizenin icrâsına muktedirlerdir. Hakk'ın izniyle, her şey üzerine hâkim ve kâdirdirler. Lâkin burhânları, Kelâm-ı ilâhî ve tâc-ı iftihârları, Vahy-i Âsumânî'dir.

İKİNCİ MAKAM

“Acaba Tevrât'ın kurduğu şerî'at, Hakk tarafından gelen bir peygamber tarafından tâğyir edilebilir mi ve o mukaddes şerî'at, yeni zuhûr dolayısıyla, yeni bir elbise giyebilir mi, giyemez mi?” sorusunun cevâbı hakkındadır.

Evvelâ, bu makamda azıcık düşünecek olursak, bize yakın hâsıl olur ki; bizim ilk önce uhdemize düşen vazife, o peygamberi tanımaktır. Yoksa, ahkâmını öğrenmeye çalışmak değildir. Zira, akl-ı selîm şahadet eder ki; eğer bir peygamberin Hak tarafından geldiği delil ve burhân ile sâbit olursa, ona kat'î sûrette itâ'at etmek lâzımdır ve her ne söylerse söylesin, onun hükmü hakkında niçin ve nasıl demek câiz değildir.

Saniyen, Tevrât'ta ve sâir enbiyânın risâlelerinde, şerî'atın yenileneceği hakkında açıklık vardır. Meselâ, Tesniye'nin 18'inci bâbının 15'inci âyetinde buyrulmuştur: “Onlar için, birâderleri arasından, senin gibi bir peygamber göndereceğim.” Binâenaleyh, o peygamberin, hüküm ve iktidarda Hazret-i Mûsâ gibi olmaması ma'kûl değildir. Zira eğer bir peygamberin din teşri' etmek husûsunda kudreti olmazsa ve bir kavmin vücûda getireceği şerî'at sebebiyle seciyesini yükseltmezse, o peygamber Mûsâ gibi olmuş olmaz. Şurası açık bir hakîkattir ki, padişah ve hükümdâr diye, başka hükümdârlar gibi, hükmetmeye kudreti olan ve padişahın emrine itâ'at mecburiyetinde bulunan hâkimler gibi, âciz bir mevkide bulunmayan kimselere denir. Enbiyânın risâlelerinde, Tevrât'tan daha sarîh haberler vardır. Ezcümle, Eş'îya Kitabı'nın 2. bâbında buyuruyor: “Âmos'un oğlu Eş'îya'ya, Yahuda ile Orşelim hakkında gelen vahiydir: Ve son günlerde Beytü'r-Rabb'ın dağı, dağların üstünde sâbit ve tepelerden yükselmiş olacaktır ve ümmetlerin kâffesi oraya doğru akıp gidecekler ve birçok kavimler giderken diyecekler ki: ‘Geliniz; Yehuva'nın dağına, İlâh Ya'kûb'un tepesine çıkalım ki, bize kendi tariklerini tâ'lim ede. Biz dahi onun yollarında yürüyelim.’ Zira şerî'at, Sahyon'dan ve Rabb'ın kelâmı Orşelim'den zuhûr edecektir ve ümmetler arasında hüküm edecek ve çok kavimleri cezâlandıracak ve onlar kılıçlarını saban demirle-

ri ve mızraklarını orak yapacaklar. Millet millet aleyhine kılıç kaldırmayacak ve artık muharebe etmeyi öğrenmeyecekler.”

Bu mübârek vahiy, şunu açık olarak gösteriyor ki; Âhir Zaman'da, büyük bir zât Orşelim, Akkâ ve Hayfa'nın çevresinde bulunduğu mukaddes Kermil Dağı üzerinde zuhûr edecek ve onun zuhûru, bu dağın şeref, kıymet ve şöhretini arttıracaktır. Her mezhep ve milletin ahâlisinden birçokları, o Zuhûr-i A'zam dolayısıyla, her taraftan onun ziyâretine gelecekler. Ondan Hakk'ın kelâm ve şerî'atını dinleyecekler ve onun Hak olan yolunda, Allah'a doğru sefer ve seyâhat ayinini öğrenecekler. Halkı öyle bir sûrette terbiye buyuracaklar ki, dövüş ve savaş, küllîyen ortadan kalkacak. Harp âletleri, hasat ve çalışma âletlerine dönüşecektir. Bu sözlerin açıklığından sonra, cenk ve kitalin harâm olmasını gerektirecek yeni bir şerî'at, Arâzi-i Mukaddese'de te'sis edilecektir. Bu şerî'atın, Tevrât kitabında yazılı şerî'at olmayacağı ma'lûmdur. Zira o şerî'at, Horib'de, Hazret-i Kelîm'e (Mûsâ) nâzil oldu. Onda cenk ve kitâl harâm değildi. Bu şerî'at ise, Sahyon'da zâhir olacak, ve cenk ve cidâli unutturacaktır.

Bu Vahy-i Mübârek'i, Hristiyanlar Hazret-i 'Îsâ'nın zuhûruna da haml edemezler. Zira o Hazret'in zuhûrunda, sayısız kavimler kendini ziyaret için Kermil Dağı hududuna seyahat etmemişlerdir ve bu mukaddes dağ, bütün cihân halkının ma'lûmu ve ziyâretgâhı olmamıştır. Onun ta'limatıyla cenk ve cidâl dünyadan kalkmamış ve harp aletleri kazanç aletlerine dönüşmemiştir. Belki onun ümmeti olan Avrupa halkının vücûda getirdiği fen ve san'at dolayısıyla, cenk aletleri daha ziyâde ilerlemiştir. O müthiş yıldırımlardan saçılan şimşekler, Şark ve Garb'ın her tarafında parlamıştır. Kezâ Ermiya'nın 31. bâbının 31. âyetinde buyuruyor: “İşte günler gelir ki, Beyt-i İsrâil ile yeni bir ahid akd edeceğim. Bu dahi, ecdadlarını Mısır'dan çıkarmak için ellerinden yapıştığım günde onlar ile ettiğim ahid gibi olmayacaktır. Çünkü onlar ahdimi bozdular. 'Ben dahi onları reddettim' diye Rabb buyurur. Zira günlerden sonra Beyt-i İsrâil ile akdedeceğim ahid budur. Yani şerî'atımı derunlarına koyup, kalpleri üzerine yazacağım ve ben onlara Allah olacağım, onlar dahi bana kavim olacaktır. Ve artık herkes kendi komşusuna ve herkes kendi kardeşine 'Rabb'ı bil' diyerek ta'lim etmeyecektir. Zira küçük-büyük onların cümlesi Beni bilecektir. Çünkü isyanları affedeceğim ve günâhlarını artık hatırıma getirmeyeceğim.”

Bu Vahy-i Mübârek dahi açıktır ki, Cenâb-ı Hakk Benî İsrâil ile yeni bir ahid yapacak ve yeni bir şerî'at ta'lim edecek. O şerî'at da, Tevrât'ın şerî'atının gayrı olacak ve aynı zamanda Benî İsrâil'in ebedî izzet ve büyüklüklerini mûcib olacaktır. Eş'ya Kitabı'nda da haber verildiği şekilde, bu vaat yerine gelecektir.

O hâlde, âşikârdır ki, Allah'ın esâs şerî'atı, yeni libasa bürünecektir. Diyânet ve hakperestlik kanunları yenilenecektir.

Bu vahyi de Hristiyanlar, Hazret-i 'Îsâ'nın zuhûruna haml edemeyeceklerdir. Zira bu faslın tamâmı, şunu tasdik etmektedir ki; bu ahit, Benî İsrâil ile onun değerli

torunları, dünyânın dört bir yanında, zelil ve perişan oldukları zaman onlarla yapılacaktır. Bu ahitten sonra, Cenâb-ı Hakk, kendilerini, dünyanın her tarafından bir yere toplayacaktır ve bir daha dağılmayacak bir şekilde, onlara izzet bahş edecektir. Nasıl ki Ermiyâ'nın 31. bâbının 40. âyetinde buyurmuştur: "Ve leşler ile küller attıkları vadinin kâffesi, ve Kidron deresine kadar, doğuda At Kapısı zâviyesine kadar hep tarlalar, Rabb'e mukaddes olacaktır. Artık ebediyen sökülmecek ve yıkılmayacaktır."

O hâlde Benî İsrâil, Hazret-i 'İsâ'nın zuhûrunda, kendi mülklerinde sâkin ve azîz idiler. Hazret-i 'İsâ'nın zuhûrundan takrîben 38 sene sonra, Romalı Titus vâsıtasıyla, Orşelim harap oldu. Ondan sonra, yavaş yavaş etrafa dağıldılar. Arapların galebesi ve Ömer ibn-i Hattâb'ın hilâfeti zamanında, Arazi-i Mukaddese'de oturmaktan külliye men olundular. O ma'mur şehirler, birden bire virâneye yüz tuttu. Bugünkü güne kadar o hâlde bulunuyor. Bu sebepten, mezkûr vahyi, 'İsâ'nın zuhûruna haml etmek doğru değildir. Ve bu ahd-i cedîdi 'İsâ'nın şerî'atına delalet eden bir şey tanımamalıdır. Belki Tevrât Kitab-ı Müstetâbı ve enbiyânın risâleleri, sarâhaten şunu gösteriyor ki; Büyük Kurtarıcı geldiği zaman, kavim perakende ve mülk harap bir hâlde olacaktır. Nitekim bugünkü güne kadar da haraptır. Bir de, Benî İsrâil'in ebedî izzeti ve Arazi-i Mukaddese'nin umrânı zikr edilmiştir. Bu iki alâmet kat'îdir. Binâenaleyh, kat'î ve açık bir sûrette denilebilir ki; kısa bir-iki işareten başka, Hazret-i 'İsâ'nın zuhûru hakkında, kitapta bir haber yoktur. Lâkin, bu incelikleri anlamak, ancak akıl sahiplerine ve yanında kitabın ilmi bulunanlara mahsûstur. Hulâsa, asil İsrâil milletinin ulemâsı, bu âyetlerin hükmü ile anlayabilirler ki; kendilerinin son necât zamanlarında şerî'at yenilenecektir. Tevrât'ın zâhir ahkâmı tâğyire uğrayacaktır, değışecektir.

Her ne kadar başka delillerin zikrine hâcet yoksa da, ifâdemi tamâmlamak için, arz ediyorum ki; Tevrât şerî'atının tâğyire uğrayacağını başka bir delili de şudur: Cenâb-ı Hakk'ın Tevrât'ta tesis buyurduğu mukaddes şerî'at, muayyen şahısların vücuduna, mahdûd zamana ve mahsûs mekânlara göre vaz' olunmuştu. Bu konu, Tevrât'ı okuyanlara gizli değildir ki, Tevrât'ta bulunan ahkâmın birçoğu, Benî İsrâil arasında tatbik edilmemektedir. Onlar arasında icrâ edilen âdâb ve hükümleri, Benî İsrâil ulemâsının tatbikini mümkün görmediği Tevrât ahkâmı yerine, zarurî olarak koydukları ahkâmdan ibârettir. O hâlde ulemâ, mezun olmadıkları hâlde, Tevrât ahkâmını bu kadar tâğyir ederse, Cenâb-ı Hakk'ın yeni bir Mazhâr vâsıtasıyla şerî'atı yenilemeye kudret ve selâhiyeti olmaz mı?

ÜÇÜNCÜ MAKAM

Bu zuhûr hakkında, mukaddes kitaplarda yazılı beşâretlerin beyânı hakkındadır.

Bu beşâretler, iki kısım üzeredir. Biri, Zuhûr için zaman tayin etmeyerek verilen beşâretlerdir. Bu kısım beşâretler, bu sayfalara sığmayacak kadar çoktur. Biz numûne olarak ve maksadı tamâmlamak için, burada birkaç âyetin zikri ile yetiniyoruz. Ezcümle, Tesniye kitabının 33. bâbının 2. âyetinde buyuruyor: “Rabb Sinâ’dan geldi ve Sa’îr’den tecelli etti ve Fârân’dan parladi. Binlerce mukaddeslerle geldi. Sağ elinden şerî’atin ateşi çıktı.” Bu mübârek âyet, şunu açıkça bildiriyor ki; nasıl hidâyette iken, Rabb, Tur-i Sina’da, şecere-i tayyibeden göründü ve Benî İsrâil’in putperestlikten kurtulması için, Tevrât şerî’at-ı mukaddesesini inâyet buyurdu ise; zâlimlerin izzetlerinin zevâli ve mazlumların galebesi zamanında da, binlerce mukaddesleriyle zâhir olacaktır ve yeniden kuracağı şerî’at ateşi ile, cihânı zulüm ve ihtilâfın çirkâbindan temizleyecektir.

Bu Büyük Zuhûr’un nerede ve ne vakit vukû’a geleceği, Benî İsrâil enbiyâsının risâlelerinde beyân edilmişti. Biraz sonra arz edilecektir. Hazret-i Dâvûd, Zebur’da, 102’inci mezmurun 12’inciden 22’inci âyete kadar buyuruyor: “Amma sen ya Rabb, ilelebet bâkisin ve her devirde zikredilirsin. Sen kalkıp Sahyon’a merhamet edeceksin. Zira bu vakit, ona lutfedilecek vakittir. Çünkü muayyen vakit gelmiştir. Zira kulların onun taşlarından hazzederler ve onun toprağı karşısında şefkat duyarlar. Taifeler dahi, Rabb’ın isminden ve dünya meliklerinin cümlesi, celâlinden korkacaklar. Zira Rabb, Sahyon’u bina edip, celâliyle görünecektir. Biçarelerin duasına dikkat eder ve dualarını tahkir etmez. Gelecek devir için bu yazılacak, halk olunacak (yaratılacak) kavim Rabb’ı tesbih edecektir.”

Bu âyetler açıktır ki, Hazret-i Dâvûd’dan sonra, kabilelerin ve dinlerin birleşeceği son zamanlarda, en büyük isimler ile, bir zât zâhir olacaktır. Mazlûm ve mağdurları kurtaracaktır. Arazi-i Mukaddese’yi, cihânın mukaddesleri için ibadetgâh yapacaktır. Bakınız ki, 16. âyette, serâhatle buyuruyor: “Rabb Sahyon’u bina edip, celâl ile görünecektir.”

Şurası ma’lûmdur ki, bundan maksat İ’sâ’nın zuhûru değildir. Zira Sahyon ve Arazi-i Mukaddese, o Hazret’in zamanında şen ve mağrûr idi. Ondan sonra Romalıların elinde harab oldu ve bilâhare Arapların tavassutuyla ve Avrupalılarla Memluk sultanlarının ve Osmanlıların muharebeleri yüzünden, bu zamana kadar çiğnenmişken, bu mübârek asırda ma’murluğa yüz tutmaya başlamıştır ve cihân âlimlerinin dikkatini ve ümidini mûcip olmuştur. Er-geç o mukaddes mekânın şeref ve ma’murluğu o dereceye yetişecektir ki, bütün dünyanın hürmet ve takdirini üzerine çekecektir. Bunun gibi, Eş’iya Kitabı’nın 9. bâbının 6. âyetinde buyuruyor: “Bize bir çocuk doğdu ve bize bir

oğul verildi. Riyâset, onun omuzlarında olacaktır ve ona Acîp, Müşîr, Allahü'l-Kadîr, Ebedî Peder, Barış Reisi diye ad verilecektir.”

Yine Eş'ya Kitabı'nın 25. bâbının 6-9. âyetinlerde buyuruyor: “Ve Rabbü'l-Cünûd, bu dağda, cümle kavimlere, ilikle dolu semiz şeylerden, süzölmüş eski şaraptan bir ziyafet tertip edecektir. Bu dağda, cümle kavimler, üzerine örtölmüş örtüyü ve cümle taifeler, üzerine çekilmiş perdeyi mahvedecektir. Ölümü ilelebet mahvedecek ve Rabb Yehova, her yüzden gözyaşını silecek ve bütün yer üzerinden, kendi kavminin hakaretini kaldıracaktır. Zira Rabb buyurdu ve ol gün denilecek ki: ‘İşte Allah'ımız budur. O'nu bekledik. Ve bizi kurtardı. Rabb budur, O'nu bekliyorduk. O'nun kurtarmasıyla sevinç içinde olacağız.’”

Bu mübârek vahiy, açıkça şunu gösteriyor ki; mukaddes Kermil Dağı'nda, büyük bir zât zuhûr ederek, en mukaddes isimlerle ve “Âsumânî Peder” ünvanıyla anılacak ve tanılacaktır. Bütün cihân halkını, rûhânî sözler ve Rahmânî öğütlerle, vahşet ve şerîlikten kurtararak, sevgi ve barışın yüksek mertebesine çıkaracaktır. Her kıt'ada, Benî İsrâil'in müptelâ bulunduğu dert ve sıkıntıları, her tarafta kaldıracaktır. Ölümü, yani küfrü, şirki ve putperestliği, âlemde yok edecektir. Her din ve mezhep tâbî'lerini, yek digerinin akidelerinden ve işin iç yüzünden haberdar edecektir.

Bu sözlerin de Hazret-i 'İsâ'nın zuhûruna delalet etmeyeceği âşikârdır. Zira o Hazret, kendisini “İbnullah” tesmiye etti ve “İbnullah” diye tanındı ve Benî İsrâil'in şikâyetlerini ortadan kaldırmadı. Aksine Hristiyanlığın zuhûruyla, Benî İsrâil'in belâ ve sıkıntıları daha ziyâde arttı. Belâlar her taraftan bu kavme yöneldi. Evet, işte o gün, bugündür ki; bu Vahy-i Mübârekle anlatılmak istenilen hakikat meydana gelmektedir. Zira bir yıl geçmez ki; İslâm, Yahudi, Hristiyan ve sâir dinlerden o hudud ahâlisi, Hazret-i Bahâullah'ın ihsân sofrası üzerinde mihman olmuş olmasın ve bir gün olmaz ki, halk onun mübârek huzurlarında, Vahy-i Âsumânî ve Beyânât-ı İlâhî'den ibâret bulunan rûhâniyyetin latif şaraplarından istifâde etmemiş olsun ve zâhir hasebiyle de yiyecek ve içecek şeylerden nasiplenmesin.

O gün, bugündür ki; Vücûd-u Akdes'in babalık nidâsı, levihlerin diliyle, her tarafa yükselmiş ve Peder-i Âsumânî'nin zuhûrunun beşâreti ve Melekût-i Rabbânî'nin geldiği haberi, birçok hükümdarlara iblâğ edilmiştir. Her kabilenin birbirinin akidesini yakından tanması keyfiyeti de, tahakkuk etmektedir. Yakında o kuvvetli el, bütün çeşitli dinlerin bisâtını (yaygısını) kaldırarak, herkesi bir din üzerinde toplayacaktır. Bu cihetten, her tarafta Benî İsrâil'e yapılan kınamalar sona erecektir.

Hulâsa, bunlar kitabın beşâretlerinden, kısaca bir numune olarak, Benî İsrâil büyüklerinin huzuruna arz olundu. Eğer bu Büyük Zuhûr'a açıkça delalet eden bütün enbiyânın beşâretlerini, fıkra fıkra yazacak olsam, bu sahifeler, büyük bir kitap olacaktır ki; şimdi buna zamanın müsâadesi yoktur.

Lakin kitapta yazılı ve zamanı ta'yin edilmiş bulunan beşâretlere gelince: Hep-sinden en sahîhi, Hazret-i Danyal'ın kitabında olandır. Her ne kadar o hazretin kitabı-nın tamâmı, Zuhûr-i A'zam'ın vaktini ta'yinden ibâret ise de, âcizleri ancak bunun üç fıkrasını yazmakla yetiniyorum. Ola ki Cenâb-ı Hakk, Hazret-i İsrâîl'in şerefli âilesinin mazlûmlarına acıyarak, onları ebedî kurtuluşa kavuştura.

Birinci fıkra, Danyal Kitabı'nın 2. bâbında yazılıdır ki; Buhtunnasır, saltanatı-nın ikinci senesinde, bir rüya gördü ve bu rüyadan canı çok sıkıldı. Bunun üzerine ülkesinin ne kadar hükemâ ve ulemâsı varsa, onları yanına çağırıldı ve rüyayı söyle-meksizin kendilerinden rüyânın ta'bîrini istedi. Bâbil hükemâsı, Ârâmî lisanıyla ona arz ettiler ki; Buhtunnasır rüyasını söylesin, kendileri de onu ta'bîr etsin. Buhtunnasır onlara karşı: "Gördüğüm rüyayı, ta'bîri ile, sizin bana söylemenizi isterim. Eğer böyle yapmazsanız, hepinizi idâm edeceğim. Çünkü eğer ben rüyâmı söylersem, siz bir ta-kım uydurma sözlerinizle onu ta'bîr edersiniz. Bu sebeple ben sizlere nasıl itimat ede-rim. Eğer siz, benim rüyamı da beraberinde söylerseniz, sizin erbâb-ı ilim ve irfandan olduğunuz anlaşılır. Ben de mutma'in olurum." dedi. Hükemâ dediler ki: "Sizin bu teklifinizi yerine getirmeye, Allah'tan başka kimse kâdir değildir. Biz âciz kuluz. Yer-yüzünde hiç kimse bunu bilmeye kâdir değildir." Buhtunnasır bu cevâbı alınca, gazaba gelerek Bâbil'de ne kadar ulemâ, keşşâf (gaybdan haber verenler) ve sâire varsa, öldü-rülmelerini emr etti.

Bu işe me'mur edilen muhafız birliği komutanı Âryoh, Bâbil'deki hükemâ, mü-neccim ve ulemâyı tutup, idam ediyordu. O zaman Hazret-i Danyal da, İsrâîl'in torun-larından olması münâsebetiyle, hükemâ zümresinden sayıldıkları için, onları da tutup getirdiler. Hazret-i Danyal, cellâtların reisi Âryoh'dan pâdişahın hışmına neyin sebep olduğunu sordu. Âryoh, mes'eleyi kendisine anlattı. Danyal ona, padişahın bu sırrını keşfedeceğinden bahisle, kendisine mühlet verilmesini istedi. Hulâsa, ondan izin ala-rak, evine döndü ve keyfiyeti İsrâîl'in mukaddeslerinden sayılan arkadaşları Hanâniya, Azariyâ ve Mişâil'e söyledi. Ve bu mes'elenin keyfiyeti hakkında, Hakk'a yalvarmalarını, duâ ve münâcâtta bulunmalarının rica etti. Keldanîler arasında, kendilerinin de helâk olmalarını dilediğini ekledi.

Gece, rüyasında, padişahın gördüğü rüyanın aslı ile ta'bîri, Hazret-i Danyal'a ilhâm olundu. Danyal uyanarak, Cenâb-ı Hakk'a hamd etti. Sonra Buhtunnasır'ın huzu-runu gelerek, ta'zim merâsimini yerine getirdikten sonra, Yeryüzünün ve Göğün Rabb'i tarafından, kralın rüyâsını keşfettiğini ve Âhir Zaman'a dâir olayların, krala Allah tarafından bildirildiğini söyledi. Danyal'ın söyledikleri, 31. âyetten nihâyete kadar devâm ediyor. Şöyle buyuruyor:

"Sen ey kral! Gördün ki, büyük bir mücessem heykel var idi. Bu büyük ve ziyâdesiyle göz alıcı heykel, senin önünde durdu. Görünüşü dahi heybetliydi. Bu hey-kelin başı, hâlis altından; onun göğsü ve kolları, gümüşten; karnı ve butları, bakırdan;

baldırları, demirden; ve ayaklarının bir kısmı demirden ve bir kısmı balçıktan idi. Sen bakmakta iken, bir taş, insan eli değmeden, yerinden kesilip, o heykelin demir ile balçıktan olan ayaklarına vurup, onları ezdi. Ol vakit demir ve balçık ve bakır ve gümüş ve altın birlikte ezilip, yaz harmanlarının saman ufağı gibi oldular ve rüzgâr, hiç iz bırakmadan onların hepsini alıp götürdü. Lakin heykeli vuran taş, bir büyük dağ olup, bütün zemini doldurdu. Rüyâ budur. Kralın huzurunda anın ta'birini dahi söyleyelim.

“Ey kral! Sen kralların kralısın. Zirâ, Göklerin İlâhı, sana hükûmet ve kudret ve kuvvet ve izzet verdi ve Benî Âdem’in sâkin oldukları her yerde, sahranın vahşi hayvanlarını ve hava kuşlarını, senin eline teslim edip, cümlesi üzerine seni hükümdar nasp eyledi. Altından olan baş sensin ve senden sonra, sana nispetle ednâ bir devlet zuhûr edecek. Ve üçüncü olarak bakırdan diğer bir devlet zuhûr edip, bütün zemine tasallut edecektir. Ve dördüncü devlet, demir gibi kavi olacak, zira demir her şeyi ezip pare pare ettiği gibi, bu dahi bunların cümlesini kıran demir gibi ezip kıracaktır. Ve mademki ayaklarıyla parmaklarının bir kısmı çömlekçi balçığından ve bir kısmını demir olduğunu gördün; o devlet taksim olacak, lakin onda demir sertliği bulunacaktır. Çünkü balçık ile demiri karışık gördün. Bu, ayaklarının parmaklarının bir kısmının demirden, bir kısmını balçıktan olduğu o devletin bir kısmının sert, diğer kısmının gevrek olacağını gösterir. Balçık ile demiri karışık gördüğünün anlamı, onların insan zürriyetiyle karışmasıdır; fakat demir, balçık ile ihtilât edemediği gibi, onlar da birbirine yapışmayacaktır. Ve o kralların günlerinde, Göklerin İlâhı, ebediyen bozulmayacak bir devlet ikâme edecek ve bu devlet, hâkimiyeti, diğer kavme bırakmayacaktır. Cümle devletleri ezip mahvedecek ve kendisi ilelebet sabit duracaktır. Çünkü sen, el ile olmayarak dağdan kesilmiş taşın, demiri ve bakırı ve balçığı ve gümüşü ve altını ezdiğini gördün. Allah-i Azîm, bundan sonra ne vûku bulacaktır krala bildirdi ve rüyâ sahîh ve ta'birî doğrudur.”

O zaman kral Buhtunnasır yüz üstü düşüp, Danyal'ın önünde secde eyledi ve ona kurban ve buhur (hoş kokular) takdim olunmasını emr eyledi.

Böylece, bu ilhâm-ı Rabbânî hakkında bilgilenmiş oldun. Maksudı anlamak için, Bâbil memleketi, Keldânîlerin ve sâirlerinin saltanatı ve bu coğrafyadaki tarihî vak'alar hakkında bir miktar ma'lûmât vermemiz gerekti. Tâ ki, bu sayfaları okuyan zâtlara hakîkati anlamak kolay olsun. Çünkü bu ilhâmı, Hristiyan millet-i fahimesinin ulemâsı ve İslâm'ın yüce ulemâsının fazılları, Hazret-i 'Îsâ ile Hazret-i Muhammed'in zuhûrlarına haml eylemişlerdir. Lakin, biz Allah'ın fazl ve inâyetiyle, maksadın aslını târihe uygun bir şekilde ortaya koymak istiyoruz ve bu mubârek ilhâmın, başka zuhûrlara değil, *-İsmi Yüce olsun-* bu En Lâtîf ve En Güzel Zuhûr'a delâlet eylediğini izâh edeceğiz. Ola ki Cenâb-ı Hakk, kendi rahmetinin geniş olan şümûlüyle cümleye inâyet buyura ve bütün insanlara, necât ve irşâd yolunda hidâyet eyleye.

Ey kardeş, bilmiş ol ki, Bâbil şehrinin kurulu olduğu Irak zemini, Dicle ile Fırat arasında bulunmaktadır. Coğrafya fenninin ulemâsı, Fırat ile Dicle arasındaki arâziyi ikiye ayırmışlardır. Bu arazinin şimâl tarafındakini “Cezire”, cenup tarafındakini de “Irak” diye anmışlardır. Irak, şimâl tarafından Cezire ve Kürdistan ile çevrilmiştir. Şark cihetinden Acem memleketleriyle, ya'ni İranla sınır komşusudur. Güneyi de, Acem halîci, ya'ni Basra Körfezi ve çöldür. Garp tarafı da çölle sınırlanmıştır. Bu arazi, eskiden beri Keldânîlerin mülkü idi. Bu memleketin pâyitahtı, cihân şehirleri arasında en güzel bulunan Bâbil şehri idi. Bâbil'in asılı bahçesi, dünyanın yedi hârikasındandır. Fırat nehri, şehrin ortasından geçiyordu. Her iki tarafında çok güzel iki gölü vardı ki, Fırat'ın taşmasında, memleket selin afetinden mahfûz kalırdı. Bu şehir, yüksek binalar ve nezîh bahçelerle kuşatılmış idi. Tunçtan yüz kapısı, saltanata mahsûs yüce iç kalesi, kıymetli mektepleri, meşhûr ma'bedleri ve müstahkem surları vardı ki, insan yapısı olduğu zannolunmazdı. Memleketin metânetinden kimse onun feth olunacağını akla getirmezdi. Hulâsa, kötü hâlleri müverrihlerce ma'ûm olan Bâbil hükümdârları, İran padişahlarının fetret zamanlarında kuvvetlendiler. İran ve Cezire'yi istilâ ettiler. Bâbil saltanatı Buhtunnasr'a geçince; Mısır ve Şam memleketlerini de fethetti. Yahudilerin padişahı Yehoyâkim'e galip gelerek, Orşelim'i yani Kuds-i Şerif'i de elde etti. İsrâil'in torunlarını Bâbil'e esir götürdü. O ölünce, oğlu saltanata geçti. O sıralarda Benî İsrâil kitaplarının Kuruş dediklerini Cyrus, ya'ni İran'ın büyük padişahı Keyhüsrev, Şark memleketlerinde şöhret buldu. Fars ve Medya memleketlerini birleştirdi. Bütün himmetini Bâbil şehrini ele geçirmeğe hasr etti. Târihlerin yazdığı vech üzere nihâyet Bâbil'i zapt etti. Irak memleketlerini, Lidya'yı, Anadolu ve Suriye'nin sâir arâzisini hükümüne geçirdi. Kuruş vefât edince, tekrâr Bâbil halkı Kuruş'un halifelerine itâ'atten yüz çevirdiler. Onlar da, Bâbil'i geri almaya muvaffak olamadılar. Nihâyet, İran saltanatı büyük Daryuş'a, ya'ni Büyük Dârâ'ya geçti. O, Bâbil'i tekrâr zaptetti. Ve bir tarafını yarıdan yıktı. Bâbil saltanatı ve sâir memleketler Kuruş ve Daryuş'u tâkip edenlerin tasarruflarında kaldı. Bilâhere, Hazret-i 'Îsâ'nın doğuşundan takrîben 300 sene evvel, Yunanlı meşhûr büyük hükümdar Makedonyalı İskender, Küçük Dârây'a galip geldi. Fars ve Medya padişahlarının saltanatı son buldu. O zamanlar Bâbil şehrinin fethi, Filip'in oğlunun fütûhâtı cümlesinden olduğu cihetle, elbette istedi ki Bâbil'i tekrâr tâmir ve eski güzelliğine iade etsin. Lâkin buna muvaffak olamadı. Cihândan gitti. Yunanlılardan sonra Romalılar bu memleketleri istilâ ettiler. Bunların ne sûretle fütûhat yaptıkları târihlerde zikr olunmuştur. Bu fennin ulemâsı yanında meşhûrdur. Bir müddet sonra, takrîben Milâd'dan 256 yıl önce, Eşkâniyân devletinin bayrağı, Irak ve İran'da yükseldi. Bu tabakaya mensup padişahları, Frenkler “Arsacides” diye yazdılar. Erraş'ın yazdığına göre Eşkâniyân, Romalıları bu memleketlerden çıkardılar. Eşkâniyân'ın devr-i saltanatında, Hazret-i 'Îsâ Aleyhisselâm risâlet ve Mesîhlik iddi'âsına kıyâm buyurdu. Milâd'ın 15. yılında, Eşkânîlerden meşhûr Artabanus padişahlık tahtına oturdu. Bu zamanlarda yavaş yavaş Bâbil şehri harap olmaya yüz tuttu.

Milâdî 290 senesinde, Erdişîr Babekân İran'a gâlip oldu ve Eşkânîleri devirdi. Devlet, Sâsânîler sülâlesine geçti. Tisfun şehri ki, Medâin'den ibârettir, Irak'ta İran padişahının pâyitahtı oldu. Bir müddet iş bu şekilde kaldı. Sonra İslâm devleti zuhûr etti. Hulufâ-yi Ahmedî'nin savletiyle, Irak'ta Sasânîlerin devleti ve Zerdüşti dini inkırâz buldu. Bugünkü güne kadar da, o memleketler İslâm padişahlarının tasarrufundadır.

Irak arâzisindeki olayların, bu sûrette cereyân ettiğine bilgi hâsıl olunca; arz ederim ki, bu vak'alar, Buhtunnasır'ın rüyası zamanından Hazret-i Mesîh'in zuhûruna kadar, hükümdarlardan beş tabakanın Keldânîler memleketinde (Irak'da) saltanat etmiş olduklarını bize göstermektedir: Bunlardan birincisi Keldânîlerdir ki, maksat Buhtunnasr ve onun tâifesidir. İki; Frenklerin "Achéménides" ve Farisilerin "Ahaveniş" dedikleri Kâvusîlerdir ki, maksat Kuruş ve onun halefleridir. Üç; Yunanlılar. Dört; Romalılar. Beş; Eşkânîler ki, onların saltanatı zamanlarında, Hazret-i Rûhullah zâhir oldu. Buhtunnasr'ın rüyasının vukû'a geldiği Irak arazisi, o hazretin zuhûrunda, Eşkânîlerin tasarrufunda bulunuyordu.

O hâlde, ma'lûm oldu ki, rüyada zikr olunan ebedî devlet, Hazret-i 'Îsâ'nın zuhûruna haml edilemez. Bunun gibi, İslâmiyet'in zuhûruna kadar, orada altı tabaka mülûk saltanat etti. Bunlar da Keldânîler, Kavûsîler, Yunanlılar, Romalılar, Eşkânîler, Sâsânîlerdir. Zuhûr-i İsevî (Hazret-i 'Îsâ'nın zuhûru) ve Zuhûr-i Ahmedî'den (Hazret-i Muhammed'in zuhûru) hiçbiri, âlemi ihâte etmedi ve cihâmı bir dinde birleştirmede. Bu sebepten bu ilhâm, bu iki zuhûra haml edilemez. İncil okuyanlara ma'lûmdur ki, Hazret-i 'Îsâ dinlerin birleşmesini, birinci zuhûrunda vaad buyurmadı. Belki onu Melekût-i Rabbanî ve Peder-i Asûmanî'nin zuhûru zamanına havâle etti. Kezâ, Hazret-i Resûl de, cihân halkının birleşmesini; Hakk'ın gününe, Kıyâmet Günü'ne, Zuhûr-i A'zam'a müteallik buyurdu. O hâlde, âşikâr oldu ki, cihâmı dolduracak ve muhtelif dinleri birleştirecek olan ebedî devlet, din-i 'Îsâ ve din-i İslâm'dan hiçbiri değildir.

Hulâsa, bu ma'rûzâtan anlaşıldığı vech ile, Hazret-i Danyal'ın dört devletten maksadı, Yevmullah, Yövm-i Kıyâmet ve Yövm-i Melekût'a kadar Bâbil ve Irak kıtalarını istilâ eden dört dindir ki; bütün kitapların açıkça yazdığına göre cihânın birleşmesi ve dinlerin ortadan kalkması, o günün gelişine bağlı idi.

İlhâmât-ı Rabbaniye'nin inceliklerine vâkîf bulunanlara ma'lûmdur ki; her ne vakit enbiyânın sözlerinde bir saltanatın zuhûru vaad buyrulursa, maksat rûhânî saltanattır. Ya'ni, din ve âyinden ibârettir. Maddî ve zâhirî devlet ve saltanatlar, dâimâ enbiyânın beşâretlerinde arslan, koç, teke gibi hayvanlardan biri ile işâret olur.

Hulâsa, birinci din, rüyanın vukû' bulduğu zaman Irak ehlinin mütedeyyin olduğu Keldânîlerin dini idi. Şer'atları, enbiyâyı sultanlarının sûretlerinden ibâret olan putlara tapmak idi. Bu kavim, en çirkin amellerine kendi âdice ibâdetlerinde icrâ kılmakta idiler. Bu din, Irak ahâlisi üzerine gâlip idi. Yunanlılarla Romalılar, Irak'ı istilâ edinceye kadar...

O sıralarda, Sâbiîn dini, ya'ni yıldızlara tapmak, Irak'ta kendini gösterdi. İşte bu, Danyal'ın gösterdiği saltanatlardan ikincisidir. Bu dinin bütün ahkâm ve kâideleri, din târihlerinde, *Debistânü'l-Mezâhib*'de ve Şerhistânî'nin *el-Milel ve'n-Nihal* adlı kitaplarında yazılıdır.

Üçüncü din, Sâsânîlerin Irak ve İran'a galip olmalarında revâç bulan Zerdüşti dini idi. Zerdüştiiler henüz İran ve Hindistan'da bâkidirler. Bunların âyin ve kanunları ulemâya ma'lûmdur.

Dördüncü saltanat, İslâm dinidir. Sâsânîlerin yıkılmasından sonra, Irak ve İran ile Asya ve Afrika'nın ekser memleketlerine galebe çaldılar. Salâbette demir katılığını andıran bir dindir. Zira birçok dinleri ve memleketleri silip süpürmüştür. Bu saltanat, sonraları iki büyük parçaya ayrılmıştır. Bir kısmı Yevmullah'ın vürûduna kadar selâbet-i asliyesini muhafaza eden Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'tır. Digeri, Ehl-i Sünnet'ten daha az ve zayıf olan Şî'a mezhebidir. İslâm devresinin bu çağında, devlet-i ebedî zâhir oldu. Nurlu Sabah ve Yövm-i İlâhî açıldı. Peder-i Âsumânî'nin güneşe benzeyen tecellisi, Arâzi-i Mukaddese'den parladı. Yakında, mukaddes kitaplardaki beşâretlerin hepsi de zuhûra geleceklerdir. Cihânın birleşmesi ve bütün milletlerin barışması sâyesinde, yeryüzü bir cennet hükmünde olacaktır.

İkinci Fıkra, bu Zuhûr-ı A'zam'ın târihini bildiren kitabın beşâretleridir

Hazret-i Danyal, kitabının sekizinci bâbında buyuruyor ki: Kral Belşâsser'ın hükûmetinin üçüncü senesinde, ben Danyal evvelâ gördüğüm rüyadan sonra, bir rüya gördüm. Rüyanın hülâsası şudur:

Rüyayı gördüğümde ben Elam eyâletinde payitaht olan Şuşam'da idim. Rüyada gördüm ki Ulay ırmağı yanında idim. Gözlerimi kaldırıp gördüm ki, ırmağın kenarında iki boynuzlu koç duruyor idi ve o boynuzlar yüksek olup, biri diğerinden de yüksek idi ve yüksek olan sonradan çıktı. O koçun, batıya ve şimâle ve cenuba doğru boynuzla vurduğunu gördüm. Hiçbir hayvan, onun önünde duramadı ve onun elinden kurtulan yok idi. Fakat her istediğini yapıp, büyük oldu. Ben düşünmekte iken, işte garptan bütün zeminin yüzü üzerinde, yere dokunmayarak bir teke geldi ve tekenin gözleri arasında, dikkat çeken bir boynuzu var idi. Irmağın yanında durduğunu gördüğüm o iki boynuzlu koçun yanına kadar geldi ve kuvvetinin şiddetiyle ona hücum eyledi. Gördüm ki, koçun yanına varıp onun üzerine kudurarak ona vurdu ve onun iki boynuzunu kırdı. Bunun önünde durmak için koçun kuvveti yok idi. Onu yere çarpıp çiğnedi. Koçu onun elinden kurtaran yok idi. Ol teke gâyetle büyük oldu ve kuvvetlendiği gibi, o büyük boynuz kırıldı ve onun yerine semânın dört rüzgârına doğru dikkat celb eden dört boynuz çıktı. Onların birinden bir küçük boynuz çıkıp cenuba, şarka ve güzel diyâra doğru çok büyüdü. Ve cünûd-i semâya (semânın askerlerine) kadar büyüdü. Askerlerden ve yıldızlardan ba'zısını yere düşürüp, çiğnedi. Ve askerlerin serdârına

kadar yükseldi ve onun ile dâimî zebiha kaldırıldı ve Makdise'nin mekânı yıkıldı. Ve asker dâimî zebiha aleyhine isyan edip, direndi. Gerçek ayak altında çiğnendi Ve küçük boynuz, yaptığı her işde başarılı oldu.

(Bu ibârelerden sonra 15. âyette buyuruyor:) “Ve bir mukaddesin şunları söylediğini işittim. Ve o söyleyene hitâben, diğer bir mukaddes: ‘Dâimî zebiha, harab edici isyan, ve Makdîs’in de askerlerin de ayak altında çiğnenmesi, ne vakte kadar sürecektir?’ dedi. O dahi bana ‘2300 güne kadar olup ondan sonra Makdis temizlenecektir.’ dedi.”

Her ne kadar Hazret-i Danyal, aynı fasılda kendi rüyasını tefsir buyurmuş ise de, hidâyet taliplerinin istifâdeleri için arz ediyorum: Danyal buyuruyor: “Bu rüyayı gördükten sonra maksadı anlamak istedim. Cebrail buyurdu: ‘Ey Danyal! Bu rüya, Âhir Zaman’a âittir. İşte Allah’ın gazabının nihâyetinde ne olacağını sana bildireyim. Yani bu rü’yâda, Benî İsrâil’in zilletten kurtulup, necat bulması ve Büyük Halâskâr’ın zuhûr bulması ile, onların sa’âdete ermesi zamanı, bu rüyada ta’yin edilmiştir. Gördüğün o iki boynuzlu koç, Med ile Fars krallarıdır.’”

O hazretin maksadı, Kavusiyân tabakasıdır. Onların evvelkileri, Sirius yani Kuruş idi. Nasıl ki birinci fıkrada zikr olundu. O, Fars ve Medya memleketlerini birleştirdi. Bu gürûhun doğum yeri, Fars Erdekân’ı ve payitahtları Şuşan şehri idi. Şuşan, Hozistan kasabalarından biri idi ki, İran’ın garbında ve Irak-ı Arab’ın şarkına bulunmaktadır. Bu şehir, şimdi harap bir hâldedir. Onun yakınında Şuşter şehri ma‘mur bir hâldedir. Hazret-i Danyal’in mezarı dahi şimdi Şuşan arâzisinde bulunmaktadır ve kavmin ziyâretgâhı olmaktadır. Ulay nehri, Karun nehrinden bir şubedir ki; Şuşan kapısından geçer. Kendisine Karun ve Karın nehri dahi denilir. Karun nehri, Hozistan’ın ortasından akan bir ırmaktır. Altı koldan Basra körfezine dökülür.

Hulâsa Kuruş, Danyal’in rüyada gördüğü büyük koçun boynuzudur. Kuruş, işâret edildiği üzere Bâbil, Cezire, Anadolu ve Suriye’yi ele geçirmiştir. Onun vefâtından sonra oğlu Kuders, yedi yıl saltanatta bulundu. Ondan sonra bu tabakadan Daryuş, sonra Haştasp (Artahşaşt) padişah oldular. O, şiddetli ve meşhûr birisi idi. Hindistan’dan İran’a kadar her tarafı tuttu. Kuruş’tan da daha kuvvetli oldu. O, rüyada görülen koçun ikinci boynuzu idi. Koret (Koreş), Daryuş ve Kâhin Azra ise aynı çağda yaşamışlardır. Bu muazzam padişahların hükmü ile Benî İsrâil, ikinci def’a olarak Beytü’l-Mukkades’i i‘mâr etti. Saltanat, Yunan kuvvet buluncaya kadar Daryuş sülâlesinde kalıyordu. Hazret-i Danyal, Yunan devletini kendi rüyası sırasında ta’bîr buyurmuştur. Takriben Hazret-i ‘İsâ’nın doğumundan 330 sene evvel, Yunan’ın meşhûr padişahı, Makedonyalı Filip’in oğlu İskender, Kuruş ve Daryuş’un halefleri tarafından idâre olunan devleti yıktı ve mezkûr memleketleri idâresi altına aldı. O, Danyal’in gördüğü tekenin alnındaki hoş manzaralı boynuz idi. İskender vefât edince, onun hükmü altındaki memleketlerde, dört tabaka mülûk saltanat ettiler: Yunanlılar, Romalılar,

Eşkânîler, Sâsânîler. Ya'ni, bu padişahlar, rüyanın ta'alluk ettiği memleketlerde saltanat ettiler. Sâsânîler devletinin sonunda, İslâm sultanları ortaya çıktı. Bu sultanlar, dünyanın harap olmasında kalıcı eserler bırakmışlardır ve bunların din-i ilâhî semâsinin yıldızları hükmünde olan birçok zâhid ve mukkadesleri, eimme ve mukarrebleri yere döküp öldürmüşlerdir. Bu ilhâmın tefsirinde daha ba'zı matlab (konular) vardır ki, akılsız hasmın galebesi sebebiyle, muharrir-i âciz onların zikrinden sarf-ı nazar ediyorum. Her iş kendi zamanına muallâktır.

Hulâsa, İslâm hülefa ve sultanlarının vâsitasıyla, Benî İsrâîl'in dâimî kurbanı kaldırıldı. Bu kavimden sūdûr eden büyük günahlar sebebiyle ve muayyen olan zamana kadar, onun cezâsının çekmeleri icâb ettiğine binaen, kimse kendilerine acımadı. Hangi padişaha dehalet etmişlerse, birçok sadmelere giriftâr olmuşlardır. Arazi-i Mukaddese birçok asırlar kabileler tarafından payimâl oldu. Bu bâbın 14. âyetinin tefsirini bu kadar uzatmaktan maksat şudur: Dâimî kurbanın bakâsı ve sonra kaldırılması, Beytü'l-Mukaddes'in harap edilişi ve Benî İsrâîl'in giriftâr oluşu, rüyanın görüldüğü zamandan, müddetin sona erdiği zamana kadar, 2300 gün olarak takdir buyurulmuştur.

Benî İsrâîl ulemâsı arasında kullanılan Yövm-i Leşana kanununa göre, bir gün bir sene karşılığı kullanılmıştır. Sayılar Kitabı'nın 14. bâbının 34. âyeti ile, Hazkiyal kitabının 4. bâbının 6. âyetinde açıkça belirtildiği üzere, Vahy-i ilâhî'de her günün bir sene sayılması lâzımdır. Bütün bu zikr olunan vak'alar, yani Hazret-i Danyal'ın rüyasından başlayarak, İranlıların ve sonra Yunanlıların galebesi ve Arazi-i Mukaddese'nin harap olması, 2300 yılın sonunda nihâyet bulmuştur. Arz-ı Mukaddes, Zuhûr-i A'zam'la süslenmiş ve ziynet bulmuştur. Mukaddes kavmin zilletten kurtulmaları zamanı da gelip çatmıştır.

İlim sâhiplerinin yanında ma'lûmdur ki, Orşelim'in Buhtunnasr'ın eliyle harâp olduğu târihten, bugünkü 1305 Hicrî târihine kadar, 2300 yıldan fazla bir zaman geçmiştir. Zira târihlerin şahâdetine göre, Belşâssar hükûmetinin başlangıcı olan Danyal'ın rüyası zamanından, Hazret-i 'İsâ'nın tevellüdü tarihine kadar 430 yıl geçmiştir. Mesîh'in doğumundan, Hazret-i Bahâullah'ın Akkâ'ya teşrifine kadar, 1878 yıl geçmiştir. Bu iki tarihin toplamı, takriben 2300 sene eder.

O hâlde, mukaddes kitapların doğruluğuna inanan kimselerin, bu Vahy-i Mübârek'in hükmüne uygun olarak, Zuhûr-ı Azâm'ın vukû' bulduğuna ve Arazi-i Mukaddese'nin tasfiye edildiğine inanması; yahut da, eliyazübillah (Allah'a sığınırım) bu Vahy-i Mübârek'i hiç hükmünde sayması icâb eder.

Dirâyet sahiplerince ma'lûmdur ki, bu Güzel Zuhûr ile, Arazi-i Mukaddese temizlendi ve Kermil Dağı, kabilelerin mercii oldu ve bu Nurlu ilhâm'daki ilâhî Va'id yerine geldi.

Üçüncü Fıkra

Hazret-i Danyal kitabının 10., 11. ve 12. bâblarındaki büyük beşâretlerdir ki, orada, Hazret-i Danyal'den sonra vukû' bulan büyük vak'alar bildirilmiştir: Sultanların galebesi, devletlerin ortadan kalkması, dinlerin zuhûru, Arazi-i Mukaddese'nin harap olması, Zuhûr-i A'zam, Benî İsrâil'in ve bütün ehl-i âlemin kurtulmuş olması, bu cümledendir. 12. bâbda buyuruyor: "Ve o vakitte kavminin oğulları için duran büyük reis Mikail ayağa kalkacak ve millet olalıdan beri, o vakte kadar vukû' bulmamış bir darlık ve sıkıntı vukû' bulacaktır ve o vakitte senin kavminin *-ya'ni kitapta yazılı olanların-* cümlesi kurtulacaklardır. Yeryüzü toprağında uyuyanlardan çokları, ba'zısı ebedî hayâta ve ba'zısı, hakaret ve ebedî rezâlete uyanacaklar ve akıllılar, semânın nûru gibi ve çokları salâha irşâd eden yıldızlar gibi, sonsuza kadar ışık saçacaklardır. Ve sen ey Danyal! Nihâyet vakte kadar bu kelâmı sakla ve kitâbı mühürle. Çoklar gezecekler ve ilim artacaktır. Ve ben Danyal gördüm ki diğer iki kimse; biri nehrin bir tarafında ve diğeri nehrin öbür tarafında duruyor idi. Ve biri, keten bezi giymiş olarak, nehrin suları üzerinde duran kimseye: 'Bu acâip şeylerin nihâyeti ne zaman olacaktır?' dedi. Ve keten bezi giyip, nehrin suları üzerinde olan kimsenin, kendi sağ ve sol elini semâya kaldırarak ve İlebet Diri Olan'ın hakkı için yemin ederek: 'Zaman, iki zaman ve yarım zaman olacak. Mukaddes kavmin kuvveti tamâmen kırılınca, bunların cümlesi son bulacaktır.' dediğini işittim. Ben işittim, fakat anlamadım ve 'Efendim, bunların sonu ne olacaktır?' dedim. O dahi: 'Ey Danyal! Git; zira bu sözler, Nihâyet Vakit'e kadar kapalı ve mühürlüdür. Çoklar, temizlenip beyaz kılınacak ve cevher gibi rafine edilecekler. Fakat şerirler, şerri irtikâp edecekler ve şerirlerin hiçbiri anlamayacak ve lakin akıllılar anlayacaklar. Dâimî kurbanın kaldırılıp, harap eden mekrûhâtın konması vaktinden i'tibâren, 1290 gün olacak. Onu bekleyerek, 1335 güne yetişen adam ne mübârektir. Lâkin, nihâyete kadar sen git. Zira, istirâhat edeceksin ve günlerin nihâyetine, nasîbinde duracaksın.' dedi."

Bu Vahy-i Mübârek de açıkça gösteriyor ki, Benî İsrâil'in yurtlarından uzaklaştırılmasından, Arazi-i Mukaddese'nin harap olmasına ve Tevrât'ın müekked ahkâmından olan dâimî kurbanın kaldırılmasından 1290 yıl sonra, ulu halaskâr Emr-i İlâhî'ye kıyâm edecek ve onun kelâmı ile, Haşr-ı Kübrâ (En Büyük Haşır) vukû'a gelecek. Gaflet ve cehâlet kabrindekiler, ya'ni eski dünyanın taklid akidelerine bel bağlayanlar, Tanrı'nın sesini işiterek uyanacaklardır. Bazıları ona imân ve ikbâl sâyesinde, ebedî izzet ve sa'âdete, dâimî hayâta nâil olacak; bazıları redd ve karşı gelme yüzünden, hakarete ve küfür ve dalâlet neticesi olan ebedî mahcûbiyete düçâr olacaklar.

Bu işler, halkın terakki eylediği hüner ve ticaret kazanmak için her tarafı do-laştığı, ilim ve ma'arifin arttığı, sanâyi ve hünerin kemâl derecesine bâliğ olduğu zaman tahakkuk edecektir.

Şu nükte, vâzih ve âşikârdır ki; zuhûru ile Benî İsrâil'in dâimî zebihası kaldırılmış olan ve onları sadme ve mekrûhâta düçâr eyleyen Zuhûr-i Muhammedî'den 1290 yıl geçince, Hazret-i Bahâullah Arz-ı Mukaddes'te, Emrullah'ı izhâra kıyâm buyurdu. Ve onun mübârek zuhûrunun nidâsı, ilim ve ma'arifin inkişâf eylediği bu sa'âdet asrında, her tarafta yükseldi. İlim ve ma'arifin, keşif ve icâdların bu asırda kemâl derecesine eriştiği, herkesin yanında o kadar sabit olmuş bir hakikattir ki; artık onun için delil ve burhan getirmeye hâcet kalmamıştır.

Eğer, insâftan uzak bazı ulemâ, dâimî zebihanın kaldırılıp, Benî İsrâil'in zillete düçâr edilmesini, Romalı Titus'un Orşelim'e olan galebesi târihinden almak isterse; bu Vahy-i Âsumânî'nin iptalini icâb edecektir. Zira, açıktır ki; Titus'un galebesinden ve Orşelim'in harap olmasından 1290 yıl sonra, yani bundan 560 sene evvel böyle mühim bir hâdise vukû' bulmamış ve kelâmıyla Haşr-ı Kübra vâki' olan ve zuhûru ile, Arazi-i Mukaddese'nin, her tarafının saf bir hâle geldiği ve parladığı, Büyük Mihail emsâli bir kurtarıcı, zuhûr eylememiştir. O hâlde, sabit oldu ki, Danyal'ın maksadı, Zuhûr-i Ahmedî'den, zuhûru ile, Benî İsrâil'in zillet ve esâreti tahakkuk eden Zuhûr'dan i'tibâren, hesap olunmalıdır. Orşelim'in fethinden sonra, Ömer ibni Hattâb'ın fermânı ile, Ehl-i Kitap olanlar Arazi-i Mukaddese'den ihraç olunmuşlar ve o arazide, ikamet etmeye bağlı olan dâimî kurbanı, bu hüküm dolayısıyla terk etmeye mecbur olmuşlardır. Bu sûretle, Benî İsrâil peygamberlerinin verdikleri haberler yerini bulmuştur. Hulâsa, bu zikir olunan şeyler, bu Rabbanî Zuhûr'a delâlet eden mukaddes kitapların beşâretlerinden muhtasar bir nebzedir ki; muharrir-i âciz Ebü'l Fazl-i Golpâygânî insâniyet âlemine hizmet ve medeniyetin gereklerine uymak için; düşmanların hücumu, cismânî hastalıkların ortaya çıkması ve vâsıtaların olmaması, ahbâbın iptilâsı gibi birçok mâni'lere rağmen, buraya derç ve beyâna cür'et eyledim. Dostlara, hakikat gül bahçesinden, yeşil bir yaprak ve bir dal gül hediye ettim. Artık iş Halil Peygamber (Hazret-i İbrâhîm) evlatlarının göstereceği himmete kalmıştır. Bakalım, herkesi kendi ameli hangi tarafa çekecektir?

Hulâsa, son söz olarak şurasını da arz edeyim ki; Tevrât'da ve enbiyânın risâlelerinde, kurtulmanız hakkında okuduğunuz ve âcizleri tarafından yazılan bu şeyler, zinhar size her Benî İsrâil nâmı altında bulunan kimsenin kurtulacağı zannını vermesin. Aslâ mağrûr olmayınız ki, Hazret-i İbrahim neslinden olan herkes, ebedî izzete vâris olacaktır. Belki size hâlisâne nasihâtım şudur ki, ancak Hakk'ın Emr'ini arayıp bulanlar ve onu kabûl edenler, kurtuluşa nâil olacaktır. Bu Mukaddes Zuhûr'a imân getirip, adı Sahife-i İlâhîye'ye geçenler, ebedî izzete vâris olacaktır. Hazret-i Danyal'ın kitabının son bâbının birinci âyetine dikkat buyurunuz ve iyice düşününüz: "O zaman, kavminden, ismi kitapta yazılı olan necât bulacaktır." Buyurulmuştur.

Kezâ, Eş'iyâ kitabında, kurtuluş ve ebedî izzet (saygınlık) vaadinden sonra, buyuruyor: "Ey İsrâil! Korkma! Senin neslini maşrık ve mağripten, şimâlden ve cenuptan

toplayıp, Arazi-i Mukaddese'yi, Mısır'ı, Habeş'i onlara vereceğim. Ya'ni, benim ismimle anılan ve azametim için yarattığım kimselere bunu yapacağım.”

Bu iki kelâmdan sonra, artık cür'et alarak kendi necât gününüzü elden bırakmayınız ve yakîn ediniz ki; Hakk'ın Emr'ini aramayanların ve büyük Mihail'in zuhûruna imân etmeyenlerin adları Kalem-i A'âlâ'dan (Yüce Kalem'den), Sahife-i Hamra'ya (Kızıl Sayfa'ya) nakş olunmayacaktır. Onlar, ebedî izzete kavuşmayacaktır. Ümid olunur ki, hep bu hâlis nasihâttten uyanıp ders alalar; bir kısmının kurtulacağı, bir kısmının mahcup olacağı böyle bir kıymetli günü, gafletle elden bırakmayalar. Allah, kimşenin hakkını kimsede bırakmaz; doğru yola kılavuzlar. Gerçekten de O, Yüce, Üstün, Her Şeye Galebe Çalan ve Kudret ve Azamet Sâhibi'dir.

Bu risâlenin yazılışı ve bu makâlenin tertibi, Hazret-i Akdes-i Sübhânî'nin meddâhı

Ebü'l-Fazl Muhammed ibni Muhammed Rızâ-yı Golpâygânî'nin

kalemiyle, Hemedân beldesinde sona ermiştir.

23 Zilkâde 1305 (31 Temmuz 1888 Salı)

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

ŞERH-İ ÂYÂT-İ MÜVERRAHA

(TÂRÎH BİLDİREN ÂYETLERİN AÇIKLANMASI)

MÜELLİF

Mirzâ Muhammed
Ebü'l-Fezâil-i Golpâygânî

MÜTERCİM

Abdülkâdir Lâzib Diriöz

Bismillahirrahmânirrahîm

(Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla)

Allah'ın ni'met ve bağışlarına şükürden ve O'nun lütfuna vâsita olan vahyinin doğduğu yerlere ve yüceliğinin mazhârlarına salât ve selâmdan sonra, arz ederim ki; bütün îlâhî kitaplar ve semâvî sahifalar, şu nükte üzerine müttefiktirler ve şunu müjdelemişlerdir: Ma'lûm olan bir zamanda ve tayin edilen bir vakitte, din büyüklerinden iki zâtın ve Hazret-i Rabbü'l-Âlemin'in semâsında parlayacak iki güneşin zuhûru sebebiyle, milletler arasındaki ayrılıklar, birliğe tebdil olunacak ve millet ve ümmetleri birbirinden ayıran zıt mezhep ve meşrebler birleşecektir. Bu iki zuhûr, Benî İsrâîl peygamberlerinin kitaplarında, İlyâ'nın ve Allah'ın zuhûru; kezâ İncil'de de, bu iki nâmla, ya'ni Yahya'nın dönüşü ve 'İsâ'nın nüzûlü ile ta'bîr olunmuştur. Kur'ân'da ise, Rabb'in ve Allah'ın zuhûru; hadislerde, Kâim'in ve Hüseyin'in gelişleri diye zikredilmiştir. Ba'zı hadislerde de, Mehdi'nin zuhûru ve 'İsâ'nın nüzûlü olarak gösterilmiştir. Erbâb-i ilme ma'lûmdur ki, birçok ta'bîrle söylenen bu hakikat, birdir ve herkesin maksudu, tek bir maksattan ibârettir. "Bizim ibârelerimiz [sözlerimiz] çeşitlidir. Senin hüsnün ise birdir."¹

Semâvî kitaplarda, bu iki güneşin zuhûr edeceği güne, "Allah'ın Günü", "Kıyâmet Günü", "Hasret Günü", "Cezâ Günü", "Melekût ve Sâ'at Günü" denilmiştir. Zîrâ, bu gün, gâyet azîm, gâyet heybetli bir gündür ki; bütün cihânın revîşi (gidişi) değişir. Her şey yepyeni, güzel bir elbiseye bürünür. İyiler, kötülerden ayrılır. Bütün dinlerin semâları dürülüp, bir araya gelir. Çeşitli mezhepler, bir mezhep hâlini alır. Bilgi ve fen, hattâ her türlü sanatlar ilerler. Hazret-i Ğanî-i Mütê'al'in (Yüce ve Zengin Olan'ın) emriyle, döğüş ve savaş âleminden kalkar; bütün cenk âletleri faydalı işlere yarayacak bir şekle girer. İşte bu büyük günün ba'zı eserleri, bunlardan ibârettir ki; elde bulunan suhûf ve elvâhta, O Alîm ve Hakîm'in (Her Şeyi Bilen ve Hikmetli'nin) kalemiyle yazılmış ve bütün dinlere, O'nun müjdesi duyurulmuştur. Hadîs ve Kur'ân âyetlerinin işâretlerine göre, ba'zı İslâm fırkaları, Kâim'in zuhûruna "Küçük Kıyâmet" ve Allah'ın gününe "Büyük Kıyâmet" adını vermişlerdir. Hakikâten de güzel anlamış ve söylemişlerdir. Kur'ân-ı Kerim'de buyrulmuştur: «يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ تَتَّبِعَهَا الرَّادِفَةُ» (O gün, o sarsıntı sarsar. Ardından başka bir sarsıntı gelir.) [Nâzi'ât, 79/1-2]

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾
وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾
وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَ بِالتَّيِّبِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

«عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ»¹

(Allah'ı gereği gibi bilemediler. Hâlbuki, Kıyâmet Günü, yer, tamâmen O'nun avucunun içindedir. Gökler de, sağ elinde dürülmüştür. O, onların ortak koştuklarından uzak ve yücedir. Sûr'a üflendi. Göklerde ve yerde olanlar, Allah'ın diledikleri hâriç, hep çarpıldılar. Sonra Sûr'a, bir daha üflendi. Birden onlar ayağa kalktılar ve bakışmaya başladılar. Yeryüzü Rabb'inin nûru ile parladi. Kitap ortaya konuldu. Peygamberler ve şâhitler getirildi ve kendi aralarında adâletle hükmedildi. Onlara zulüm edilmedi.) [Zümer, 39/67-69]

Cihânın bir noktada birleşmesi ve milletlerin birbiriyle barışması, vücûd heykelinin ayrılık ve hastalıktan kurtulması ve her tarafın birlik nûru ile parlaması, bu Büyük Zuhûr'un ve Kutlu Gün'ün gelmesine bağlı olduğu cihetle; Cenâb-ı Hak, bütün semâvî kitaplarda açık olarak, hattâ târihini göstererek, enbiyâ ve mürselînin lisânlarıyla, son derece sarâhatle, bütün insanlardan böyle bir günün ahdini almıştır. Basîretli bir kimse, her milletin semâvî kitaplarını dikkatle okuyacak olursa, mezkûr kitaplarda, muamelâta âit hudud ve ahkâmıdan sonra, Kıyâmet'in zikrinden ve halkı bu iki parlak yıldızın Kâimlik ve Kayyumluk adıyla tülû' edeceği hakkındaki beşâretlerden başka bir şeye tesâdüf etmez. Kitaplardaki birçok âyetler, bu büyük günün vafına ve onun alâmetlerine dâir olarak nâzil olmuştur. Muharrir-i âciz, gerek Tevrât, İncil, Furkan ve gerek Âvestâ, Zend, Desâtîr ve sâire gibi Acem peygamberlerinin kitaplarından târih beyân eden âyetleri, bu risâlede tespit ediyorum ve onun tercümelerini de, yüksek kalem sahiplerine mahsûs edebiyat lisânını bir tarafa bırakarak, pek kolay ibârelerle buraya yazıyorum. Tâ ki isti'dâd sahiplerinin uyanmasına, arayacıların istifâdesine sebep olsun.

«وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ» (Muvaffakiyetim ancak Allah'ın yardımı ile olacaktır. Ben yalnızca O'na dayandım ve ancak O'na döneceğim.) [Hûd, 11/88]

KUR'ÂN-I MECÎD

Mübârek Secde Sûresi'nin 4. ve 5. âyetlerinde buyuruyor:

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِثْقَالُهُ أَثْفَالَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ

(O Allah ki, gökleri ve yeri ve onlar arasındaki mahlûkâtı altı günde yarattı. Sonra Arş'ın üzerinde karar kıldı. O'ndan başka sizi seven ve size şefkat eden yoktur. İbret almaz mısınız? Emrini gökten yere tedbir buyurur. Sonra o Emir, sizin hesâbınızla bin seneden ibâret olan bir gün zarfında yukarı kalkar.)

Temiz Ehl-i Beyt İmâmı'nın sözlerinden anlaşıldığına göre, Cenâb-ı Hak, dinlerin semâsını ve ma'arifin arâzisini, altı bin seneden ibâret olan altı gün zarfında vücûda getirip yükseltti. Zuhûr-i Muhammedî'yi, Arş'ı üstünde karar kıldıktan sonra da, emrini gökten yere inzâl buyuracaktır. Bilâhare, diyânetin envârı (nurları) tekrâr halk arasından kalkacak ve şimdiki hesâb ile bin seneden ibâret olan bir gün içinde, emr-i İlâhî semâsına çıkacaktır. Nasıl ki, bu âyet-i kerîme hükmüne tevfikeyen, Dîn-i Mübin'in envârı ve Hazret-i Seyyidü'l-Mürselîn'in (Peygamberlerin Efendisi'nin) şerî'atının ışığı, iki yüz altmış sene mütemadiyen peygambere vahiy edilmek ve imâmlara ilhâm olunmak sûretiyle, semâdan nâzil olarak intişâr etti. İlim ve ma'arif pınarları, yüksek dağ mesâbesinde olan bu mübârek vücûtlardan kaynayarak, her tarafa akmağa başladı. Allah'ın en büyük ni'metlerinden biri olan diyânet ni'meti, zikri geçen müddet içinde, halka kâmil, bol bol verildi. Sonra Büyük Gaybet Günleri geldi ve velâyet güneşi, cihândan gurûb etti. Yavaş yavaş, ilim ve mârifet, şerî'atın ve dinin nûru zâil olarak; câhillik ve anlayışsızlık, ihtilâf ve ayrılık karanlıkları İslâm'ı kapladı.

Eğer bir kimse, dikkatle cihâna bakarsa ve hicretten, Kâim'in zuhûruna kadar olan 12 asır içinde geçen eski İslâmların hâllerini gözden geçirecek olursa; büyük âlim ve hakîmlerin, değerli ârif ve zâhidlerin, şöhretli şâir ve hatiplerin zuhûru i'tibâriyle, eski asırları, son zamanlardan çok farklı görür.

Bir takım riyâkârların mübâlegasından 'ârî olarak, Hazret-i Hâteme'n-Nebîyyîn'in kurduğu İslâmiyet'te, ilk altı yüz sene zarfında, erbâb-ı basîretin gözlerini kamaştıracak ilim ve hüner yıldızlarının gelip geçmiş olduklarını i'tirâf eder. Bunların cevâhir saçan kalemlerinin eserleri, hâlâ cihânı aydınlatmakta ve tasnif ettikleri kitaplar, Asya ve Avrupa filozoflarınca muteber sayılmaktadır. Şu nükte, ilim sâhiplerine gizli değıldir ki; ilim ve ma'arif, İslâm Millet-i Fahimesi'nden, Hristiyanlar'a intikâl etmiştir. Avrupa memleketleri, İslâmlar'dan ilim ve medeniyet iktibâs etmişlerdi. Amerika'nın büyük muallimi, Cornelius Van Alen Van Dyck, coğrafya âlemine dâir Arapça olarak tasnif ettiği *Mirâtü'l-Vaziyye fi'l-Kurreti'l-Ardiyye* adlı kitabında, İspanya'yı

anlattığı sırasında i'tirâf etmiştir ki; ilim ve fen, eski İslâm ulemâsından Hristiyanlara intikâl etmiş ve Arabistan'dan Avrupa'ya dâhil olmuştur.

Bilakis, ikinci altı yüz sene zarfında da, ilim ve ma'arif, İslâmlar arasından o kadar zâil olmuştur ki; tasnîf eyledikleri kitaplar, medenî milletlerin istihzâ ve alaylarını mûcip olmuştur. Cehâlet ve gabâvetlerinin derecesi, sâir din ulemâsınca açık ve sâbit bulunmuştur. İlkçağ'da Avrupa ve Amerika'nın âfâkını kaplayan vahşet ve cehâlet bulutları, Hazret-i Ahadiyet'in rüzgârlarının esmesiyle onların üzerinden dağılarak, Şark memleketlerinin ve İslâm devletlerinin havalarını karartmıştır. Evvelce bu cihetleri aydınlatan hüner ve bilgi güneşi, gurub edip; garp ufuklarında parlamış ve kürre-i arzın o taraflarını ışıklandırmıştır. Bu konunun anlaşılması için, akıl sâhiplerinin şu bir nükteyi düşünmeleri lâzımdır ki; bir zamanlar Papa II. Sylvester (Gerbert d'Aurillac) ve emsâli, Endülüs'ten Avrupa'ya muallimler götürürken, bugün Hristiyan muallim ve mübeşşirleri, Avrupa ve Amerika'dan bütün İslâm memleketlerine dâhil olmakta ve birçok yerlerde, ta'lim ve terbiye işlerine bakarak, İslâmlar'a rehberlik vâzifesi görmektedirler. "Ey basîret sahipleri! İbret alınız."¹

Hulâsa, gaybet günlerinden bin sene geçip, cehâlet karanlığı âlemi kuşatınca, İslâm fırkalarının ihtilâfı, Dîn-i Mübin'i ihâte edince; Hakîkât Güneşi, yaratılışın battığı yerden doğdu ve Hazret-i Ali'nin neslinden bir dal filizlenerek, ilim ve rûbubiyet rûhu, onun üzerinde karar etti. 1260 Hicrî senesinde, 25 yaşında, Kelime-i Tâmmе-i İlâhîyye², Kâimlik (Mehdilik) nâmı ile, Fars arâzisinde zuhûra geldi. Mekke-i Muazzama'da, büyük bir topluluk karşısında, yer ve gökte olanları da'vete kıyâm buyurdu ve da'vetinin müddeti olan yedi yıl içinde, mübârek kâleminden nâzil olan âyetler, âlemi kapladı. "Yeryüzü, Rabbinin nûru ile parlar"³ âyet-i kerîmesi mûcibince, nûrlu yüzünden saçılan nûrlar, bütün ufukları parlattı. O Parlak Dolunay, Âzerbâycan ufkunda gurub ettikten sonra, Tanrı Günü'nün rûhanî sabâhı, açılarak; Zuhûr-i A'zam'ın şimşegi, Arz-ı Mukaddes'ten parladı. Kur'ân âyetlerinde olan İlâhî vaatler, zuhûra geldi ve tahakkuk etti.

Va'dine vefâ eden Allah'a hamd ederim. Emri ile geldi. Bizi kendi Yolu'na kılavuzladı. Halk, azgınlık ve şaşkınlık içindedir. Fitne ve fesâd içinde mahv olmuşlardır. Fakîhler, din adamları, onları kendilerine çekmiş, yoldan çıkarmışlardır. Büyükleri, onları yanıltmışlar; Hak karşısında, kuruntuların uykusuna dalmışlardır. Gerçekten, yüz çevirerek, bâtıla yönelirler, koşarlar. «فَدَرَهُمْ يَحْوُضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ» (Bırakınız, kendilerine bildirilen güne kadar, hevâ ve heveslerine dalıp oynasınlar.) [Zuhruf, 43/83]

¹ «فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْبُصَارِ» [Haşr, 59/2]

² Kelime-i Tâmmе-i İlâhîyye: Tanrı'nın Eksiksiz, Tam Kelimesi

³ «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا» [Zümer, 39/69]

Yukarıda arz olunan âyet-i mübâreke mûcibince, yine Hac Sûresi'nde buyuruyor: «وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ» (Sana 'azâbı soruyorlar. De ki: "Allah, va'd ettiği şeyden dönmez. Bu, Rabbinin yanında, sizin saydıklarınızla bin sene gibidir.") [Hac, 22/47]

Bu âyet-i mübârekeden kısaca maksat budur ki: Kâfirler, Hazret-i Resûl'den azâbın nüzûlünün ta'cîl edilmesini istiyorlar. Allah, kendi vaadinden dönmez. Elbette, Allah'ın yanında bir gün, sizin bin seneniz gibidir. Ya'ni, azâbın nâzil olması, zâlim ve gaddarların hüsrâna uğraması, mağdur ve mazlumların gâlip olarak izzet bulması, kelimât-ı îlâhîye'de, Kıyâmet Günü'ne bırakılmış idi. Allah kendi vaadinde tahallûf buyurmayacağına göre, nâs arasında ma'mul olan hesâba göre, bin seneden ibâret olan bir güne kadar, o vaat yerine gelecektir demektir. Va'd Edilen Gün, Cezâ Günü ve insanların tamâmiyle toplandıkları Büyük Gün (Mîkat Günü) hakkında, Kur'ân şöyle buyrulmuştur: «إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَتَرَاهُ قَرِيبًا» (Onlar, onu uzak görüyorlar. Biz ise, onu yakın görüyoruz.) [Me'âric, 70/6-7]

İlim mahzenlerinden ve Ehl-i Beyt'ten rivâyet edilen meşhûr hadîslerde, bu arz ettiğimiz konuya, sıklıkla rastlanır. Bunların ba'zısında, gaybetten bin sene geçtikten sonra, Kâim'in (Mehdî'nin) zuhûr edeceği yazılmıştır. Buyurmuşlardır ki; cihânın karanlık ufukları, onun aydın yüzünün ışıklarıyla parlayacaktır. Bu hadîslerden, Ebî Lebîd Mahzûmî tarafından nakledilen bir hadîs, Meclis'in *Bihârü'l-Envâr* adlı kitabının "Gaybet" cildinde zikredilmiştir. Yine allâmeden Kâşânî, *Tefsîrû's-Sâfi* adlı kitabında, Bakara Sûresi'nin başlangıç kısmında, aynı hadîsi aktarmıştır:

[تفسير العياشي]: أبو لبيد المخزومي قال: قال أبو جعفر (عليه السلام):
«يا أبا لبيد إنه يملك من ولد العباس اثنا عشر تقتل بعد الثامن منهم أربعة، تصيب أحدهم الذبحة، فيذبحه هم فئة قصيرة أعمارهم، قليلة مدتهم، خبيثة سيرتهم، منهم الفويسق الملقب بالهادي والناطق والغاوي.»
«يا أبا لبيد إن في حروف القرآن المقطعة لعلمًا جما إن الله تعالى أنزل ﴿الم ذَلِكَ الْكِتَابُ﴾ فقام محمد (صلى الله عليه وآله) حتى ظهر نوره، وثبتت كلمته، وولد يوم ولد وقد مضى من الألف السابع مائة سنة وثلاث سنين.»

ثم قال: «وتبيناه في كتاب الله في الحروف المقطعة إذا عددها من غير تكرار وليس من حروف مقطعة حرف ينقضي إلا وقيام قائم من بني هاشم عند انقضائه.»
ثم قال: «الألف واحد، واللام ثلاثون، والميم أربعون، والصاد تسعون، فذلك مائة وإحدى وستون، ثم كان بدو خروج الحسين بن علي (عليهما السلام) ﴿الم الله﴾ فلما بلغت مدته، قام قائم ولد العباس عند ﴿المص﴾ ويقوم قائمنا عند انقضائها ب ﴿الر﴾ فافهم ذلك وعه واكتمه.»

Meâlen şöyle buyrulmuştur:

Ya Ebâ Lebîd! Kuvvet, Benî Abbas'ın eline geçecek ve onlardan on iki kişi, mülke hükmedecektir. Onların sekizincisi öldürülecek; onların dört tanesinden birisi kuşpalazından ölür. Bunlar, kısa ömürlü ve iç yüzü çirkin kimselerdir. Onlardan birisi, fâsık ve azgındır ve "Hâdî" lakâbıyla anılır.

Ey Ebâ Lebîd! Kur'ân'ın hurûf-i mukatta'a'sında çok ilim gizlidir. "Elif-Lâm-Mîm. Bu kitâbın içinde, şüphe yoktur ve takvâ sâhibi olanlar için, doğru yolu gösterir."¹ âyetinden sonra, Muhammed Aleyhisselâm kıyâm etti ki; nûru âşikâr oldu ve sözleri herkese geçerli oldu.

Hazret-i Muhammed dünyaya geldiğinde, beşerin babası olan Âdem'in yeryüzüne inişinden 6103 sene geçmişti. Bu inceliğin beyânı, Kur'ân'ın huruf-i mukatta'a'sındadır. Eğer tekrâr etmeden sayarsan, bu seneye ulaşırsın.

Her mukatta'adan sonra, İslâm devresinde, Benî Hâşim'den bir kişi kıyâm edecektir. Sonra buyurdular: "Elif:1, lâm:30, mîm:40, sâd:90; toplamı 161 eder. Bu cümleden, 'Elif-Lâm-Mîm. Allâhü lâ ilâhe...' (71) tamâmlandığında, İmâm Hüseyin kıyâm etmiştir. Benî Abbas'ın kıyâmı, 'Elif-Lâm-Mîm-Sâd'dan (161) sonra olacaktır. Bizim Kâim'imiz ise, huruf-i mukatta'a'nın başından, 'Elif-Lâm-Mîm-Ra' tamâmlandığı zaman kıyâm edecektir. Bu nükteyi anla, hesap et ve sonra onu gizle.'

Bu hadîs-i şerîf'e uygun olarak, Peygamber'in kıyâmından 71 sene geçmişti ki; Hazret-i Seyyidü's-Şühedâ İmâm Hüseyin kıyâm etmişti. Yine, Resûlullah'ın kıyâmından, 1267 yıl sonra, Fars ufkundan, En Büyük Güneş doğmuş oldu. Hurûf-ı mukatta'anın başından, Elif, Lâm, Mîm, Râ'ya kadar olanları toplayacak olursak, bu 1267 rakamı ortaya çıkar:

Bakara	Elif-Lâm-Mîm	الم	71
Âl-i 'İmrân	Elif-Lâm-Mîm	الم	71
A'râf	Elif-Lâm-Mîm-Sâd	المص	161
Yûnüs	Elif-Lâm-Râ	الر	231
Hûd	Elif-Lâm-Râ	الر	231
Yûsüf	Elif-Lâm-Râ	الر	231
Ra'd	Elif-Lâm-Mîm-Râ	المر	+271

Toplam *1267

* Bu tarih, Resûl-i Ekrem'in Emrini ilân etmesinden i'tibâren olan tarihtir. Bu ise, Hicret'ten yedi sene evvel vukû' bulmuştur. Yedi seneyi bundan çıkarılacak olursa, 1260 elde edilir.

Özet şudur ki; Kitâb-ı Mecîd'de olsun, Temiz İmâmların meşhûr hadîslerinde olsun; Zuhûr'un vakti, tesbit edilmiştir. Zât-ı âlinizin isteği üzerine buraya yazılmıştır.

¹ «الم ﴿١﴾ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾» [Bakara, 2/1-2]

Güçlü düşmanlardan ve yanımda hadîs kitaplarının ve diğer kaynakların bulunmamasından ötürü, bu kadar kısa yazıldı. Eğer bu arz edilen ma‘zeretler olmasaydı ve günümüze kadar gelen hadîslerin tamâmı yazılsaydı, çok ayrıntılı koca bir kitâb olurdu. İstidâd sâhiplerinin, bu kadarla yetineceklerini ve basîretli kimselerin doğru yolu bulacaklarını ümîd ederim.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

TEVRÂT KİTÂB-I MÜSTETÂBİ

Cenâb-ı Hak, Hazret-i Mûsâ zamanından Kıyâmet Günü'nün gelişine kadar olan bütün vak'aları, Tevrât'ta ve Benî İsrâîl peygamberlerinin risâlelerinde inzâl buyurmuştur. Lâkin, muharrir-i 'âciz, mukaddeme tarikiyle Benî İsrâîl'in başına gelen hâlleri burada zikr edeceğim. Tâ ki bu sayfaları okuyanlar için, Hakk'ın kelâmına tevdi edilmiş olan sırların anlaşılması ve semâvî vahyin perdelerinin açılması kolay olsun. Azgın olan kavimlere, Hakk'ın kahır ve gazabının keyfiyeti anlaşılın.

Müverrihler, Hazret-i Mûsâ'nın bi'setinden, Hazret-i 'İsâ Aleyhüme's-selâm'ın zuhûruna kadar olan müddeti 1500 sene olarak tahmin ederler. Başlangıçta, Benî İsrâîl, Mûsâ'nın te'yîdi ile, putperestlik zilletinden ve Mısırlılar'ın kulluk ve esâretinden kurtularak izzetle Arâzi-i Mukaddese'ye mâlik olunca kadar; 400 seneye yakın bir zaman, aralarında saltanat rûsûmu (âdetleri, usûlleri, seremonileri) yoktu. Bu müddet içinde hudutlarının muhafazası ve işlerinin idâresi, hâkimlerin ve kavmin ümerâsının ellerinde idi. Bu sûretle, gah etraflarında bulunan kabilelere gâlip olurlar, gah da mağ-lup olurlardı.

Hazret-i Mesîh'ten takrîben 1095 yıl önce, Kur'ân'da kendisine Tâlût denilen Şâvûl, Samuel Peygamber vâsıtasıyla, saltanat tahtına geçti. Ondan sonra Dâvûd ve sonra da Süleyman pâdişah oldular. Benî İsrâîl arasında, o zaman saltanata mahsûs âdet ve rûsûm meydana geldi. Bu sırada, Benî İsrâîl'in ahvâl ve idâresi pek yolunda gidiyordu. Etraftaki kabilelere gâlip idiler. Edom, Mihrap ve Filistin memleketlerini itâ'at altına almışlar ve haraca bağlamışlardı. Mısır, Bâbil ve sâir civârdaki devletler nazarında takdir ediliyorlardı. Arâzi-i Mukaddese dâhilindeki şehir ve kasabalar, tamâmen güzelleşmiş ve şenlenmiş idi. Yüksek binâlar, nezih bağ ve bahçeler vücûda gelmişti. İlim ve san'at çok ileri gitmiş ve genişlemişti. Hazret-i Süleymân, Kur'ân'da "Mescidü'l-Aksâ" ta'bir edilen "Orşelim Heykeli"ni (Ma'bedi'ni) kendi saltanatı zamanında, metin ve muhkem bir sûrette inşâ ettirdi. Onu i'mâr husûsunda son derece çalıştı.

Süleyman'ın saltanatı kırk sene devâm etti. Bundan sonra Âhîret'e sefer etti. Süleyman'dan sonra, Yahudiler'in saltanatı ikiye ayrıldı. Benî İsrâîl evlâtlarından olan Yahuda ve Bünyamin kabileleri, Süleyman'ın oğlu Rehoboam'ı (Reh'avâm); kalan on kabile ise, Efrayim'den Nebat oğlu Yeroboam'ı (Yarovam) kendilerine padişah ettiler. Yeroboam, Samarya şehrinde ibâret olan Şomron'u kendine payitaht yaptı ve Benî İsrâîl hac ve kurban için Orşelim şehrine giderek, kalpleri Yahuda evlâtlarına ve Süleyman'ın ahvâdına meyletmesin diye, altından iki buzağı yaptırdı. Her biri için bir mezbah ve makâm binâ etti ve Benî İsrâîl'e "Bunlar bizim babalarımızı Mısır'ın esâretinden kurtaran Allah'dır" diyerek, adı geçen on kavimi puta tapmağa alıştırdı ve bu sûretle onları Orşelim'e gitmekten men etti.

Benî İsrâil'den bu tâifenin saltanatı, Süleyman'ın vefâtından sonra takrîben 250 sene devâm etti. Nihâyet bu tabakadan Huşi'in (Hoşea) padişahlığı zamanında, Aşur padişahı Şalmaneser, Şomron şehrinin üzerine yürüdü ve bunların devletine son verdi ve kendilerinin hepsini esir ederek, Irak ve Cezire memleketlerine yerleştirdi.

Süleyman'ın oğlu Rehoboam'a gelince: Bunlarına hilâfına olarak onun saltanatı uzadı. Yahudilerin arasında ilim, adâlet ve dindarlığın noksan olduğu, Yehuyakin ve birâderi Sidkiya zamanında, Bâbil padişahı Buhtunnasr (Nebukadnezar), Arâzi-i Mukaddese'ye hücum etti. Hazret-i Mesîh'in zuhûrundan takriben 600 sene evvel, Yahudilerin payitahtı olan Orşelim'i zaptetti. Yahudilerin padişahı olan Yehuyakin'i, birçoklarıyla birlikte, Bâbil'e esir götürdü. Kardeşi Sidkiya'yı da, birçok kimselerle berâber katletti. 400 sene kadar devâm etmiş olan Dâvûd sülâlesinin saltanatı ortadan kaldırıldı. Buhtunnasr ele geçirdiği Tevrât kitaplarını yaktı. Beyt-i Mukaddes şehri ile Mescid-i Süleyman'ı yıktı. Buhtunnasr, Benî İsrâil ahfâdını esirlikle Bâbil'e götürünce, emretti ki ba'zı büyükleri, devlet mekteplerinde ilim öğretsinler ve padişahlara yapacak hizmeti tahsil ettirsinler.

Benî İsrâil bu sûretle Bâbil'de esir bulunuyordu. Buhtunnasr'ın vefâtından sonra, Keldanîlerin saltanatı, İran padişahlarının kuvvetiyle sona erdi. Cihânın en büyük şehirlerinden biri olan Bâbil şehrini Kuruş, ya'ni İran'ın büyük padişahı Keyhüsrev zapt etti. Fars ve Medyan'ın padişahları, Asya ve Afrika'da yüksek bir makâm ve iktidâra kavuştular.

Hulâsa, Benî İsrâil'in Bâbil'de esir olduğu zamanlarda, aralarında birkaç ilâhî zât zuhûr etti. Bu cümleden olmak üzere, Kuruş ve onun haleflerinin padişahlığı zamanında şöhret kazanan Hazret-i Danyal, devlet ricâli ve millet arasında yüksek bir makâma nâil oldu. O sırada Müşârünileyh'in üzerine bir takım vahiyler nâzil oldu. İnşallah onları, bu sayfalarda zikr edeceğiz.

Keldanîlerle Buhtunnasr'ın yerine geçenlerin, Bâbil'deki hâkimiyetlerinin sona ermesinden ve İran padişahlarının orayı istilâsından sonra, Benî İsrâil'in işleri düzeninde ve sohbetleri, bu büyük padişahların kalbinde yerleşmiş bulunuyordu. Onların yetmiş seneden ibâret bulunan esâretleri devresi bittikten sonra, Kütüb-i Mukaddese'de kendilerine "Kuruş ve Daryuş ve İrtahşaşa" ta'bir olunan Keyhüsrev, Dara ve Daryuşların verdikleri me'muriyet üzerine, Yahudiler Azrâ-i Kâhin'in riyâseti altında, Bâbil ve İran memleketlerinden, Arâzi-i Mukaddese'ye tekrâr geri döndüler. Orşelim'i ve Süleyman Mâbedi'ni yeniden tâmir eylediler. Bunun üzerine, Arâzi-i Mukaddese eski haline gelerek, şehir ve kasabalar mamur bir hâle geldi. Buhtunnasr'ın istilasında yakılan ve ortadan kaldırılan Tevrât Kitâb-ı Mukaddes'i, Benî İsrâil'in Azrâ-i "Şohi" dedikleri ve Arapça'da Üzeyir diye anılan ve mâhir bir kâhin olup, bilgili bir zât olan Azrâ-i Kâhin tarafından, beş cilt olarak yazıldı. Kitap, Âdem'in hilkatî târihinden kabile ve şubelerin asıllarıyla Benî İsrâil'in başına gelen hâllerden ve Hazret-i Mûsâ'nın

zuhûrundan vefâtına kadar olan hayâtından, o zamanın ma'arif ve edebiyatının mûsâ'adesi nispetinde, Vahy-i Âsumânî'nin aslına ilâve edilerek yazılmıştır. Hâsılı, maksat şu ki, bugün elde bulunan Tevrât kitabı, Mûsâ Aleyhisselâm'a nâzil olan Vahy-i Âsumânî'nin aslı ile ilim ve târih cihetinden Azrâ-i Kâhin'in ilâvesine lüzûm gördüğü ve beş sifirde (kitapta) bitirdiği sâir ma'lûmâtta ibârettir.

Benî İsrâîl, İnan devletine ve Acem şahlarına tâbi' ve mûti olmakta idiler. Nihâyet Mesîh'in doğmasından takriben 330 sene evvel, Makedonyalı meşhûr İskender Arâzi-i Mukaddese üzerine yürüdü. Fârisi sultanlarının nâiplerinden ibâret bulunan o memleketin vâlilerini, Arâzi-i Mukaddese'den ihraç etti. İskender'in vefâtından sonra Mısırlılar Arâzi-i Mukaddese'ye mâlik oldular. Yahudiler, uzun müddet Mısır hükûmetinin himayesinde hayât geçirdiler. Bilâhare, Selefkos devletinden Dördüncü Antiochus, Arâzi-i Mukaddese'yi ele geçirdi. Benî İsrâîl, zelil bir hâle geldi. Birçoklarını öldürdüler. Dönüşünde Filikos nâmında bir şahsı üzerilerine hükümdâr etti. Yahudilere domuz eti yedirmesini ve putlara secde ettirmesini, sünnetten ve sebt gününü muhafazadan men etmesini emr etti. Bu emirlere itâ'at etmeyenlerin öldürümesini tembih eyledi. Bu fitne içerisinde öldürülenler Makabiyon'un (Makabi) yedi şehididir. Bunlara Benî İsrâîl "yedi kardeş" derler. Gerçekten de bu yedi kardeş, puta secde etmemek husûsunda, büyük bir istikâmet göstermişlerdir. Târihte çok iyi bir nâm bırakmışlardır.

Milâttan 166 sene evvel, Yahudiler arasında Makabiyon'dan büyük bir zât kıyâm etti. Bu, Yuhannan'ın oğlu olup, adı Mita idi. Bu zât, Suriyelileri Arâzi-i Mukaddese'den çıkardı. Kendisi o mülke sâhip oldu. Roma kumandanı Nikros'la savaşırken öldü. Oğulları, Arâzi-i Mukaddese'nin padişahları oldu. Sonradan meşhûr Roma kumandanı Pompey, Milât'tan kırk sene evvel, o mülkü feth eyledi. Edom ülkesinden Antiyateros'u onlara hükümdâr etti. Üç yıl sonra, Romalılar onu azl ederek, büyük Heredos'u, o arâzinin hükûmetine tâyin eylediler. İşte bu Heredos'un zamanında, Hazret-i İ'sâ Aleyhisselâm, Beytüllahim şehrinde dünyaya geldi. Kendi cemâli ile o mülkün afâkını aydınlattı. Bu müddet içinde, her ne kadar Benî İsrâîl, Roma devletine boyun eğmekte idilerse de, ara sıra da bu kuvvetli ve şevketli devletin karşısında isyan ve muhâlefetten geri durmuyorlardı. Nihâyet Mesîh'in şahâdetinden sonra, Roma Kayseri meşhûr Titus, Orşelim'i muhasara etti. Bu hâdisede Benî İsrâîl çok çetin bir darlık geçirdiler. O derecede ki, insanların her biri, bir köşe ve bir bucakta açlıktan can verdiler. Nâz ve ni'met içinde yaşamış kadınlar, oğullarını öldürerek etlerini yediler. Neticede Titus kahır ve galebe ile, Orşelim şehrini zapt etti. Yahudilerin katline ve o mübârek şehrin yıkılmasına emir verdi. Roma askerleri, Süleyman'ın mâbedini yıktılar ve mukaddes şehrin altını üstüne getirdiler. Merhametsizce birçoklarını kılıçtan geçirdiler. Bu büyük fitnede, en azından bir milyon yüz bine yakın insan telef oldu. Beytül-Mukaddes'in fethinden sonra muzaffer olan Titus, Beyrut şehrinde pederinin doğduğu günü kutlamak üzere, Yahudilerden takriben seksen bin kişiyi öldürdü. Ro-

ma'ya dönüşünde, Yahudilerden doksan yedi bin esiri beraberinde götürdü. Yolun her konağında, onlardan birçoğunu, yanındaki yırtıcı hayvanların önlerine atarak parçalattı. Kalan esirleri de, Roma şehrinde sattırdı. Kat'iyen bunlara acımadı. Müverrihler Kuds-ü Şerif'in Titus'un eliyle fethi târihini ihtilâflı olarak göstermişlerdir. Lâkin meşhûr rivâyete göre bu hâdise, Hazret-i Mesîh'ten yetmiş sene sonra vukû'a gelmiştir. Yahudilerin sağ kalanları, birkaç sene sonra tekrâr Orşelim'i ve heykeli tâmir ettirmeye kalkışmış iseler de; şehrin ve mâbedin bir tarafını yaptıkları sırada, bunu haber alan Roma kayseri Adrianos, yapılan yerleri kâmilten tekrâr yıktırmıştır. Bu tâmir, Benî İsrâil'in Mescid-i Süleyman'ı son tamir etmeleri olmuştur.

Amerikalı muallim Cornelius Van Allen Van Dyck, *Mirâtü'l-Vaziyye* adlı kitabında, Ebü'l-Fidâ'dan nakl ile diyor ki: "Romalılar Süleyman'ın heykelini harap ettikten sonra, Yahudilere olan kin ve inatları dolayısıyla, şehir halkının oraya süprüntü ve gübrelerini dökmelerini emrettiler. Bu usûl Beyt-i Mukaddes'in, Ömer ibn-i Hattâb'ın fermanı ile İslâm askerlerinin eline geçtiği zamana kadar câri olmakta idi. Yahudilerden biri Hehara'nın ya'ni Süleyman Mabedi'nin yerini Ömer Faruk'a haber verdi. O da orayı açıp temizlemelerini emr etti. Heykel-i Süleyman'ın yerine bir mescid binâ ettiler. Saltanat ve hilâfet Emevilerden Abdülmelik'in oğlu Velid'e yetiştiği zaman, bugün mevcûd olan ma'bedin kubbesinin inşasını emr etti."

Bu rivâyetten öyle anlaşılıyor ki, adı geçen Adriyanos'un emri ile, Arâzi-i Mukaddese külliye harap oldu ve harap olmak, yalnız Süleyman Mabedi'ne münhasir oldu; yahut da, ondan sonra Orşelim yeniden bina olundu. Hâsılı, Yahudilerin sürgülüğünün ilk asırlarında, Benî İsrâil'i her taraftan belalar ihâte etmiş ve kahr-ı ilâhî kasırgaları Şark'tan Garb'a kadar, onları perâkende ve perişan bir hâle getirmiştir. Her ne kadar sürgünden evvel Roma imparatoru Adriyanus ve Bastiniyan'ın fermanı ile, bu kavme sayısız zulüm ve katletme revâ görüldü ve ba'zı İran müelliflerinin yazdığına göre, kendisine "Justinien" denilen Bastiniyan onların kinisâlarını yıkarak, kendilerini şer'at kanunlarını ve dinî ibâdetlerini icrâdan men ile, malları üzerinde tasarruf ve vasiyet iznini kaldırmış ve hepsini yağma etmiş ve birçoklarının başını kesmiş ve Yahudilerin hepsi, bu hunharlıktan titremiş ise de; yine de, Arâzi-i Mukaddese'den tamâmiyle hicret etmemişler ve Orşelim'den başka Arz-i Mukaddes'in diğer şehirlerine dağılıp oralara yerleşmişlerdir.

Kuvvet Güneşi (İslâmiyet), Arabistan'dan doğunca; Arâzi-i Mukaddese, Suriye, Mısır, Cezire ve Irak, İslâm halifeleri tarafından zapt edildi. Bilâhare, Ömer ibn-i Hattâb'ın fermânı ile, Ehl-i Kitâb'ın Arâzi-i Mukaddese'de tavattun edilmeleri men edildi ve hepsi de oradan ihrâç edildiler. Yahudiler, Asya, Avrupa ve Afrika'da, putpe-restlerle Hristiyan ve İslâmların boyunduruğu altında sonsuz zulümlere giriftâr oldular.

Bu cümleden Milâd'ın 610. yılında, Şarkî Roma'da saltanat tahtına geçmiş olan Heraklios (Herkil), Yahudilere son derece kin ve ada'vet besledi. Birçok zulüm ve işkencelerden sonra, zavallıların kendi memleketlerinden sürülmesine emir verdi ve diğer hükümdar ve padişahlara da, onlara yol vermeyip çeşitli cefâ ve hakâretle muamele etmelerini bildirdi.

İspanya'da da, Yahudileri kabûl için üç şart teklif ettiler:

1. Hristiyan olmaları
2. Hristiyan olmazlarsa Mecusîliğe dönmeleri
3. Bunları kabûl etmedikleri takdirde İspanya'dan çıkmaları

Fransa'da da bu gibi muamelelere hedef oluyorlardı. Katoliklerin büyükleri kendi toplantılarında, mahkemelerde, Yahudileri himâye etmemeye karar verdiler. Onlarla yemek yememek ve muamele yapmamak, Yahudilere riâyet edenleri millet arasından çıkarmak da, bu cümledendir. Kezâ, bu cemiyetlerde Yahudilerin devlet hizmetlerine kabûl edilmemesi, ma'lûm olan bir nişanla onların diğer milletlerden ayrılması, çocuklarının cebren tutulup Hristiyanlığı kabûl için terbiye edilmesi de kararlaştırılmıştır. O günlerde o kadar sebepsiz olarak Yahudileri öldürdüler ki, büyükler, bir sebep olmaksızın Yahudilerin öldürülmesine hüküm verdiler. Fransa'nın Toulouse şehrinde Fesih Bayramı'nda Yahudilere sille vurmak âdet idi. Béziers şehrinde de Fesih Bayramı'ndan evvelki cumartesinden bayram gününe kadar Yahudileri taşlarlardı. Başkalarının sevinç günü olan bu gibi bayram günleri, zavallı Yahudilere mâtem günü olurdu. Bir kısmının suçsuz yere kanları dökülürdü. Fransız krallarının tedbiri bu idi ki; Yahudileri zengin oluncaya kadar ticâret ve muameleye teşvik ederler, sonra da el ve avuçlarındakini yağma ederlerdi. Bu sûrette her vakit Yahudiler tecâvüzden kurtulamazlardı. Milâdî 1180 yılına mutâbık olan 576 Hicrî yılında Phillip Augustus saltanata geçince, Yahudilere borçlu olanların hepsini affetti ve beşte birini kendi aldı. Sonra da, bütün Yahudilerin Fransa memleketlerinden çıkarılmasını emretti. Tekrâr Saint Louis Milâdî 1226 yılına mutâbık 623 Hicrî yılında saltanat tahtına oturunca, onları memlekette çıkarırdı.

VI. Charles'ın (Şarl) padişahlığı zamanında Yahudileri Fransa'dan sürdü. Mirze'nin rivâyetine göre Yahudileri Fransa'dan yedi def'a kovdular. İspanya'da da, bu kaza birkaç def'a Yahudilerin başına geldi. Rivâyete göre, Yahudilerden en az 170 bin aileyi İspanya'dan çıkardılar. Sawyer adında bir seyyahın seyahatnâmesinde yazdığına göre, bundan elli sene evvel kadar, Yahudileri diri diri yakmak, Portekizlilerin âdeti idi. Bu hâl onların sevinmesini mûcip oluyordu. Yakarken halk oraya toplanır ve kadınlar sevinçlerinden haykırırlardı. Yusuf nâmında fâzıl bir şâir vardı. Sırf Yahudi olduğu için diri diri yakıldı. Bu zulmün ateşi Yahudilerin kadın ve erkeklerinden büyük adam bırakmadı. Hiç kimse, bu kavmin orada kalmasına mecal vermedi.

Amerikalı muallim Cornelius Van Allen Van Dyck, 1871 senesinde tasnif edip Beyrut'ta bastırıldığı *Mirâtü'l-Vaziyye* adlı kitabında şöyle diyor: "Bu memleketin ahâlisi

ve İspanyalılar, Yahudilerden birinin kendi memleketlerine girmesine, aslâ müsaade etmezdi.”

Almanya’da Yahudileri o kadar yağma ettiler ve o kadar öldürdüler ki; artık her taraftan necât kapılarını kapanmış gördüklerinden, bir kısmı Hristiyanlığı kabûl sûretiyle kurtuldular. Birçokları da, gördükleri zulmün şiddetinden evlerinin kapısını kapayarak çoluk çocuk ve mallarını ya ırmaklara ya ateşe atarlar, kendilerini boğulmak ve yanmak sûretiyle, Almanların zulüm ateşinden kurtarırlardı. Târihlerde “Sali-biyyûn” ve “Krisyostedo” denilen Haçlı Seferleri adıyla 200 yıla yakın devâm eden harpler zamanında, Avrupa hükümdarları Yahudileri yağma ederek öldürürler ve ölenlerin mallarıyla, askerlerini techiz ederlerdi.

İngiltere’de de Haçlı Seferleri zamanlarında Benî İsrâil’e o kadar zulm edilmiş ve bu kimsesiz kavme, o kadar tahammülün fevkinde şiddet gösterilmiştir ki; York şehrinde 1500 kişi hayâtlarından ümit keserek ve kurtulamayacaklarına hükm ederek, bizzât kendileri birbirlerini katl ve imhâ etmişlerdir. Ya’ni her aile evvelâ çoluk çocuğunu ve sonra da kendi kendisini öldürmüştür. Bu vak’alardan Yahudilerin başına gelen musibetlerin derecesini ve onlara karşı milletlerin merhametsizce hareketlerinin neden ibâret olduğunu takdir edebiliriz.

Eski zamanlarda Meside Kalesi’nde de, bu gibi korkunç vak’alar onlara yüz gösterirdi. Ya’ni evlât ve torunlarını ve kendi kendilerini öldürerek, gaddar düşmanlarının pençesinden kurtulurlardı.

Târihçilerin yazdıklarına göre, İngiltere’de Yahudiler o kadar hakaret görürlerdi ki; orada ümerâdan hangisi padişahlarına isyan ederse, halkı kendi lehlerine döndürmek için, Yahudilerden 700 kişinin öldürülmesine emir verir; kalanı da yağma ettirirdi. İbâdethânelerini de yaktırırdı. Bu hükmü de yazıldığı üzere icrâ ederlerdi. Birçok zamanlarda, İngiltere kralları, Yahudilerden cebren para alırlardı. 1216 Milâdî yılına mutâbık olan 613 Hicrî yılında, III. Henry oraya hükümdâr olunca, ifrâd derecede sarf ettiği paraları, Yahudileri yağma sûretiyle elde ederdi. Bu kavme, o kadar zulm etmiştir ki, artık tahammül edemediklerinden, hicret etmek istemişler; bununla beraber Henry, ona da razı olmamıştır. Hicret’in 288. senesine mutâbık 1109 Milâdî yılında, I. Edward Britanya tahtına geçince; bütün Yahudilerin mallarının ellerinden alınarak, İngiltere’den ihraç edilmelerine hükmetti. Bu hâdisede, Yahudilerden 15 bin aileyi, çıplak ve perişan bir hâlde İngiltere’den çıkardılar.

Rus memleketlerinde de, birçok zamanlar, alım, satım ve muamele yapmaktan memnûc bulunmakta idiler. Şiddetli darbelere tahammül mecburiyetinde kaldılar. Avrupa ahâlisinin haddenden yukarı, medeniyetle iftihar ettiği ve taassuptan kurtulmakla övündüğü şu son senelerde, Yahudilere o memleketlerde o kadar zulm etmişlerdir ki; birçokları Rusya’da ikametden vazgeçerek, geniş Amerika memleketlerine hicrete mecbur kalmışlardır.

Benî İsrâîl'in İslâm memleketlerinde geçirdikleri hallere gelince: Bu cihet, zikir ve beyâna hacet kalmayacak derecede açık bir keyfiyettir. Zirâ her ne kadar Yahudiler İslâm memleketlerinde, umûmî muhacerete uğramaktan ve katl olunmaktan bir dereceye kadar uzak kalmışlar ise de; pek zelil ve hakir olarak yaşamışlardır. Bilhassa İran'da, İsnâ Aşeriyye Şîa taifesi, Yahudileri murdar addeder ve onlara ihâneti, dine yardım olarak bilirdi. O derecede ki, eğer birisi, Yahudilerden biri ile, edep dâiresinde konuşursa, onu fenâ sözlerle incitmezse; başkaları ona hiddetlenirdi. Bu ahvâl Buhara, Semerkand ve sâire Maverâünnehir memleketlerinde de ma'mûldür. Meselâ birisi, Yahudilere "sen" yerine "siz" dese, derhal ona kâfir oldun derler. Rus devlet-i behiyesi tarafından feth edilen Türkistan ve Harezm memleketlerinde, o şevketli ve kuvvetli devletin adâlet ve medeniyeti her tarafı aydınlatmasına rağmen, hâlâ bu son senelerde, Buhara şehrinde, henüz hayvan ve sâireye binmeye mezun değillerdir. Hاستا olsalar da, buna izin verilemez. Eğer bir ev veya mülk satın alırlarsa, bedelinin beşte birini Şîa ulemâsına vermelidirler. Yeni elbise giymek hakkına da mâlik değillerdir. Elbiselerinin üzerinde zillet alâmeti olan bir nişanla ma'lûm ve farklı olurlardı. Yahudilerden birisi, bir kaza ve hatâ neticesinde suç işlerse, bütün Yahudiler tehlikeye düşer. Bu takdirde, onların İslâmiyet'i kabûlden başka bir sûretle kurtulmaları ihtimâli kalmazdı.

İran şâhı Muhammed Şâh'ın saltanatının son günlerine rast gelen 1260 Hicrî senesinde, eski Horasan Vâlisi Âsaffu'd-Devle'nin oğlu Muhammed Hasan Han Sâlâr Horasan hâkimi idi. Seyyidü'ş-Şüheda'nın (İmâm Hüseyin) -Allah'ın binlerce bahâsı üzerine olsun- mâteminin tutulduğu bir sırada, Yahudilerden birinin istihzâ ettiği yolunda vâki bir iftira üzerine; ekserisi çılgin askerlerden ibâret olan Horasan ahâlisi, oranın hakîm ve fukahâsının hükmü ile, 1500 Yahudi ailesinin başına üşüşerek, bir kısmını öldürüp, mallarını yağma ettikten sonra, kalanı da İslâmiyet'i kabûl sûretiyle ölümden kurtulmuşlardır.

Hulâsa, şiddetli fitne ve musîbet dalgaları bu uzun zamanlarda maşrıktan mağribe kadar Benî İsrâîl'i ihâta etti. Ancak ufk-i âlemden, Neyyir-i A'zam'ın¹ doğduğu, medeniyet ve ma'arif devrinin rûhânî baharının geldiği ve îlâhî Gün'ün nurânî sabahının açıldığı şu zamanlarda, yavaş yavaş bu kavmin ahvâli, bir parça iyileşmeye ve başlarında esen belâ fırtınaları, biraz sâkin olmaya başladı. "Emr, Kudret ve Galebe Sâhibi Allah'ın nezdinden böyle hükmedilmiştir."

O hâlde, bu konuları anladın. Arz edeyim ki, Cenâb-ı Hak, terakkî, tenezzül, sa'âdet ve şekâvetle, bu zamana kadar kendi kavminin başına gelen bu zikir olunan vak'aların olacağını, açık ibârelerle Tevrât Kitab-ı Mukaddes'inde ihtiyar buyurmuştur.

¹ Neyyir-i A'zam: "En Büyük Güneş", Hazret-i Bahâullah.

Bu cümleden, Tesniye'nin 33. bâbının 2. âyetinde, halkın kurtuluşu ve Kıyâmet'in şartları hakkında buyuruyor: "Rabb, Sinâ'dan geldi ve Sa'îr'den tecelli buyurdu ve Fârân'dan parladi. Binlerce mukaddeslerle zuhûr buyurdu. Onun sağ elinden serî'atın ateşi çıktı."

Bu mübârek âyetten maksat budur ki; Cenâb-ı Hak, Sinâ'dan gelerek Mûsâ'nın nûrânî şecerisinin ışığıyla, halkı cehâletin karanlığından, bilgi ve imânın aydınlığına hidâyet buyurdu. Sa'îr'den tecelli etmekle, 'Îsâ'nın mâlik olduğu Rûhü'l-Kudüs'ün nefesleri sâyesinde, cihâna hayât verdi. Ve Fârân'dan parlayıp, Hazret-i Ahmed'in (Hazret-i Muhammed'in) nûrlu yüzü ile âlemi aydınlattı. Ve binlerce mukaddeslerle zuhûr edecek ve serî'atın ateşiyle insanları her türlü ihtilâf elemlerinden kurtararak, maşrıktan mağribe kadar bütün dünyayı cennete döndürecektir.

Tevrât'ın böyle âyetlerini Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Mecîd'de İbrâhîm Sûresi'de ihtiyar ve işâret buyurmuştur: Kavlihi'l Hakk:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
(Biz Mûsâ'yı, âyetlerle, kendi kavmine, onları karanlıktan ve dalâletten, aydınlık ve hidâyete getirmesi ve kendilerine Allah'ın Günleri'ni hatırlatması için yolladık. Zîrâ, o günlerde, belâ ve mihnete sabreden ve imân ve hidâyet bulacağına şükreden her kimse için, âyetler vardır.) [İbrâhîm, 14/5]

Zikri geçen Tevrât âyetine uygun olarak, havarîlerden Yahuda da, İdris Aley-hisselâm'ın sözlerinden Allah'ın Günü, Allah'ın Zuhûr'u hakkında şunları ihtiyar buyurmuştur: "Bunların hakkında Âdem'den yedinci olan Ahnuh dahi, vahy ile söyleyip dedi ki: 'İşittirip cümleyi hükm eyleyerek ve cümle fâsıkları, irtikâp ettikleri fâsikane amellerinin kâffesi için ve fâsik günahkârların kendi aleyhinde söyledikleri cümle sert şeylerden dolayı ilzâm etmek için, on binlerce mukaddesler ile geldi.'"

Hulâsa İslâm ulemâsı, üç fıkrası –ya'ni Rabb Sinâ'dan geldi ve Sa'îr'den tecelli buyurdu ve Fârân'dan parladi– haberlerinden ibâret bulunan zikir olunan Tevrât âyetini, Mûsâ, 'Îsâ ve Muhammed'in zuhûrlarına hamletmişlerdir. O hâlde, basîret sâhiplerine ma'lûm olduğu üzere, bunlardan daha sarih olan dördüncü fıkra da, Bahâilîğin zuhûrunu tebşir edecektir. Eğer bir kimse, Tevrât Kitab-ı Mukaddesi'ini ve Eş'îya, Zekerîya, Danyal, Yuşa, Hazkiyal ve emsâli zâtların suhuflarını dikkatle gözden geçirecek olursa, hudut ve ahkâmın zikrinden sonra, büyük bir haberden başka bir şey bulamayacaklardır. Ya'ni hepsi de haber vermişlerdir ki, Yahudilik saltanatı inkiraz bulacaktır; Benî İsrâîl maşrıktan mağribe kadar perâkande ve zelil olacaktır; ve uzun müddet muayyen bir devir için şiddetli belâlara giriftar olarak, hiçbir yerde barınamayacaklardır, rahat yüzü görmeyeceklerdir. Memkleketleri harab olacaktır. Arâzi-i Mukaddese, kabileler tarafından çîğnenecektir. Sonra "Rabb" ve "Peder" adıyla, maşrıktan büyük bir zât zâhir olarak, Kermil Dağı onun mübârek kudumu ile şereflenecek ve Sahyon, o Cemâl-i Akdes-i Ehbâ'nın cülûs ve zuhûruna mesken ve merkez olacaktır. Bütün

kabileleri ve milletleri, küfür, dalâlet ve birbirine düşmekten kurtaracaktır. İşte o zaman, Benî İsrâîl de, Arâzi-i Mukaddese'ye gelerek kurtulacaklar ve ebedî izzete nâil olacaklardır.

İşte bu görüş üzerine idi ki; Benî İsrâîl, Hazret-i 'Îsâ'nın zuhûrunda, o hazretin hak olduğunu itirâf etmediler. Diyorlardı ki, zuhûru vaad olunan o necât verici zât, o zaman gelir ki, İsrâîl'in ahfâdı her tarafta dağınık ve zelil bir hâlde olur. Arâzi-i Mukaddese virân olur. 'Îsâ'nın zuhûrunda ise, ne memleketler harab idi, ne de Benî İsrâîl bir tarafa dağılmış idi. Bunlardan başka Kur'ân'da ve Benî İsrâîl peygamberlerinin kitaplarında, Yevmullah'a mahsûs alâmet ve vak'alarından hiçbiri zuhûra gelmemiştir. Bu fıkra, Benî İsrâîl ulemâsının gafletinden ileri geliyordu. Onlar Mesîh'in zuhûru günü ile Yevmullah'ı bir gün olarak biliyorlardı. Kitâb'ın müjdelerini hatırlamadılar. Zîrâ, gerek Tevrât'ta ve gerek sâir suhurlarda, Hazret-i Mesîh'in zuhûruna dâir beşâret de vardı. Lâkin kitabın âyetlerinin ve vahyin mufassal olan beşâretlerinin birçoğu, Yevmullah'a ve O'nun vak'alarına dâir bulunmakta idi. Bundan ötürüdür ki, Yahudilerin 1800 seneden fazla bir müddetten beri¹ Hazret-i Rûhullah'ın kelimesine imân etmedikleri görülür ve 1300 yıldan fazla bir zaman geçtiği hâlde², Zuhûr-i Ahmedî'ye kulak asmamışlardır. Uzun boylu belâlara müptelâ olmuş ve dinlerini elden bırakmamışlardır.

Bugün henüz Neyyir-i A'zam'ın dünya ufkundan ilk doğuş zamanı olduğu hâlde, Allah'ın fazlı ile Horasan, Tahran, Kâşân, Hemendân, Kirmanşah, Irak-ı Arap, Kürdistan gibi birçok memleketlerde, Benî İsrâîl son derece bir hararetle, Hazret-i Ğanî-yi Müteal'in³ Emr'ine imân etmişlerdir ve beyânât-i rûhaniyesinin eseri sâyesinde, Zuhûr-i Ahmedî ve İsevî'nin hakikatine yakîn hâsıl etmişlerdir. Belki başka milletlere de rehberlik vâzifesini yapmışlardır. Bu sûretle canlarını, mallarını tehlikeye atmak sûretiyle Emr'e ikbâl göstermiş olan bu tâife, ancak onun delil ve burhanlarını kuvvetli gördükleri ve zuhûrunun haberini kitap ve suhurlarda sarîh buldukları için imân etmişlerdir.

Her ne kadar Tevrât'ın aslında ve Davûd'un Zebur'unun 102. Mezmur'unda ve Eş'ya Kitabı'nın 2, 9, 24, 25, 35, 40, 41, 56'dan 60, ve 66'ncı faslına kadar ve Haskiyal Kitabı'nın 36., 37. ve Yuşa Kitabı'nın 2. ve Zekeriya Kitabı'nın 8. faslı ve muharrir-i âciz için şimdi hepsinin zikri mümkün olmayan diğer yerler; bu Zuhûr-i Kerîm'i ve Nebe'-i 'Azîm'i⁴ açık olarak beyân etmekte iseler de, lâkin Danyal Kitabı'nın 8. ve 12. fasıllarında, bu zuhûr târihiyle birlikte olarak vârid ve nâzil olmuştur. Lâkin, her iki faslından birden zikrine şimdi vakit ve fırsat müsait değildir. Arzu edenler, diledikleri zaman

¹ Şimdi iki bin seneden fazla zaman geçti.

² Şimdi 1400 seneden fazla zaman geçti.

³ Hazret-i Ğanî-yi Müteal: Zengin ve Yüce Allah.

⁴ Zuhûr-i Kerîm: Bağıışı Çok Zuhûr; Nebe-i 'Azîm: Büyük Haber.

İbrâhim Halilullah'ın milletinin ahvâlinden bazı bilgi sahipleri için yazdığım diğer risâlelere¹ mürâcaat etsinler. Lâkin Danyal Kitabı'nın 12. faslının tefsirini burada arz ediyorum. Tâ ki, delil kuvvetli ve burhân açık olsun ve Zuhûr-i A'zam'ın beşâreti, her millet üzerine bâliğ bulunsun. *Başarı, Yüce ve Azametli Allah'tandır. Muhakkak ki O; Her Şeyden Münezzeh, Şefkâtlî, Verici ve Bağışçı Çok Allah'tır.*²

Hulâsası olarak, Danyel Aleyhisselâm, kendi kitabının 10. faslında buyuruyor: “Keyhüsrev'in padişahlığının üçüncü senesinde bana vahiy nâzil oldu.” Bu vahiy, padişah ve hükümdârların galebesine, dinlerin zuhûruna, Arâzi-i Mukaddese'nin harap olmasına ve Benî İsrâîl'in her tarafa dağılmasına dâir olup, Yevmullah'a kadar vukû' bulacak büyük vak'alar, Danyal Hazretleri'ne keşf olunmuştur.

12. bâbta buyuruyor: “Ve ol vakitte, kavminin oğulları için duran Büyük Reis Mikail ayağa kalkacak ve millet olalıdan beri, tâ o vakte kadar vukû' bulmamış bir darlık ve sıkıntı vakti vukû' bulacaktır. Ol vakitte senin kavmin, ya'ni kitapta yazılmış olanların cümlesi necât bulacaktır. Yeryüzünün toprağında uyuyanlardan çokları, ba'zısı ebedî hayâta ve ba'zısı hakaret ve ebedî zillete uyanacaklar. Akıllılar semânın nûru gibi ve çokları salâha irşâd eden yıldızlar gibi, ebediyen ışık saçacaklardır. Ve sen, ey Danyal! Nihâyet vakte kadar, kelâmları ört ve kitabı mühürle. O zaman çoklar gezip dolaşacak ve ilim artacaktır. Ve ben Danyal gördüm ki, biri nehrin bir tarafında, diğeri nehrin öbür tarafında iki kimse duruyor idi. Biri, keten bezi giymiş olarak nehrin suları üzerinde duran kimseye, ‘Bu acîp şeylerin nihâyeti ne zaman olacaktır?’ dedi. Keten bezi giyip nehrin suları üzerinde olan kimse, kendi sağ ve sol elini semâya kaldırarak ve İlelebet Hayy Olan'ın hakkı için yemin ederek: ‘Zaman, iki zaman ve nısıf zaman olacak ve mukkades kavmin kuvvetinin tamâmen dağıldığı bir vakitte, bunların cümlesi tamâmlanmış olacaktır.’ dediğini işittim.”

“Ben: ‘İşittim, fakat anlamadım efendim. Bunların sonu ne olacaktır?’ dedim. O dahi: ‘Ey Danyal! Git, zîrâ bu sözler, Son Vakit'e kadar kapalı ve mühürlüdür. Çoklar temizlenip, aklanacak ve cevher gibi süzülüp saflaştırılacaktır; fakat şerirler, şerri irtikâp edecekler. Şerirlerin hiç birisi fark etmeyecek; lâkin akıllılar anlayacaklar. Dâimî zebihanın kaldırılıp, harap eden mekrûhâtın konulması vaktine kadar 1290 gün olacak. Onu bekleyerek, 1335 güne yetişen adam ne mübârekdir! Lâkin, nihâyete kadar sen git; zîrâ istirâhat edeceksin ve günlerin nihâyetinde nasibinde duracaksın.’ dedi.”

Bu mübârek vahyin tefsirinde, mukaddeme tarikiyle arz edeyim ki; Tevrât, İncil ve bunlara bağlı risâlelerde, sonradan vukû' bulacak hâdiseler hakkında zikr edilen “gün” ta'bîri, halk arasında kullanılan “bir yıl” demektir. Meselâ, buyuruyor: “Benî İsrâîl, 40 gün kendi günahının yükünü çekecektir.” Bu 40 gün, 40 yıl demektir. Nasıl ki Tevrât'ın Â'dât Kitabı'nın 14. bâbının 24. âyetinde ve Haskiyal Kitabı'nın 4. bâbının 6.

¹ Meselâ müellifin *Risâle-i Eyyûbiye* adlı eseri.

² و التوفيق من الله العلي العظيم انه هوالبر الرؤف العظوف الكريم

âyetinde bu nükte açıklanmıştır. Buna İbranî lisanında “Yövm-i Leşana” (bir günün bir seneye denk olması) derler. Hristiyan ulemâsı da, Danyal Kitabı'nın 9. bâbının 24. âyetinde “Kavmin için, mukaddes şehir için, 70 hafta tâyin kılınmıştır.” ibâresini, bu ma'na ile nâzil olmuş addederler. 490 günden ibâre olan 70 haftayı, Yövm-i Leşana kâidesine göre, 490 yıl sayarlar ve bunu Hazret-i Mesîh'in (Hazret-i 'Îsâ'nın) zuhûruna beşâret olarak kabûl ederler.

O hâlde, bu mukaddemeye vâkıf oldunsa, arz ederim ki; Cenab-ı Hakk, bu mübârek vahiyde, birçok musîbetlerin ve umûmî vak'aların zuhûrunu haber verdikten sonra, kavme beşâret veriyor ki; işlerin sonunda büyük bir zât, Risâlet-i Kübrâ (Büyük Bir Elçilik) ile kıyâm buyuracak ve onun rûh bahşeden sedâsından, gaflet uykusunda olanlar uyanacak. Dalâlet mezârındaki ölüler dirilecektir. Lâkin ba'zıları, onun yüksek emrini kabûl sâyesinde ebedî izzete ve ba'zıları yüz döndürmeleri sebebiyle, ebedî zillete vâris olacaklardır. Halil (Hazret-i İbrahim) evlâtları ve İsrâil taraftarlarından o zâta tâbî olan kimselerin adları, ikbâlleri sebebiyle Kalem-i A'la (En Yüce Kalem) ile Sahife-i Hamra'ya (Kızıl Sayfa) yazılacağı için, necât bulacaklar ve o kutlu günde halkı hidâyete kalkan ve Allah'ın emrini yayan, ümmetleri tebliğ ve milletleri da'vet eden kimseler, parlak yıldızlar gibi, dâimâ ışık saçacaklardır.

O hâlde, Danyal buyuruyor ki; bu vahyi insan sûretinde indiren Rûhü'l-Kudüs, ona buyurdu ki: “Ey Danyal! Bu sözleri, o büyük zâtın zuhûru zamanı olan İşlerin Sonu'na kadar gizli tut ve mühürle.” Mühürleyip gizlemekten maksat budur ki, bu vahyin nüzûlünden, cihâna necât verecek o zâtın zuhûruna kadar, kimse maksûda vâkıf olmasın. Binâenaleyh, zuhûrdan evvel ulemânın bu sözlerin tefsiri hakkında yazdıkları şeyler, bâtıl olan vehim ve hayâlden ibârettir. Sonunda ve Zuhûr Günleri'nde, Hazret-i Kayyûm'un sırları açan iktidâr eli, ağzı kapalı şarabın üzerinden mührü kaldırıp, kalp ve sineler üzerine vurulan kilitleri, zuhûr sâhibinin kudret pençesiyle açtığı zaman; iyi amel sâhipleri, kitabın asıl ma'nâsını idrâk edecekler ve bu vahyi müstetâbın hakîkî maksadını anlayacaklardır. Lâkin şerirler, kalplerini kaplayan karanlık dolayısıyla ve Hakk'tan yüz çevirmeleri sebebiyle, onu anlamaktan mahrum kalacaklardır. O zaman da, insanların gezmeye ve seyahatte bulunmaya rağbet eyledikleri; ilmin, fenin, sanatın çoğaldığı bir zamandan ibârettir. Danyal buyuruyor ki; nehrin iki tarafında duran beşer sûretindeki iki mukaddes rûhtan birisi, nehrin suları üzerindeki vahyi inzâl eden rûha dedi ki, “Bu işlerin sonu ve bu hâdiselerin müddeti ne zamana kadar olacaktır?” O, sağ elini semâya uzatarak Ebedî Diri Olan Allah'a yemin etti ki; “Zaman, iki zaman ve yarım zamana kadar olacaktır. Arâzi-i Mukaddese'nin harabiyeti nihâyet bulup, mukaddes kavmin her tarafa dağılmaları sona erince, bu havâdislerin cümlesi sona erecektir.” Bu söz üzerine, maksadı iyi anlamak ve ihtimâlleri ortadan kaldırmak için, Hazret-i Danyal sular üzerinde bulunan zâta arz etti ki: “Efendim, bu hâdiselerin encâmı nasıl olacaktır?” Buyurdu: “Ey Danyal! Yoluna git. Bu sözler, Âhir Zaman'a kadar gizli ve kapalıdır. İmtihan rüzgârları esecek ve iyiler, kötülerden ayrılacaklar.

İyiler Hazret-i Mev‘ud’un zuhûru alâmetlerinden olan bu sözleri anlamağa kâdir olacaklar. Şerirler, eskisi gibi anlamaktan mahrum kalacaklardır. Benî İsrâil’in dâimi kurbanlarının kaldırıldığı ve Hazret-i Halil evlatlarının üzerine belâ ve musibet bulutlarının çökmesi zamanı 1290 gün ya‘ni 1290 sene sürecektir. 1335 gününe intizâr eden kimseye ne mutlu! O kimse Allah’ın emrinin sancaklarının yükseleceği zamandan ibâret olan 1335 senesini idrâk eder.”

Hulâsa, şimdi bu vahy-i mübârekin tefsirine muttali oldun. Arz ederim ki, Cenâb-ı Hakk, bu sözlerde, Büyük Sevinç’in gelmesi ve havâdisin sona ermesi için, üç alâmeti kararlaştırmıştır. Ferâseti olanlar, mezkur alâmetlerden her biri ile, zuhûrun vaktini bilir ve kendini küfür ve dalâletten kurtarır. Birinci alâmet, her tarafa seyâhatin çoğalması, yani dünyanın bütün cihetlerine gitmek için seyahat vâsıtalarının hazır olması ile, ilim ve fennin ilerlemesidir. Nitekim aynı faslın dördüncü âyetinde buyuruyor: “Ey Danyal! Bu sözleri gizli tut ve son zamana kadar kitabı mühürle. O zaman, çoklar gezip dolaşacak, ilim artacaktır.”

Avrupa hükemâsının dünyanın her tarafına seyahat husûsundaki ikdamları ve bir takım meçhul yerlerin keşfine gayretleri; ilim ve ma‘arifin, fen ve sanayinin ilerlemesine himmetleri, insâf sahipleri yanında delil ikâmesine hâcet bırakmamaktadır. Çünkü ilmî vâsıtaların çıkması, hey‘et-i içtimaiyyenin (toplumun) terakkisine hizmet eden şeylerin ilerlemesi, memleketlerin birbirine bağlanıp, ma‘arif ve senayinin artması sâyesinde, cihânın durumu külliyyen değişmiş ve eski zamanlara kıyas edilmeyecek derecede güzelleşmiştir. «تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ» (Yeryüzünü başkalaşmış göreceksin) [İbrâhîm, 14/48] meâlindeki Kur‘ân âyetinin ma‘nâsı kendini gösterir.

İkinci alâmet, Benî İsrâil devletinin nihâyet bulmasıdır. Nitekim aynı faslın 7. âyetinde buyuruyor: “Mukaddes kavmin perakendeliği (etrafa dağılması) tamâm olunca, bu hâdiselerin cümlesi sona erecektir.”

Son zamanlarda Benî İsrâil’in hallerindeki değişiklik ve bunların, kabilelerin zulmünden asayiş üzere bulunması, eski zamanlara nispeten güneş gibi meydandadır. Hâlbuki henüz Zuhûr Güneşi, Arâzi-i Mukaddese ufuklarından doğalı, ancak yirmi bir sene kadar bir müddet geçmiştir. Bununla beraber, haklarında revâ görülen zulmün derecesi küllîyen azalmıştır. Asâyiş bulmaları hakkındaki kitabın diğer beşâretlerini de yakında herkes görecektir. Mütekebbirlerin düşmesini, mazlûm ve dışlanmışların yükselmesini iştirip hayret edeceklerdir.

Üçüncü alâmet, 1290 yılın hitâm bulmasıdır. Bu da, Benî İsrâil’in dâimî kurbanlarının kaldırılıp, musibet ve belalarıyla kuşatıldıkları târihten i‘tibârendir. Nitekim aynı faslın 11. âyetinde buyuruyor: “Ve dâimî kurbanın kaldırılıp, harâp eden mekrûhâtın konulduğu târihten 1290 gün olacaktır.” Bu târihin, Arâzi-i Mukaddese’nin Zuhûr Sâhibi’ne merkez ve Mâlik-i Yevmü’n-Nüûr’a (Kıyâmet Günü’nün Mâliki) mahal olduğu günlere mutâbık olması açıktır. Çünkü, Tevrât’ın hükmüne göre,

Benî İsrâil'in dâimî kurbanı, kendilerine Cenâb-ı Hakk tarafından irsen (mirâs olarak) verilmiş olan zemin üzerinde sâkin olmalarına bağlıdır. O zemin de, Mısır nehri ile Fırat nehri arasında vâki olan arâziden ibârettir.

Bu kavmin târih-i ahvâlini beyân sırasında zikrediliği üzere, ikinci halife Ömer ibni Hattâb'ın emri ile, ehl-i kitap olanların Arâzi-i Mukaddese'de sâkin olmaları men' edildiğinden; Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarına dağılmaya mecbur tutulmalarından sonra, onların dâimî kurbanları kaldırıldı. Onun yerine Yahudiler arasında namaz kâim oldu.

Eğer şüphe ve mağlata (mugâlata) sâhipleri, dâimî kurbanın kaldırılıp, Benî İsrâil'in belâ ve mekrûhâta çarpılmaları keyfiyetini, Romalı Titus'un Orşelim'e galebesi târihinden i'tibâr etmek isterlerse, küllîyen vahy-i İlâhî'nin yalan ve bâtıl olduğu sâbit olur. Zîrâ, eğer vaad-i İlâhî o târihten sayılırsa, büyük Mihail'in bundan beş yüz altmış yıl evvel zâhir olması, bu husûstaki vâidlerin o târihte tahakkuk etmesi lâzım gelirdi. Mâdem ki 560 yıl evvel böyle bir zuhûr ve vaad olunan vak'alar olmamıştır; maksadın, İslâm'ın Arz-ı Mukaddes'e galebesinden ibâret olduğu anlaşılır.

İslâm halifelerinin Arâzi-i Mukaddese'ye galebesinden beri 1290 sene hitâm bulunca, kitapta vaad edilen Neyyir-i Cihân-tâb (Cihânı Aydınlatan Güneş), -zikri celîl olsun- Hazret-i Bahâullah'ın güneşi, Akkâ şehrinde parladı. Bu mübârek zuhûrta, İlâhî vaadler tahakkuk etti. *Kelimelerin esrârı altında saklı bulunan inciler ve gözü aydınlatan saklı işâretler, böylece ortaya çıktılar. Onlarla kalpler dirildi. Çünkü O, Hakk'tır, gaybı bilir.*¹

¹ كذلك يظهر الله ما كان مخزوناً تحت استار العبارات ومستوراً في غياهب الاشارات لينور به الصدور ويحي به القلوب انه هو الحق علام الغيوب

MUKADDES İNCİL KİTABI

Aziz kardeşim, ma'îlûmun olsun ki, mübârek İncil kitabının tamâmı, Semâvî Melekût'un yaklaştığından, bütün insanların Melekût Günü'nde birlik ve imânın tek kelimesi altında toplanacağından, ve her tarafı kaplayan zulüm ve tuğyan ehlinin inkırâz bulacağından bahseder. Yunanca "evangelion" kelimesinin Arapçalaşmış hâli olan "İncil" lafzının kendisi, bu ma'nâyâ delildir. Zîrâ, "evangelion" demek, "beşâret" (müjde) demektir. Ya'ni, Kıyâmet'in ve En Büyük Zuhûr'un yaklaştığının cihân halkına müjdesidir. Eğer bir kimse, dikkatle İncil'e bakacak olursa, Hazret-i Mesîh'in kendi zuhûrunun gününü, Melekût'un Günü olarak göstermemiş olduğunu görür. Belki kendi zuhûrunu, bu büyük günün yaklaştığının müjdesi olarak beyân buyurmuştur.

Nitekim, Metta İncili'nin onuncu bâbında, Hazret-i 'Îsâ kendi şâkirtlerini da'vet için gönderdiği zaman şöyle buyurmuştur: "Uğradığımız yerde, 'Semâvî Saltanat yakındır' diye söyleyiniz." Yine Metta İncili'nin 23. bâbının sonunda Hazret-i Mesîh buyuruyor: "Siz, 'Rabb'in ismiyle gelen mübârek olsun.' deyinceye kadar, beni aslâ görmeyeceksiniz." Bu beşâret, aynı ile, Mezâmîr'in 118. bâbının 26. âyetinde nâzil olmuştur: "Rabb'in ismiyle gelen mübârek olsun."

Maksat budur ki; bütün semâvî kitap ve suhuflarda büyük bir günde, büyük bir zâtın cihânı kurtarmak için geleceği müjdelenmiştir.

Eğer bir kimse, zikr edilen beşâretleri, Mesîh'in kendi zuhûruna hamletmek isterse; çalışması boşunadır. Zîrâ, kitabın bütün müjde ve haberi, Âsumânî Peder'in zuhûru ve heybeti, ve heybetli bir günün gelmesi hakkındadır.

Polis Resûl'ün Korentîlilere yazdığı birinci risâlesinin on beşinci bâbının, 22-29. âyetlerinde, Kıyâmet ve Ric'at'ın keyfiyeti hakkında buyuruyor ki, hulâsası şudur: "Âdem'de insanların cümlesi öldükleri gibi, Mesîh'de dahi cümlesi dirilecektir. Lâkin, herkes kendi sırasında dirilecek; ilk olarak Mesîh, sonra da onun zuhûrunda Mesîh'e inananlar dirilir. Daha sonra, her riyâset ve her hükûmet ve kudreti iptâl ederek, Peder-i îlâhî'ye Melekût'u teslim ettikten sonra, nihâyet ölecektir. Zîrâ, cümle düşmanlarını kendi ayakları altına koyuncaya kadar saltanat etse gerektir. İptâl olunacak son düşman, ölümdür. Zîrâ her şey Mesîh'e tâbi' idi. Lâkin, "her şey ona tâbi' olmuştu" denildiğinde, her şeyi ona tâbi' eden Allah'ın müstesnâ olduğu âşikârdır. Her şey Mesîh'e tâbi' olununca, o zaman Oğul, her şeyi kendisine tâbi' kılana (Allah'a) tâbi' olacaktır. Tâ ki Allah, her şeyde her şey olsun."

Bu ibâreler, Âhir Zaman'da zuhûr edecek zâtın Semâvî Peder olduğunu açıkça göstermektedir. Bu zuhûrda herkesin hayât bulacağı, hattâ Mesîh'in kendisinin bile ve belki ilk hayâta nâil olacak zâtın Mesîh olacağı; ve saltanatı Peder'e bırakarak, onun fermânı altına gireceği âşikâr bulunmaktadır.

Her ne kadar mukaddes İncil kitabı ve ona müteallik diğer risâleler, muhtasar ma'îlûm olduğu üzere bu Zuhûr-i Celîl'i tebşîr etmekte iseler de; lâkin Hristiyanla-

rın “Mükâşefât” adını verdikleri Yuhanna’nın rüyâsı kitabında, adı geçen zuhûr, târih gösterilmek sûretiyle, muayyen olarak beyân ve tebşîr buyrulmaktadır.

Baştan sonuna kadar bu Mükâşefât kitabının tamâmı, Hazret-i ‘Îsâ’dan sonra Günlerin Sonu’na, Kur’ân’ın ta’bîriyle “Din Günü’ne” kadar, “Halkın, Âlemlerin Rabbi olan Tanrı’ya kıyâm ettikleri gün”¹ kadar, dünyada olup bitecek vak‘aları haber vermektedir:

Yuhanna Mükâşefâtı’nın 11. bâbının, 1. ve 2. âyetlerinde, Arâzi-i Mukaddese’nin 42 ay kabilelerin pâyimâli olacağı (çığneneceği) beyân buyrulmaktadır. Kitabın mukaddemesinde, beyân olunan ıstılâha göre 42 ay, 1260 gündür; ya’ni, Arâzi-i Mukaddese 1260 yıl viran olup, Arapların, Avrupalıların, sâir tâifelerin hükmü altında kalacaktır.

Sonra 3. âyette buyuruyor: “Ben dahi iki şâhidime kudret vereceğim. Onlar dahi çul giymiş oldukları hâlde, 1260 gün peygamberlik edeceklerdir. Zeminin Rabb’i huzûrunda duran o iki zeytun ağacı ve iki şem’adan bunlardır ve eğer onlara bir kimse zarar vermek isterse, onların ağızından ateş çıkıp, düşmanları telef eder ve eğer onlara bir kimse zarar vermek isterse, böylece katl olunmaları lâzımdır. Bunların kendi peygamberlikleri gününde, yağmur yağmaması için göğü kapatmağa kudretleri vardır. Sular üzerine, onları kana çevirmeye ve her istedikleri vakit, zemini her çeşit belâya uğratmağa kudretleri vardır. Kendi şâhitliklerini itmâm ettikleri zaman, hâviyeden çıkan canavar, onlar ile muharebe edip, gâlip gelerek onları katledecektir. Cesetleri rûhânîce Sedom ve Mısır denilen, Rabbimizin dahi salb olduğu (asıldığı) büyük şehrin meydanında yatacaktır. Kavimler, kabileler, lisanlar ve milletlerden bazı kimseler cesetlerini üç buçuk gün seyredip cesetlerinin kabre konmasına rûhsat vermeyeceklerdir. Ve bu iki peygamber, zemin üzerinde sâkin olanlara azâp edecekleri için, zemin üzerinde sâkin olanlar, onlardan dolayı şâd ve mesrûr olup, birbirine hediyeler dahi göndereceklerdir. Ve ol üç buçuk günden sonra, derunlarına Allah tarafından hayât rûhu girmekle ayağa kalktılar. Onları görenler üzerine büyük bir korku düştü. ‘Buraya çıkınız’ deyu semâdan büyük bir ses işitip, bir bulutla semâya çıktılar. Düşmanları dahi onları gördüler ve ol saatte büyük bir zelzele vukû‘ bulup şehrin onda biri yıkıldı ve zelzelede yedi bin nüfûs telef olarak, geriye kalanlar dahi korkup semânın Allah’ına hamd ettiler. İkinci vayı geçti, işte üçüncü vayı tez gelir. Yedinci melek boru çaldıkta, ‘Dünyanın memâliki (memleketleri), Rabbimizin ve Mesîh’in oldu ve ebedü’l-âbâd saltanat edecektir’ diyerek semâvî büyük sedâlar vukû‘ buldu.”

Her ne kadar bu vahy-i mübârek, Hazret-i Hâteme’l-Enbiyâ’nın zuhûrundan, Yevmullah’ın tülu‘una kadar, âlemde vukû‘ bulan bütün küllî vak‘aları ihtivâ etmekte ise de; fırsat bekleyen, gaddar olan hasma ipucu vermemek için, muharrir-i âciz bun-

¹ «يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ» [Mutaffifin, 83/6]

lar hakkında söz söylemek istemiyorum. Binâenaleyh, bu vahy-i münîrin tefsiri hakkında, kısaltarak şu kadar arz ediyorum ki; Cenâb-ı Hakk, Yuhanna'ya bildiriyor: Ben iki şâhidimi göndereceğim. Bunlar risâlet ve velâyet kuvvetiyle ümmetleri 1260 sene doğru yola sevk edecekler ve kabileleri Allah'ın emirlerine da'vet eyleyeceklerdir. İnsanları Kıyâmet Günü'nün yaklaştığından haberdâr edeceklerdir.

Taassuptan uzak olan anlayış ehline açıktır ki, Hakk'ın bu iki şâhidinden murâdı Hâteme'n-Nebîyîn Muhammed Sallahu Aleyhi Vesselem ile *-Allah'ın selâmı ve bahâsı onun üzerine olsun-* Emîr el-Mü'minîn Ali Hazretleri'dir ki; palas giyerek dünyanın ziyetine rağbet buyurmadılar. 1260 sene onların haber ve şehâdetiyle âlem aydınlandı. Onlar Mekke, Medine, Yemen, Mısır, Şam, Irak, İran ve Türkistan'ı şirkten ve puta tapmaktan kurtardı. Ve belki İslâmiyet'in şulesi Asya kıtasından, Afrika ve Avrupa'ya da aksetmiş oldu ve o hududun ba'zıları da putlara ibâdet etmekten vazgeçti. "Her ümmetin bir eceli vardır" meâlindeki âyet-i kerime mûcibince¹, İslâm fırkalarının istilâsı müddeti olan 1260 yıl içinde, Beyt-i Mukaddes ve sâir Arâzi-i Mukkades, kabilelerin ayakları altında çiğnendi. Ve hâviyeden çıkan canavardan maksat, Benî Ümeyye idi ki, risâlet Güneşi'nin ve Vilâyet Kameri'nin gurubundan ve ahbâr ve hidâyet günlerinin sona ermesinden sonra, Ehl-i Beyt-i Tahâret'in üzerine el uzattılar. Zâhiren ve bâtinen, Cilve-i Pâk-i İlâhîye'den ibâret olan Muhammed ve Ali'nin ilim ve kemâline sahip bulunan Hazret-i Seyyidü's-Şühedâ Hüseyin ibni Ali'yi, dostlarıyla, kardeşleriyle şehid eylediler. Muaviye'nin oğlu Yezid'in hilâfet zamanı olan üç buçuk sene zarfında, onların başlarını Şam memleketlerinde ve Arâzi-i Mukkades'de şehir şehir dolaştırdılar ve herkese gösterdiler, defnetmediler. Şerirlik ve ma'siyette Mısır ve Sedom halkının sânisini, belki Bâbil ve Edom ahâlisinin en fâsıkları ve o zalûm ve cehûl gürûhun tam timsâlleri olan Şamlılar, bu büyük hâdisede sevinçler gösterdiler ve birbirine hediyeler yolladılar.

Yezid'in müddet-i hilafeti olan üç buçuk yılın bitiminden ve o zâlim pelîdin kuvvetinin kırılmasından sonra, tekrâr Hazret-i Hâteme'n-Nebîyîn'in (Hazret-i Muhammed) ulûmuna vâris ve Emîr el Mü'minîn'in (Hazret-i Ali) hakikatına mazhâr bulunan Hazret-i Ali ibni Hüseyin (İmâm Zeynel Âbidîn) Medine şehrinde hidâyet bayrağını açtı. Âbâ-i Kirâm ve Eslâf-ı İzâm'ın (geçmiş babaların ve büyüklerin) makâmına kâim oldu. Bu sûretle Eimme-i Hüdâ sönmeyen çerâğlar gibi, birbirinden sonra, irşâd ve ta'lim mevkiine geçerek, halkı Yövm-i İlâhî'nin vürûdu (gelişi) ve Kâim'in (Mehdi'nin) zuhûru ile müjdelediler. Her zaman zulûm ve tuğyan mazhârları olan ve vahy-i ilâhîde "hâviyeden çıkan canavar" ta'bîriyle yâd olunan padişah ve halifeler, bu Silsi-

¹ «وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ» [A'raf, 7/34]

le-i Aliyye'den¹ ihtirâz edip (kaçınıp) korkarlardı ve bunların neslini, dünya yüzünden kaldırmağa son derece çalışırlardı.

Nihâyet büyük gaybet günleri sona erdi, velâyet nûru izzet semâsından suud etti. Zuhûr-i Ahmedî'den 1260 sene geçince, Kâim'in zuhûru nidâsı yükseldi. O Hazret'in şahâdetinden ve İzzet Melekût'una suudundan sonra, Allah'ın Günü'nün doğmasını ilân eden Sûr'a üflendi. Yedinci meleşin kuvvetiyle, ya'ni yedinci zuhûrun kudretiyle Bahâullah'ın (Mesîh'in ikinci gelişinin) nidâsı, cihânın her tarafına yayıldı. "O gün mülk, Allah'a mahsûstur."²

Zâtınıza ma'lûm olsun ki; semâvî kitaplar ve şer'atlarının husûsiyeti i'tibâriyle birbirinden ayrı olarak görülen dinlerin aslı yedi büyük dinden ibârettir ki; cihânın medenî milletleri, bunların feyzi sâyesinde medenî kanunlarla süslenmiş ve derecelerinin farkları olmasına rağmen, hepsi de bu yedi kubbenin çatıları altında asâyişe kavuşmuşlardır. Bütün mezhep ve tarikatlar, bu yedi denizden ayrılmış olan haliçlerden ve büyük ırmaklardan vücût bulan çaylardan ibârettir.

Hulâsa, yedi dinden birincisi, Çin ve Hatâ ahâlisinin dini olan Budda dinidir. Bu büyük âyin'in şâri'î "Konfosi" denilen Konfiçyus'dur. Nasıl ki *Miratü'l-Vaziyye* kitabının sâhibi, bu zâtın Mesîh'in tevellüdünden 549 yıl önce doğduğunu ve İran'ın büyük hükümdârı Kuruş ve İbranî Kâhin Azra ile aynı asırda yaşadığını söylüyor. Coğrafya mensuplarının tâyin ettiklerine göre, Çin ve Hatâ'da bu dine mensup olanlar 350 milyondur.

İkinci din, Brahma dinidir. Bu din Hindistan'da yaşayan ahâli-i asliyenin âyini'dir. Şâri'leri Brahma ve semâvî kitapları Vid'dir. Bunların da sayısı takrîben 160 milyondur.

Üçüncü din, Yahûd dinidir. Bunların şâri'î Hazret-i Mûsâ, kitapları Tevrât'tır. Şarktan garbe kadar dağılmış olan bu tâifenin sayısı takrîben 5 milyondur.

Dördüncü din, Mesîh dinidir. Bunları şâri'leri Hazret-i İ'sâ ve semâvî kitapları İncil'dir. Avrupa ve Afrika'da ve sâir memleketlerde bunların sayısı tahminen 370 milyondur.

Beşinci din Zerdüştiliktir. Bu din, İran'ın aslî ahâlisinin eski dinidir. Şâri'î Zerdüş'tür. Semâvî kitapları Âvestâ ve Zend'dir. Bu tâife, İslâmiyet'in zuhûru ve kendilerine galebe etmesi üzerine firâr ederek, Hindistan'a gitmişlerdir. Az bir kısmı İran'da kalmışlardır.

Altıncı din, İslâm dinidir. Bu dinin şâri'î Hazret-i Hâtemü'l-Enbiyâ Muhammed -selavâtullah-ı aleyh ve alâ âlih- Hazretleri'dir. Kitapları Kur'ân'dır. Müslümanların sayısı tahminen 200 milyondur. Ba'zı kaynaklar 160 milyon diye yazmaktadır.

¹ *Silsile-yi Aliyye*: "Ulu Soy", Hazret-i Ali'nin soyundan olan Ehl-i Beyt

² «الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ» [Hac, 22/56]

Yedinci din, Bahâî şerî'at-ı mukaddesidir ki, bu asırda zuhûr ederek onun nûrları ile cihânın her tarafı aydınlanmıştır.

Hulâsa, dinler hakkında yazılan bu şeyler, târih ve coğrafyacıların lisanına göredir. Lâkin, şerî ve semâvî lisana göre, Hazret-i Ebu'l-Beşer Âdem Aleyhisselâm zamanından, bugüne kadar âlemde yedi mukaddes şârî'in nidâsı yükselmiştir. Yezdânî ferîş'te ve Rabbanî İsrâfîl'den ibâret olan Rûhü'l-Kudûs vâsıtasıyla yedi şârî' nâmına yedi def'a sûr üfürülmüştür. Bunlar da Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, İ'sâ, Muhammed ve Bahâullah'tan ibârettir.

Hulâsa, işbu zikir olunan şeylerden, Yuhanna'nın 'Yedinci melek boru çaldı ve semâya müthiş sedâlar yükseldi' meâlindeki kelâmın ma'nâsı anlaşılmiş oldu.

Kezâ, Yuhanna rüyasının 12. bâbında buyuruyor: "Semâda büyük bir alâmet göründü. Bu dahi güneş giymiş ve ay dahi ayakları altında ve on iki yıldızdan bir taç başında olduğu hâlde, bir kadın idi ve hâmile olmakla ağrı çekip, doğurmak üzere ziyâdesiyle eziyette olarak feryât ederdi. Semâda diğer bir alâmet gördüm ki: İşte yedi başı ve on boynuzu ve başları üzerinde yedi taç bulunan bir büyük kızıl ejder var idi ve onun kuyruğu semâ yıldızlarının üçte birini sürükleyip onları zemine attı ve ejder doğurmak üzere olan kadının doğurduğu gibi çocuğunu yutmak için önünde duruyor idi. Merkume (ismi geçen kadın) cümle tâifelere demir asa ile hükûmet edecek bir erkek çocuk doğurdu ve çocuğu Allah'ın ve tahtının huzuruna alınıp, kadın dahi Allah tarafından beriyede (çölde) hazırlanmış mahall'e firâr eyledi ki; orada 1260 gün onu besleyeler ve semâda cenk vâki olup Mihail ve melekleri, ejder ile cenk ettiler. Ejder ve melikleri cenk ettiler ise de, ne galebe edebildiler ne de artık semâda mekânları bulundu. İblis ve şeytan, tesmiye edilen ol büyük ejder, ol kadîm yılan ki bütün dünyayı idlâl ederdi (doğru yoldan saptırırdı). Zemine atıldı, melikleri dahi onunla berâber atıldılar. Semâda büyük bir sedâ işittim ki, şimdi Allah'ın halâsı ve kudreti ve melekûtu, dinin hükûmeti vukû'a geldi."

Kalbi nûr, irfân ve hidâyetle aydınlanmış olanlara ma'lûmdur ki, bu vahiyde beyân buyrulan "kadın"dan murâd, Hazret-i Sıddîke-yi Kübrâ Fatîma-i Zehra Selâmulah Aleyha'dır. "Güneş"ten murâd, Hazret-i Seyyidü'l-Mürselîn'in risâlet güneşidir ki, Fatîma'yı kaplayıp örterdi. "Ay"dan maksat, vilâyet kameridir. "On iki yıldız"dan murat, onun tâc-ı iftâharı olan Eimme-i Tahîrîn'dir ki, ona intisâp sebebiyle seyyit rütbesine erişmiş ve yüce makam sâhibi olmuşlardı. "Büyük ejderha"dan maksat, başlarında saltanat tacı taşıyan, zulüm ve gadr ile hareket etmiş olan Benî Ümeyye halifeleridir. Bunlar, Âl-i Resûl'ün neslini ve sülâlesini ortadan kaldırmak için, son derece bir azgınlıkla çalışmakta idiler. Dîn-i Mübîn-i Ahmedî'nin semâsında parlayan yıldızlar mesâbesindeki zâhidler, âlimler ve seyyidlerden üçte birini şehit ederek zemine dök-tüler. "Bütün tâifelere demir âsâ ile hüküm sürecektir olan erkek çocuk", hakikat-i İslâmiyye'yi temsil etmekte olan -üzere binlerce övgü ve selâm olsun- Seyyidü's-

Şühedâ Hüseyin ibni Ali Hazretleri idi ki; vücûd-u akdeslerinin remzi olan hakikat-i İslâmiyye, 1260 yıl Hakk'ın perde-i gaybinde saklı bulunuyordu. Zuhûrdan sonra, Ric'ât-ı Hüseyinî'nin ve Yövmullah'ın vürûdunun ve Mesîh'in nüzûlunun nidâsını âleme ilân etti. Her ne kadar Zuhûr-i Hüseyinî'nin ve o Hazret'in saltanat ve beşâreti, ahâdis ü ahbarda zikr edilmiş ise de; Tatanciye Hutbesi'nde verilen beşâret, hepsinden daha mükemmeldir. Hazret-i Mazhârü'l-Acâip Emîr el-Mü'minîn Ali ibni Ebi Tâlib Hazretleri, hutbesinde Seyyidü'ş-Şühedâ Hazretleri'ne işâretle şöyle buyurmuştur:

“Sanki onun nûru, burada gözlerimin önünde parlıyor. Vakti geldiğinde, o uzun hıçkırıklarla sarsılır. Ay tutulması gibi, görünmez hâle gelir. Yanında her belde den mü'minler bulunur. Allah'a yemin ederim ki; eğer onlara ve babalarına isim vermek istenirse, onlar bilinen bir vakte kadar daha, erkeklerin sulbünde ve kadınların rahimlerindedirler (doğmamışlardır).”

Hâsılı, ey azîz, maksat Yuhanna'nın vahyinde beyân buyrulan beşâreti zikretmekti. İmdi, Yuhanna bu kitabın başında buyuruyor: “Allah'ın 'İsâ Mesîh'e inâyet buyurduğu mukaddes vahiydir ki; mutlaka vukû' bulacak şeyleri, kendi kullarına göstermek üzere, kendisine bildirilmiştir.” Ve yine bu kitabın sonunda (22. bâbında), 6. âyetinde: “Ve bana dedi ki: ‘Bu sözler sâdik ve haktır ve mukaddes peygamberlerin Allah'ı, yakında mutlaka vukû' bulacak şeyleri kullarına göstermek için, kendi meleğini gönderdi.’” Anlayış sâhipleri takdir ederler ki, yukarıda zikr olunan 11. ve 12. bâbların ma'nâları, arz edilen şeylerden başkasına haml edilecek olursa, el 'iyâzübillah bu vahyin yalan ve boş sözlerden ibâret olması lâzım gelir. Zîrâ, Hazret-i Mesîh'ten sonra, yakında Hazret-i Resûl ve Hazret-i Ali'den başka şâhidlik ma'nâsından ibâret bulunan nübüvvet ve velâyet iddi'âsıyla hiç kimse gelmemiştir ve Yuhanna tarafından bu vahiylerde haber verilen esrâr ve vukû'atın hepsi de, ancak bu tertemiz soydan zuhûr etmiştir.

ZEND VE ÂVESTÂ

رها کن عبری و تازی سپس راز کیانی گو
سرود پارسی بر خوان نوای خسروانی گو

İbranî ve Arap dillerini bırak, Keylerin (eski İran'ın) sırrını söyle
Farsça şarkı oku, Husrev'e âid (şâhâne nâğmeler) söyle

Akıl sahiplerine gizli değildir ki, Hikmet-i Bâliga-yi İlâhîyye¹, insanları bilgi cevherleriyle, ve ahsen-i takvîme (en güzel yaratılışa) lâyük olan çeşitli kemâller ile süsleyerek, kendilerini vahşet ve cehâletten, kemâl ve medeniyete getirmek istediğinden; her zaman aralarından birisini, risâlet rütbesiyle ve kalbini Rübubiyetin Rûh-i Kutsî'si ile te'yid etmiş ve kendilerini Rabbanî hitâplarıyla müftehar buyurarak, ona nâzil olan semâvî kitapla yardım etmiş ve kuvvetlendirmiştir. Tâ ki bu mücerred rûhlar vâsıtasıyla, insanlar vahşi iken, insan ahlâkına girsinler. Ta'limsiz bir hayvandan ibâret iken, âlemi terbiye eylesinler.

Ezcümle, bu milletlerden birisi de İran ahâlisi olup, Tanrı onları da, geçmiş zamanlarda, aralarında zuhûr eden peygamberler vâsıtasıyla, vahşet ve cehâletten kurtarmış, kendilerini meşhûr feylezoflar ve büyük padişahlarla mükerrerem ve müeyyed eylemiştir. Keyûmers, Hûşeng, Tehmûres, Cemşîd, Feridûn, Menûcehr, Siyâvuş, Keyhusrov ve emsâlleri gibi ki, bunların isimleri ma'lûm ise de, ahvâlları lâyük vech ile ma'lûm değildir. Bu tâifenin son kuşaklarından ba'zıları yazmışlardır ki, Âdem Aleyhisselâm'ın dünyaya nüzûlünden evvel, bu zaman ahâlisinin sayamayacağı mütemâdi zamanlardan beri, dört tabaka nübüvvet ve saltanat devresi geçirmiştir. Bunlar da, Mehâbâdiyân (Abâdiyân), Ceyân, Şaiyân veya Saiyân ve Yessaniyân'dan ibârettir. Bunlardan sonra Gülşaiyân ki, Piştâdiyândır. Bunlardan sonra da, Keyân İran'da saltanat etmişlerdir. Lâkin ulemâ, hilkatın iptidâsından beri olan hallerin Allah'tan başka kimseye ma'lûm olmadığını ve bu tabakalar hakkında târihlerin yazdığı şeylerin, efsane ve hurafat kabilinden olduğunu görüp, bu rivâyetlerin hiç birine ehemmiyet vermemiş, İran devlet ve medeniyetinin iptidasını büyük padişah Sirus yani Keyhüsrev zamanından i'tibâr etmişlerdir. İşte, putperestlik karanlığı, İran halkını, bilgi ziyâsından mahrûm bıraktığı ve o kıt'a ahâlisi hayvanlara mahsûs ahlâk içinde yaşadıkları zamanlarda, Tanrı'nın şefkat bulutları İran'ın üzerine yağdı. Allah'ın muhabbetinin kaynağı, bu büyük kıt'adan bir sel hâlinde coşmağa başladı. Temiz kalpli, aklın ilk ziyâsıyla parlayan "Şit Zeratuşt", orada peygamberliğe kıyâm etti. Halka rehberlik etmek üzere ilim ve din caddesi üzerinde durdu. Yirmi bir Nosk "Âvestâ" kitabı üzerine nâzil oldu. O sırada saltanat tahtı Keyanîlerin şâhı Geştasp ile zînet bulmuş oluyordu. Hakk'ın peyâmını (haberini) taşıyan o zât, padişahın yanına gelerek meşhûr hükümdârı, Hakk'ın fermânından haberdâr etti. Müşârünileyh, oranın bütün ulemâ ve

¹ Hikmet-i Bâliga-yi İlâhîyye: Tam ve Kâmil İlâhî Hikmet

filozoflarını oraya topladı. Aralarında birçok müzâkereler geçti. Şit Zeratuş Hazretleri, bir parça Âvestâ âyetlerinden kendilerine okudu. Hakk'ın kitap ve kelâmındaki kuvvet ile, Ehrimen tabiâtlı putperestlere gâlip geldi. İran şâhı Hakk'ın emrini kabûl eyledi. O kâmil pâdişâhın ve oğlu İsfendiyâr'ın gayretiyle, bu Din, İran'da revâç buldu. Putperestlik karanlığı zâil oldu. Kitab-ı İlâhî'nin ışıkları berekâtıyla İran'da bilgi ve irfân yükselmeye başladı. Bu mübârek ülkede meşhûr bilginler, ilâhî şahsiyetler, âdil hakanlar zuhûr ettiler. Uzun müddet İran'da Hakk'ın dini kökleşti. Tanrı'nın bu azametli bahçesinde satvetli padişahlık ağacı yükseldi. Yezdan'ın bu gülşeninde hükümdarlığın büyük dalı semâlara çıktı. Avrupalıların "İşmenid" dedikleri Ahamenişân, Eşkâniyân, Sâsânîyân ve Mâzenderân Sipehbûdları gibi meşhûr hükümdârlar ve padişahlar kıyâm etti. Bunlar Şark'tan Hindistan'a; Garp'ten Mısır ve Yunanistan'a kadar hükmetmiş olan Ahamenişân'ın izlerinde yürüdüler. Hakikaten, hâlis Fârisi ırkından olan padişahların ekserisi iyi huylu, tabasını sever, yurdu i'âmâra çalışır, doğru ve büyük zâtlardan ibâret idi. Makedonyalı İskender, 2200 küsür sene evvel İran'ı istilâ ederek, cihânın en güzel şehirlerinden biri olan, İran payitahtı "Persepolis"i sarhoşlukla yıktığı ve iki Âvestâ kitabının ele geçen nushalarını ateşe yaktığı zamandan beri, Şit Zertuş'ta nâzil olan büyük semâvi kitap aradan kalktı. Din, yavaş yavaş zayıflamağa başladı. İskender'den sonra da Eşkâniyân, Romalılarla dâimî sûrette harbe tutuşup, İran halkını kılıç kuvvetiyle bu gürûhun şerrinden muhafazaya çalışmış olduklarından; Âvestâ kitabının etrafında toplanmağa muktedir olamadılar ve din ile alâkaları kesildi. Nihâyet, Mesîh'ten 260 yıl sonra Erdeşîr-i Bâbekân saltanat tahtına oturdu. Sir ve Amu nehirleri (Seyhun ve Ceyhun) kenarından, Dicle ve Fırat'a kadar olan yerleri kâmilten hükmü altına aldı. Her taraftan büyük ulemâ ve filozofları yanına çağırıldı. Bunların arasından yedi zât seçti. Dine sokulmuş olan çirkin hâllerin kaldırılmasına ve herkesin Âvestâ ve Zend'in ahkâmıyla amel etmesine emir verdi. Taht ve tâcına lâyık olduğu satveti vermeğe, din ve vatani ihyâ etmeye son derece bir gayret gösterdi. Uzun müddet Sâsânîlerin hükmü altında, cihânın intizâmı devâm edip gidiyordu. Bu yüksek dinin kurulmasından 1700 sene geçince, ulemâ arasından bilgi ve intizâm kalktı. Din uluları, servet ve paraya taptılar ve bu sûretle halkın işlerini hakir görüp, doğru yoldan çıkmağa başladılar. Bunun üzerine Tanrı'nın gazabına giriftâr oldular. Kahır ve cezâ ateşinin içinde kaldılar.

İlk önce, aklın ziyâsı Arabistan'dan her tarafı aydınlattı. İlim ve hüner yıldızı, Bathâ'dan (Mekke'den) doğdu. İki Cihân Serveri, Kur'ân kuvvetiyle cihânda şöhret kazandı; onun mübârek Âyin'i, Şark ve Garb'ı kapladı ve onun ilerlemesiyle Sâsânîlerin saltanatı çöktü. Âvestâ dini zayıfladı. Şimdi, 1200 seneden fazla bir müddetten beri bu dînin mensupları, İran ve Hindistan'da, az sayıda ve perakende bir hâlde bulunmaktadır. Gerek Zerdüştiler, gerek Hristiyanlar, Arap halifelerinin hükmü altında yaşamağa başladılar.

Hulâsa, Âvestâ ve Zend kitaplarıyla, diğêr Farisî suhuflar, bugünkü Farisî lisânına tercüme edilmediğı hâlde, bu tâifenin yanında yine şurası ma'lûm ve müsellemdir ki; Cenâb-ı Hakk, bu mümtâz dinde, evvel ve âhir vukû'a gelecek bütün hâlleri bu kitapta Zerdüşî Hazretleri'ne tamâmen ihbâr buyurmuştur. Arapların galebesi ve Zerdüşîlerin perişanlığından sonra, muayyen ve ma'lûm olan bir zamanda, İran'da Keyân hükümdarları neslinden büyük bir zatı, Risâlet ve Rübûbiyyet-i Kübrâ ile mebus buyururarak, Şark'tan Garb'a kadar insanları hak yola kılavuzlayacak ve cümleyi, bir din ve bir âyin üzerinde toplayacaktır. Fârisîlerin kitaplarında vaad olunan zuhûr için en büyük alâmet, yıldızların dökülmesidir. Bu da 1236 Yezdigerdî yılının 23. Hordad ayına mutâbık olan, 1283 Hicrî senesinin Recep ayının 6. Çarşamba gecesinde (14 Kasım 1866) vukû'a gelmiştir. Bu sebepten, bu tâifenin son derece meserret ve heyecanına sebep olmuştur.

Hulâsa-ı kelâm, Farisîlerin kitaplarında yazılı olarak zikr edilen beşâret cümlesinden şu ibâreler mâruf ve meşhûrdur ki, kendileri tarafından "Dingert" kitabında rivâyet edilmiştir. Bu kitapta, Arap dininin zikrinden ve Farisîlerin devletlerinin yıkılmasından ve Zerdüşîlerin zillet ve perakendeliğe giriftâr olmalarından sonra buyuruyor: "Arapların hâkimiyetinden 1200 kûsûr yıl geçtikten sonra, Hoşider peygamberliğe kıyâm edecektir."

Kûsûr ma'nâsını ifâde eden "end" lafzı, Arabî'de "bıdı" kelimesine uygun olarak "çend" ([bir]kaç) kelimesiyle müterâdiftir. Bu da, kendi mertebesinde bir adedin birler, onlar, yüzler mertebelerinde, birden dokuza kadar olmasından ibârettir. Bu ibârenin hulâsa-i tercümesi: "İslâm dininden 1200 kûsûr sene geçince, Rûhü'l-Kudüs'e mâlik bir zâtın, risâletle mebus bulunması" demektir. Ya'ni, dîn-i İslâm'ın zuhûru târihi, 1300 senesine vâsıl olmadan evvel, o Rûhü'l-Kudüs zuhûr buyuracak ve Hakk'ın vaadi yerine gelmiş olacaktır.

Bunun gibi, ba'zı Farisîlerin i'tikâdına göre, Mehabâd'dan beşinci Âzer Sâsân'a kadar olan peygamberlerin kitaplarından bir cüz' olan ve muharrir-i âcizin i'tikâdına göre Âzer Keyvân tarafından, Âvestâ'dan alınmış olan Desâtir kitabında buyuruyor: "Arab âyininin (İslâmiyet'ten) bin sene geçince, [dinde] ayrılıklar o hâle gelir ki, bu âyinde yaşamış olan bir kimseye gösterecek olsan, aslâ onu tanıyamaz. Eğer bu azîm çarhtan bir an bile kalsa, senin neslinden birini gönderir ve ona hayât ve âyin vererek, senin evlâdından olan bir zâtı, peygamberlikle onlara yollarım."

Muharrir-i âciz, Hârezm memleketlerinde bulunuyordum. Kış mevsimi olduğundan, baharın gelmesini bekliyordum. Bir müddet Yezd kasabasında kalmıştım. Fârisîlerin mekteplerinin Zend ve İngiliz lisanları muallimi olan Mr. Huda-Bahş, şu ibâreleri din kitaplarından çıkararak muharrir-i âcize yolladı. Ezcümle, şunu yazmış idi ki: "Perkard'ın 19. ve Tedidâd'ın 5. fıkrasında yazılmıştır. Şöşiyaneş şark tarafından

Kansuva ırmağından zuhûr edecektir.” “Şoşiyaneş”, Âhir Zaman'da cihâna halâs ve necât getiren zât demektir. “Kansuva”, İnan'da bir ırmaktır.

Dağdistan'ın 35. faslında, 5. ve 6. fıkralarda buyuruyor: “Zikr edilmiştir ki ölü-lerin kıyâmı müddetinden ibâret olan 57 yılında; Ruşençeşm, Oyerer ülkesinde; Horçeşm, Su ve Feradet ülkesinde; Hure, Feredofeş ülkesinde; Velede, Hore Didofeş ülkesinde; Evdenme, Vardirişt ülkesinde ve Ersuva, Darucerişt ülkesinde; Şuşanes, Hizet ve Bami ülkesinde, birbiriyle dost idiler. Bunlar ebedî hayâtta olacaklardır. Bunlar iyiliğin ve iştirilmişliğin kuvvet ve zekâsını cihâna bahşedeceklerdir ve yeni hayâtı izhâr edecek olan o yedi zât, ‘Horemegred’ lutfunun şükrânesi olarak uzak mesâfeden birbiriyle konuşmağa kudret hâsıl edeceklerdir.”

Ferverdin Yeşt'in 27. kerdesinde 128. fıkroda Suşiyânes'in bu altı yârânını methetmektedir. Ferverdin Yeşt'in 121. fıkrasında, Suşiyânes'i “Ustut-erde” olarak da zikr edip, buyuruyor: “Ona şu sebepten ‘Şuşiyânes’ demişlerdir ki, o bütün cismânî âlemi ‘mûd'a yetiştirecektir. ‘Ustut-erde’ denilmesinin sebebi de; kendisi bizzât cismânî ve hattâ ebedî olduğu, vahşeti ve putperestliği cihândan kaldıracığı, Hakk'a tapmaklığı eskisi gibi tervec edeceği içindir.”

Zamyadyaş'ta buyuruyor: “Soşiyânes'in annesi Kansuva ırmağında Şet Zenateşt cevherinden hâmile olup, Soşiyânes Firuzger ondan doğacaktır. Sabah tarafından gelecek cihânı, ölüm ve fenâlıktan; sönüklük ve azgınlıktan kurtaracak, hayâta ve dâimî âbâd olmaya kavuşturacaktır. Ölüler kalkacak ve ölümsüzlük başlayacak. Eh-rimen ve İfilder, yedi denizin her tarafında hayâtta olanları yok etmeye çalışacaklarsa da, neticede kendileri büsbütün yok olacaklardır.”

Ferverdin Yeşt'in 62. fıkrasında, bu ma'nâyâ işâret edilmiştir ki, Soşiyânes kendisinden doğacak olan Şet Zartuş'un pâk cevherini, 99999 (doksan dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz) mukades ruh beklemekte ve muhafaza etmektedir ki; ifrit tabîatlı olanlar onu mahvetmesinler.

Muayyen olan 9 adedinde nükte vardır. Ancak onu erbâb-ı ferâset anlar.

Hulâsa, mezkûr muallimin Farisîlerin kitaplarından alıntılanarak, muharrir-i âcize gönderdiği yazılar buraya kadardır.

Evvelce zikr olunduğu üzere, bu beşâretlerden maksatın ne olduğu ma'lûm ve âşikâr olduğundan, burada söz söylemeye lüzûm görülmedi.

Debistânü'l-Mezâhib kitabının sahibi, Fârisîlerin âyini hakkında yazmıştır ki: “Cenâb-ı Hak, Zerdüş'te: ‘Ben seni ortada yarattım. Kiyumerst'ten sana varıncaya kadar 3000 sene olduğu gibi, senden kıyâmete kadar da 3000 sene olacaktır.’”

Târih ilmine aşına olanlara ma'lûmdur ki, Zerdüş'ün onun zamanında kıyâm eylediği Güştasp zamanından, bütün milletlerin Mev'ud'u olan zâtın zuhûruna ve Yövm-i ilâhî sabahının açıldığı zamana kadar, 3000 sene geçmiştir.

Hâsılı, maksat şudur ki, zuhûr vaktinin tayini husûsunda, birçok Fârisîler kâfi ma'ûmata mâliktirler. Bu sebepten dolayıdır ki, bu tâifeden bir haylisi Emr-i A'zam'ı kabûl etmekle iftihar etmişler ve onu tanımağa muvaffak olmuşlardır. Mütezekkir olanlar (ders çıkaranlar), ancak akıl sâhipleridir.

Zâtının şu nükteyi düşünmesi icâb eder ki, din ve milletlerin hepsi, cihânı ihtilâf çirkabından temizleyecek necat verici büyük bir zatın zuhûr edeceğini ve bütün kabile ve milletleri, bir din üzerinde birleştireceğini kabûl ederler. Yalnız her tâife, zuhûr edecek bu zâtın, kendi şerî'atlarını terveci edeceğini zannederler. Nasıl ki Yahudiler, Mesîh'in zuhûrunda Yahudiliğin her tarafa yayılacağına itikad ederler. Hristiyanlar da, 'İsâ nüzûlünde cihânda Hırisyanlığa âit ahkâm ve âdâbı neşredecektir' derler. İslâmlar da, Kâim zuhûr edince, kılıç hükmü ile, her milleti İslamiyet'i kabûle icbâr edeceğini ve muhtelif şeriatları ortadan kaldıracığını ileri sürerler. Mezheplerin ihtilâfına göre, her mezhep sahibi, Kâim'in kendi mezhebini ileri götüreceği zom'unda bulunur. Meselâ, Sünnîler bütün cihânı Sünnî yapacak; Şî'iler bütün dünyayı Şî'î kılacak derler. Zerdüştilere göre de akide şöyledir ki, Huşider zâhir olunca bütün halkı (dünyayı) Zerdüşti yapacaktır ve diğer bütün millet ve dinleri yok edecektir.

Kezâlik, Şark'a ve Garb'a dağılmış olan başka fırkalar da kendi mev'hûm akidelerine bağlanarak, ulemâlarından öğrendikleri şeylere istinâden, aynı itikadı beslerler.

Lâkin, akıl sahipleri bilirler ki, Hazret-i Mev'ud, Allah'ın hükmüne tâbî'dir. Rabbanî bir şeriatın kurucusudur. Yoksa şu ve bu tâifenin hükmüne tâbî' değildir. O, vehim ve hurafât sahiplerinin hayâllerine kulak asmaz. O, hakikatlerin hakikatidir. "Hakikatler zahir olunca, şerî'atlar bâtil olur."¹ kelâmı mûcibince; her ne zaman zuhûr buyurursa, cihânı yeni bir şekle koyar ve her şeyi tâze bir elbise ile ziynetler. Ortada ne kadar işe yaramaz bid'at, âdet ve ahlâk varsa, âlemi onlardan temizler.

Bütün semâvî kitaplarda yazılıdır ki ahlâk, âdâp ve sünnetler yenilenecektir. İşte bu hüküm tahakkuk edecektir.

Müteessirim ki muharrir-i âciz için bu beyânâtı hakkıyla tamamlamaya fırsatım yoktur. Artık bu vazifeyi sonradan gelecek olan kardeşlerin uhtesine bırakıyorum. Tâ ki onlar her cihetten hücceti, halk üzerine tamâmlasınlar ve herkese hakikat âşikâr olsun.

Son olarak arz ediyorum ki bu Zuhûr-ı Kerîm ve Yövm-i 'Azim'in enbiyâ ve mürselin tarafından haber verilen bütün müjdelerini bu muhtasar risâleye derc etmek mümkün değildir.

Muharrir-i âciz, Kâşân'dan geçtiğim zaman, bu zuhûra dâir sarîh olan Kütüb-i Mukaddese âyetlerini, geçen sene Cenâb-ı Mirzâ Aristo'nun suâllarına cevap olarak

¹ «إذا ظهرت الحقائق بطلت الشرائع» Mesnevi, cild V, s. 726.

yazmış ve mükemmel sûrette burhan ikâmesinde bulunmuştum. Lakin ne fâide ki Yövm-i Din'i tekzip eden münkirler, 'avâmî idlâl için, her lahze başka bir şüpheye kapılmakta ve her zaman başka bir ipe sarılmaktadırlar. Lakin, bunlar örümcek tellerinden daha gevşektir. Bunlar, kâh mukaddes kitaplar tahrif edilmiştir diyerek; kâh mevzû' (uydurma) hadîsleri ileri sürerek, halkı hidâyet yolundan çıkarmaktadırlar. Eski milletler gibi, ahâliyi küfür ve şirkin öldürücü girdabına çekmektedirler. Mukaddes kitapların tahrifi şüphesine karşı, Mukaddes İkân Kitabı'nda fasih ibârelere, Kalem-i Rahman'dan cevap verilmiş olduğundan, abd-i âciz için başka yazacak bir şey kalmamıştır: *Allah'ın sözlerinden daha güzeli yoktur.*¹

Zuhûr'un vaktini tayin husûsuna gelince; Cenab-ı Hak, 'Halk Kıyâmet'in geleceği vakti bilmez' diye buyurmuştur. Kitapta, 'Nazil olmamıştır' diye buyurmamıştır. İmâmîlar da 'Halk, Zuhûr'un vaktini tayin husûsunda yalan söyler' demiştir. Yoksa 'Enbiyâ ve rûsûl ile, imâmîlar da yalancı idiler' diye buyurmamışlardır. Biz, sözlerimizde 'Filan hoca bunu böyle söylemiştir' demiyoruz. Ancak, 'Allah ve peygamber böyle buyurmuşlardır' diyoruz.

Basîret ve ferâset ehli olanlara ma'lûmdur ki, her şeyin ilmi, ilmin mahzenleri, vahyin mazhârları ve hikmetin konak yerleri olan zâtların yanında saklı idi ve bundan sonra da öyle olacaktır.

Ben bilmiyorum ki kendilerine âlim süsü veren bu körlenmiş kalp sahipleri, Kur'ân-ı Mecîd'te birçok yerde nâzil olan "Ecel-i müsemmâ" lafzını neye hamletmek istiyorlar? En'am Sûre-i Mübârekesi'nde buyuruyor:

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّأَكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

(O, geceleyin sizi ölü gibi kendinizden geçirip alan (uyutan) ve gündüzün kazandıklarınızı bilen, sonra da belirlenmiş eceliniz tamâmlanıncaya kadar gündüzleri sizi tekrâr diriltendir [uyandırandır]. Sonra dönüşünüz yalnız O'nadır. Sonra O, işlemekte olduklarınızı size haber verecektir.) [En'am, 6/60]

Kezâlik, Ankebût Suresi'nde buyuruyor:

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

(Senden azabın çabucak gelmesini istiyorlar. [Hikmet gereği] belirlenmiş bir süre olmasaydı, azap onlara mutlaka gelirdi. Onlar farkında değillerken, kendilerine ansızın elbette gelecektir.) [Ankebût, 29/53]

Şurası açıktır ki, ma'lûm olan müddet ve ecel-i müsemmâdan maksat, tefsirlerde de yazılı olduğu üzere, Yövm-i Zuhûr ve Yövm-i Cezâ'dır ki; Kitap'ta zikir olun-

¹ «ومن أحسن من الله حديثاً»

muştur. O Büyük Gün'ün gelmesiyle, zulüm ve tuğyân sahipleri inkırâza ve şeytanın mazhârları olan şerirlerin helâke uğrayacakları, vaat buyurulmuştur.

Allah'a kase m olsun ki, abd-i âciz bu zuhûrun hakikatini ispat için, eski kitapların beşâretlerinden delil getirmeye çok müteessir ve mahcup oluyorum.

O çok aydın olan Güneş'in önünde بیش آنخورشید کو بس روشن است
Gerçekten de her delil [kanıt] yol kesicidir در حقیقت هر دلیلی رهزن است

Zira, Zuhûr'un en büyük hüccet ve burhanı, cihânı ihatâ eden ve müstaid olanların kalplerini aydınlatan îlâhî âyetlerdir, Âsumanî vahiydir.

Vesait ve kitabın elde mevcûd olmamasına rağmen, şu sahifalarda mukaddes kitapların beşâretlerine dâir zıkr olunan şeyler, hazretinizin arzusuna göre idi. Nitekim, akıl sahipleri anlasınlar ki, «وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا» (O gün, her ümmetin toplanarak, diz çökmüş olduğunu görürsün. Her ümmet kendi kitabına çağrılır.) [Câsiye, 45/28] âyet-i kerimesi mûcibince, bu zuhûra mensup olanlar her kavmin kendi lisan ve akidesine göre, hüccet ve delil ikamesine muktedirler ve bâtil ile mücâdele etmek isteyen her muârızi, kendi kitabı ile susturmaya ve ikna etmeye kâdirdirler. Yoksa erbâb-ı kemâl olanlar bilir ki, öteden beri bâki olan hüccet, semâvî kitapların âyetlerinden ve Vahy-i Rabbanî'den ibârettir ki bugün yağmur gibi nâzil olmakta ve Kalem-i A'lå'dan gece-gündüz akmaktadır. Erbâb-ı inat ve tuğyan olanların idlâl etmesiyle, Hazret-i Rabbü'l-Âlemîn'in Emrinin galebe etmesi, men' edilmeyecektir ve gittikçe de Emr-i A'zam'ın nurları daha ziyâde her tarafı aydınlatacaktır. Dalâlet erbâbının şimdiki kudret ve şevketleri fenâ ve zevâl bulacaktır.

İleride, Allah'ın, zahir olan tuğyanı, Kuvvetiyle parçalayacağını, Kudretiyle dinlerin yaygılarını dürüp büküp kaldıracığını, Fazlıyla imân mes'elelerini geriye döndüreceğini göreceksiniz. O derecede ki, arz üzerinde, hâlis dinden, Biricik Allah'ın tek bir Emr'inden başka bir şey kalmayacaktır. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Selâm, o Kıyâmet Günü'nde, Allah'ın tertemiz kıldığı kulları üzerine olsun.

1305 yılı Muharremü'l-Harâmî'nin dördüncü Perşembe günü (22 Eylül 1887)

*Hemedân belde-i tayyibesinde, müellif-i hakîr Ebü'l-Fazl-ı Golpâygânî
tarafından yazılmıştır.*

MÜNÂZARA-İ DÎNÎYYE
(DÎNÎ MÜNÂZARALAR)

MÜELLİF

Mirzâ Muhammed
Nâtık-i Erdistânî

MÜTERCİM

Abdülkâdir Lâzib Diriöz

BİRECİK, 1946

Bismihi'l-Akdesi'l-Ebhâ
(O'nun, En Kutsal, En Nurlu İsmiyle)

Hamdi ve senayı, Kendi Ebhâ olan En Yüce İsmi'nin tecellisi ile, cihânın cândan mahrûm kalan heykeline, ebedî hayât bahşeden ve şu simsiyah karanlık içinde bulunan dünyayı, Hakikat Güneşi'nin nuru ile aydınlatan; bilgi ve idrâkimizden mukaddes olan O Mutlak Feyz Verici'nin Yüce huzûruna takdim ederim.

Nihâyetsiz selâm ve tahiyet, Ulu Peygamberlerin ve Yüce Elçilerin mukaddes eşiklerine; bilhassa Zuhûr-i Akdes-i Ebhâ'nın müjdecisi Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin *-ki Onun dışında olanların rûhu, ona fedâ olsun-* eşiklerine ve Âlemin Biricik Eğiticisi ve Kitab'ın En Kuvvetli Mübeyyini (Açıklayıcısı), İlâhî Kök'ten Ayrılan En Büyük Dal olan Hazret-i Abdûlbahâ'nın *-ki hayâtımız, onun dostlarına fedâ olsun-* huzurlarına saçılınsın.

Bu eser, küçük çocuklar için sâde ve özet olarak tertip edilmiş bir dergidir. Önsöz ile altı bölüm ve bir sonsöz'den oluşmuştur.

Önsöz, mucizâtın ma'nâsı ile şartlarından bahseder. Altı bölümden birincisi, tabi'ıyyûn ve maddiyûn (natüralist ve materyalistler) ile münâzara; ikincisi, Zerdüşîlerle; üçüncüsü Müsevîlerle; dördüncüsü Hristiyanlarla; beşincisi İslâmlarla; altıncısı Bâbîlerle olan münâzara hakkındadır. Sonsöz ise, nâkızların reddi, Ahd ü Misâk-ı İlâhîye'ye, ya'ni; Hazret-i Abdûlbahâ'ya yönelme ve itâatın gereğine dâirdir.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

MUKADDİME

Her devrin adamları, zuhûr sâhibinden mu'cize isterler. Maksada nâil olamayınca, o zâttan yüz çevirerek, onu redd ve inkâr etmeye başlarlar. Mu'cizeden maksatları şudur ki: Herhangi birisi tabîat kanûnu hilâfına bir şeyin zuhûrunu isterse, o şey meydana gelsin; tâ ki o iddi'â sahibinin sözünün doğru olduğuna delil olsun. Meselâ bir ölünün dirilmesi, ya da bir taşın altın olması, ya da bir kaya parçasından bir pınarın kaynaması gibi. Bu hayâlin, milletlerin ağzında “mu'cize” ismiyle meşhûr olup yayılmasının sebebi şudur ki; her milletin kitap ve rivâyetlerinde, o şerî'atın sâhibine, yahut onun yakınlarına isnâd olunan bu gibi hârikulâde şeyler zikr olunmuştur. Binâenaleyh, o şerî'atın mensupları, bu hikâye ve bu ibâreleri vesile ederek, sonra gelen mazhârlardan, onların benzerini ortaya koymasını talep ederler. Şöyle ki:

1) Nakledilenlerin birçoğu, sırf rivâyetten ibârettir. Bir yahut birkaç kişinin, sevdikleri ve tâbi' oldukları dinin büyüğü hakkında nispet ettikleri bir sözü, kitaba yazmışlardır ki; bunun başka dine mensup biri tarafından, ne kabûlüne ve ne de böyle bir mu'cizenin ispatına imkân vardır. Zîrâ, her tâife ve mezhep sâlikleri de, kendi ulularına böyle hârikulâde şeyler isnâd ederler.

2) Mukaddes kitapta yazılı birçok ibâreler, temsîl ile söylenmiş ve te'vil götürür müteşâbih (mecâzlı) sözlerdir. Meselâ, Mesîh'e nispet edilen ölüyü diriltme keyfiyeti, Kur'ân-ı Şerîf'te İslâmiyet'i kabûl edenler için söylenmiştir:

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

(Nasıl nankörlük edersiniz? Ölü idiniz, Allah sizi diriltti. Sonra öldürecek ve sonra diriltecek. Sonra da O'na rücû edeceksiniz.) [Bakara, 2/28]

Hâlbuki, İslâmiyet'i kabûl edenler, zâhir hasebiyle mezarlarından kalkıp dirilmemişlerdir. Ancak, imândan mahrum iken, imân hayâtı ile dirilmişlerdir. Bunun gibi, Hamza bin Abdülmuttalib'in imânî ve Ebu Cehl'in ebedî küfrü hakkında buyuruyor:

أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

(Onu ölü iken dirilttik. Biz ona ışık verdik ki, onunla halk arasında yoluna gitsin. Küfür karanlığında kalan kimse gibi mi ki, o aslâ karanlıktan çıkamayacaktır? Kâfirlerin yaptıkları, kendilerine güzel gösterilmiştir.) [En'âm, 6/122] Hâlbuki zâhirde Hamza ölmemişti ki dirilmiş olsun. Belki imâna nâil olmuştu.

O hâlde, yukarıki iki âyette hayâtтан maksat, imân hayâtı ve ölümden maksat, küfür içinde bulunmak olursa; Hazret-i ‘İsâ’nın ölüyü diriltmesinin İncil ve Kur’ân’da zikr edilmesinin, küffârın hidâyet ve imânına işaret etmesinde ne mâni‘ vardır?

Nasıl ki İncil’de buyuruyor: (Metta İncili, 8. bâb, 22. âyet) “Bırakınız ölüler ölülerini defnetsinler.” Burada kâfirleri ölüden saymıştır.

3) Bu gibi mu‘cizeler husûsîdir, umûmî değildir. Zîrâ, muayyen bir mekâna ve husûsî bir vakit ve saatte, orada bulunan ve onun gören mahdûd şahıslara mahsûstur. Yoksa, ne maşrık ve mağripde bulunan diğer halk, ne de sonradan gelecek nesiller, bir istifâde edemezler. Böyle mahdud bir çerçeve içinde kalan bir şey de, aslâ bütün yer-yüzündekiler için hüccet (kanıt) olamaz. Eğer ölçü görmek ise, orada hazır bulunan birkaç kişiden başkası, bundan mahrum kalacaklardır. Hazır olanlar da, eğer o dine mensup değillerse, ona mu‘cize demeyip, sihir diyeceklerdir. Eğer mîzân işitmek ise, her yerde işitmekle iktifâ edilmesi ve nakledilenlerin hüccet olarak kabûlü lâzımdır. Hâlbuki mu‘cize talebi, keyfiyeti her zaman eski ve yeni ümmetler arasında münâkaşayı gerektirmiştir. Meselâ Hristiyanlar, Hazret-i Mesîh’in mu‘cizesine dayanarak, İslâmlar’dan ve Bahâîler’den, sonraki mazhârlar hakkında mucizât isterler. Nasıl ki Yahudiler, mu‘cizesi yoktur diye Mesîh’i redd ve inkâr ederler. Hristiyanlar da, Yahudilere karşı bunu ispat edemezler. Kezâ, İslâmlar da, Hazret-i Resûl’ün mu‘cizesiyle istidlâl ederek (delil getirerek), Bahâîlerden onun mislini isterler. Hâlbuki, Hristiyanlar da, Hazret-i Muhammed’in mucizâta mâlik olduğunu reddetmektedirler. Bununla berâber, İslâmlar da, Hristiyanlara Hazret-i Muhammed’in mu‘cizesini ispâttan âcizdirler. Çünkü, görmedikleri rivâyete inanmazlar. O hâlde, başkalarının yapamadığı asıl mu‘cize, Mazhâr-ı Emr’in (Allah elçisinin) İlâhî Âyetlerle, bütün cihân halkına karşı yeni bir ümmet zümresi vücûda getirerek, vaz‘ ettiği dinin ahkâmının, onlar arasında icrâ edilmesidir. Ve bu âyet, bu mu‘cize, saltanat ve hilâfetin ilelebet bâki ve berkarar (devâmlı) olmasıdır. Bu ise, şark ve garpta olan alt ve üst tabakaya, o asırda hazır bulunan ve sonraki asırlarda gelecek olan bütün insanların hepsine de şâmil olan bir keyfiyettir. Cihân halkı toplansa, böyle bir şeyi aslâ yapamaz. İşte mu‘cizenin ölçüsü budur.

BİRİNCİ BÂB

Tabî'yyûn (natüralistler) ve mâddiyyûn (materyalistler) ile münâzaraya dâirdir.

Soru: Tabîî ne demektir? İlâhî ne demektir?

Cevap: İlâhî, dünyanın dışında âhirete ve dinin lüzûmuna inanan kimsedir. Tabîî ise, bunlara itikad olmayan kimsedir. Ya'ni ilâhî olan der ki: 'Biz kudretli ve bilici olan Tanrı'nın irâdesiyle vücûda geldik. Rûhumuz, yine Tanrı'nın rahmetine kavuşacaktır. Rûhumuz, eğer iyi amel sâhibi olursak, Tanrı'nın rahmetine kavuşacaktır; eğer imânsız ve kötü amel sahibi olursak, Hakk'ın gazabıyla karşılaşırız.' Lâkin, tabîî olan der ki: 'Biz maddeden vücûda geldik. Öldüğümüz zaman bedenin uzuvları dağılır. Ortada rûh denilen bir şey kalmaz.'

Soru: Bu iki tâifeden hangisi doğrudur?

Cevap: Herkes bilir ki, eğer bir insan Tanrı'yı tanımaz ve Hakk'ın mücâzât ve mükâfâtını (yaptırımlarını ve ödülleri) kabûl etmezse, o kimsenin ne sözüne, ne hareketine, hâsılı hiçbir muâmelesine emniyet edilemez. Zîrâ böyle bir adam, ihtirâsa kapıldığı zaman Hakk'tan çekinmezse, hıyânetten ve şahsî menfaat peşinde koşmaktan korkusu olmayacaktır. Tabîatı ve nefsinin arzusu neyi isterse, o şeyden kendisini men edecek bir şey yoktur.

Bundan başka, ilâhî olan dâimâ zevk ve neşe içinde yaşar. Hastalığında, çektiği şiddet günlerinde, kendisini o vartadan kurtarmağa muktedir olan ulu ve şefkatli Tanrı'sına güvenir. Öldükten sonra, O'nun ebedî rahmet ve ni'metine kavuşacağından ümitlidir. Lâkin, tabîî olan biraz zahmet görünce meyus olur. Ölüm korkusuyla dâimâ bir üzüntü içindedir.

Soru: Tanrı'yı, tabîî olan kimseye nasıl ispat etmek mümkündür?

Cevap: Birkaç delil ile:

1) Her eserin nizâm ve tertibi, müessirin bilgi ve üstatlığına delildir. Bu konuyu şöyle açıklayalım: Eğer bir kâğıdın veya levhanın üzerine mürekkep veya bir boya saçılmış olursa, ondan aslâ ma'nâlı sözler ve işe yarar nakışlar vücûd bulmaz. Ne zaman bir yerde muntazam ve tertipli yazı ve nakışlara rastlarsak, bu eserin sahibi bunları hikmet ve irâde ile böyle güzel ve ma'nâlı bir şekilde vücûda getirmiştir deriz. Bunun gibi, bir câmi'ada (bir yerde) bulunan âlât ve edevâtı yerli yerince konulmuş bulursak, onları mucit ve müessirlerinin (icâd eden ve yapanların) hikmet ve kemâline delil ve burhan sayarız.

Şimdi, O Görünmez Te'sir Edici'nin eserlerinden biri olan insan cisminin anatomisini göz önüne getir. Ondaki organ ve kısımların her birinin bir işlevinin ve bir faydasının olduğunu ve her birinin bir işe yaradığını, bir hizmete mahsûs olduğunu, hattâ ufak bir tüyün bile, beden memleketinde bir vazifesi bulunduğunu düşünür; beş dışa dönük ve beş içe dönük duygunun nasıl birer rol oynadıklarını ve bunların

biri olmadan beden işleyişinin eksik ve işlemez olduğunu teslim edersek, hangi vicdan ile bu ince san'atların yapıcısına yalnız şu'ûrdan mahrum olan tabîat diyebiliriz? Elbette ki bunca kâmil eserlerin sahibini Kâmil, Hikmetli, İdrâk Sâhibi bir Zât olarak tanımağa mecbur oluruz ki, o da Allah'tır.

2) İnsanın akıl kuvveti, cismânî varlığının dışındadır. Eğer insanın mucit ve müessirini, yalnız tabîat olarak kabûl edersek, şu'ûrdan mahrum bildiğimiz tabîat, asıl olduğu hâlde, onun parçası olması lâzım gelen insanda şu'ûr nasıl vücûd bulur? Bu, birisinin 'Bu oda tabîat tarafından aydınlamıştır; tabîatta da aslâ ziyâ yoktur.' diye iddi'â etmesine benzer. O hâlde, insanı vücûda getiren mebd'e ve müessir, şu'ûr ve idrâke sahiptir. İnsana da, onun kendisinden bir ışık aksetmiştir.

3) İlâhî Emir sahibi Mukaddes Mazhârlar (Peygamberler) zuhûr ettikleri zaman, her birinden, tabîat kanûnları haricinde birer eser zâhir olmaktadır. Tabîî ve dış vâsitalardan birine mâlik olmadıkları hâlde, her türlü tabîî sebep ve maddî vâsitalara mâlik olan cihân halkına gâlip olmaktadırlar. Zâhirî ilimlerden birini tahsil etmedikleri hâlde, hakikatleri keşfetmekte, ma'arif ve kemâlâtı neşretmekte, asrın rûhuna uygun hükümler ortaya koymakta, bütün beşer fertlerinin ve filozofların üstüne çıkmaktadırlar. O hâlde, ma'lûm oluyor ki, tabîatın arkasında, bizatihi Kâmil ve Müdrik bir Kudret vardır. Bu mukaddes heykeller, O'ndan yardım dileyerek, kuvvet ve kemâl sahibi olmuşlardır. Yoksa tabîatın bütün kuvvet ve icapları, onlardan başka diğer bütün insanlarda da vardır.

Soru: Hangi delil ile Zât-ı Gayb-ı İlâhî (Tanrı'nın Görünmez Zât'ı) hakkında irâde, ilim, hikmet, ihtiyar ve buna benzer sübûtî sıfatları ispat edebiliriz?

Cevap: Birkaç delil ile ispatı mümkündür. Burada, onlardan iki delil zikir edilecektir:

1) Madem ki Allah'ın yarattıklarından ve mahlukâtından her birinde görülen nizâm, tertip, kemâl; yaratıcı ve yapıcıların varlığında delalet ediyor; aynı zamanda o yaratıcının ilim, hikmet, irâde, hayât, idrâk, kadim olmak gibi sâir sübûtî sıfatlarına da delalet eder. Meselâ, göz görmeye mahsûs bir âlettir. Ziyanın ona aks etmesini gerektiren bütün evsaf ve vâsıtların onda mevcûd olması lâzımdır. Binâenaleyh, bir fotoğraf makinesini andıran gözü incelemeye girişince bakıyoruz ki, bir fotoğraf makinesi için lâzım olan bütün vasıflar, daha bir takım sanat ve incelikler ile görmeye mahsûs olan gözde fazlasıyla mevcûduttur. İşte, bir eserin yapıcısına delil olması gibi, göz de Allah'ın sübûtî sıfatlarını ispat etmektedir. Çünkü san'atı böyle mükemmel ve muntazam bir hâle getiren, O'nun mâlik olduğu ilim, hikmet, kudret ve irâdedir. O hâlde, Yaratıcımız bütün bu sıfatları hâizdir ve her husûsta kâmil ve muntazam sûrette icâd olunmuş bütün mevcûdât, O'nun sıfatlarının şâhitleridir. O, Hayy'dır, Kayyûm'dur, Zât'ında Kadîm'dir. Çünkü hâdis olan, bir başka müessire muhtaçtır; Allah bir şeye muhtaç değildir. Eğer bir âlim, kendi el yazısıyla bir kitap yazsa, o yazı kendisinin varlığına

delâlet ettiği gibi, aynı zamanda onun güzel bir yazısı olduğuna ve yine onun ilmine ve irfânına, ma'nevî kuvvetlerine de delâlet eder.

2) İnsan, o Hakikî Müessir'in bir eseri olduğu hâlde; ilme, irâdeye, ihtiyar ve kudrete, idrâke, hikmete ve buna benzer sıfatlara mâlik bulunuyor. Yaratıcı'nın kendisinde bu sıfatların hepsinin mevcût bulunması icâb eder ki, kendisinden vücût bulmuş olan mahlûkâta bu sıfatlar onun hikmet hazinesinden görünmüş olsun. Çünkü başkasına kemâl verenin, kemâlsiz olması mümkün değildir.

Varlık bağışlama vasfı olmayan bir kimse	ذات نیافته از هستی بخش
Nasıl başkalarına varlık bağışlar (var eder)?	کای تواند که شود هستی بخش
Suyu olmayan kuru bir bulut	خشک ابری که بود ز آب تھی
Nasıl "su verici" sıfatına sâhip olabilir?	نآید از وی صفت آب دهی

Soru: Cehâlet, acizlik, zulüm ve sâ'ir selbî sıfatların, Zât-ı Gayb-ı İlâhî'de olmadığını ne sûretle istidlâl edebiliriz?

Cevap: Her noksan sıfat, bir kemâlsizliktir. Meselâ cehil, ilimsizlik; acz, kuvvetsizlik; zulüm, adâletsizliktir. Mâdem ki Hak Te'âlâ'ya mahsûs sıfatlar zâtîdir, başka yerden alınmış değildir. Binâenaleyh, noksanlık ve 'adem (yokluk) O'nun sıfatlarından hiçbirinde yoktur. Meselâ, bir şeyin ziyâsı başkasından gelmiş olursa, onda karanlık tasavvur edilebilir. Lâkin kendisi nûranî olursa, karanlık ona aslâ yol bulamaz.

Soru: Rûhun bakâsı ve ölümden sonraki âlemi, hangi delille ispat etmelidir?

Cevap: İnsanda tek bir hakikat vardır ki, zâhirî cisminden büsbütün başkadır. Akıl, idrâk, ilim, ihtirâ' (îcâd), fikir, keşfetme hep ondan ileri gelir. Ona da, "rûh-i insanî" ta'bîr olunur. Bu hakikat, gülün maddesiyle ortaya çıkan gül kokusu veya cisimlerle kâim mıkna'tis kuvveti gibi, cesetle kâim bir araz değildir. Belki bedendeki bütün âzâ, zâhirî ve bâtınî kuvvetler, hattâ düşünce kuvveti, hep o hakikatin hükmüne mahkûmdurlar. Vücûdun uzuvları, irâde, ihtiyar (isteyerek yapma), tedbir, düşünme gibi rûhî kuvvetler vâsıtasıyla, kendi vazifelerini yaparlar. Bu, işlerini âletler vâsıtasıyla yapan adama benzer. Bundan başka, beden cismânî âletlerine ta'alluku olmayan ba'zı işlere de sâhiptir. Merhamet, afv, mârifet, aşk ve sâire gibi... O hâlde, o hakikatin varlığı ve o rûhun istiklâli, bundan anlaşılmaktadır.

Açıktır ki, kâinatta kaybolan bir şey yoktur. Vücûd i'tibâriyle, cisimler yok olmaktadır. Şu kadar var ki, bileşik olan şeylerin yok olması, onun çözülmesi, eczâsının parçalarının dağılması ve şeklinin değişikliğe uğraması demektir. Yoksa, cüz'-i fertler ve basit kısımlar (atomlar ve atom altı parçacıklar) varlıktan çıkmamaktadırlar. O hâlde, soyut olan rûh, bileşik olmadığı için, çözülme ve yok olmaya uğramaz ve değişmez. Her zaman dâim ve bâkîdir.

Evet, biz gideceğimiz âlemin nasıl olduğunu tasavvur edemiyoruz. Rûh ve akıl hakikatini de tasavvur edemediğimiz gibi. Lâkin bizim bu tasavvur edemeyişimiz,

sonraki âlemin olmadığına ve rûhun yok olacağına aslâ delil olamaz. Nitekim aklın hakîkatını anlamak da, anlamamak da, onun olmadığına delil değildir. Lâkin vücûdu (varlığı) sâbittir.

Soru: İnsanlık câmiâsında, dine lüzûm olduğunu, materyalist bir kimseye nasıl ispat etmelidir?

Cevap: Birkaç delil ile:

1) Beşerin gazap, şehvet, buhul (cimrilik), haset, kin, nifâk, mal ve rütbeye düşkünlük gibi, bir takım noksan ve çirkin sıfatları vardır. Bunlardan uzaklaşmadıkça, güvenilirlik, sevgi, doğruluk, inkitâc-ı sırf (Allah'tan başka her şeyden kendisini kesin olarak kesmek) gibi, evvelkilerine zıt olan fâzilet sıfatlarıyla sıfatlanmadıkça, insan hep hayvandan daha kötü bir hâdedir ve hayât, insanlık ağacının meyvesinden mahrum bulunur. Beşeriyet âlemi ise, ahlâk bozukluklarından dolayı, dâimâ fenâliğe ve şer iş işlemeye dönüktür. Ma'ûmudur ki, gerçek mürebbî olmadıkça, insanlık ağacının kemâl ve terbiyesi mümkün değildir. Evet, insanın vücûdunda olan akıl, bir dereceye kadar kemâlâta rağbetten ve noksanlıklara karşı nefretten hâli değilse de, lâkin bu kadarı kâfi değildir. Çünkü bütün insanların aklı, hıyânetin, yalancılığın, fesâdın çirkin olduğunu kabûl eder. Buna rağmen, birçok kimseler de, bu fenâlikleri irtikâp etmektedirler. O hâlde yalnız akıl kâfi değildir. Zîrâ nefsin ve tabîatın arzusuna uymak ve bir takım rezilâne sıfatlara mağlub olmak, aklın tedbirini hükümsüz bırakmaktadır. Bu yüzden, bir kâmil mürebbînin vücûdu elzemdir. O mürebbînin, sâ'ir efrâd-ı beşer gibi olması mümkün değildir. Eğer beşerî terbiye vâzifesini üzerine alan kimse de, her cihetten kâmil bir zât (zâtında kâmil, kendi varlığında kâmil) olmazsa, başka mürebbîye muhtaç birisi gibi nâkis olmuş olur. Binâenaleyh, insanlardaki tabîî noksanlıkları ortadan kaldırmak için, her kemâlın mebdעי olacak, zâtında kâmil bir mürebbîye ihtiyaç vardır. Tâ ki, başkaları onun sâyesinde kemâle sâhip olsunlar. Meselâ şu dünyamız, bizâtihi aydınlığa mâlik değildir; tabîatıyla karanlıktır. Kendiliğinden ışık veren bir güneşe ihtiyacı vardır ki, dünyamızı aydınlatsın. Zâtında kâmil olması gereken bir mürebbî ise İlâhî Mukaddes Mazhârlardır. O hâlde, beşer fertlerinden her bir ferdin, o kâmil mürebbîye itâ'at ve onun vâsıtasıyla fazîlet kazanmaları gerekir. Bu yoldan başka kimsenin, insâniyet makamına nâil olması ve beşeriyetin fesat ve kötülüklerden kurtulması mümkün değildir.

2) Medeniyet ve içtimâ (sosyal hayât), din sâhibi olmayı gerektirir. İzâhı şöyledir: Her insanın toplumla birlikte yaşaması lâzımdır. Ba'zı hayvanlar gibi, tek başına kalması ve hayâtını sürdürmesi mümkün değildir. Çünkü insanlar, hep birbirine muhtaçlardır. Mâdem ki insanlarda gazap, şehvet, mal ve mevkiye rağbet gibi bir takım nefsânî sıfatlar vardır ve tabîatlar da birbirine uymaz ve benzemez; elbette ki bu sıfatların bir araya gelmesi, ayrılığı, nizâ ve cidâli (çekişmeyi ve savaşmayı) ve düzenin

bozulmasını gerektirecektir. Nasıl ki böyle olduğu da görülüyor. O hâlde yaşamak için bir düzene ihtiyaç vardır. Böylece:

1- Ahlâklarını güzelleştirmeleri için kendilerine te'sir ve nüfûz eden sözlere ihtiyaçları vardır. Bu düzen vâsıtasıyla, her fesâdın menşei olan ve toplumsal hukukun korunmasına mâni^c bulunan rezilâne sıfatlardan uzaklaşarak, insâniyetin kâmil sıfatlarına mazhar bulunurlar ve bu vesile ile, intizâmsızlığın ve karışıklıkların önüne geçerler.

2- Hukuk ve muamelâtın (işlemlerin) selâmeti için, kanun ve ahkâm ortaya koymak sûretiyle, herkesin hak ve sınırları tayin olunur ve cemiyetin vâzifesi anlaşılır; sosyal bağlantılar, karışıklıklardan korunulur.

3- Kezâlik, siyâsî ve cezâî kanûn ve hükümler ortaya konulur. Eğer bir kimse, dinî nasihatten ders alıp yola gelmezse, kendi hakkına kanaat etmez ve tecavüz ederse; o kanûnların ahkâmına uyularak, o şahıs cezâlandırılır veya ödüllendirilir. Bu vesile ile, sosyal bünyedeki düzen, bozulmaktan korunmuş olur. Bilhassa dinî ta'limâtların gereğinden olan, uhrevî (ahrete ait) ve rûhânî va'd ve va'idler (vaatler ve uyarmalar) ise, insanı iyiliğe teşvik eden ve kötülükten men^c eden birinci vâsitalardır.

Soru: Acaba fesâdın kalkması ve çekişmenin bırakılması husûsunda, toplum idâresinde intizâm, memleketin akıllı kimselerinin ve cihân filozoflarının yaptıkları idâre usûlleriyle ve koydukların kânunlarla mümkün değil midir ki, diyânete muhtaç olunsun?

Cevap: Aslâ! Beşerî kanûn ve siyâsetler, dünya işlerinin ıslâhı ve toplumsal idârenin intizâmı için kâfi değildir. Hatta onlar, fesâd ve ihtilâfın artmasına sebeptir. Birkaç cihet gösterilebilir:

1) Amellerdeki bozukluk, ahlâkın bozukluğundan ileri gelmektedir. Meselâ katlin ve yağmalamanın sebebi, hırs ve intikamdır. Bunun gibi çirkin hareketlerden her birinin sebebi, rezil ahlâktan biridir. Açıktır ki beşerî kanûnlar, ahlâkı düzeltemez ve iç huzuru veremez. Amel sâhibi, ister ilim adamı olsun ve ister câhil olsun; kötü ahlâk, beşerin gizli derinliklerinde bâki kaldıkça, kötü ameller insandan ayrılmayacaktır. Nitekim bunun böyle olduğunu görüyoruz. Herhangi bir memlekette, dine bağlı olmaksızın bir medeniyet artmışsa, orada harp âletleri daha çoğalmış ve daha çeşitlenmiştir.

Medeniyet, üstünlüğünü, harp âletlerinin bir şehri daha çabuk harap etmesinde ve daha fazla insan öldürmesinde buluyor. Kâh memleketlere tasarrufu harbe vesile ediyorlar, kâh politikayı insan öldürmek için bahâne ittihâz ediyorlar. O hâlde ma'lûm oldu ki, şekilden ibâret olan medeniyet ve beşerî kanûnlar, cihânın fesâdını, asâyişin ihlâlini arttırmaya hizmet ediyor. Yoksa onları ortadan kaldırmaya yaramıyor.

2) Madem ki insanların her biri noksandır ve bütün hayır ve şer cihetini kavramaktan âcizdirler, beşerî kanûnlar dahi nâkis olacaktır. Çok kerre tesâdüf edilmiştir

ki, memleketin akıllı kişileri, dikkat ve itinâ ile bir kanûn vücûda getiriyor; çok geçmeden, o kanûnün noksanları göze çarparak, yaptıklarına pişman olup kusurlarını i'tirâf ediyorlar.

Bunun dışında birçok insanlar, belki insanların tamâmı, bir memlekete ve bir mesleğe (siyâsî ve sosyal görüşe) taraftardır ve fikirleri bir cihete veya özel bir vehme bulaşmıştır. Binâenaleyh, bütün cihân halkının kurtuluşuna sebep olacak hâlis kanûnlar vaz'ına, aslâ taraftar olamazlar. O hâlde, beşerin ıslah ve birleşmesine yarayacak kanûnların öyle bir menşei olmalı ki:

1- Akl-ı muhite (her şeyi kavrayan akla) mâlik olan ve şimdiki zamanın ve geleceğin ihtiyaçlarına uygun düşecek ve bozuklukları ve uygunlukları kavrayan bir düşünce kudreti göstermelidir.

2- Onun hayır ve salaha yönelen nazarının, bütün şark ve garp ahâlisinin hukuku arasında bir fark gözetmeyerek, her şeyi bitarafâne görmesi lâzımdır. Tâ ki onun koyacağı kanûn, sırf hayır ve salaha hizmet etsin ve uzun müddet insanların hukukunun sorumluluğunu üzerine alsın.

3- Beşerî kanûnlar kalplere nüfûz etmez ve vicdanlar üzerinde bâtinî bir te'sir husûle getirmez. Binâenaleyh, insanlar kendi arzusuna göre, o kanûn hükmünün bozulmasından bir üzüntü duymaz. Yalnız görünürde suçlanmaktan uzak kalmak için, onun hükmüne riayet etmek ister. Çok görülmüştür ki, bir kanûnün kaldırılması için baştan aşağı bir cemaat ittifak eder ve o kanûnu bozmak isterler. Lâkin dinî kanûn ve hükümler, kalpler ve vicdanlar üzerinde o kadar müessirdir ki, kimse vâkif olmasa da, kendi başına kalsa da, mütedeyyin bir adam dinî bir hükmün bozulmasını aklından bile geçirmez ve tam bir ihtiyat ile emânetin muhafazasına dikkat eder. Hiddet ve teessüre mağlup olarak, intikama kalkışmaz.

Binâenaleyh, insanlar hakikî asayiş ve intizâm için dine ve dinî kanûnlara muhtaçtırlar.

3) Mebde ve meâd (nereden geldiğimiz ve geri nereye döneceğimiz) bizim için ispat edildikten sonra, artık diyebilir miyiz ki bütün servet, sıfat ve medenî kanûnlar hep toplum idâresinin intizâmı ve hayât devresinin düzenli olması içindir? O hâlde görelim ki hayât ne içindir, ya'ni bütün tedbirlerin hulâsası, insanların âlemde bir müddet huzur içinde yaşayabilmesi için midir? Bu müddet içinde yaşamının neticesi nedir? Bütün bunlar, hayât ve maişetin bekasına hizmet etmekten başka, rûh denilen o sâbit ve gizli hakikatın kemâle ermesi ve âlemlerin mûcidi olan Zât-ı Gayb-ı İlâhî'yi tanıyarak O'na yaklaşılmasının temini içindir.

Yemek, yaşamak ve [Allah'ı] zikir etmek içindir.

خوردن برای زیستن و ذکر کردن است

Sen [ise] yaşamının, yemek yemek için olduğunu sanıyorsun.

تو در گمان که زیستن از بهر خوردن است

Bu mertebeye erişmek de, Hakk'ın esmâ ve sıfâtına mazhâr bulunan hakikî mürebbî olmayınca mümkün değildir. O hâlde, hayâtımızın neticesini elde etmek ve varlığın meyvesinden yemek için, o mürebbîyi tanımak sâyesinde, Hazret-i Maksûd'u tanımağa da muvaffak olalım ve ona itâ'at vesilesiyle, mebde'mize yaklaşmış olalım.

Soru: Dindarlığın lüzûmu sâbit olduktan sonra, acaba kâmil bir mürebbî ve hakikatın merkezi olan zâtı, ya'ni bütün insanlığın maddî ve ma'nevî sa'âdetlerinin vâsıtalarını hazırlayan o müstesna şahsiyeti, hangi delil ile tanınmalı ve onu ne sûretle başkasından ayırmalıdır?

Cevap: Birkaç delil ile:

1) *Onun mâlik olduğu fevkalâde kuvvettir.* O ilâhî mürebbî, herkesin yöneleceği aslî merkez olma iddi'asında bulunarak, herkesi kendine itâ'ate ve irfana (tanımaya) da'vet ettiği zaman, aydınından halk tabakasına kadar, sultanından râiyesine (tab'asına) kadar birçok insan, onu inkâr ederek, kendisine karşı durur; kaba kuvvetle ve mâlik oldukları bütün vâsıtalarla, onun emrini hükümsüz bırakmak ister; onu imhaya ve idama çalışır. O zât ise, bunların mâlik oldukları hiçbir zâhirî vâsitaya, yani paraya, servete, topa, tûfenge mâlik bulunmaz. Bununla beraber, sonuçta mukavemet gösteren bu kuvvetlere galip gelerek, iddi'â ve hükümünü icraya muvaffak olur. İşte, şüphesiz ki böyle bir zât, kendisinden zuhûr eden böyle bir kudretle, sâ'ir halktan ayrıcalıklı bulunmuş olur. Bu imtiyâz da, târihlerin hüküm ve şehâdetine nazaran, enbiyâ ve Mukaddes İlâhî Mazhârlar'a mahsûstur.

2) *Onun imtiyâzı, ortaya koyduğu hükümler ve kanûnlardır.* Çok görülmüştür ki, bir milletin ileri gelen ukalâ ve ulemâsı, ya ittifâkla (oy birliğiyle) yahut ekseriyetle (oy çokluğuyla) herkesin tasvip eylediği bir kanûnu ortaya koyar. Fakat biraz sonra anlaşılır ki, o kanûn çok noksan bir kanûndur. Hâlbuki, bu mürebbîler tarafından ortaya konulan hükümler ise, asırlarca insanlığın ihtiyacına uygun olup, birçok filozof ve âlimlerce de takdir edilmektedir. Binâenaleyh, itirâf etmeye mecbûruz ki bu zât, bütün insanların üstünde, kendiliğinden kemâl sâhibi olan bir zâttir. Nasıl ki bugün Cemâl-i Kıdem Celle Zikrûhü'l-A'zam Hazretleri tarafından, asrın rûhuna uygun ve her ihtiyacı karşılayacak sûrette ilân edilen hükümlerin ve prensiplerin en mükemmel oldukları, birçok ukalâ ve filozofların itirâflarıyla sâbittir.

3) *Esbâb-ı âdiyesi (normal vâsıtalar) ve icrâ kuvveti (yürütme gücü) olmadığı hâlde, o zâtın vaz eylediği esâslârın tatbik ve icrâ sahasına girmesidir.* Ma'lûmdur ki, herhangi bir milletin vekilleri tarafından çıkarılan kanûnlar, yürütme denilen hükûmet tarafından icrâ edilir. Eğer hükûmet olmasa, o kanûn hükümlerini kimse kendiliğinden kabûl etmez. Yalnız kâğıt üzerine kalmış olur. Napoléon demiştir ki: "Kanûn bir deste kâğıttan başka bir şey değildir. Onun arkasından top mermisi kendini göstermezse, hiçbir te'sire mâlik değildir." Binâenaleyh, bu zâtlar tarafından konulan kanûn ve hükümler, arada bir takım zâhirî vâsıtalar olmadan, tadrîcen (adım adım) insanlar tarafından

kabûl edilmektedir ki; bunun beşerî kanûnlardan mümtâz olduğunu tereddütsüz kabûle mecburuz.

4) *Mâlik olduğu hârikulâde bilgidir.* İnsanoğullarından her biri, cehâleti kaldırmak ve bilgi kazandırmak için, tahsile ve bilginin nevine göre, bir muallimin tedrisâtına muhtaçtır. Hâlbuki bu ilâhî mürebbîlerin hayâtını, târih içinde tetkik edince, hiç kimseden ilim tahsil etmemiş olduklarını görürüz. Beri taraftan, hükemâ ve feylezofların, onun neşrettiği eserleri hayretle karşıladıklarına ve onun ma‘arif ve faziletlerinin derecelerini takdir ettiklerine şâhid oluyoruz. Bu sebeple, bize yakın (kesin bilgi) ve itminân (kalp huzûru) hâsıl oluyor ki, bu zâtlar tabîatüstü bir kuvvetten, ilim ve hikmet iktibas etmektedirler.

5) *İnsanların kalp ve ahlâkı üzerinde olan tasarrufudur.* Çünkü binlerce kalbe yerleşen dinî ve meslekî nefretler, insanların aralarında düşmanlık, kin ve nefret doğurmaktadır. Irk ayrılıkları da, birçok husûmetlere sebep olmaktadır. Bu husûmetler o kadar kökleşiyor ki, bunların siyâsî tedbirlerle ortadan kalkması mümkün değildir. Lâkin, o mürebbînin sözleri, kalplerinde düşmanlık bulunan kimselere öyle bir güzel te’sir meydana getiriyor ki, bütün düşmanlıkları ve nefretleri söküp atıveriyor ve onun yerine hayret edilecek bir sevgi ve bağlanma meydana geliyor. Aynı zamanda bu adamlar, o zâtın emrine karşı, o derece bir yakınlık hissediyorlar ki, Hakk’ın yolunda azîz canlarını fedâ etmekten çekinmiyorlar. Binâenaleyh, bize yakın hâsıl oluyor ki, bu tasarruf politikacıların halk üzerinde yaptıkları riyâkârlıktan ortaya çıkan bir tasarruf değil, fevkal‘âde ve çok esâslı bir tasarruftur.

6) *Halkın akıl ve vicdanlarında yaptığı tasarruftur.* Görüyoruz ki, ‘avâm tabakasından olan ümmî ve ilimden mahrum kimseler, o zâtın emrini kabûl ediyorlar. Lâkin onun sözleri ve ta‘limâtıyla, o derece olgunlaşıyorlar ki; zâhirî kemâlâta ve resmî ma‘arife bigâne oldukları hâlde, tam bir kudret ve kuvvetle, kendi maksatlarının ispatı husûsunda, aklî delil ve burhânlar ikâme ediyorlar; anlayış ve ihâtelere artıyor. Bilhas-sa, boş şeyler düşünmek belâsından sıyrılıyorlar. Bütün bu ilerleyiş, o zâtın sözlerinin te’siriyle husûle gelmektedir. Bu sebeple, onun, diğer insanların üstünde, kâmil bir mürebbî olduğunu tasdik etmemek mümkün değildir.

İKİNCİ BÂB

Zerdüştilerle münâzaraya dâirdir.

Soru: Zerdüştiler hangi dindendir? Târihlerinin başlangıcı nedir?

Cevap: Desâtir-i Âsumânî (*Semâvî Düstûrlar*) mücibince, onların dinlerinin başlangıcı Vahşur Mehâbâd, Şid Vahşur ve Huşeng'den başlar. Bunların zamanı, diğer birçok Vahşurlarla beraber, Mûsâ Kelîm Hazretleri'nin zamanından evveldir. Lâkin Zerdüşti milletinin fiilen mensup oldukları Zend ve Âvestâ'nın sâhibi Hazret-i Zerdüş, Mûsâ Kelîmullah Hazretleri'nden biraz sonradır. Bu ciheti –*ondan gayrılarının rûhu, ona fedâ olsun*– Hazret-i Abdûlbahâ Hazretleri, Zerdüştilere yazdığı levihlerden birisinde beyân buyurmuştur.

Soru: Eğer Zerdüştiler Tanrı'ya tapan ve hak peygamberlere inanan bir millet ise, neden Hazret-i Kelîm, Hazret-i Mesîh, Hazret-i Muhammed ve Hazret-i Bahâullah'ı inkâr ediyorlar?

Cevap: Onların ‘avâm tabakası, desturlarını, ya‘ni din ulularını taklid ederler. Bunlar, onlara Zerdüştinini nesh edecek bir din gelmeyeceğini ve Mehâbâd'ın âyini hilâfına bir kimse zuhûr etmeyeceğini, gelecek olsa da bu âyini destekleyeceğini söylemişlerdir.

Soru: Onların bu konuya dâir vesile ettikleri şey nedir?

Cevap: Desâtir'de birkaç âyet vardır ki, hakîkatte onların maksadına uygun değildir. Lâkin o âyetlerin zâhirini, din ve âyinlerinin ebedî olduğuna bir delil göstermişlerdir. Bu cümleden, Şid Vahşur Huşeng'in nâmesinin 38. âyetinde buyuruyor: “Kendi tarafıma yol vereceğim kimseleri bu âyine getiririm.” Yine Şid Şahi Kelyo Nâmesi'nin 80. âyetinde buyuruyor: “Bu âyini bozmayacağım. Her zaman ve sonuna kadar iyi amel sahipleri, bu âyin ile beni bulurlar.”

Soru: Bu âyetlere verilecek cevap nedir?

Cevap: Din ve şerî'atların umûmî hükümleri iki kısımdır. Birincisi, bâtinî ve rûhanî olan hükümlerdir ki, şerî'atın temelini teşkil eder. İkincisi, o şerî'atın fer'î olan cismânî ve zâhirî hükümlerdir ki, halkın seviyesine ve ihtiyacına göre te'sis olunmuştur. Birinci kısmı teşkil eden esâs hükümler, her dinde birdir: İrfan (Allah'ı ya da kendini bilmek), Mahabbetullah (Allah sevgisi), sıdık (doğruluk), emânet (güvenilirlik), ihsân (bağış) ve sâir ahlâka ait şeylerdir. Bu kısım, hiçbir dinde nesh edilmez. Belki her zuhûrda biraz daha kuvvetlendirilir. Onun içindir ki, “bu âyini bozmayacağım” buyuruyor.

Lâkin teferruata âit zâhirî hükümler, her devirde insanların ve zamanın icâblarına göre değişir ve yenilenir. Bu, bir doktorun, hastanın mizacına göre reçeteyi değiştirmesine ve yenilemesine benzer.

Zâhirî hükümler, sosyal idâreyi çekip çevirmeye vesile olduğu için, zamana uygun olmazsa, te'sirsiz ve faydasız kalır. Nitekim Şed Vahşur, Zerdüş'tün nâmesinin 44. âyetinde buyuruyor: "Akıllı dost sorar ki, Yunan filozofları diyor: 'Bu cihânda Tanrı'nın peygamberlerine neden ihtiyaç vardır?' Şu cihet için peygamber lâzımdır ki insanlar yaşayışlarında birbirine muhtaçtırlar. O hâlde onların tâbi^c olacakları ve hepsinin kabûl edeceği zâtın varlığı zarurîdir. Tâ ki alışveriş ve münâsebetlerinde haksızlık ve adâletsizlik olmasın. Bu sûretle yeryüzünde sâkin olanlar bâki kalsın. Bu zâtların Tanrı tarafından gelmiş olmaları gerektir ki, herkes onları kabûl etsinler. Bu sebepten, peygamberin kıyâm etmesi farz olur."

Şu birkaç âyetin meâlinden ma'lûm oluyor ki, her devirde topluma bir peygamber gelmesi zarurîdir. Tâ ki fertlerin muhtaç olduğu şeyleri düzenlesin ve onların kalıcı olmalarına sebep olacak hüküm ve kanûnlar koysun. Eğer o hükümler zamanın icaplarına uygun olmazsa, onunla amel etmek ve ilerlemek mümkün değildir.

Soru: Hazret-i Zerdüş'ten sonra zuhûr eden zâtlar, hangi delil ile Zerdüştîlere ispat edilebilir?

Cevap: İki delil ile:

1) Umûmîdir ki, bütün mukaddes mazhârların (peygamberlerin) ispatı için mizân olacak delildir.

2) Özeldir, belli zuhûru ispat eden delildir.

Soru: Zerdüştîlerin kitaplarında umûmî olarak beyân edilen delil nedir?

Cevap: 1) Ona karşı gelenlerin rağmine, onun sözlerinin te'siridir. Çünkü onlar istedikleri kadar onu susturmak için her çareye başvursunlar, onun emri gâlip gelir. Nasıl ki, Şit Vahşur Cemşid Nâmesi'nin 48. âyetinde buyuruyor: "Tanrı'yı nasıl tanıydın?" diye soruyorlar. Gönle tecelli etmesiyle. Rûhları teshir eder (hâkimiyeti altına alır). Eğer insanlar ona bir zarar vermek isterlerse, muktedir olamazlar."

Ya'ni Tanrı'yı, vahyin tecelli ettiği yerle tanımak lâzımdır (Tanrı'yı, Tanrı'nın vahyine mazhâr olan kişiyle tanımak lâzımdır). Onun hak olduğunu anlamanın yolu, insanların o vahyi ve emri iptâl edip, ona bir zarar vermekten âciz kaldığını görmekten geçer.

2) Peygamberden zuhûr eden fevkal'âde bilgidir. Öyle bir ilim ki, halktan tahsil edilmemiştir. Şit Vahşur Zerdüş Nâmesi'nin 50. âyetinde buyuruyor: "Sana sorarlar, peygamberin kendi harekâtında doğru ve isâbetli olduğunu nasıl tanıyalım? Başkasında olmayan bilgisiyle ve kalplerinize vâkif olmasıyla. Sorduklarınıza hep cevap verip, âciz kalmamasıyla tanıyalım."

3) Zuhûr sahibinde (peygamberde) olan hârikulâde kudrettir. Nasıl ki 54. âyette buyuruyor: "Onun yaptığını başkaları yapamaz."

Ma'lûmdur ki ondan başkası bir ümmet ve şer'at vücûda getirmeye muktedir değildir.

Soru: Husûsî delillerden Hazret-i Resûllulah Sellalahi Aleyhi Vessellem Hazretleri'nin zuhûru ile Cemâl-i Kıdem Cellet Azametuhu Hazretleri'nin Zuhûr-i A'zam'ına, Zerdüşî kitaplarındaki deliller nelerdir?

Cevap: İlk Şit Sâsân Nâmesi'nin 45. âyetinde buyuruyor: “İranlılar bu işleri yapınca, tâzilerden (Araplardan) bir kimse zuhûr eder (Hz. Muhammed). Onun tâbî'leri tarafından bütün taç, taht, iklim zapt olunur. Serkeşler tâbi' olurlar. Puthane ve ateşkeleler ma'mur iken, sûretsiz (putsuz) kalır ve namaz bir tarafa kılınır (Mekke'ye işârettir ki, Kible-yi Müslimîn'dir). Ateşkedelerin yerleri olan büyük şehirleri, Tûs'u ve Belh'i ve onların etrafını geri alırlar. Onların tâbi' oldukları zât söz sahibi ve sözü birbirine girişmiş hâlde konuşur. Eğer şu büyük çarhtan (zamandan) bir an dahi kalsa, senin adamlarından birini kaldıracığım (ortaya çıkaracağım) [Cemâl-i Mübârek] ve ona âyin ve şer'at vereceğim. Âyini sana ulaştıracağım. Peygamberliği ve büyüklüğü senin evlatlarından geri bırakmayacağım.”

Beşinci Şit Sâsân Nâmesi'nin 31. âyetinde buyuruyor: “Âyin üzerinden bin tâzi senesi geçince, ayrılıklardan âyin o hâle gelir ki, görenler tanımaz olurlar. İranlıları öyle bir hâlde görürsün ki, kimse onların içten gelen sedâsını benimsemez (İslâm müddetinden sonraki zuhûrun vak'alarına işârettir). Eğer doğru söylerlerse, zahmet görürler. Akıllıca söz söyleyecekleri yerde, onlara çalgı ve sazla cevap verirler.”

“İnsanların fenâlığından, melek tabîatlı Kışah, İran'dan dışarıya çıkar (Cemâl-i Mübârek). Peygamberlik senin neslinde ebedî kalır. Gam çekme ki, Tanrı neticeyi iyi yapar.”

Denkârd kitabında buyuruyor: “Âyin üzerinden 1200 küsür sene geçince, Huşider (Hazret-i A'la) peygamberliğe kıyâm eder.”

Debistanü'l-Mezâhib kitabında yazıyor: “Tanrı Zerdüş'te hitâb etti: ‘Ben seni ortada yarattım. Keyumers'ten sana kadar nasıl 3000 yıl ise, senden Kıyâmet Günü'ne (Zuhûr-i A'zam-i İlâhî'ye) kadar 3000 yıl olacaktır.’”

Başka bir yerde buyuruyor: “Tâzilerin (Arapların) galebesinden ve şer'atıma mensup olanların perişanlığından sonra, İran'da Husrevler sülâlesinden bir büyük (Cemâl-i Mübârek) göndereceğim. Tâ ki cihânı şarktan garba kadar hakperestliğe getirsin.”

Çemen-Âyîn-i Zerdüş'te Göldestesi'nde, Âvestâ Kitab-ı Mukaddesi'nden istihraç edilerek yazılmaktadır. Sayfa 71, âyet 63'de buyuruyor: “O son zamanlarda Siyuşanes (Hazret-i Abdülbahâ) zuhûr edecek. Yenilik ve temizlik cihetinden dünyayı kemâle erdirecek, fenâlığın temelini ve Ehrimen'in eserlerini esâstan yıkacaktır.” Sonra yine buyuruyor: “O zaman Siyuşanes cihânı yenileyecektir.” 147. sayfada yazıldığı üzere Siyuşanes'in ma'nâsı “dinin serdarı” demektir.

Âvestâ yâdına yazılan çerm'in¹ dördüncü âyetinde buyuruyor: “Huşider Zerdüş, Püşuten Geştasp, Behram Hemâvend, yakında gelerek dini açığa çıkarırlar.” (Huşider Zerdüş: Hazret-i A'la; Püşuten Geştasp: Hazret-i Abdülbahâ; Behram Hemâvend: Cemal-ı Kıdem Celle Zikrûhü'l-A'zam)

Zerdüştilerin mukkades kitaplarında Zuhûr-ı A'zam hakkında delil ve burhânlar çoktur. Bu devrede bunlarla iktifâ olundu.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

¹ Çerm: Deri, post

ÜÇÜNCÜ BÂB

Müsevîlerle olan münâzaraya dâirdir.

Soru: Yahudilerin dinleri ne üzerine kurulmuştur?

Cevap: Onların peygamberleri Hazret-i Kelîmullah Mûsâ b. ‘İmrân Aleyhis-selâm’dır ki, o da, Lavi bin Ya’kûb diye bilinen İsrâîl’in oğludur. Kitapları mukaddes Tevrât kitabıdır. Hazret-i Mûsâ, cân ve cenân âlemlerinde, Allah’ın kelîmi, yani Allah ile hemsohbet olduğu (konuştuğu) için, kendisine “Kelîmullah”; ümmetine de “Kelîmî” denildi.

Soru: Onlara ne için İsrâîlî yahut Yahudi denildi?

Cevap: Kelîmîlerin hepsi de İsrâîlî’dir, ya’ni nispetleri “İsrâîl” diye bilinen Hazret-i Ya’kûb’a ulaşır. Lâkin, Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm’dan sonra hükûmet işinde ikiye ayrıldılar. Bunlardan Ya’kûb’un on torununa mensup olan çoğunluk, Yarovam’a tâbi’ oldu ve “İsrâîlî” diye anıldı. Bunlardan Beyt-i Mukaddes ve etrafında sâkin olan en mühim kısmı Yahuda ve Bünyamin evlâtlarından olup, Hazret-i Süleyman ve oğlu Reh’avâm’a tâbi’ oldular. Yahudilikle şöhet kazandılar.

Soru: Hangi sebepten Kelîmîler Mesîh’e ve Mesîh’ten sonra gelen zuhûrlara imân etmediler?

Cevap: Birkaç cihetten, fakat esâsı iki cihettendir:

1) Onlar öyle i’tikad etmişlerdi ki, Tevrât’ın şerî’atını nesh eden bir şerî’at gelmeyecektir. Tevrât’ın ahkâmı dâimâ bâkidir. Delilleri de, Tevrât’ın bu kabil âyetleridir ki, Huruç kitabının 31. bâbının 16. âyetinde buyuruyor: “Buna göre, Benî İsrâîl, istirâhat gününü (Şabat’ı) [*Sebt günü, Cumartesi*], asırlarca ebedî bir istirâhat günü olarak tatbik etsinler. O, Benim ile İsrâîl arasında, ilelebet bir alâmettir.”

Hazret-i Mesîh ise, bir kitap ile Şabat’ı bozup, başka bir takım hükümler ile ortaya çıkmış olduğu için onu inkâr etmişlerdir.

2) Mesîh’in zuhûru ile, onun şahsı için bir takım inanışlara kapılmışlardı ki, zâhir görünüşte o alâmetleri görmediler. Meselâ:

1. Mesîh’in ma’lûm olmayan bir yerden gelmesi
2. Demir âsâ ile gelmesi
3. Kurt ve koyunun o zaman bir arada yaşaması
4. Dâvûd’un saltanatıyla ortaya çıkması
5. Sahyon ve Orşelim’de süt ve bal çeşmelerinin kaynaması ve benzer şeyler

Soru: Tevrât'ın neshi hakkındaki birinci sebebin cevâbı nedir?

Cevap: Mûsâ'nın şerî'atı hakikatte nesh olmadı, belki değer buldu. Ancak, zamanın icâbı olarak birkaç zâhirî ahkâm (maddî hüküm) değişti. Bu değişiklik ise Mesîh'in hakkâniyetine zıt değildir. Enbiyâ suhurlarının müteaddid âyetlerinde Tanrı'nın Benî İsrâîl ile yeni bir akd etmesi, onlara yeni bir şerî'at inâyet buyurması yazılıdır. Bu cümleden Yeremya kitabının 31. bâbının 31. âyetinde buyuruyor: "İşte Rabb böyle buyuruyor: 'Günler gelir ki Beyt-i İsrâîl ile Beyt-i Yahudayla yeni bir anlaşma yapacağım. Ve bu dahi, ecdadlarını Mısır diyârından çıkarmak için ellerinden tuttuğum günde onlar ile ettiğim ahit gibi olmayacaktır. Çünkü onlar ahdimi bozdular, Ben dahi onları reddettim. Zîrâ, o günlerden sonra, Beyt-i İsrâîl ile akd edeceğim ahit budur. Ya'ni şerî'atımı içlerine koyup, kalpleri üzerine yazacağım ve ben onlara Allah olacağım; onlar dahi Bana kavim olacaktır.'"

O hâlde, 'Sebt gününe devirlerce ve âlemin devâmınca riâyet ediniz.' demek-ten maksat, Mûsâ dininin bakâsı müddetince demektir. Âlemden maksat, Mûsâ'nın emrine mahsûs âlemdir; yoksa su ve toprak âlemi demek değildir. Nasıl ki Tevrât'ta birçok ebedî konular ve ebedî hükümler zikredilmiştir. Meselâ İsrâîl'in Beyt-i Mukaddes'e tasarrufu, Harun'un çocuklarının kehâneti, onların kurbanlığı hakkındaki yeminler ve sâir şeyler, asırlar geçtiği hâlde onların birisi mevcûd değildir. Hep bu ebedî şeyler Mûsâ Kelîmullah Aleyhisselâm devresine kadar muvakkat idiler.

Bunlardan sarf-ı nazar, âlem olarak Sebt'e riâyet, ümmete hitâp edilmiş bir hükümden ibâret idi. Bu hükmü Allah'ın da değiştiremeyeceğine dâir bir delâlet yoktur. Yâhut ilâhî Emr'e mazhâr bir zât (gelen bir peygamber) değiştirirse, itâ'at edilmesin demek değildir.

Soru: Alâmetlerin zuhûr etmemesi hakkındaki ikinci sebep nedir?

Cevap: Şüpheli yok ki bu alâmetler, remiz ve mecâzlı sözlerdir. Maksat dış ma'nâları değildir. Nasıl ki Bâbil'in hakkında ve onun harap olmasına dâir, Eş'ya kitabının 13. bâbının 9. âyetinde buyuruyor: "İşte diyârı harap ve günahkârları artık mahvetmek için, Rabb'in Günü şefkatsizlikle ve hışımla, şiddetli gazapla geliyor. Zîrâ semâvâtın yıldızları ve yıldız kümeleri ziyâlarını vermeyecekler. Güneş doğduğunda kararacak ve Ay ziya vermeyecektir." Nihâyet şöyle buyuruyor: "Ve onun gelmesi yakında ve günleri dahi uzamayacaktır."

Bâbil asırlardan beri harap olduğu ve bu husûstaki vaatler yerini bulduğu hâlde asırlar geçmiş ve bu alâmetlerin biri zâhir hasebiyle gelip çıkmamıştır. O hâlde, bunların temsil (mecâzlı), remiz ve te'vilden ibâret olduğu ma'lûm olur.

Bunun gibi Ya'kûb'un birâderi İsu'nun tâifesi hakkında buyuruyor: "Şehirleri nefte ve ambarları kükürte tebdil olunacak ve onun zemini bir yanar zift hâline gelecek. Gece ve gündüz sönmeyecek, dumanı aslâ kesilmeyecektir." Eğer bu sözlerin zâhi-

ri murâd olunsaydı, şimdiye kadar o zeminin zift ile yanması ve dumanının görülmesi lâzım gelirdi.

O hâlde, bu alâmetlerden maksat, (sözün) iç yüzü ve te'villeridir. Ya'ni konular temsil, mecâz ve teşbih ile beyân olunmuştur. Ya'ni Bâbil'de hüküm süren cismânî ve rûhânî reisler, o kadar değişmiş ve hükümsüz kalmışlardır ki; ay, güneş ve yıldızların fersiz ve hükümsüz kalmaları gibi bir hâl almışlardır. Ve İsu tâifesinin şehir ve köylerinin arazisinin kuruyup çöl haline gelmesi, zift ve kükürt ateşlerine teşbih olunmuştur.

Bunun gibi, Mesîh'un zuhûruna dâir olan alâmetler de:

- 1) Demir âsâdan maksat, Mesîh'in emrindeki kuvvet ve kendisinin istikâmetidir (dosdoğru hareket etmesidir).
- 2) Kurt ve koyunun bir arada yayılması; İsrâil, Roma, Yunan gibi muhtelif ve birbirine zıt olan milletlerin barışması ve bir araya gelmesi demektir.
- 3) Ebedî saltanattan maksat, onun içlere nüfûz eden rûhânî saltanatıdır ki bugüne kadar bâkîdir.
- 4) Ma'lûm olmayan yerden gelmesi, onda tecelli eden ma'nevî rûhun başka bir âlemden; ya'ni cisme ve maddeye mahsûs olmayan bir âlemden ortaya çıkması demektir.
- 5) Süt ve bal çeşmelerinden maksat, Mesîh'in şer'at ve âyetleridir ki; süt gibi terbiye eder ve bal gibi lezzet verir. Mü'minler bu lezzeti hissederler.

Sâir alâmetler de hep bunun gibidir.

Soru: Allah'tan geldiğini iddi'â eden her zât hakkında, Hakk'ı bâtıldan ayıran, gerek Tevrât'ta ve gerek diğer enbiyâ aleyhimüsselâmın kitaplarında yazan umûmî alâmetler nelerdir?

Cevap: Yalan iddi'ânın revâç bulmayacağına ve bâkî kalmayacağına dâir mukaddes kitaplarda çok âyetler vardır. Ezcümlle, Dâvûd'un Mezâmîr'inde 34. mezmurun 16. âyetinde buyuruyor: "Kötülük edenlerin nâm ve nişanını zeminden kaldırmak için Rabb'in yüzü onların aleyhinedir."

Yine Tesniye kitabının 18. bâbın 21. âyetinde buyuruyor: "Ve eğer sen kalbinde Rabb'in söylemediği kelâmı nasıl bilelim dersen, Rabb'in ismiyle bir peygamber söylediğinde, o şey olmaz ve vücûda gelmezse, Rabb'inin söylemediği kelâmdır. O peygamber onu uydurarak söylemiştir. Ondandır korkmayasın."

Ma'lûm oldu ki; revâç bulan ve vukû'a gelip sonuç elde eden iddi'â, hak olan bir iddi'âdır.

Soru: Mesîh Aleyhisselâm'ın şahsî zuhûru hakkında mukaddes kitapların beşâretleri nelerden ibârettir?

Cevap: 1) Tekvin kitabının 49. bâbının 10. âyetinde buyuruyor: “Âsâ Yehuda’dan uzaklaşmayacak ve Şilo gelineceye kadar fermân-fermâlik (başkumandanlık) onun ayakları arasından ayrılmayacaktır. Ümmetler dahi ona itâ‘at edecektir.” Burada Şilo’dan maksat, Mesîh’in gelmesidir. Mesîh’in zuhûruna kadar olan bütün tâifelerin şahâdetine göre, saltanat ve kuvvet Yahuda soyunda idi.

2) Onun zuhûru zamanında ümmetlerin esirliğe düşmesi, ancak Âl-i Yahuda kuvvetinin zevâline yakın olan Mesîh’in zuhûrundan başka bir zaman vukû‘a gelmemiştir. Sâniyen, Eş‘iya kitabının 11. bâbında buyuruyor: “Yessa kütüğünden bir filiz sürecektir ve onun kökünden bir fidan bitecektir. Ve onun üzerinde Rabb’ın rûhu, hikmet ve anlayış rûhu, danışma ve kuvvet rûhu, ilim ve Rabb korkusu rûhu gerçekleşecektir. Ve Rabb korkusu, onun sevinci olacak. Gözlerinin gördüğüne göre da’vâ görmeyecek ve kulaklarının işittiğine göre hüküm vermeyecek; ancak fukaranın da’vâsını adâlet üzere görecektir ve yerin dertlileri için hak üzere hüküm verecektir. Ağzının âsâsı ile yeri vuracaktır ve dudaklarının nefesleriyle şeriri (kötüleri) öldürecekler...”

Bu birkaç âyet, Mesîh’in zuhûruna dâirdir ki, kendisi Hazret-i Dâvûd’un pederi Yessa’nın evlatlarından idi. Zîrâ hem ‘İsâ’nın annesi Meryem’in soyu, hem Meryem’in kocası Yusuf Naccar’ın soyu, Yessa’nın oğlu olan Hazret-i Dâvûd’a erişir. Halkının terbiye edilmesine, doğru yola kılavuzlanmasına ve adâletini temine kıyâm etmiştir.

3) Danyal kitabının 9. bâbının 24. âyetinde buyuruyor: “Kavmine ve mukaddes şehrine yetmiş hafta takdir edilmiştir...” Mufâvazât’ta, Beyân-ı Mübârek’e mutâbik olarak Danyal kitabında yazılı olan âyete nazaran Beyt-i Mukaddes’in yenilenmesi zamanından, Hazret-i Mesîh’in şehit edilmesi zamanına kadar 70 hafta tayin buyrulmuştur. 70 haftanın başlangıcı, Beyt-i Mukaddes’in yeniden inşa olunmasıdır. Bu husûs hakkında, üç padişahın dört fermanı vardır:

1. Milât’tan 536 sene önce, Kuruş’tan sâdir olmuştur. Bu da Azra kitabının 1. bâbında yazılıdır.
2. M.Ö. 519 senesinde İranlı Daryuş’tan sâdir olmuştur. Bu da Azra kitabının 6. bâbında zikr edilmiştir.
3. M.Ö. 457 senesinde hükûmetin 7. yılında İrtahşâsta’dan sâdir olmuştur. Bu da Azra’nın 7. bâbında yazılıdır.
4. M.Ö. 444 yılında İrtahşâsta’dan sâdir olmuştur. Bu Nehemya’nın 2. bâbında yazılıdır.

Hazret-i Danyal’ın maksadı, Milât’tan 457 yıl evvel olan üçüncü emirdir. 70 hafta 490 gün eder. Kitab-ı Mukaddes’in açıklamasına göre, bir gün bir senedir ki, Tevrât’ta “Rabb’in günü bir senedir” diye buyruluyor (*Yövm-i Yeşana kanunu*). Bu sebeple 490 gün, 490 sene eder. Zikri geçen üçüncü ferman, Mesîh’in doğumundan 457 yıl evveldir. Hazret-i Mesîh, şehit olduğunda 33 yaşında idi. 33’ü, 457’ye ilave edince 490 yıl eder.

Danyâl kitâbının 25. âyetinde buyuruyor: “İmdi, bil ve anla ki, Orşelim’in yeniden bina olunması için emrin verilmesinden, mesh olunan hükümdâra kadar 7 hafta ve 62 hafta vardır. Bu sıkıntılı 62 hafta içinde, meydan ve sur yeniden bina olunacaktır. 62 haftadan sonra Mesîh katl olunacak, fakat kendisine yardım eden bulunmayacaktır.”

Bu, görünüşe göre, evvelki söze uymamaktadır. Hâlbuki Hazret-i Danyal, iki tarih beyân etmektedir. Birincisi, daha önce bahsi geçen tarihtir ki, Mesîh’un su‘ûduyla son bulmuş olan 70 haftadır. 25. âyette geçen ikinci tarih ise, Orşelim’in tamirinin bitmesinden sonradır. Orşelim’in tamiri, 7 hafta, yani $7 \times 7 = 49$ gün = 49 yıl sürmüştür. Tamirin bitmesinden, Mesîh’in su‘ûduna kadar geçen süre, 62 haftadır. 62 haftaya, 7 hafta ekleyince 69 hafta eder. Böylece, Hazret-i Mesîh, son hafta olan 70. haftada şehit oldu. Yine böylece, Beyt-i Mukaddes’in yeniden bina olunmasıyla, Hazret-i Mesîh’in şehit edilmesi arasında, evvelki âyet gibi, yetmiş hafta olur.

Soru: Hazret-i Resûl’ün zuhûru hakkında mukaddes kitaplarda olan beşâretler nedir?

Cevap: Tesniye kitabının 18. bâbının 15. âyetinde buyuruyor: “Allah’ın Rabb, sana içinizden, birâderlerinizden, size, benim gibi bir peygamber gönderecektir. Onu dinleyesiniz.” Yine 18. âyetinde buyuruyor: “Onlara, birâderleri içinden, senin gibi bir peygamber zuhûra getireceğim ve kelâmımı onun ağzına koyacağım. O dahi, kendine emr edeceğim şeylerin cümlesini onlara söyleyecektir...”

Eğer bir kimse, bu âyetlerden maksat Hazret-i Mûsâ’nın vasisi olan Yuşa ibn-i Nun’dur derse; deriz ki Yuşa, Mûsâ gibi değildi. O bizzat Mûsâ’ya ve Tevrât kitabına mü’min biri idi. Nasıl ki, Yuşa kitabının 1. bâbının 1. âyetinde buyuruyor: “Rabb, Mûsâ’nın hâdimi Yuşa ibn-i Nun’la konuşarak buyurdu...” Yine 7. âyette buyuruyor: “Tevrât’ın tamâmına muvaffak olarak, kulum Mûsâ sana ne emrederse amel edesin.”

O hâlde ma‘lûm oluyor ki, Tevrât’ın bu âyetlerden maksadı, Mûsâ gibi şerî‘at getiren ve Allah’ın kelâmını tebliğe me‘mur olan bir peygamber demek olup, yoksa Yuşa gibi Mûsâ’ya mü’min ve onun hâdimi olan biri değildir.

Eğer bir kimse, maksat Hazret-i Mesîh’tir derse, cevap veririz ki:

1) Hazret-i Mesîh, kendisi Benî İsrâil’den idi, yoksa Benî İsrâil’in birâderleri arasından değildi. Ve lâkin Hazret-i Muhammed Benî İsrâil’in birâderlerinden olan Benî İsmail’den idi.

2) Hazret-i Mesîh’in bi’seti (gönderilmesi), şerî‘atı, ümmeti sırf mazlumiyet ve rûhaniyetten ibâret idi. Hazret-i Kelîm’e benzemezdi. Lâkin Hazret-i Resûl, her cihetten Hazret-i Mûsâ’ya benzerdi; çünkü kahır ve galebe ile meb‘us oldu ve çok zâhirî ve maddî ahkâm vaz‘ etti (ortaya koydu) ve ümmetinin sonuna kadar olan ikdamları, bilhassa Zuhûr-i Mev‘ûd karşısındaki durumları son derece Hazret-i Mûsâ’nın ümmetine benzer.

3) Eş'ya kitabının 18. bâbının 10. âyetinde tekrârlayarak buyuruyor: “Zîrâ emir üzerine emir, emir üzerine emir; kanûn üzerine kanûn, kanûn üzerine kanûn, biraz burada, biraz orada, hakikaten bu kavme anlaşılmaz dudak ve ecnebî lisanla söyleyecektir.” İmdi bu âyetteki şerî'atın zuhûrundan maksat, Benî İsrâil lisanından olmayan Furkan (Kur'an) şerî'atının zuhûru demektir.

Yine Tekvin kitabının 17. bâbının 7. âyetinde buyuruyor: “Ve Ben, senin ve senden sonra neslinin Allah'ı olmak için, Benim ile senin aranda ve senden sonra kendi asırlarında neslinin arasında ebedî aht olmak üzere ahtımı sabit kılarım. Benim ile sizin aranızda koruyacağımız ahdim budur ki, sizden her bir erkek hitan (sünnet) olsun.” Allah'ın İbrahim zürriyeti hakkında olan bu ahitte maksadı Benî İsmail'de Hazret-i Muhammed vâsıtasıyla muhkemleşmiş olan ahittir ki, sünnet merâsimi hâlâ şimdiye kadar İslâmlar arasında câridir. Mûsâ zamanında Benî İsrâil arasında câri değildi. Zîrâ, Tevrât'ta Hazret-i İbrahim'in târihi hakkındaki tertibe mutabık olarak, bu âyet gelinceye kadar henüz İshak doğmamış idi. İshak oğulları hakkında 9. âyette buyuruyor: “Gerçekten Rabb buyurdu: ‘Zevcen Sara sana bir oğlan doğuracak. Adını İshak koyacaksın. Onunla ahdimi muhkemleştireceğim. Tâ ki kendisinden sonra onun zürriyetiyle ebedî aht olsun.’”

Soru: Hazret-i Bahâullah Celle Zikrûhû Hazretleri'nin zuhûru hakkında, Benî İsrâil'in mukaddes kitaplarında olan husûsî beşâretler nedir?

Cevap: Peygamberlerin birçok kitaplarında, bu Zuhûr-i A'zam'a dâir, açıkça söylenmiş beşâretler vardır. Lâkin bu devrede kısaca geçmek lâzım geldiğinden, her suhuftan (kitaptan) bir âyetin zikriyle iktifâ edeceğiz.

Soru: Hazret-i Dâvûd'un Mezâmîr'inde bu zuhûr hakkındaki beşâret nedir?

Cevap: 42. bâbın 7. ve 8. âyetlerinde buyuruyor: “Ey Sahyon'un kapıları! Başlarınızı kaldırınız. Melik-i Zül-Celâl girecektir. Bu Melik-i Zül-Celâl kimdir? Kadîr ve Cebbâr Rabbü'l-Cünûd'dur.”

Ey dostlar! Tûr (dağından) bir ışık görüyorum.

Tûr'daki çalı göze çok hararetle görünüyor.

Tûr şulesi kendini göstermek istiyor.

[Bununla:]Allahlık da'vâsını fâş ediyor (açığa çıkarıyor).

شعله می بینم ای یاران ز طور

گرم می آید بچشم نخل طور

شعله طور خود نمایی می کند

فاش دعوی خدایی می کند

Yine 50. bâbın 1. ve 2. âyetlerinde buyuruyor: “Allahü'l-Kadir olan Rabb söylüyor: ‘Şarktan garba kadar zemine nidâ etti. Cemâlin kemâli olan Allah Sahyon'dan tecelli etti. Allah'ımız gelecek ve sükût etmeyecektir.’”

Bu âyetlerin Mesîh'in zuhûru ile bir münâsebeti yoktur. Şu cihetten ki, Mesîh'in zuhûr ve da'veti Hüda Yahuda'nın zuhûru nâmına değildi. Mesîh, kendisini kul ve Semâvî Peder'in elçisi olarak gösterdi. Semâvî Peder'in geleceğini ve Zuhûr-i İlahî'yi tebşir etti (müjdeledi).

Soru: Cemâl-i Kıdem Celle Zikrûhû Hazretleri'nin zuhûruna dâir Eş'îya kitabında olan beşâret nedir?

Cevap: Eş'îya kitabında olan bâblardan birkaçının ya tamâmı ya da bir kısmı, bu zuhûru müjdelemektedir. Kısaltmak için, burada ancak iki âyet zikr olunacaktır.

1) 9. bâbın 6. âyetinde buyuruyor: “Zîrâ bize bir çocuk doğdu ve bize bir oğul verildi. Riyâset onun omzunda olacak, ona ‘Acîp’ (Şaşılacak), ‘Müşîr’ (Mareşal), ‘Allâhü'l-Kadîr’, ‘Ebedî Peder’, ‘Selâmet Reisi’ tesmiye olunacaktır.

2) 35. bâbın 2. âyetinde buyuruyor: “Beriyeye (çöl) ve kurak yer, mesrûr olacak (sevinecek) ve çöl sevinip, nergis gibi çiçeklenecektir. Ziyâdesiyle çiçeklenecek, gâyetle sevinç içinde olup terennüm edecek. Lübnan'ın izzeti, Kermil ve Şaron'un cemâli ona verilecektir. Onlar, Rabb'in celâlini, Allah'ımızın celâlini görecekler.”

Soru: Ermiya kitabında Zuhûr-i A'zam'ın beşâreti nedir?

Cevap: Çoktur, lâkin kısaltmak için iki âyet zikr olunacaktır.

1) 3. bâbın 4. âyetinde buyuruyor: “O zaman Orşelim'e ‘Rabb'in Tahtı’ tesmiye edecekler ve hep milletler oraya, yani Orşelim'e, Rabb'in ismi için toplanacaklar ve artık kötü kalplerinin inâdıyla hareket etmeyeceklerdir.”

2) Yine 31. bâbın 6. âyetinde buyuruyor: “Bir gün olacak ki, Efrâim Dağı'nda bekçiler ‘Kalkınız, Sahyon'a Allah'ımız Rabb'in huzuruna çıkalım.’ diyecekler.”

Bu toplantı ve beşâretler, mübârek devrede, Akkâ ve Hayfa'da zâhir hasebiyle tahakkuk etmiştir.

Soru: Danyal kitabındaki beşâretler nedir?

Cevap: 12. bâb, baştan sona kadar Nokta-i Ülâ ve Cemâl-i Mübârek Hazretleri'nin zuhûruna dâirdir. Lâkin, kısaltmak için, bunun birkaç âyetini zikr ediyoruz:

1) “O vakitte kavminin oğulları için duran büyük reis Mihail ayağa kalkacak ve millet olalıdan beri, tâ evvel vakte kadar vukû' bulmamış bir sıkıntı vakti vukû' bulacaktır. O vakitte senin kavmin, ya'ni kitapta yazılmış olanların cümlesi kurtulacaktır.” Bundan maksat, imân ve ilmin yokluğunda, Kâim'in, yani Hazret-i A'lâ'nın kıyâm etmesidir.

2) Üçüncü âyette buyuruyor: “Akıllılar semânın nûru gibi ve çokları selâhâ irşâd edilen yıldızlar gibi, sonsuza kadar ışık vereceklerdir.” Bunlardan maksat Emr'in mübelliğleridir.

3) Altıncı âyette buyuruyor: “Ve bir keten bezi giymiş olarak nehrin suları üzerinde duran kimseye ‘Bu acîp şeylerin nihâyeti ne zaman olacaktır?’ dedi. Ve keten bezi giyip nehrin suları üzerinde duran kimse, kendi sağ ve sol elini semâya kaldırarak ve ilelebet Hayy Olan'ın hakkı için yemin ederek, dedi ki: ‘Zaman, iki zaman ve yarım zaman olacak.’” Zamandan maksat yıldır. Bir zaman, iki zaman, yarım zaman; üç bu-

çok sene eder. 360 gün hesabıyla 1260 yıl İslam devresidir ki, Hazret-i A'âlâ'nın zuhûrunun başlangıcıdır.

4) 11. âyette buyuruyor: “Ve dâimî zebihanın kaldırılıp harap eden mekrûhâtın konulması vaktinden itibaren 1290 gün olacak. 1335 gününe yetişen kimse ne mübârektir.” Bundan murat, Cemâl-i Mübârek'in nidâsı târihidir. Târihin başlangıcı Hazret-i Resûl'ün bi'setidir. Binâenaleyh, Hazret-i Rasulullah Sallahü Aleyhi ve Selem Hazretleri'nin zuhûrundan, Cemâl-i Mübârek'in âşikâr olarak Emri'ni ilan târihine kadar olan vakit, 1290 yıldır. 1335 yılına kadar da Emr'in yükseleceği ve yayılacağı bir zamanı ifâde eder ki, bu ciheti Hazret-i Abdülbahâ açıklamıştır.

Soru: Eğer bir kimse târihin bu sûretle beyân edilmesinin delili nedir ve asırlarca kimse bilmez iken, bunun Hazret-i Bahâullah'ın mensuplarınca keşfedilmesi neden ileri geliyor derse ne diyelim?

Cevap: 8. âyette buyruluyor: “Ben işittim, anlamadım ve ‘Efendim, bunların nihâyeti ne olacaktır?’ dedim. O dahi, ‘Ey Danyal! Git, zîrâ bu sözler nihâyet vaktine kadar kapalı ve mühürlüdür. Çoklar tathir kılınıp beyaz olacak ve kâl edilecekler. Fakat şerirler şerri irtikâb edecekler ve şerirlerin hiçbiri anlamayacak. Lâkin, akıllılar anlayacaklar.’”

İmdi ma'lûm oldu ki bu sözlerin rumuzu, Âhir Vakit'e kadar keşf edilmeyecektir. O gün dahi bunları anlamak, ancak hikmet sâhibi mü'minlere mahsûs olup, münkirler, yani şerirler anlamayacaklardır.

Soru: Hoşea kitabında Zuhûr-i A'zam'ın beşâreti nedir?

Cevap: Bu cümleden olmak üzere, 12. bâbın 11. âyetinde buyuruyor: “Ve onun bütün meserretine, bayramlarına ve ay başları ile Sebt'lerine ve hep muayyen günlerine nihâyet vereceğim.”

Nitekim, bu gün bir sene on dokuz ay ve bir ay on dokuz gün olmuştur.

15. âyette buyuruyor: “Ve oradan, ona, bağlarını ve Akur vâdisini (Akkâ), ümit kapısı olmak üzere vereceğim.”

Soru: Yoel kitabında Zuhûr-i A'zam'ın beşâreti nedir?

Cevap: O cümleden olarak 3. bâbın 16. âyetinde buyuruyor: “Rabb Sahyon'dan nidâ edecek ve Orşelim'den sedâsını verecek ve semâvât ile zemin sarsılacak. Fakat Rabb, kendi kavminin mercî'i ve Benî İsrâil'in kal'ası olacaktır.

17. âyette buyuruyor: “Ve mukaddes dağım Sahyon'da sâkin olanın, Allah'ınız Rabb olduğunu bileceksiniz. O zaman Orşelim mukaddes olacaktır.”

Gelip, mukaddes dağda sâkin olacak Allah'tan maksat, onun insan heykelinde (şeklinde) Mazhâr-ı Etem ve İsm-i A'zam'ı olan Cemâl-i Kıdem Celle Zikrûhü'l-A'zam Hazretleri'dir.

Soru: Hamos Aleyhisselâm'ın kitabında Zuhûr-i A'zam'ın beşâreti nedir?

Cevap. 4. bâbın 12. âyetinde buyuruyor: “Ey İsrâil! Allah’ının huzuruna çıkmaya hazır ol. Zira, işte dağları teşkil ve rüzgârı halk eden ve insana fikrini beyân eden, şafakı zulmete çeviren, zeminin yüksek yerleri üzerinde gezen O’dur. O’nun ismi ilâhü’l-Cünûd Yahuva’dır.”

Soru: Zuhûr-i A‘zam’ın Mika kitabındaki beşâreti nedir?

Cevap: Bu cümleden olmak üzere 4. bâbın 1. âyetinde buyuruyor: “Ve son günlerde Beytü’l-Rabb’in dağı, dağların üzerinde sâbit ve tepelerden yüksek olacaktır. Ve milletler oraya doğru akıp gidecekler ve gider iken, çok milletler diyecekler ki, ‘Geliniz Yahuva’nın dağına ve ilâh-ı Yâkub’un beytine çıkalım ki, bize kendi yollarını ta‘lim etsin ve biz de, onun yollarında yürüyelim.’ Zira, şerî‘at Sahyon’dan ve Rabb’in kelâmı Orşelim’den zuhûr edecektir. Çok kavimler arasında hükmedecek ve uzakta bulunan kuvvetli ümmetleri cezâlandıracaktır. Onlar kılıçlarını sapan demirleri ve mızraklarını dahleler yapacaklar. Millet, millet aleyhinde kılıç çekmeyecek ve artık muharebe etmeyi öğrenmeyecektir.”

Bu beşâretlerin Mesîh’in zuhûruyla bir alâkası yoktur:

1) Hazret-i Mesîh dağ üzerinde barınacak eve mâlik değildi. Nitekim kendisi ‘İbnü’l-İnsan’ın başını koyacak yeri yoktur.’ demiştir.

2) Kendi zamanında muhtelif tâifeleri ve uzaktaki milletleri da‘vet ve hidâyet buyurmadığından, onlar da birbirini da‘vet etmemişler ve müjdelememişlerdir.

3) Kendisinden sonra, kavmi arasında harp nesh olunmamıştır, aksibe gitgide harplerin temeli daha muhkemleşmiştir.

Soru: Hagay Aleyhisselâm’ın kitabında Zuhûr-i A‘zam’ın beşâreti nedir?

Cevap: O cümleden olmak üzere, 2. bâbın 6. âyetinde buyuruyor: “Zîrâ Rabbü’l-Cünûd böyle buyurur: ‘Az vakit sonra, Ben, bir def‘a daha, semâvât ile, zemini ve deniz ile karayı sarsacağım. Milletlerin cümlesini dahi sarsacağım. Ve milletlerin cümlesinin arzu ettikleri şeyler buraya gelecek. Bu beyti izzetle dolduracağım. Bu sonraki beytin yüceliği, evvelkinin yüceliğinden daha büyük olacaktır. Ve bu mahâlde selâmet ihsân edeceğim.”

Bu sebepten Cemâl-i Mübârek buyuruyor: “Her türlü din ve milletlerle revh ve reyhân ile (dostluk ve sevgi ile) muaşeret ediniz.”

Sonraki beyitten murat, Akkâ ve Hayfa’da olan, Cemâl-i Mübârek’e ve Hazret-i Abdülbahâ’ya âit olan meskenlerdir. Yoksa, Beytü’l-Mukaddes’in ikinci def‘a bina olması demek değildir. Çünkü Beytü’l-Mukaddes’in ikinci tâmirinde, tâifelerin ve milletlerin sevdikleri ve rağbet ettikleri bir şey olmadı. Ve sulhun nidâsı yükselmedi. Belki bunlar, Cemâl-i Mübârek’in zamanında vukû‘ buldu ve bulmaktadır.

Soru: Zuhûr-i A‘zam’ın Zekeriya Kitabı’nda olan beşâreti nedir?

Cevap: O cümleden olmak üzere, 2. bâbın 10. âyetinde buyuruyor: “Ey Sahyon kızı! Terennüm edip, neş’elen. Zira, işte geliyorum ve senin içinde sâkin olacağım.’ diye Rabb buyurur. Ve ol günde çok milletler, Rabb’a candan itâ’at edecek ve benim kavmim olacaklar. Ben dahi senin içinde sâkin olacağım ve Rabbü’l-Cünûd’un beni sana gönderdiğini bileceksin. Rabb kendi nasibi olan Yahuda’ya, mukaddes diyâra vâris olacak ve yine Orşelim’i seçecektir.”

Anlaşıyor ki, Rabbü’l-Cünûd’un zuhûru, yalnız Benî İsrâil’in kurtarılması ve hidâyet bulması için değil, belki bütün tâifeler için olacaktır.

3. bâbın 8. âyetinde buyuruyor: “Ey en büyük kâhin Yeşu! Sen ve senin huzurunda oturan arkadaşların, beni dinleyiniz. Zira onlar alâmet olacak adamlardır. Çünkü işte Ben, kulum olan Filiz’i zuhûr ettireceğim.” Bundan maksat Gusn-i A’zam Abdülbahâ Hazretleri’dir.

Yine 6. bâbın 12. âyetinde buyuruyor: “Ve ona hitâben söyle ki, Rabbü’l-Cünûd böyle buyurur: ‘İşte ismi filiz olan adam kendi mekânında filizleşecek ve Rabb’in heykelini binâ edecektir ve Rabb’in heykelini o bina edecek ve o haşmet sâhibi olacak ve tahtına cülûs edip, hükûmet edecek ve tahtında kâhin (halife) olacak ve bu ikisi arasında tam bir barış ve denge husûle getirecek.’”

“Filiz”den maksat, Gusn-i A’zam’dır. “Kendi mekânında filizlenecek” demekten maksat da, “Bu kadîm kökten ayrılan dal” âyetinin tercümesidir. “Rabb’in heykelini yaptırması”ndan maksat, Rabb-ı A’lâ’nın makamıdır ve Maşriku’l-Ezkâr’ın te’sisidir ve heykel-i hakikîden (gerçek heykelden) ibâret olan şerî’atı ayağa kaldırmaktır. Allah sözünden dönmez.

Tevrât’ta Tesniye kitabının 33. bâbının 2. âyetinde, dört zuhûra işâret olunmak üzere buyurmuştur: “Rabb Sina’dan geldi ve onlara Sa’ir’den parladı ve Fârân Dağı’ndan tecelli etti. On binlerce mukaddeslerle geldi. Onlara, onun sağ elinden şerî’atın ateşi çıktı.”

Sinâ Dağı’ndaki zuhûrdan maksat, Hazret-i Kelîm’in zuhûrudur. Sa’ir Dağı’ndan murat, İsâ Aleyhisselâm’ın zuhûrudur. Fârân Dağı’ndaki zuhûrdan maksat, Hazret-i Muhammed Sallallahü Ta’âlâ ve Aleyhi ve Sellem Hazretleri’nin zuhûrudur. On binlerce mukaddeslerle zuhûr etmesi de, Cemâl-i Mübârek’in zuhûrudur. Bu münâsebetle muharrir-i âciz Nâtik, şu mısraları söylemiştir:

آن که بوده قدرتش از رتبهٔ مقدر دور
 گه درختش کلک وحی و دفتر مسطور طور
 گاه بر سعیر زد بر صفحهٔ منشور شور
 گه به فاران زد انا الحق گوی چون منصور صور
 از ظهور ارض صهیون آن سه شد ناچار چار

*Kudreti, imkân âlemindeki derecelerın ötesinde, üstünde bulunan Zât'ın,
 Ba'zan, Tûr Dağı, O'nun yazılmış defteri, ve oradaki ağaç da, vahiy kalemi oldu.
 Ba'zan, Sa'îr Dağı üzerinde, Fermân'ı üstüne kavga imzâsı attı.
 Ba'zan, Fârân Dağı'nda, Ene'l-Hak diyen Mansûr gibi Sûr'u üfledi.
 Sahyon toprağıdaki Zuhûr ile de, o üç, çâresiz dört oldu.*

Bahai Eserleri
 Basım ve Dağıtım A.Ş.

DÖRDÜNCÜ BÂB

Hristiyanlarla münâzaraya dâirdir.

Soru: Hristiyanlık ne esâs üzerine kurulmuştur ve peygamberi kimdir?

Cevap: Onların dininin sâhibi ‘Îsâ Aleyhisselâm’dır. Doğuşundan şimdiye kadar 1914 yıl geçmiştir. 30 yaşında emrini izhâr etmiş ve 33 yaşında çarmıha gerilmiştir. Onların semâvî kitapları İncil’dir.

Soru: Ne için Hazret-i ‘Îsâ’nın İncil’i dört kitaptır?

Cevap: Hazret-i Mesîh’ten (Hazret-i ‘Îsâ) sonra kendisine indirilen vahiy ve âyetlerden, havârîlerin yanında ne varsa tespit edilmiştir. Havârîler her zaman ‘Îsâ’nın huzuruyla müşerref değillerdi. Bazen biri, bazen ikisi veya üçü veya daha fazlası yanında bulunurdu. Bu sebepten, İncil’in mazmûnlarının (ma’nâlarının) ba’zısı, herkesçe müştereken kabûl edilen cinstendi. Bunlardan bir kısmı ise, ba’zısının yanında var, ba’zısının yanında yoktu. Semâvî eserleri koruyan ve ilâhî sırları taşıyanların başlıcası dört kişi idi: Yuhanna, Luka, Metta ve Markos. Bunlar, eldeki dört nüsha İncil’in sâhipleridir. Bunlar, uzun müddet sonra Yunanistan’da yazıya geçirildi. “İncil” sözünün aslı Yunanca’dır, müjde ve ta’limler demektir.

Soru: Hristiyanlık ne üzerine kurulmuştur?

Cevap: Mesîh Aleyhisselâm’ın dini; Allah’ın birliği ve ahlâkın temizliği ve sırf rûhaniyetle, Tevrât’ta olan Sebt’in, talâkın (boşamanın), kısas ve buna benzer bazı zâhirî hükümlerin neshinden (ortadan kaldırılmasından) ibârettir.

Soru: Hristiyanların Hazret-i Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Sellem ve Zuhûr-i A‘zam’dan mahrûm, örtülü ve uzak kalmalarının sebebi nedir?

Cevap: Hristiyanlar da, öteki milletler gibi, bazı sebepler dolayısıyla, örtülü kalmışlardır. Fakat, bunun esâslı iki sebebi vardır:

1) Milletin hepsi, rûhânî reislerle ulemâya (papazlara) uymuşlardı. Onlara ulemâ tarafından ‘İncil’in şer‘atını nesh edecek yeni bir şer‘at gelmeyecek’ diye telkin olunmuştur. Kur‘ân’ın zâhirî ahkâmının, İncil-i Şerîf’i nesh eder şekilde gördükleri için, Hazret-i Muhammed’e tâbi‘ olmamışlardır.

2) Sonraki zuhûr hakkında İncil’in remiz ve mecâz yoluyla göstermiş olduğu bazı alâmetleri ele alarak, Hazret-i Muhammed Sallahu Aleyhi ve Sellem zamanında, bunların zâhirde tahakkuk etmediğini gördükleri için kabûl etmemişlerdir:

- Yer in sarsılması.
 - Güneş’in ve ayın kararması
 - Mesîh’in bölük bölük meleklerle gökten gelmesi
- ve buna benzer alâmetlerin tahakkuk etmemiş olduğu görüşündedirler.

Soru: Hazret-i Mesîh'in şerî'atının nesh edilmeyeceği hakkında, onların delilleri nedir? Ve hangi delil ile bunlara cevap verilir?

Cevap: Onların delilleri: "Yer ve gök zâil olur (ortadan kalkar), fakat İbnü'l-İnsan'ın (Hazret-i İ'sâ) kelâmı zâil olmaz." gibi âyetlerdir. Buna şöyle cevap verilir:

1) İbnü'l-İnsan'ın kelâmından maksat, dinin hakîkatıdır. Evvelce de arz olduğu üzere, dinlerin esâsı ve ilâhî şerî'atın hakîkatları her dinde birdir. Tanrı'nın birliği ve O'nun tanınması, ahlâk, fazîlet gibi şeyler, aslâ nesh olmaz.

2) Metta İncili'nin 5. bâbının 17. âyetinde buyuruyor: "Ben, şerî'atı veya peygamberleri iptal etmek için geldim diye zannetmeyiniz. Onları iptal için değil, ancak tamâmlamak için geldim. Size derim ki: Yer ile gök zâil olmadıkça, şerî'atın cümlesi tamâmlanıncaya değin, ondan bir harf, bir nokta zâil olmayacaktır."

O hâlde, Hazret-i Mesîh Tevrât'ın zâhirî ahkâmını nesh ettiği ve yine Tevrât hakkında zevâl bulmayacağını beyân buyurduğu gibi, İncil'in zevâl bulmayacağı hakkındaki hüküm de, kendisinden sonra bir şerî'at gelmesine mâni' değildir. Her ne kadar onun zâhirî bazı ahkâmını nesh ederse de, her gelecek zuhûr, geçmiş şerî'at ve kitabı tasdik ediyor ve onun hak olduğunu ispat ediyor. Nitekim birçok ümmetler vardır ki, sonraki zuhûra imân etmeleri hasebiyle, eski kitabı tasdik etmiş ve o dini, hak din olarak tanımıştır.

Soru: İkinci sebep olan alâmetlerin zuhûruna karşı cevap nedir?

Cevap: Sonraki zuhûrun alâmetleri hakkındaki âyetler, remiz ve mecâzdan ibârettir. Bunların zâhiri murâd olunmamıştır. Çünkü, onların zâhirde tahakkukları, ilme ve akla muhâlifdir. Ancak alâmetlerin te'vîl ve hakîkatları vardır. Meselâ, yeryüzünün darlık ve kıtlığı, kalplerin ilim ve imân kıtlığına uğramasıdır. Güneş, ay ve yıldızların kararması, eski muazzam hükümlerin veya eski din reislerinin te'sirsiz ve cazibesiz olmaları demektir. Diğer alâmetlerin de, hep bunun gibi birer te'vîlleri vardır ki; bu kısa eserde hepsinin zikrine imkân yoktur. Eğer bu alâmetler, zâhir hasebiyle vukû'a gelen şeylerden olsaydı, Hazret-i Mesîh hakkında Eş'îya ve sâir mukkades kitaplarda yazılı olan alâmetlerin vukû'a gelmesi lâzım gelirdi. Bu sebepten, Mesîh Aleyhisselâm'ın zuhûrunda bu alâmetler bir örtü, bir perde oldu ve bir engel teşkil etti.

Soru: Kutsal İncil'de, ilâhî Mazhârlar'ın Hak olduğunu ispat eden umûmî alâmet nedir?

Cevap: Alâmet ve deliller pek çoktur. Birkaçının zikriyle yetiniyoruz:

1) O zâtın, halkın hidâyet ve terbiyesi için, temiz sözlerin ve temiz amellerin zuhûr ve südur etmesi gibi şeyler, hakkâniyetinin delilidir. Nasıl ki, Metta İncili'nin 7. bâbının 16. âyetinden i'tibâren buyuruyor: "Onları meyvelerinden tanıyacaksınız. Dikenden üzüm, yâhut devedikeninden incir toplanabilir mi? Böylece her iyi ağaç, iyi

meyve verir ve fenâ ağaç, fenâ meyve verir. İyi ağaç, fenâ meyve vermez. Fenâ ağaç dahi iyi meyve vermez. İyi meyve vermeyen her ağaç kesilip ateşe atılır. O hâlde, onları meyvelerinden tanıyacaksınız.”

2) Bâtıl da‘vetin yalancılığının açığa çıkması ve herkesin onun haksızlığını anlamasıdır. Nasıl ki Metta İncili’nin 10. bâbının 26. âyetinde buyuruyor: “O hâlde, onlardan korkmayınız. Zira, keşf olunmayacak mahfî ve bilinmeyecek gizli bir şey yoktur.”

3) Hak olan şey, yavaş yavaş, derece derece artar ve ilerler. Nasıl ki, Metta İncili’nin 13. bâbının 31. âyetinde buyuruyor: “Onlara diğer bir mesel daha söyleyip, dedi ki: ‘Göklerin pâdişahlığı, bir insanın tarlasına ektiği hardal tânesine benzer. Bütün tohumların en küçüğü olduğu hâlde, büyüdüğü zaman, sebzelerin ve yeşilliklerin hepsinden büyük olur, ağaç hâline gelir. Şöyle ki, havadaki kuşlar gelip onun dallarına konarlar.’”

4) Bâtıl olan şer‘at devâm etmez. Nasıl ki Metta İncili’nin 15. bâbının 13. âyetinde buyuruyor: “Semâvî Pederim’in dikmediği her fidan, sökülüp atılacaktır.”

Soru: Hazret-i Muhammed Sallahü Aleyhi ve Âlihi Hazretleri’nin zuhûru hakkında, kutsal İncil kitabındaki husûsî beşâretler nelerdir?

Cevap: Birkaç delilden ibârettir:

1) Vahy-i Yuhanna’nın 11. bâbının 3. âyetinde buyuruyor: “Ben dahi, iki şâhîdime kudret vereceğim. Onlar dahi, çul giymiş oldukları hâlde, 1260 gün peygamberlik edeceklerdir.”

Bu âyetlerden murâd, Kutsal Şehir’in, Muhammed ve Ali’den ibâret olan iki şâhîde verilmesidir. Zâhir sebebiyle de Beyt-i Mukaddes, Ehl-i İslâm’ın tasarrufuna geçmiştir. Hakikat ve bâtında Kutsal Şehir, Şer‘atullah (Allah’ın Dîni) demektir. Bu sebeple, yani Muhammed ve Ali’nin şer‘at ve nübüvvet devresi, Hazret-i A‘lâ Rûh-i Mâsivâh Fedâ Hazretleri’nin zuhûruna kadar 1260 yıldır. Vahy-i Yuhanna’nın bu âyetinde, İslâm devresinin nihâyeti ve Hazret-i A‘lâ’nın zuhûrunun başlangıcı, üç yerde ta’yin buyurulmuştur:

1. “Kutsal Şehir’i, 42 ay ayaklar altında çiğneyeceklerdir” denmesi, bir ayın 30 gün olması itibâriyle; 42 ay, yani 1260 gün eder. Kitab-ı Mukaddes’te her gün bir senedir. Böylece 1260 sene olur.
2. Zikri geçen 3. âyette beyân olunan 1260 gündür.
3. 11. âyette “Üç buçuk gün içlerine Allah tarafından hayât rûhu girdi.” denmiştir. Üç buçuk gün, üç buçuk sene demektir. Üç buçuk sene ise, 42 aydan müteşekkil olup, bu da $42 \times 30 = 1260$ gün; bu da 1260 yıl demektir.

İşte bu sûretle, Muhammed ve Ali’nin hakikati olan zât, Ali Muhammed ismiyle kıyâm buyurmuştur.

2) Vahy-i Yuhanna'nın 12. bâbında buyuruyor: "Ve semâda büyük bir alâmet görüldü. Bu dahi, Güneş giymiş ve Ay dahi ayaklarının altında ve on iki yıldızdan bir taç başında olduğu hâlde, bir kadın idi. Ve hâmile olduğundan, ağrı çekip doğurmak üzere ziyâdesiyle eziyette olarak feryâd ederdi. Ve semâda, diğer bir alâmet görüldü. Ve işte yedi başı ve on boynuzu ve başları üzerinde yedi taç bulunan büyük bir kızıl ejder var idi. Ve onun kuyruğu, semâ yıldızlarının üçte birini sürükleyip, onları zemine attı. Ve ejder doğurmak üzere olan kadının çocuğunu, doğurduğu gibi yutmak için önünde duruyordu. Ve zikir edilen kadın, cümle tâifelere demir âsâ ile hükûmet edecek bir erkek çocuk doğurdu. Ve çocuğu Allah'ın ve tahtının huzuruna alınıp, kadın dahi Allah tarafından çölde hazırlanmış yere firâr eyledi ki, orada 1260 gün onu beslesinler."

Bu âyetler de, Hazret-i Muhammed'in şerî'at ve devleti hakkındadır. Bu husûsta, mukaddes Mufâvezât kitabında izâhât verilmiştir. İcmâli şöyledir:

Gelin ve kadından maksat şerî'attır. 12 yıldızlı taç, 12 imâm'dır. Erkek evlat, Hazret-i A'îlâdır. Güneş ve Ay, Osmanlı ve İran devletlerinden ibâret olan İslâm devletleridir. İranlıların alâmeti Güneş, Osmanlı'nınki hilâldir. Ejderha, Benî Ümeyye'dir. Yedi baş ve taç, onların hükmünde kalan yedi memlekettendir; 10 boynuz, Emevî hükümdârlarının aralarında devredilen tekrârsız 10 isimdir. 1260 gün, İslâm müddeti olan 1260 senedir. Hazret-i A'îlâ Rûh-i Mâsivâh Fedâ Hazretleri'nin zuhûruna kadar devâm etmiştir.

Müellif-i âciz, Fâtimetü'z-Zehra Selâmullah-ı Aleyhâ Hazretleri'nin de, 12 yıldızın temsil etmekte olduğu zâtlardan biri olduğuna ihtimâl vermekteyim. Çünkü Hasanü'l-Askerî Aleyhisselâm, kendisinden sonra erkek evlâdı bırakmadı. Hazret-i A'îlâ ise, evlât nâmıyla tevellüt buyurmuşlardır.

3) Yuhanna İncili'nin 16. bâbının 12. âyetinde buyuruyor: "Daha birçok diyecelerim vardır. Fakat siz, daha onlara tahammül edemezsiniz. Lâkin, o Hakikat Rûhu geldiği zaman, sizi bütün hakîkatlere irşâd edecektir. Zira, o, kendiliğinden söylemeyecek, işittiklerini söyleyecek ve size gelecek şeyleri haber verecektir."

Ma'lûmdur ki, söyleyen ve işiten bir şahsın zuhûrunu anlatmaktadır. Yoksa, bir ma'nevî rûhtan bahsetmiyor. Maksat, Hazret-i Resûlullah Aleyhisselâm'ın zuhûrudur. Çünkü hem hidâyet etmiş, hem de birçok esrâr keşif buyurmuştur. Gelecek umurdan, ya'ni Kıyâmet ve Zuhûr-i A'zam'dan haber vermiştir.

Soru: Gerek Cemâl-i Mübârek Celle Zikrûhû ve Senâuh Hazretleri'nin Zuhûr-i A'zam'ı ve gerek Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâ Hazretleri'nin zuhûru ve Hazret-i Abdûlbahâ Azze Bahâih Hazretleri'nin cülûsu hakkında, İncil'de ve Havâriyûn'un Temiz Suhuflarında (Kitapları'nda) olan beşâretler nedir?

Cevap: Beşâret çoktur. Kısaltmak için, birkaç âyetin zikriyle yetinilecektir:

1) Markos İncili'nin 12. bâbında buyuruyor: “Ve onlara mesel ile söylemeye başladı: ‘Bir âdem bağ dikip, etrafına çit çevirdi. Ve bir ma’sara (üzüm sıkılan yer) kazıp, kule yaptı. Ve onu bağcılara teslim edip, gurbete gitti. Mevsimi gelince, bağının mahsüllerini almak üzere, bağcılara bir adam gönderdi. Amma onlar onu tutup, döve-rek boş gönderdiler. Ve yine onlara başka bir adam gönderdi. Onu dahi taşıyıp, başını yaralayarak hakaretle gönderdiler. Ve tekrâr başkasını gönderdi. Onu dahi katlettiler. Ve daha nice kimseler gönderdiyse de, bazılarını dövdüler ve bazılarını katlettiler. Ve nihâyet, sevgili oğlu dahi bulunmakla, oğluma hürmet ederler diyerek cümlesinden sonra onu dahi yanlarına gönderdi. Lâkin o bağcılar birbirlerine, “Bu vâristir, geliniz onu öldürelim ve mirâs bizim olur.” dediler ve onu tutup öldürdüler. Ve bağdan dışarı attılar. Bu durumda bağ sâhibi ne yapacaktır? Gelip o bağcıları helâk edecek, bağı baş-ka kimselere verecektir.”

Bağ sahibinden murâd, Allah'tır. Bağdan maksat, şerî'atın esâsıdır. Bağcılardan murâd, amelsiz ulemâ ve onun tâbî'leridir. Gönderilenler, nebîlerdir. Sevgili oğuldan murâd, Mesîh Aleyhisselâm'dır. Bağ sahibinin gelmesinden murâd da, Cemâl-i Mübârek Hazretleri'nin zuhûrudur. Ma'lûmdur ki, hiçbir zuhûrda harp, şer ve fesât âlemden kalkmamıştır. Ancâk Zuhûr-i Küllî'de bu olacaktır.

2) Yuhanna İncili'nin 14. bâbının 30. âyetinde buyuruyor: “Artık sizinle söyle-şemem. Çünkü bu dünyanın reisi geliyor. Bende onun hiçbir şeyi yoktur.”

Bu ibâre, gelecek zuhûrun müstakil olduğunu, ya'ni Mesîh'un zuhûruna bağlı olmadığını gösteriyor.

3) Metta İncili'nin 23. bâbının 37. âyetinde buyuruyor: “Ey peygamberleri kat-leden ve sana gönderilenleri taşıyan Orşelim, Orşelim! Tavuk, kendi piliçlerini kanat-larının altına topladığı gibi, kaç def'a senin evlâdını toplamak istedim. Ve siz isteme-diniz. İşte, eviniz size virân bırakılır. Çünkü size derim ki, bundan sonra siz ‘Rabb’in ismiyle gelen mübârek olsun’ deyinceye dek, beni aslâ göremeyeceksiniz.”

a. Ma'lûm oluyor ki, gelecek Zuhûr-i Küllî, Tanrı ismiyle zâhir olacaktır.

b. Mesîh'in kendisi Orşelim'in harab olacağını haber veriyor. O hâlde, ma'lûm oluyor ki, Danyal ve sâir enbiyânın kendisiyle Mukaddes Makâm'ın tathir ve tasfiye edileceğine ve Benî İsrâil'in dağılmış olanlarının toplanacağını bildirdikleri zât, Mesîh'ten başkası olan bir zâttır.

4) Metta İncili'nin 24. bâbında, ya'ni havârîlerin Mesîh'in gelmesinden ve âle-min sona ermesinden sordukları zaman, 15. âyette buyuruyor: “O hâlde, Danyal Pey-gamber vâsıtasıyla haber verilen yıkıntı ve mekrûhun, senin mukaddes mekânında durduğunu gördüğünüzde (okuyan anlasın)”

Bu âyetler Danyal kitabının 8. bâbının 14. âyetini işaret buyurmaktadır. Burada Mukaddes Makâm'ın 2300 yıla kadar tathir ve tasfiye edileceğini göstermektedir. Dan-yal zamanından, Cemâl-i Kıdem'in zuhûru gününe kadar 2300 yıl eder.

5) Polis Resûl'ün Korentlilere yazdığı 1. risâlesinin 4. bâbının 5. âyetinde buyuruyor: “Vaktinden evvel, ya'ni Rabb gelinceye kadar, hiçbir şeye hüküm etmeyiniz. O dahi zulmetlerin gizli şeylerini aydınlığa çıkarıp, kalplerin murâdını âşikâr edecektir. O zaman, herkes Allah'tan payına düşen övgüyü alacaktır.”

6) Vahy-i Yuhanna'nın 3. bâbının 12. âyetinde buyuruyor: “Gâlip olan kimseyi, Allah'ın heykelinde direk yapacağım. Ve artık dışarı çıkmayacaktır. Ve onun üzerine Allah'ımın ismini ve Allah'ım tarafından semâdan indirilen Allah'ın şehri, Yeni Orşelim'in [Akkâ] ismini ve benim yeni ismini yazacağım.”

Bu âyet, Zuhûr-i A'zam'a ve yeni devreye âittir. O devre ki, Orşelim'in adı ve Mesîh'in kendi adı yenilenecek ve zâhir olacaktır. Nasıl ki bugün âşikâr olmuştur.

Delil ve burhân pek çoktur. Bu devrede bu kadarı kâfidir.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BEŞİNCİ BÂB

Müslümanlarla münâzaraya dâirdir.

Soru: İslâm şerî'atının binâsı ne üzerinedir? Onların semâvî kitapları hangisidir? Emirlerinin sâhibi kimdir?

Cevap: İslâm şerî'atının binâsı, Hak Te'âlâ'nın birliği üzerine kurulmuştur. Semâvî kitapları Furkan veya Kur'ân-ı Mecîd'tir ki, Allah'ı tanımayı, eski peygamberlerin mâcerâlarını, birçok ahlâkî nasihatları ve sağlam hükümleri, ibâdetleri ve muamelâtı (sosyal hükümleri) ve gelecek zuhûrların beşâretlerini ihtivâ etmektedir. Şerî'atın sâhibi, Hazret-i Muhammed ibni Abdullah Sallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem'dir.

Soru: Ne için onlara Müslim veya Müslüman deniliyor?

Cevap: Kur'ân-ı Kerîm'de tevhide ve Hakk'a tapmaya İslâm ta'bîr edilmiştir. Nasıl ki, Hazret-i İbrâhîm'e, İsmâîl'e, Ya'kûb evlâtlarına ve birçok ehl-i tevhide, "Müslim" ta'bîr olunmuştur. Bu makâmda İslâm, ihlâs ma'nâsındadır. Binâenaleyh, müşrik dinlere karşı bu şerî'ata İslâm ve mensûplarına Müslim denilmiştir. Ve "Müslüman" lafzı, Arap kâidelerine göre değildir. Araplar dışındaki milletler arasında kullanılır.

Soru: İslâm dininde olanlar kaç fırkadır?

Cevap: İslâmlar, dinin usûl ve fûrû'u i'tibâriyle birçok tâfelere ayrılırlar. Esâs menşeyleri iki fırkadır: Biri Sünnî, diğeri Şîî.

Soru: Bu iki fırkanın ihtilâfı neden ileri geliyor?

Cevap: Ehl-i Sünnet, umûmî olarak şöyle i'tikad ederler ki: Hazret-i Resûl'ün (SAV) ümmeti, kendi aralarında kâmil ve sâlih bir zâtı hilâfet makâmına seçebilirler. Tâ ki şer'î ve millî husûslarda ümmete hâkim olsun. Bu cümleden olmak üzere, Hazret-i Resûl'den (SAV) sonra, Ebû Bekr ibni Ebî Kuhâfe'nin hilâfete geçmesine ümmet karar vermiştir. O hâlde, bu şekilde seçilen hâlîfe Hakkı temsil ettiği için, kendisinden sonra, onun tasvibi ve milletin tasdiki üzerine, hilâfet Ebû Havs Ömer ibni el-Hattâb'a geçmiştir. Sonra, sonuna kadar, kâh eski halifenin tasvibi ve kâh ümmetin müşâveresiyle halife tâyin edilmiştir. Bunlar, kendilerine Peygamberin sünnetine tâbî' Ehl-i Sünnet, veyahut "Sünnî" adını vermişlerdir. Muhâlif olanlara da "Rafîzî", ya'ni sünneti ve cemâati terk edenler demişlerdir.

Şîalar da, umûmî olarak şöyle i'tikad ederler ki: Hilâfet, ya'ni Peygamber'in makâmına oturmak, müşâvere ile yapılacak bir iş değildir. Bu rütbeyi ihrâz edecek (kazanacak) olan zâtın, şerî'at sâhibinin mâlik olduğu seciyeye, 'ismete, ilm-i ilâhî'ye, muhkemâtın tefsirine, müteşâbihâtın te'vîline; hulâsa, dinin, maddî ve ma'nevî ince-liklerine vâkıf olması gerekir. Böyle nâzik bir makâmın tâyini ise, vahyin merkezinden ve hüccetin kendisinden ma'lûm olmalıdır. Bu sebeple, derler ki: Hazret-i Resûl'den

(SAV) sonra Vahy-i ilâhî makâmı, o Hazret tarafından, Hazret-i Emîr el-Mü'minîn Ali Aleyhisselâm üzerinde takarrür etmiştir. Bu makâma itikad edenler, kendilerine “şî'a”, ya'ni nassa tâbi' ve taraftar olanlar adını vermişlerdir. Kendilerine muhâlif olanlara da “Nâsibî”, ya'ni hilâfeti düşünceleriyle nasb eden unvânını vermişlerdir.

Şîa, birkaç fırkaya ayrılır ki, en meşhûrları 12 İmâm'a tâbi' olanlardır. Sonradan diğer tâifeler işâret olunacaktır.

Soru: Ne sebepten dolayıdır ki İslâmlar, Kâim'in (Mehdî'nin) zuhûrunu ve Zuhûr-i Küllî'yi tasdik ettikleri hâlde, bilâhare örtülü kalmışlardır? Hâlbuki bu iki zuhûru bekliyorlardı.

Cevap: Onların mahrûm ve örtülü kalmalarına sebep, aynen diğer ümmetlere perde olan sebeplerdir. Bilhassa, Mesîh Aleyhisselâm zamanında İsrâil'in örtülü kalması gibidir. Çünkü onlar, hep ulemâlarını taklîd etmişlerdi. Hâlbuki dîn usûlünde taklîd câiz değildir. Ulemâ birkaç cihetten halkın mahrûm kalmasına ve gelen zâtı tanımamasına sebep olmuşlardır. Ve birkaç şüphe ile halkı bu hâle düşürmüşlerdir:

Birinci şüphe—‘Furkan Dîni’ni nesh edecek bir dîn Allah tarafından zâhir olmaz.’ diyorlar. Kâim, yani Mehdî geldiğinde, o da Hazret-i Muhammed'in şerî'atını terviç edecek (yayacak) kanâatındadırlar. Bu Zuhûr-i Mübârek ise yeni şerî'at ve yeni kitapla ortaya çıktığından inkâr edildiler.

Soru: İslâmların Furkan şerî'atının nesh edilmeyeceği hakkındaki delilleri nelerdir?

Cevap: Onların delillerinin esâsı üçtür:

1) Kur'ân-ı Mecîd'te Ahzâb Sûresi'nin 40. âyetinde buyuruyor: « مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ » (Muhammed sizden hiç birinizin babası değildir. Lâkin, o Tanrı'nın elçisidir ve nebîlerin hâtemidir.) Mâdem ki nübüvvet Hazret-i Muhammed'le hatm olmuştur, artık yeni bir şerî'at sâhibinin gelmesi mümkün değildir.

2) Meşhûr ve mâruf habere göre (hadîs) Hazret-i Resûl, Ali ibni Tâlib'e hitâben buyuruyor: « أنت مني بمنزلة هارون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي » (Ya Ali! Mûsâ'ya karşı Hârûn ne ise, sen de bana onun gibisin. Şu kadar var ki, benden sonra nebî yoktur.) Madem ki “Benden sonra nebî yoktur” dedi, yeni bir şerî'at gelmeyecektir.

3) İmâm Câfer-i Sâdık'tan şöyle rivâyet edilmiştir: « حلال محمد حلال إلى يوم القيامة » (Kıyâmete kadar Hazret-i Muhammed'in helâli, helâl; harâmı, harâmdır.)

Soru: Bu üç delilin cevâbı nedir?

Cevap: Hâteme'n- nebîyyîn'in cevâbı birkaç konuyu ihtivâ eder:

1) Mâruf ve herkesçe bilinen kıraate (okunuşa) göre hâtem (خاتم) kelimesi, tâ'nın üstünü iledir. Bu da zînetten kinâyedir. “Sona ermek” ma'nâsını açıkça ihtivâ etmez. Hazret-i Emîr el-Mü'minîn Ali, uzun bir nutku arasında şöyle buyurmuştur:

«أنا يعسوب المؤمنين وأول السابقين وإمام المتقين وخاتم النبيين ووارث النبيين و خليفة رب العالمين» (Ben dînin arı beyi, geçmişlerin evveli, muttakîlerin önderi, vasîlerin hâtemi, nebîlerin vârisi, Rabbü'l-Âlemîn'in halîfesiyim.) Burada “vasîlerin hâtemiyim” dediği hâlde, Hazret-i Ali'den sonra vasîler gelmiştir. (Bu nutuk, *Bihâr*'ın XIII. cildinin 220. sayfasındadır.)

2) Hazret-i Emîr el-Mü'minîn'in riyâseti devresinde, Hazret-i Resûl'e tahiyet olarak şu ibâre vardır: “Mâziyi kapayan, istikbâli açan, her şeyi ihâte eden”

Buna nazaran, Hazret-i Muhammed'in vücûdu, gelecek zuhûrların iptidâsıdır.

3) Nübüvvet makâmı, şerî'at sâhibi olmak ile alâkadâr değildir. Nübüvvet kelimesinin tercümesi; gaybı söyleyen, gayıptan haber veren demektir. Eski devrelerde ıstılah olmuş idi ki (ta'bir olarak kullanılan bir terim idi ki), mezhep reisleri, uykuda görmek veya başka bir sûretle gayıptan haber verirlerdi. Gerek hak olsun, gerek bâtil. Nasıl Benî İsrâîl'in mukaddes kitaplarında Ba'î enbiyâsının isimleri ve İncil'de yalancı peygamberlerin adları yazılıdır. Kur'ân-ı Mecîd'de Benî İsrâîl enbiyâsı, Yahudi ümmetinden ve Tevrât şerî'atına tâbi gösterilmektedir. Nitekim, Mâide Sûresi'nin 44. âyetinde buyuruyor: «إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُنِيرُ بِهَا التَّيِّبُونَ» (Biz, nûr ve hidâyeti, câmi olan Tevrât'ı gönderdik ki, Yahudi olanlara ve onların hakperest ulemâsına imân eden nebîler, o kitap ile hüküm ederler.) O hâlde, bu âyete göre enbiyâ, dîn ile mütedeyyin sayılmıştır. Yalnız, onların imtiyâzı gayıptan haber vermektir. Bu isim ve unvan ise Hazret-i Muhammed'in mukaddes vücûtlarıyla nihâyet buldu. Velâyet devresi başladı. Ya'ni mutlak irâde sâhibi olmak devresi başladı. O hâlde, eski asırlarda Hazret-i Muhammed'den evvel hem şerî'at sahibi, hem de şerî'atı yayan zâtların her ikisi de nasıl yalnız nübüvvet nâmıyla meb'us olmuşlar ise, Hazret-i Muhammed (SAV) devresinden itibaren de, yine şerî'at sahibi ile şerî'atı terviç eden zâtlar, velâyet veya mazhâriyyet veya rububiyyet nâmıyla zâhir olmuşlardır. Binâenaleyh, işbu velâyet veya rububiyyet makâmı, yeni bir şerî'atın gelmesine münâfi değildir. Belki, bu mertebelerin gereği, “istediğini yapan”¹ ve “dilediğine hükmeden”² olmaktır.

“Benden sonra nebî yoktur.” hadîsinin cevâbına gelince: Hâteme'n-nebîyyîn'in cevâbında gereken açıklamalar verildiye de, “benden sonra” kelimesi, Hazret-i Resûl'den sonra olan fâsılasız (aralıksız) bir zamana âittir. Çünkü Hazret-i Muhammed'in (SAV) murâdı, Şîiler'in de istidlâl ettikleri gibi, kendisinden sonra Hazret-i Emîr el-Mü'minîn'in fâsılasız halife ve vasî olmasıdır. Yalnız bu vesâyet, nebî ismiyle olmayacaktır. Bu, şuna benzer: Birisi bir meclise geldikten sonra, ‘Benden sonra kimse gelmeyecektir.’ der. Maksudı ise ilelebet değil, o celseye aittir.

“Muhammed'in helâl ettiği helâl, harâm ettiği harâm, Kıyâmet Günü'ne kadar devâm eder.” hükmüne gelince: Kıyâmet Günü, Kâim'in (Mehdî'nin) zuhûrudur. Bu da

¹ «إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُشَاءُ» (Şüphesiz Allah dilediğini yapar.) [Hac, 22/18]

² «إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ» (Şüphesiz Allah dilediğine hükmeder.) [Mâide, 5/1]

âyât ve ahbâr (hadîs) ile sâbittir. Bihâr'ın XIII. cildinin 250. sayfasında, Mufaddal ibni Ömer'den naklen şöyle yazılıdır: “Sâdik Aleyhisselâm'dan sordum: ‘Neden Kâim’in zuhûru için bir vakit tâyin edilmemiştir?’ dedim. Buyurdular ki: ‘Kâim’in zuhûru, Kur’ân’da beyân buyurulan Sâ’at ve Kıyâmet’ten ibârettir. Bunu da ancak Allah bilir, başka kimse o zamanı âşikâr edemez.’ Sonra Hazret-i Sâdik Aleyhisselâm, Sâ’at’i zikr eden birçok âyet okudular. Bunlardan maksadın, zuhûr olduğunu söylediler. Hattâ ‘اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ» (O sa’at yaklaştı, ay yarıldı) [Kamer, 54/1] âyetleri de bu cümledendir.’ dediler.”

Soru: Şerî’atı nesh edecek olan yeni bir şerî’at ve kitap sâhibinin gelip gelmeyeceğine dâir bir delil var mıdır?

Cevap: Evet, hem Kur’ân ve hadîslerden, hem de aklen delil vardır. Kur’ân’dan delil şudur ki, Bakara Sûresi’nin 143. âyetinde buyuruyor: « وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا « (Siz İslâmları orta ümmet olarak kararlaştırdık. Tâ ki halka şâhit olasınız ve peygamber de sizin şâhidiniz ola.)

Binâenaleyh bu âyet mûcibince İslâm ümmeti, ümmetlerin ortası olup, sonu değildir. Ya’ni kendisinden sonra da ümmet ve şerî’at gelecektir.

Yine A’râf Sûresi’nde 35. âyette buyuruyor:

يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
Ey insanoğulları! Size kendi cinsinizden elçiler gelerek âyetlerimizi okuyacak.
Sizin içinizde, Allah’tan korkan ve salâhta bulunan kimseler için, korku ve mahzûniyet yoktur.

Bu âyette de Tanrı, Hazret-i Muhammed’in lisanı ile, âtide de elçiler geleceğini haber vermiştir.

Yine Yûnus Sûresi’nin 49. âyetinde buyuruyor: « لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ « (Her ümmetin bir eceli olup, bu ecel geldiği zaman bir saat ileri veya bir saat geri kalmaz.) İslâm ümmetinin eceli, Hazret-i Resûl (SAV) tarafından beyân buyurulmuştur: « (Benim ümmetim sâlih olursa bir gün, fâsit olursa yarım gün müddetleri vardır.) Her bir gün, Kur’ân’da bin senedir. Nasıl ki Hac Sûresi’nin 47. âyetinde buyuruyor: « وَیَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا « (Azâbın gelmesi için acele ediyorlar. Allah vaadinde hulf etmez. Hakk’ın yanında bir gün, bin senedir.) İşte, bu âyetin mazmûnuna göre, İmâm-lardan envârın kesildiği târihten, Hazret-i A’lâ’nın zuhûr gününe kadar 1000 sene geçmişti.

Hadîslere gelince: Birçok hadîsler, müjdelenen Kâim’in yeni şerî’at ve yeni kitap sâhibi olacağına delâlet etmektedir. Biz burada yalnız Ahbâr (Hadîs) kitaplarında gördüğümüz birkaçını zikr edeceğiz:

Bihârü’l-Envâr’ın XIII. cildinin 192. sayfasında, Ebu Basîr’in, Hazret-i Ebi Câfer İmâm Muhammed Bâkir’dan rivâyet eylediği hadîs, bu cümledendir: “Kâim, Arap için

müşkül olan yeni bir emir ve yeni bir kitap ve yeni bir hüküm ile kıyâm eder. İşi, kılıç iledir. Yerine kimseyi vekil etmez ve hak yolunda ta'n ve teşni' (sövüp sayması, karşı gelmesi) onu men' etmez.”

Yine Bihâr'ın XIII. cildinin 191. sayfasında, Abdullah b. Ata'dan rivâyet edilmiştir: “İmâm Bâkır'dan sordum ki: 'Kâim, Kıyâmet'te ne sûretle halka muâmele edecektir?' Buyurdu ki: 'Hazret-i Resûl'ün yaptığı gibi. Eski dîn ve i'tikadları yıkacak ve yeni bir İslâmiyet kuracaktır.'”

Yine Bihâr'ın XIII. cildinin 191. sayfasında, Abdullah ibni Ata'dan, Şeyhü'l-Fukahâ, ya'ni Eba Abdullah'tan rivâyet ediliyor: “Mehdî'nin sûretinden sordum. Câfer-ı Sâdık Hazretleri cevâben buyurdu ki: 'Hazret-i Resûl'ün yaptığı gibi yapacaktır. Eski dîn ve i'tikadı yıkar ve yeni İslâmiyet'i kurar.'”

Yine Bihâr'ın 186. sayfasında, İmâm Câfer-ı Sâdık'tan rivâyet olunuyor: “Kâim, kıyâm edince, mevcûddan gayrı bir Emr'le (dînle) gelir.”

Yine Bihâr'ın 188. sayfasında, Ebi Basîr, Hazret-i Sâdık'tan rivâyet ediyor: “İslâmiyet'in bidâyetinde, Hazret-i Resûl nasıl yeni bir Emr'e da'vet buyurdu ise, Kâim de kıyâm ettiği zaman, yeni bir Emr'e da'vet eder.”

Bu kısımda daha çok ahbâr varsa da, bu kadarla iktifâ olundu.

Aklî delil – Dîn hükümleri, genellikle iki kısımdır. Birincisi, her dîn ve şerî'atta esâs olan tevhid, ma'arif ve faziletler gibi ahlâk ve rûhaniyete müteallik olan şeylerdir ki, bu kısım aslâ nesh edilmez. Her devrede yinelenir.

İkinci kısım ise ibâdete, muâmelâta veya siyâsiyâta aittir. Bu gibi hükümlerin ebedî olması mümkün değildir. Çünkü, zamanın ve insanların ihtiyaçları günden güne başkalaşır. Zaman değıştikçe, eski hükümlerin te'sîri, nüfûz ve kudretten düşer. Ve her bir devirde, Emir sâhibi vâsıtasıyla, Allah tarafından yenilenir: «سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ» (Daha önceden süregelen Tanrı'nın sünneti [kânunu] böyleydi. Allah'ın kurallarının değışmesine de imkân yoktur.) [*Fetih*, 48/23]

Soru: Ehl-i İslâm'ın örtülü kalmasına ikinci sebep ve şüphe nedir?

Cevap: İkinci sebep, ahbâr ve âsârda (hadîslerde ve eserlerde), Emir sâhibinin zuhûru için söylenilen bir takım alâmetlerin, dış görünüş i'tibârıyla tahakkük etmemesidir: Deccâl'in hurûcu (çıkışı), Süfyânî'nin zuhûru, İsrâfîl'in borusunun ötmesi, yedi sene kıtlık, yeryüzünün Şark'tan Garb'a dümdüz olması ve diğer birçok emsâli gibi.

Soru: Bunların cevâbı nedir?

Cevap: Bunların cevâbı şudur ki: Hadîs dilinde umûmiyetle zuhûr alâmetleri iki kısımdır. Birincisi, kat'î; ikincisi, mümkün. Kat'î olan alâmetler de beştir:

- 1) Süfyânî
- 2) Sayha-yı Âsumânî (Gökten bir çığlık)

- 3) Deccal
- 4) Yemânî
- 5) Güneş'in mağripten doğması

Bunlardan başka diğer alâmetler vukû'ü mümkün ve câiz olan şeylerdir. Bu kat'î olmayan alâmetlerden bazıları her ne kadar zâhir hasebiyle ortaya çıkmış ise de, kat'î olarak sayılamaz. Çünkü, imâmın kat'î değildir demişlerdir.

Kat'î olanlar hakkında da, bedâ¹ vâki olması mümkündür. Nasıl ki Bihârü'l-Envâr'ın XIII. cildinin 167. sayfasında yazıyor: "Dâvûd ibni Ebi el Kâsım rivâyet etmiştir ki: 'İmâm Muhammed Takî'nin ziyâretine gitmiş idim. Kat'î alâmetlerden olan Süf-yânî'den bahs olundu. Arz ettim ki: "Kat'î alâmetler, Allah tarafından bedâyâ uğrar mı?" Buyurdular: "Evet." Sonra dedim ki: "Kâim'in gelmesi için de bedâ vâki olması câiz midir?" Buyurdular ki: "Kâim, mî'âddandır (vakti tâyin edilmiştir). Mî'âdda ise tahallûf olmaz. «إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ» (Gerçekten de Allah vaadinden geri dönmez.) [Âl-i İmrân, 3/9]"

Artık imâmın kendisi kat'î alâmetlerde bedâ vâki olabileceğini, ya'ni Takdir-i İlâhî'de tayyir (değişiklik) husûle gelebileceğini söylese, nasıl olur da onun vukû'â geleceği beklenebilir?

2) Hâlbuki bu alâmetlerin hepsi de hakikat olarak zâhir olmuştur. Lâkin, onların ma'nâsı, sadece zâhiri gören düşüncesizlere gizli kalmıştır. Nasıl ki Mesîh Aleyhis-selâm'ın zuhûru için, Hazret-i Eş'ya ve diğer peygamberler tarafından beyân buyrulan bütün alâmetler hakikat hâlde gerçekleşmiş ise de, sözün zâhiri itibâriyle vukû'â gelmemiştir. Kezâlik, İncil-i Şerîf'te sonraki zuhûr için gösterilen alâmetler de, ibârenin zâhirine göre Hazret-i Resûl'ün zuhûrunda görülmemiştir. Lâkin, hakikatte ise vukû'â gelmiştir.

Soru: Deccâlden maksat nedir?

Cevap: Deccâlden maksat, Hak karşısında şüphe ve desîse (hile) ilkâ eden (aşılıyan) kimse demektir. Ya'ni, halkı hakikati görüp anlamaktan mahrûm bırakanlara derler. Meselâ, Hazret-i Resûl (SAV) Hazretleri'nin zuhûrunda deccal, Ebu Cehil ve emsâli idi. Her zuhûrda bu gibiler türeyip, halkı doğru yola gelmekten men eder. Bu konuyu Hazret-i Peygamber'in şu sözü te'yid etmektedir: "Hazret-i Fatıma'yı talep edenlere karşı: 'Ben onu Ali'ye vaat ettim. Ben deccâl değilim.'"

Soru: Sayhâ-yı Asûmânî'nden (Semâvî Haykırış) maksat nedir?

Cevap: Zuhûrun nidâsı, Hakk'ın iddi'âsının sesi demektir ki, cihânın her tarafına yayılır. Herkese, kendi lûgatiyle o nidâyı işittirir. Kur'ân-ı Mecîd'de buyuruyor: «يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ وَأَسْمَعُ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ» (Yakın yerden münâdinin nidâ edeceği güne kulak ver. Hakkıyla o nidâ ve sedânın işitildiği gün, huruç günüdür.)

¹ Bedâ: Allah'ın bir husûstaki irâdesinin değişmesi

[Kâf, 50/41-42]. Maksat Hicâz bölgesine yakın olan Şam memleketlerinden [Akkâ] Cemâl-i Mübârek'in yükselen nidâsıdır.

Bihâr'ın XIII. cildinin 165. sayfasında yazılıdır: “Zerâre rivâyet ediyor: ‘Hazret-i Sâdik’a arz ettim ki: “Nidâ hak mıdır?” “Evet.” buyurdu. “O nidâyı, her kavim kendi lisânıyla işitecek.” dedi. Sonra buyurdu: “Halkın onda dokuzu gitmedikçe bu iş olmayacaktır.”

Soru: Güneş'in mağrıptan doğması nedir?

Cevap: Güneş'in mağrıptan doğması, Hakikat Güneşi olan Emir Sâhibi'nin zuhûrudur.

Bihâr'ın XIII. cildinin 153. sayfasında Hazret-i Emîr el-Mü'minîn'in, zuhûrun alâmetleri ve zuhûrdan sonra görülecek hâdiseler hakkında mufassal bir nutkunu zikir ettikten sonra buyuruyorlar: “Nezâl ibni Sîret, Sa'sa'a ibni Sûhân'dan sordu ki: ‘Hazret-i Ali'nin bu sözünden (Güneş'in mağrıpten doğması) maksat nedir?’. Sa'sa'a cevap verdi ki: ‘Arkasında 'Îsâ ibni Meryem'in namaz kılacağı zât, bu itretin on ikincisi ve Hüseyin evlâtlarının dokuzuncusudur. İşte mağrıpten doğacak güneş, bu zâttır. Rükün ve Makâm'ın yanında zuhûr eder. Yeryüzünü temizler. Adâlet terazisini kurar. Mağrıpten murâd buyuruyor ki, hakikat güneşinin gurup mahalli olan aynı Benî Hâşim ailesinden doğar.’”

Soru: Süfyânî'den maksat nedir?

Cevap: Şecere-i mel'uneden bir kimsedir ki, Zuhûr-i ilâhî'ye muarız olur ve ona karşı gelir. Bir habere göre, Süfyânî bir değil, çok sayıdadır. Bihâr'ın XIII. cildinin 167. sayfasında, Câbir'den rivâyet olunmuştur ki: “Hazret-i İmâm Muhammed Bâkır'dan Süfyânî hakkında sordum. Buyurdu ki: ‘Hangi Süfyânî? Biri çıkar, ondan sonra bir Süfyânî daha çıkar. Yeryüzünde peydâ olur. Su nasıl çoşarsa öyle çoşar. Sizin adamlarınızı katleder. Bundan sonra Süfyânî'nin hurûcuna ve Kâim'in zuhûruna muntazır olunuz.’”

Suyun çoşmasından maksat, onun asker ve tab'asının taşkınlığıdır. Bu takdirde, Süfyânî bu isimle müsemma muayyen bir şahıs değildir. Zuhûr aleyhinde hareket edecek olan böyle bir şahsın misdâkı, gerek ileri gelen cebbâr ve zâlimlerden olsun, gerek Makâm-ı Rûhanî iddi'âsında bulunanlardan olsun, maksat bunlardır.

Yemânî'den maksat da, Hazret-i Kuddus, Hazret-i Vâhid gibi fedâkâr zâtlardan birisi demektir. Nasıl ki ahbârda denmiştir: «ليس فيهم رأيٌ اهدى من اليماني» (Onlarda Yemânî'den daha hidâyet veren bir sancak yoktur.)

Kezâlik diğer kat'î olan ve olmayan alâmetlerden her biri hakkındaki haberleri tahkik edersek, onların hakikatte vücûda geldiği görülür. Meselâ, o Hazret'in fetihleri ve saltanatı, Cengiz, Timur ve emsâlinin nâil olduğu fetihler ve saltanat demek değildir. Aksine rûhanî fetihler ve saltanat demektir. Nasıl ki Bihâr'ın XIII. cildinin 171. sayfasında, Câbir ibni Abdullahi'l-Ensârî, Hazret-i Peygamber'den (SAV) rivâyet edi-

yor: “Bu ümmetin Mehdî’si bizdendir. Dünyanın her ü merc içinde olduğu ve birbiri ardınca fitne zuhûr eylediği ve yollar kesildiği, insanların birbirini yağma ettiği ve büyüklerin küçüklerden şefkati esirgediği, küçüklerin büyüklere hürmet etmediği zaman, Allah Hüseyin’in sulbünden 9. evlâdı olan Mehdî’mizi gönderir. O, dalâlet kal’alarını ve bağlı kalpleri feth eder. Benim ilk zamanda dîn ile kıyâm ettiğim gibi, Mehdî de son zamanda kıyâm eder.”

Zamandan murâd, İslâm devresidir. O hâlde, ma‘lûm oldu ki, Kâim’in fütûhatı, taş ve toprak gibi şeylerden yapılmış kal’aların fethi değil, belki cân ve gönül memleketlerinin fethi demektir.

Soru: İslâmların örtülü kalmasının üçüncü sebebi nedir?

Cevap: Mühim olan örtülü kalma sebeplerinden biri, 12 İmâm Şâları’na ta‘alluk eder. O da, bir tâifenin, “Kâim, Hasan-ı Askerî’nin Nercis Hâtun’dan olma oğludur” diye itikad etmeleridir. Hazret-i A‘lâ bu nesepten olmadığı için, kabûl etmediler ve ona karşı adâvet beslediler.

Soru: Bu müşküle cevap nedir?

Cevap: Bu şüphe ve müşküllerin cevâbı budur ki: Kâim’in nesebi ne Kitabullah’ta, ne Hazret-i Resûl’den gelen haberlerde, ne de İmâmlar’dan bize yetişmiş ahbârda tâyin edilmiştir. Belki bunu İmâm Hasan-ı Askerî’nin vefâtında, maslâhaten (kendilerince bir gerekçeyle) dört nâiple onların adamları icât etmişlerdir. Böyle olduğuna birkaç delil vardır:

Birinci delil - Eğer Kur’ân’da Kâim’in nesebi veya hadîslerde onun baba ve annesi kat‘î sûrette tâyin edilmiş olsaydı, Kâim’in şahsını tâyin husûsunda Müslümanlar birkaç fırkaya bölünmezlerdi ve her birisi bir şahsı Kâim zannetmezlerdi.

Soru: Kâim-i Mev‘ûd’u bekleyen kaç fırka vardır?

Cevap:

1. *Ehl-i Sünnet:* Âhir Zaman’da doğup gelecek olan birini beklerler.
2. *Kisânîye fırkası:* Muhammed-i Hanefiye’yi Kâim olarak beklerler.
3. *Tavûsiye tâifesi:* İmâm Câfer-i Sâdık’ı beklerler.
4. *İsmâiliye:* Hazret-i Sâdık Aleyhisselâm’ın oğlu İsmâil’i beklerler.
5. *Vâkıfiye:* Hazret-i Mûsâ ibni Câfer’i beklerler.
6. *Cârûdiye:* İmâm Hasan-ı Askerî’yi beklerler.
7. *İsnâ Aşerî Şî‘a (12 İmâm’a İnanan Şî‘a):* İmâm Hasan-ı Askerî’nin oğlunu beklerler.

Daha ba‘zı fırkalar vardır ki, bunlar hep kendi mev‘ûdunu berhayât, fakat gözlere görülmediğine inanırlar.

İkinci delil - Muteber haberlerden bize vâsıl olmuştur ki, İmâmlar’ın zamanında, Şâ’ların her biri, bir imâmdan kendisinin Kâim olup olmadığını sormuştur. Eğer

birisinin zamanında şüphe kaldırılmış olsaydı, artık ikincisinden sormağa hâcet kalmazdı. Bu husûsta ba'zı haberlerin zikri faydadan hâli değildir:

1) Bihâr'ın XIII. cildinin 33. sayfasında yazılıdır: “Îsâ ibni Hoşâb, Hazret-i Seyyidü'l-Şühedâ İmâm Hüseyin'den bu Emr'in sahibi olup olmadığını sorduğunda, İmâm buyuruyor: ‘Hayır, ben değilim. Bu Emr'in sahibi, vatanından uzaklaştırılmış olan bir zâttir. Fakat babasının kanını istemekte olan bir kimse değildir.’”

O hâlde ma'lûm oldu ki, o güne kadar Emr'in sahibinin kim olacağı belli değildi ve onun nişân ve alâmetini de, avârelik ve mazlumiyet içinde gösterdiler.

2) Bihâr'ın 35. sayfasında yazılıdır: “Hakem ibni Nu'ayim'den rivâyet olunur: ‘İmâm Muhammed Bâkır Hazretleri'nden, Medine'deyken sordum: “Kâim-i Âl-i Muhammed siz misiniz, değil misiniz?” O bir cevap vermedi. Otuz gün Medine'de kaldım. Bir gün, o hazret bana yolda rastladı: “Yâ Hakem! San daha burada mısınız?” diye buyurdu. Arz ettim ki: “Rükün ve Makâm arasında nezrim (adağım) vardır ki, sizin Kâim-i Âl-i Muhammed olduğunu anlamadıkça bir yere gitmeyeyim. Siz ise bana bir cevap buyurmazsınız.” Buyurdular ki: “Yarın sabah yanıma gel.” Sabah oldukta yanına gittim. “Suâlini sor.” dedi. Arz ettim: “Rükün ve Makâm arasında Allah ile ahd ettim ve oruç ve sadaka nezr ettim ki, sizinle şerefyâb olduğumda, Kâim-i Âl-i Muhammed olup olmadığını sorayım. Eğer siz iseniz, yanınızda kalayım. Değilseniz, işime gideyim.” Buyurdular ki: “Ey Hakem! Bizim hepimiz Allah'ın emriyle Kâim'iz.” Arz ettim: “Siz Mehdî misiniz?” Dedi ki: “Cümlemiz Allah'a kılavuzlarız.” Arz ettim: “Kılıç sâhibi siz misiniz?” Buyurdular: “Hepimiz kılıcın sâhip ve vârisiyiz.” Arz ettim: “Allah'ın düşmanlarını katl eden ve onun dostlarına izzet bağışlayan ve bu sûretle Hak Dîn'i izhâr edecek olan zât siz misiniz?” Buyurdular ki: “Ey Hakem, nasıl olur ben bu emrin sâhibi olurum? Ben 45 yaşında girdim. Bu emrin sâhibi ise, süt emicilik saatine benden pek yakındır. Ve at üzerinde benden hafiftir.””

Bundan anlaşılıyor ki, Kâim'in şahsı o kadar meçhûl idi ki, onu anlamak için bu kadar zahmet ve şiddete katlanmışlardır. Hem de Kâim hakkında söylenen kılıç, zâhirî kılıç değildir. Zîrâ Aşûre Günü'nün ikincisinden sonra, İmâmlar'dan birisi kılıca el vurmamıştır¹. Belki kılıçtan murâd, hakkı bâtıldan ayıran, beyân ve kalp belâgatıdır. Hem de şu anlaşılıyor ki Kâim'in yaşı, 45'ten çok eksik olacaktır. Endâmı da hafif bulunacaktır. Bu da Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin hâline uygundur. Aynı zamanda İmâm Bâkır Hazretleri, cevâbında Kâim'in nesebi hakkında bir söz söylememiştir.

3) Yine Bihâr'ın XIII. cildinin 10. sayfasında şöyle deniliyor: “Şu'âyib ibni Hamza'dan rivâyet olunmuştur: ‘Hazret-i Sâdık Aleyhisselâm'ı ziyâret ettim ve arz eyledim ki: “Bu emrin sâhibi siz misiniz?” Buyurdu: “Hayır”. Arz ettim: “Oğlunuz mudur?”. Yine “Hayır.” dediler. Tekrâr sordum: “Oğlunuzun oğlunun oğlu mudur?”. Yine “Ha-

¹ Aşûre günü: Hazret-i Hüseyin'in Kerbelâ'da şehîd edildiği 10 Muharrem 61 (10 Ekim 680)

yır.” dediler. “Öyleyse kimdir?” dedim. Buyurdular: “O, dünyayı adâletle dolduracak bir kimsedir. Nasıl ki peygamberler yeryüzünden kesildiği zaman, Hazret-i Resûl (SAV) mebus buyuruldu; imâmın gaybubetinden (dünyayı terk etmesinden) sonra ve yeryüzü zulm ile dolduktan sonra, o ortaya çıkacaktır.””

4) Bihâr’ın XIII. cildinin 9. sayfasında yazılıdır: “Eyyub ibni Nûh rivâyet ediyor: ‘Ali ibni Mûsâ Rızâ Hazretleri’ne arz ettim: “Sizin bu emrin sâhibi olacağınızı ümid ediyoruz. Ve işin kolaylıkla ve kılıç araya girmeden uhdenize geçeceğini bekliyoruz ki, size bi’at olunsun ve nâmınıza sikke kesilsin.” Buyurdu: “Bizden hiçbir kimse yoktur ki onunla muhabere edilsin veya parmakla gösterilsin veya mes’eleler ondan sorulsun, hattâ ona hukuk¹ ve maaş verilsin de, o zât katl edilmesin veya döşeğinde ölmesin. Ancak bunlardan sonradır ki Cenâbı-ı Hak, doğduğu ve büyüdüğü yer ma’lûm olmayan ve ancak nesebi ma’lûm olan bir genç gönderecektir.””

Bu haberden de ma’lûm oluyor ki, o zamana kadar Kâim’in şahsı ma’lûm değildi. Şu da anlaşılıyor ki, insanların i’tikad ettiği gibi, İmâm Hasan-ı Askerî’nin Şâlarca tanılan ve muhabere edilen ve kendisine mal ve hukuk teslim olunan ve ondan mes’ele sorulan bir oğlu da olsaydı, bu hâdise göre ya öldürülecek veya eceliyle vefât edecekti. Tâ ki evvelce ma’lûm olmayan, yani emrini izhârdan önce Kâimliği veya imâmlığı kimse tarafından sezilmeyen o genç mebus ola. Sonra Mehdî’nin genç olacağını da “gulam” ta’bîrinden anlıyoruz.

Yine Bihâr’ın XIII. cildinin 29. sayfasında yazıyor: “Abdü’l-Azîm Hasenî Hazretleri’nden rivâyet olunmuştur: ‘İmâm Muhammed Takî Hazretleri’nin ziyâretine gittim. “Dünya zulm ile dolmuş iken, her tarafa adâlet ışıklarını saçacak olan Kâim-i Âl-i Muhammed siz misiniz?” diye sordum. Buyurdular: “Ya Ebe’l-Kâsım! Biz cümlemiz, Dîn-i İlâhî’nin Hâdî ve Mehdîleriyiz. O, ben değilim. Dünyayı küfür ve zulümden pâk edecek olan, adâlet ve doğruluğu meydana koyan Kâim o kimsedir ki, insanlar onu tanımaz ve onun adını ağza almak harâmıdır.””

Hazret-i İmâm’ın maksadı, izhâr-i emr etmeden (onun emrini açıklamadan) onun doğumu ve Kâim olarak şahsının tanınması meçhuldür demektir. O hâlde, ma’lûm oldu ki, o güne kadar Kâim’in hasep ve nesebi tâyin edilmemiştir. Yoksa, Abdü’l-Azîm Hazretleri gibi bir zât, böyle bir suâl sormağa lüzûm görmezdi. Ve o hazret de, kendisinden saklamazdı.

Üçüncü delil – Kâim’in nesebinin tâyin edilmemiş olduğuna bir delil de şu ki: Hasan-ı Askerî Hazretleri’nin vefâtında Şîa tâifesi hayret içinde kalmış idi. Kâim’in şahsı hakkında sözleri birbirini tutmuyordu. Yalnız nâiplik sıfatıyla dört kişi, birbirinden sonra nöbetleşerek, halka gâip bir şahsın geleceğini telkin ediyorlardı. “O [Kâim], Hasan-ı Askerî’nin oğludur” diyorlardı. Nasıl ki Bihâr’ın 40. sayfasında, Ebi Hâtem’den

¹ Hukuk: Ganimetten dağıtılan pay

rivâyet olunuyor. Demiştir ki: “Hazret-i Askerî’den işittim. 260 senesinde benim Şîalârim dağılırlar. Aynı senede de Hazret-i Askerî rihlet buyurdular. Şîalârla o hazretin yâverleri dağıldılar. Onlardan ba‘zısı, o hazretin kardeşi Câfer’e teveccüh ettiler. Ba‘zısı hayrette ve ba‘zısı şüphe içinde kaldılar. Ba‘zıları da itikadlarında sâbit kaldılar.” O hâlde, ma‘lûm oldu ki, Hasan-ı Askerî Hazretleri’nin oğlunun mevcûdiyeti veya onun imâmîliği ve Kâimliği birkaç kişiden ibâret Samarra Şîalâri’nin, hattâ Hasan-ı Askerî’nin ashâbının arasında bile ma‘lûm değildi. Artık başkaları nerede kalır?

Dördüncü delil – Hazret-i Askerî’nin oğlu kalmadığına ve tevellüt ettiğine dâir nakl olunan rivâyetlerin hiçbiri, birbirine uymamaktadır. Bu ders devresinde, kısaltma gerektiği için, burada mümkün mertebe kısa ma‘lûmât verilecektir.

1) Bihârü’l-Envâr’da doğum târihi, 254 senesi Ramazani’nin Cuma gecesi rivâyet olunmuştur. Başka yerlerde de, Şaban’ın nısfı ve 258 senesi Ramazani rivâyet olunmuştur.

2) Doğumun aslı hakkında, Bihâr’ın üçüncü sayfasında “Doğumunda halk ihtilâfa düştüler. Ba‘zısı izhâr etti, ba‘zısı gizledi. Ba‘zısı da söylemekten men‘ etti ve ba‘zısı ifşâ etti. Hakikatı Allah bilir.” diye yazılmıştır.

3) Anası hakkında, Bihâr’ın 7. sayfasında: “Anası Saykal’dır, Nergis de denildi. Seyyide-i Aleviye, Yezid’in kızı Meryem de denildi. Sûsen, Reyhâne gibi başka adlarla da zikr olunmuştur.”

Ortada bu kadar ihtilâf varken, nasıl olur da insan, Nercis Hâtun’dan doğan İmâm Hasan-ı Askerî’nin oğlunun geleceğini bekleyebilir?

Bunlardan başka Askerî’nin oğlunun vefât etmiş olduğunu kanıtlayan birkaç haber de vardır ki, zikri uzundur. Bu cümleden, Bihâr’ın 5. sayfasında, İbrahim ibni İdrîsî’den rivâyet edildi. Demiştir ki: “Hazret-i Askerî ‘akîka buyurdular¹. Ya‘ni ‘Oğlum için bir koyun ‘akîka et.’ dediler. Biraz sonra yanına uğradım. ‘Hakk’ın inâyet ettiği o çocuk öldü.’ buyurdular.”

O hâlde vaad edilen Kâim’in nesebi için kat‘î bir delil yoktur ve yazıldığı görülen haberler de, zikr ettiğimiz deliller karşısında, itimâda lâıyk değildirler. Belki ya uydurmadır, veyahut bedâ vâki olması muhtemeldir. Nasıl ki Hazret-i Sâdık’ın Kâimliği hakkında bedâ vâki oldu. Ya‘ni, vaad edilen Kâim hakkında Usûl-i Kâfi’de rivâyet olunmuştur: “Kâim için bedâlar, sonlar ve neticeler vardır.”

Tahrife uğraması (değiştirilmesi) ve te‘vîl edilmesi de muhtemeldir.

Soru: Bu müşküllere veya şüphelere cevap verildi. Şimdi, Nokta-i Ūlâ ve Hazret-i Bahâullah’ın zuhûrları için Kur’ân ve hadislerde olan delilleri bildiriniz.

¹ ‘Akîka: Yeni doğan çocuk için şükür niyetiyle kesilen kurban

Cevap: Hak olduklarını ispat için olan deliller, iki kısımdır: 1) *Umûmî delil*, ya'ni hak üzere olan her zuhûrun hakkaniyetini (hak olduğunu) ispat. Hulûsa, Hak ile bâtil arasında olan fark ve ayırmayı gösterir. 2) *Husûsî delil*, ya'ni o delilin doğruluğu, belli bir zuhûrun hak olduğunu beyân eder. Nokta-i ûlâ veya Hazret-i Bahâullah gibi. Her iki kısım da Kur'ân ve ahbârda (hadîslerde) mevcûdudur.

Soru: Kur'ân-ı Mecîd'de umûmî delil nedir?

Cevap: 1) Yalan olan bâtil iddi'âslâ icâbet bulmaz. Nasıl ki Şurâ Sûresi'nin 16. âyette buyuruyor:

وَالَّذِينَ يُجَادُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
(Allah'ın emrine icâbet edildikten sonra, tereddüt ve inat gösterenlerin hüccetleri [delil ve kanıtları] Hak katında bâtıldır. Allah'ın gazabı onlar üzerinedir ve onlara şiddetli azâp vardır.)

Ya'ni, âyetin sarîh olarak delâletine bakılırsa, samimî olarak bir kişi bile Hakk'a da'vet eden kimseye icâbet gösterse, o da'vet haktır.

2) Âyet ve semâvî kitabın halka takdîm edilmesi; Ankebût Sûresi'nin 50. âyetinden itibâren buyuruyor:

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُخَلِّيٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرًا لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا
(Kâfirler dediler: “Niçin onun üzerine Allah tarafından bir mu'cize indirilmedi?” Söyle: “Mu'cizeler, Hakk'ın yanındadır. Ben bir uyarıcıdan başka bir şey değilim.” Bizim, senin üzerine indirdiğimiz kitap, onlara kâfi değil mi? Kendilerine okunur ve onda imân edenler için rahmet ve nasihat vardır. De ki: “Sizinle benim aramda Allah'ın şahitliği kâfidir.”)

Bu âyet-i kerîmelerde ma'lûm oluyor ki, münkirlerin inkârına sebep, mu'cizeler görmemiş olmalarıdır.

Hazret-i Resûl (SAV), onların arzûlarına göre hareket etmedi ve belki kendi hüccet ve delili olarak, kitabı ve âyetlerin nüzûlünü bildirdi. Ve kitabın ileri sürülmesini de, Hakk'ın şehadeti diye beyân buyurdu. Eğer o âyetlerin tilâveti (okunması), Hak tarafından ve Hak rızâsı için, Hak nâmına olmasaydı; elbette mâni' olur ve iptal buyururlardı. İşte aynı âyetlerin nüfûz edip yayılması, müddeinin hak olduğuna Hakk'ın şehadeti demektir.

Bu konuyu Kur'ân-ı Mecîd'den başka bir âyet te'yid etmektedir. Hûd Sûresi'nin 13. âyetinde buyuruyor:

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعْظَمْتُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ قَالَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

(Kâfirler diyorlar ki: “Muhammed [SAV] bu âyetleri Hakk’a iftirâ ediyor”. Söyle: “Siz de Hakk’a nispet olunan yalandan on sûre getirin. Hakk’tan başka, kudretiniz yettiği kadar, başkalarını yardıma çağırınız. Eğer doğru söylüyorsanız, o hâlde eğer bir kimse sizin da‘vetinize icâbet etmiyorsa, biliniz ki burada nâzil olanlar Allah tarafındandır.”)

3) Revâç ve bakâ, hak olmanın delilidir. Fenâ ve zeval (yok olma) ise, bâtil olmanın delilidir. Nasıl ki İbrâhîm Sûresi’nin 24. âyetinden i‘tibâren buyuruyor:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَّبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

(Görmüyor musun, Tanrı nasıl mesel getiriyor: Allah’ın temiz kelimesi, mübârek bir ağaca benzer. Onun kökü sâbit ve ber-karârdır. Dal ve yaprakları yükselir. Hakk’ın izniyle dâima meyve vermek üzere bulunur. Tanrı bu sûretle mesel izâh ediyor ki müte-nebbih olsunlar [uyanıp, ders alsınlar]. Bâtil ve habîs olan kelime de, fenâ ağaç gibidir. Karar ve sebâtı olmaz.)

O hâlde, bir da‘vet günden güne devâm ve terakki ederse, onun hak olduğu ma‘lûm olur.

4) Cenâb-ı Hak, bütün kitaplarında, Hak adına bâtil bir iddi‘âda bulunanlar için, bu bâtil iddi‘ânın yaşamayacağını beyân buyurdu. Hâkka Sûresi’nin 44. âyetinden i‘tibâren buyuruyor: «وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ» (Kendi sözlerini bize isnâd eden kimseyi, kudret sağ elimizle yakalar ve onun hayât damarını keseriz.)

Murâd, öldürmek ve maddeten insanı katl etmek değildir. Çünkü hak iddi‘âda bulunan her zât da, ya ölür ya katl olunur. Maksat, bâtilin emirlerinin ve kelâmının yaşamamasıdır. Her ne kadar bu deliller birbirine bağlı iseler de, âyetlerin delâleti i‘tibâriyle her birini ayrıca zikr ettik.

Soru: Budda ve Fetişistler veya sâir dinlerin, nüfûz ve bakâsı ve din kitapları vardır. Hâlbuki bâtildirlar.

Cevap: Bütün dinler, başlangıçta hak ve doğru idi. Tanrı elçileri ve semâvî kitaplar vâsıtasıyla vücûda gelmişlerdir. Ancak, aradan uzun zamanlar geçtiği için, yönetenler tarafından, bid‘at ve tahrifler, dîne karıştırılmıştır. Yûnus Sûresi’nin 47. âyetinde buyuruyor: «وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يظْلَمُونَ» (Her ümmet için bir elçi vardır. O gelince, aralarında adâletle hükm olunur. Bu sûretle, zulm olunmaktan masun kalırlar.)

Başka bir yerde de buyuruyor: «وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ» (Hiçbir ümmet yoktur ki daha önce aralarından kendilerine bir peygamber gönderilmemiş olsun.) [Fâtır, 35/24]. Bu anlamda birçok Kur’ân âyetleri vardır.

Soru: İslâmiyet’in va‘ad edilen Mehdî’si olan Nokta-i Ülâ Rûh-i Mâsivah Fedâh Hazretleri’nin zuhûrları hakkında, Kur’ân-ı Mecîd’de hangi deliller vardır?

Cevap: 1) Rahmân Sûresi'nde buyuruyor: «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ» (Tanrı, Kur'ân'ı ta'lim buyurdu ve insanı yarattı ve Beyân'ı ta'lim eyledi.) [*Rahmân:1-4*] Ya'ni, bu âyette, Kur'ân'ın ta'liminden sonra, Beyân'ın ta'limi zikr olunuyor. Hazret-i Nokta-i Ülâ'nın semâvî kitabı da “Beyân” ismindedir.

2) Secde Sûresi'nin 5. âyetinde buyuruyor:

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

(Tanrı, emrini ve kendi vahyini, irâde semâsından, gönüllere ve kâbiliyet arazisine indirir. Sonra, o emri kendi tarafına geri çevirir. Miktarı, saydıklarınızla bin sene olan bir gün içinde emrini kendi tarafına çeker.)

“Emir” kelimesi, Kur'ân'da umûmiyetle şer' (dîn) ve vahiy demektir. Emr-i İslâm'ın tedbiri müddeti, 1260 yıl idi. Bu da, kendisinden sonra, halk arasında ismet ve hüccetliği hâiz, müdebbir âlim bir kimse kalmadığı târih olan Hazret-i Hasan-ı Askerî'nin vefâtı zamanıdır (260). Ona ilâve, Kur'ân'da beyân buyurulan 1000 + 260 = 1260 senesinde Nokta-i Ülâ Hazretleri emirlerini izhâr buyurdular. Bu takdirce, İslâm devresi bitip, sonraki devre başladı. O hâlde, yukarıki mübârek âyet ile, hem İslâm devresinin müddeti ma'lûm oluyor, hem de Nokta-i Ülâ Rûhi Mâsivâh Fedâh'ın da'veti zamanına mutâbık bulunduğu anlaşılıyor.

3) Bihâr'ın XIII. cildinin 12. sayfasında yazılıdır: “Ebi Basîr, Hazret-i Sâdık'tan rivâyet ediyor: «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ» (Suyunuz çekiliverirse, söyleyin bakalım size kim bu temiz suyu getirebilir?) [*Mülk, 67/30*] âyetinden sordum. Sâdık Aleyhisselâm buyurdu ki: ‘Bu âyetin ma'nâsı şudur ki: “Eğer imâmınız kaybolursa, yeni imâmınızı kim size getirecektir?” demek olur.’” Bu da, Kâim hakkındadır. Yeni imâmdan maksat, odur. Gaybûbet eden (kaybolan) demek değildir.

Diğer bir rivâyette de, «فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِأَمَامٍ مِثْلِهِ» (Size imâmınızın benzerini kim geri verecektir?) denilmiştir. Şurası açıktır ki, gelecek olanın, gaybûbetle ilgisi yoktur.

4) Bihâr'ın XIII. cildinin 14. sayfasında yazılıdır: “Ebi Abdullah Aleyhisselâm'dan rivâyet olunur ki: «فَإِذَا نُفِرَ فِي النَّاقُورِ» (Sûr'a üfürüldüğü zaman) [*Müddessir, 74/8*] âyet-i kerîmesinden sorana buyurdular ki: “Biz Ehl-i Beyt'ten, halka örtülü olan bir İmâm'ımız vardır. Tanrı, onun emrini irâde buyurduğunda (istediğinde), onun kalbinde bir te'sir husûle getirir. O da, Tanrı'nın emrini ilâna kalkar.’”

Bu hadîsten ma'lûm oluyor ki, İsrâfil'in Sûr'undan ve Kıyâmet'in kopmasından maksat, Kâim'in zuhûr etmesidir. Evvelce de buna işâret edildi.

Bihâr'ın XIII. cildinde Ebi Abdullah'tan rivâyet buyuruyor: «وَإِذَا تُنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا «قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ» (Onların üzerine âyetlerimiz okunduğu zaman, derler ki: “Bu, evvelkilerin masallarıdır.”) [*Enfâl, 8/31*] İlâhî sözleri sorulduğu zaman: ‘Bu âyet Kâim'in tekzibi hakkındadır.’ buyurdular. “Biz, seni tanımıyoruz. Sen Fâtîmâ evlâdından değilsin.” diyecekler. Nasıl ki müşrikler, Hazret-i Muhammed Aley-

hisselâm hakkında böyle söylediler.” Ma‘lûm oluyor ki, evvelâ Kâim kendisine nâzil olan Allah’ın âyetlerini getirecek. Saniyen, halk onu tekzipte o kadar ileri gidecektir ki, kendisinin Seyyidlik soyunu bile inkâr edeceklerdir. Nasıl ki söylediler ve gördük.

Birinci zuhûrun, ya‘ni Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri’nin hak olduğuna delâlet eden âyetler çoktur. Bu ders devresinde ise, bu kadarla iktifâ ediyoruz.

Sâ‘at’den, Bi’set Günü’nden, Dîn Günü’nden, Yövm-i Fasl’dan (Ayrılık Günü’nden), Râcife’den, Nefha-i Ūlâ’dan (Birinci Üfleme) ve benzeri Kur’ân’da zikr edilen ta‘bîrlerin maksadını, ahbârın açıkça şahadeti ve aklın yol göstericiliğiyle anlıyoruz ki; Birinci Zuhûr, vaad edilen Kâim’in zuhûrudur.

Soru: Birinci Zuhûr olan Nokta-i Ūlâ hakkında gelen haberler ve hadisler, neden ibârettir?

Cevap: Bu makâmda gelen haberler birkaç kısımdır:

1) Vaad edilen Kâim’in yeni şerî‘ata ve yeni kitaba sâhip olacağına dâirdir. Bu cins haberler, evvelce zikr olundu.

2) Vaad edilen Kâim’in pek genç olarak emrini ilân edeceği hakkındadır. Bu haberlerin ifâde ettiği ma‘nâ, Şîalar’ın beklediklerine aykırıdır. Çünkü onlar, beklemekte oldukları Mev‘ûd’larını, bin veya daha fazla bir yaşta olarak hayâl ediyorlar. Bu cins haberler hakkında, özet olarak işârette bulunacağız:

Bihâr’ın XIII. cildinin 183. sayfasında Ebi Basîr, Hazret-i Sâdik’tan rivâyet ediyor. Bir uzun haberin sonunda, şöyle buyuruyor: “Kırkını geçen, bu emrin sâhibi değildir.” Yine Bihâr’ın XIII. cildinin 175. sayfasında yazıyor: Ebi Basîr, Ebi Abdullah Aleyhisselâm’dan rivâyet ediyor: “Kâim zuhûr edince, kendisini inkâr edeceklerdir. Çünkü, 25-30 arasında bir yaşta onların karşısına çıkacaktır. Kâim’in bu sûretle genç iken zuhûr etmesi, insanlar için en müşkül bir imtihândan ibârettir. Çünkü, onu yaşlı bir ihtiyar zann ederler.”

Şurası da anlaşılmalıdır ki, Şîalar bu haberleri te’vîl etmektedirler. Derler ki: ‘Murâd, genç görünmesidir. Yoksa genç yaşta olması değildir.’ Bu doğru değildir. Çünkü, genç sûrette bulunması, beklemeye uygundur. Aksi takdirde artık imtihâna hâcet kalmaz. İnsaların imtihâna düşmesi, inanışlarına göre bin yaşında olduğunu beklerken, Nokta-i Ūlâ gibi 25 yaşında genç olarak zuhûr etmesindedir.

Ebi Câfer’den rivâyet olunmuştur: “Bu emrin sâhibi, yaşça bizden küçük ve simâca bizden daha güzeldir.” Bu hadisler daha çoksa da, bu devrede bu kadarla yetiniyoruz.

3) O hazret ve ashâbının mazlumluklarına ve şiddete müptelâ olacaklarına delâlet eden haberlerdir:

1- Bihâr’ın XIII. cildinin 140. sayfasında ve Hazret-i Sıddîka-i Tâhire Fâtîme-yi Zehrâ’nın Levhi’nin sonlarında, imâmlardan on ikinci bâbda buyuruyor: “Yakında

dostlarım zillete düşerler. Onun (ya'ni 12. imâmın) zamanında. Türk ve Deylem başları gibi, başları hediye gönderilir. Katl olunur ve yakılırlar. Her zaman tâkip ve katl edilmek korkusu içinde yaşarlar. Yeryüzü, kanlarıyla boyanır. Kadınlarının feryâdı yüksebilir. İşte benim hakîkî evliyâ ve dostlarım bunlardır.”

Burada yazılanların tamâmının, beklenen Kâim'in (Hazret-i Bâb'ın) ashâbında gerçekleştiği görülmüştür.

2- Hazret-i İmâm Muhammed Bâkır'dan rivâyet olunan bir uzun haberin sonunda, denilmiştir ki: “Bil ki, onun şer ve fesâdı ortadan kaldırmak ve dîni ihyâ etmek için çalışan cemaâtı, herhâlde felâkete ve iptilâlara uğrayacaktır. Tâ ki Bedir'de Hazret-i Resûl (SAV) ile şehid olup, cenâzeleri defn edilmeyen ve yere yıkılanları ayağa kaldırılmayan ve yaraları sarılmayan o cemaât kıyâm eder. Arz ettim ki: ‘Onlar kimdir?’ Buyurdular: ‘Melekler’”

Bedir ashâbı ta'bir edilmesinden maksat, onların sayılarıdır. Çünkü, Bedir'in ashâbı 313 kişi idi. Şeyh Tabarsî kal'asında da şehit olanlar 313 zât idi. Vefâdârlıkta onların mazhârı olduklarından, Bedir ashâbına teşbih edilmişlerdir. Buradaki “melekler”den maksat, kutsal şahsiyetlerden ibârettir. Hazret-i Sâdık, ‘Kerûbîler, bizim Şîamız'dan bir gürûhtur.’ buyurmuştur. Tabarsî şehitleri ve Zuhûr'da görülen sâir hâller, bu habere tamâmen uygundur.

4) Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin İsm-i Şerîfleri'ni işâret veya tasrih eden haberlerdir ki, “Ali Muhammed” lafzını gösterir:

a. Bihâr'ın XIII. cildinin 220. sayfasında, Hazret-i Emîr'den (Hazret-i Ali'den) sâdir olan bir nutkun içerisinde buyuruyor: “Bu konuda, bir ayrılmak ve bir bitişmek ile, iki yüksek ismin beyânı vardır. Bu iki isim bir araya gelince ‘Ali Muhammed’ olur ve birbirine karışır. Ayrılmaları câiz değildir.”

b. Bihâr'ın XIII. cildinin 162. sayfasında Hazret-i Emîr buyuruyor: “Nihâvend ve Dinever arasında yapılacak savaşta, Abbas evlâdının tâbî'lerine yazık. Bu savaş, Ali'nin yoksul ve zavallı Şî'alarıyla'dır (sevenleriyle). Bunların başında, o yerin ahâlisinden bir zât bulunur ki; onun ismi, Hazret-i Muhammed (SAV)'ın isminin üzerindedir (*Ali Muhammed*). O zât, itidâl ve güzel tabîat ile vasıflıdır.”

Bu haber, Nokta-i Ūlâ hakkında açıktır. Çünkü, Şîrâz ahâlisinden idi ve ismi Ali Muhammed'dir. Şurası da anlaşılmıştır ki, ahbârdaki Abbas evlâdından maksat, Abbas ibni Abdülmüttalib evlâdı demek değildir. Belki Kâcârîyye sülâlesinden Abbas Mirzâ evlâdı kast olunmuştur. Çünkü, Abbas ibni Abdülmüttalib hakkındaki mâcerâ, İslâm zamanının iptilâlarında zuhûra gelmiştir. Âhir Zaman'da vukû' bulan zuhûrun alâmetlerine mutâbık gelmez. Zuhûr, Kâcârlar zamanında olmuştur.¹

¹ Hatıra öyle geliyor ki, bu haber Zencan vak'asını işâret etmektedir. Çünkü Zencan, Nihâvend ile Dinever arasındadır. Orada târihî, mühim harplerden biri vukû'a gelmiştir.

c. Bihâr'ın XIII. cildinin 197. sayfasında yazılıdır: “Hazret-i Emîr, Hazret-i Resûl (SAV)'dan rivâyette bulunuyor: ‘İmâmın sonu olan Kâim'in ismi, benim ismimin yukarisındandır. Huruc eder (ortaya çıkar), dünya cevr ve zulme batmış iken, adâletle doldurur.’”

d. Hazret-i Resûl'dan (SAV) çok kere vârid olmuştur ki, buyurmuşlardır: “İsmi ismime girer.”

5) Kâim'in da'vet müddetine delâlet eden haberlerdir ki, bu da Nokta-i Ülâ'nın da'veti zamanına uygundur:

a. Bihârü'l-Envâr'ın XIII. cildinin 20. sayfasında yazılıdır: “Hazret-i Resûl (SAV) buyurmuştur ki: ‘Ehl-i Beyt'imden bir zât zuhûr eder. Benim yolumda hareket eder. Gökten bereket iner. Yer, kendi bereketini ortaya koyar. Onun vâsıtasıyla her yer adâletle dolar. Bu ümmete yedi sene hüküm eder ve Beyt-i Mukaddes'e nâzil olur.’”

Yedi sene hüküm etmesinden maksat, onları, Menyuzhirullah'a hazırlamak için terbiye ve hidâyet etmesidir. Beyt-i Mukaddes, Orşelim'dir; Yeni Orşelim ise Akkâ ve Hayfa'dır.

Nokta-i Ülâ Hazretleri'nin da'veti 1260'dan 1266 târihine kadar idi. 7. sene şehid oldu. Beyt-i Mukaddes'e nüzûlü demek, o zâtın fiilen Hayfa'da Kermil Dağı'nda gömülü olan temiz ve mübârek cesetleridir.

b. Bihâr'ın XIII. cildinin 69. sayfasında, Hazret-i Peygamber buyuruyor: “Dünya, zulüm ve cefâ ile dolar. Ehl-i Beyt'imden birisi kıyâm eder, onu adâletle doldurur. Ve yedi yahut dokuz sene hüküm eder.”

Yukarıda ma'lûm oldu ki, yedi sene Nokta-i Ülâ'nın da'vetinin müddeti idi. Dokuz seneden murâd ise, Hazret-i Bahâullah'ın gizli da'vetinin başlangıcıdır. Bu târihte Nokta-i Ülâ'nın devresi hitam bulmuştur. Bazı haberlerde altı sene zikr edilmiştir. Bu târih o hazretin cehren (açık olarak) Kâimliğini (Mehdîliğini) iddi'â etmesine mutâbıktır. Çünkü bir sene Bâb'lığını iddi'â buyurmuştur. Hakîkatte ise, bu iki iddi'â birdir. Zira, her hüccet ve mazhâr, Allah'a götüren bir kapı mesâbesindedir. Bazı rivâyette on dokuz sene zikr edilmiştir ki, bunun sonu Hazret-i Bahâullah'ın âşikâr olarak da'vete başladığı târihe mutâbık olmuş olur. Yedi sene hakkındaki haberler çoktur. Şimdilik bu kadarla yetinilmiştir.

6) Vaad edilen Kâim'in Âhir Zaman'da doğmasına delâlet eden haberlerdir. Bihâr'ın XIII. cildinin 34. sayfasında yazılıdır: “Ümmü Hâni Sakafiyye'den rivâyet edilmiştir. Demiştir ki: ‘Sabahleyin velî-i ni'metim İmâm Muhammed Bâkır Hazretleri'nin ziyâretine gittim ve kendisine arz ettim ki: “(Ey) Benim Seyyidim! Kur'ân'daki bir âyet, beni muztarib etti. Uyku uyuyamadım.”. Dedi ki: “Sor ey Ümmü Hâni!”. Dedim ki: “Kur'ân'da olan «الْحَوَارِ الْكُنَّسِ فَلَا أُقْسِمُ بِالْحَنَّسِ» (Hayır! Akıp giden, bir kaybolup, bir etrafı aydınlatan yıldızlara and olsun.) [Tekvîr, 81/15-16] âyetidir.” Buyurdular: “Çok güzel bir mes'ele sordun. Bu âyetten murâd, Âhir Zaman'da doğacak bir zâttır. Bu,

‘İtret’ten (Ehl-i Beyt’ten) olacak olan Mehdî’dir. Onun için gaybet (gizlide olma) ve hayret (şaşkınlık) vardır. Onunla bir tâife dalâlet ve bir tâife hidâyet bulur. Onu anlarsan, sana ne sa‘âdet ve onu anlayanlara ne mutlu!””

Ma‘lûmdur ki, Âhir Zaman’dan murâd, İslâm devresinin sonu demektir. Gaybetten maksat, mümkündür ki, onun ma‘nevî mertebelerinin ilânlarına kadar örtülü kalması olsun. Yûsuf’un, kardeşleri nazarında, o güne kadar Mısır’da gizli kalması gibi. Belki de İsfahân ve Mâkû’da olduğu zamanlardır. Çünkü, o zaman nerede ve ne hâlde oldukları tamâmen meçhûldü.

7) Zuhûr’da vukû‘ bulacak hâllere işâret eden haberlerdir:

a. Bihâr’ın XIII. cildinin 20. sayfasında, Hazret-i Resûl’dan (SAV) rivâyet olunuyor: “Her ne zaman Horasan tarafından siyah bayrakların yükseldiğini görürseniz, göğüsleriniz kar üzerine gelirse de, onun tarafına koşunuz; çünkü onda Allah’ın halifesi Mehdî vardır.”

Bu hâdise, Hazret-i Bâbü’l-Bâb Ahond Molla Hüseyin Beşrûyeî ve ashâbının, Horasan tarafından, siyah bayraklarla kıyâm etmesini gösterir. Hazret-i Kuddus (Aka Mirzâ Muhammed Ali Mâzenderânî), Şeyh Tabersî kal’asında kendilerine kavuştu. Sayıları 313 kişiye ulaştı. Onlara koşanlar, Tanrı’nın halifesini bulmuş oldu.

Horasan’dan siyah bayrakların kalkacağına dâir olan haberler çoktur.

b. Bihâr’ın XIII. cildinin 34. sayfasında yazılıdır: “İmâm Hasan’dan rivâyet olunmuştur ki: ‘Beklemekte olduğunuz Emir, şu zamanda vukû‘a gelir ki; birbirinizden nefret edersiniz ve birbirinizin yüzüne tükürürsünüz. Bir kısmınız, bir kısmınıza lânet okur ve bir takımınız, bir takımınıza yalancı der.’”

Bütün bu olaylar, işbu zuhûrda görülmüştür. Çünkü, Emr’i tasdik edenlerden, (kabûl edenlerden) herkes nefret etti. Onlara lânet okudular ve sâir zulümleri revâ gördüler.

c. Bihâr’ın XIII. cildinin 39. sayfasında yazılıdır:

لا بد لنا من آذربايجان لا يقوم لها شيء فاذا كان كذلك فكونوا احلاس ببيوتكم والبدوا ما البدنا فاذا تحرك متحرك فاسعوا اليه ولو حبوا على الثلج

(Ebi Basîr, Hazret-i Sâdık’tan rivâyet ediyor: “Pederim İmâm Bâkır buyurmuştur ki: ‘Bizim için Âzerbâyçân’dan bir hâdisenin baş göstermesi zarûrîdir. Onu hiçbir şey önleyemeyecektir. Bu hâdise vukû‘a gelince, evinizde oturunuz. Biz karar ettikçe, siz de karar ediniz. Ne vakit ki hareket ettiren hareket ederse, onun tarafına koşunuz. Eğer göğsünüz yerde kar üstünde sürünürse de!..”)

Âzerbâyçân vak’ası, bu taife ve aile için, Nokta-i Ūlâ Hazretleri’nin şehid edilmesidir. Bu fâciadan sonra, halk, mürâcaat edecek kimseleri kalmadığından, yerlerinden kımıldamağa cesaret edemediler. Tâ ki ikinci Münâdî, ya‘ni Bahâullah Celle ve A‘lâ Hazretleri harekete gelinceye kadar

Yukarıki sözlerden sonra, İmâm Bâkır, Kâim hakkında buyuruyor: “Allah’a yemin olsun ki, onun Arap için müşkül olan yeni bir kitapla geldiğini ve Rükün ve Makâm arasında halktan biat aldığını görüyorum.

d. Bihâr’ın XIII. cildinin 193. sayfasında yazılıdır:

إن قاتمنا إذا قام استقبال من جهلة الناس أشد مما استقبله رسول الله صلى الله عليه واله من جهال الجاهلية فقلت : وكيف ذلك ؟ قال : إن رسول الله صلى الله عليه واله أتى الناس وهم يعبدون الحجارة والصخور والعيدان والخشب المنحوتة ، وإن قاتمنا إذا قام أتى الناس وكلهم يتأول عليه كتاب الله ، ويحتج عليه به ، ثم قال : أما والله ليدخلن عليهم عدله جوف بيوتهم كما يدخل الحر والقر

(Fuzeyl rivâyet ediyor: “Hazret-i Sâdık buyurmuştur ki: ‘Bizim Kâimimiz kıyâm ettiği zaman, Hazret-i Resûl’ün Câhiliyet zamanında karşılaştığı müşküllerinden daha şiddetli bir sûretle, asrının câhil ve gaddarları tarafından karşılanacaktır.’ ‘Niçin?’ diye arz ettim. Buyurdular ki: ‘Hazret-i Resûl geldiği zaman, insanlar taş, ağaca tapıyorlardı. Bizim Kâimimiz geldiğinde ise, herkes Kur’ân-ı Azimmüşşân’ı onun aleyhinde te’vile kalkışır.’”)

Başka bir haberde, “Kur’ân’ı vesile ederek onunla harb ederler” denilmiştir. Nasıl ki, o günden bugüne kadar inkâr ehlinin, reddiye ve istidlâl kitapları yazdıklarını gördük.

e. Bihâr’ın XIII. cildinin 192. sayfasında yazılıdır: “Ebân ibni Tağleb rivâyet etmiştir: ‘Hazret-i Sâdık’tan işittim. «إِذَا ظَهَرَتْ رَايَةُ الْحَقِّ لَعَنَتَهَا أَهْلُ الشَّرْقِ وَالْعَرَبِ» “Hakk’ın sancağı yükseldiği zaman, Şark ve Garp ahâlisi ona lânet ederler.” buyurdular.

f. Bihâr’ın XIII. cildinin 193. sayfasında Hazret-i Sâdık’tan rivâyet edilmiştir: “Kâim kıyâm ettiği zaman, kendisini, ona tâbi’ olacaklar arasında zannedenler, bu Emir’den hâriç kalırlar. Güneş ve Ay’a tapanlar ise, bu Emr’e dâhil olurlar.”

Bugün görüyoruz ki, İslâm ulemâsı ve reisleri, ve 12 İmâm’a inanan Şî’alar mahrum kalmışlar; lâkin Güneş ve Ay’a taptığı zannedilen Zerdüştiler, bu Emr’in etrafında toplanmışlardır.

g. Bihâr’ın XIII. cildinin 195. sayfasında, İmâm Muhammed Bâkır’dan rivâyet olunmuştur: “Kâim’in ashâbı 313 kişi olup, bunlar evlâd-ı Acem’denir.”

Bu haber, Kâim’in ashâbının Şeyh Tabarsî kal’asında toplanan 313 adedine uygundur. Kendi canlarını, vaad edilen Kâimlerinin yolunda fedâ ettiler.

Soru: Hazret-i Bahâullah’ın zuhûru hakkındaki müjdelere işâret eden Kur’ân âyetleri nelerdir?

Cevap: 1) Bakara Sûresi’nin 210. âyetinde buyuruyor:

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْعَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

(Allah’ın, bulut gölgeleri içinde, melekler ile gelmesinden başka bir şey mi görmek istiyorlar? Allah’ın Emir’i yerini bulur ve her şey Allah’a geri döner.)

Şurası ma'lûmdur ki, Zât-ı Gayb-i îlâhî'ye gelmek-gitmek nispet olunamaz. Her zikir ve ta'riften münezzehtir. Binâenaleyh, bu âyetten ve Rabb'in gelmesine ve Likâ-ı Rabb'e, Likâullah'a ve Zuhûr-i Küllî-i îlâhî'ye delâlet eden sâir âyetler, Hazret-i Bahâullah'ın zuhûruna âittir.

Bu gibi âyetler, vaad edilen Kâim'in zuhûruna işâret etmemektedir. Çünkü biz-zat Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Beyân Kitabı'nda buyuruyor: "Doku-zuncu bâb. Bu bâb, şu konuya dâirdir ki; İlâhî Kitaplar'da nâzil olan, Likâullah, Likâu'r-Rabb'den maksat, Menyuzhirullah'tır (Hazret-i Bahâullah). Kur'ân-ı Mecîd'de Likâullah, Likâu'r-Rabb, Rabb'in gelmesi gibi ta'bîrler çoktur. Kıyâmet-i Kübrâ, Nefha-i Uhrâ, Yövmü'r-Râcife, Yövmü'r-Râdife ve Nebe'-i 'Azîm hep aynıdır."

2) Yûnus Sûresi'nin 25. âyeti bu cümledendir: « وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ » (Allah, Dârü's-Selâm'a doğru çağırır ve istediğini doğru yola hidâyet eder.) Hazret-i Bahâullah'ın Dârü's-Selâm'da (Bağdâd'ta) vukû'a gelen da'vet ve orada halka hidâyet buyurmaları ile, bu âyetin doğruluğu gerçekleşmiştir.

Soru: Hazret-i Bahâullah'ın zuhûrlarına delâlet eden haberler nedir?

Cevap: Hazret-i Resûl'ün ve İmâmlar'ın sözlerinde, Kâim'in zuhûrundan sonra olan Cemâl-i Mübârek'in zuhurları için; Zuhûr-i 'İsevî, Zuhûr-i Hüseyinî ve Zuhûr-i İlâhî gibi ta'bîrler kullanılmıştır. Buraya birkaçını kısaca derc ediyoruz:

Bihâr'ın XIII. cildinin 13. sayfasında, Hazret-i Sâdık;

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَيْنَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا

(Sonra, onlara karşı, size tekrâr gâlibiyet verdik. Servet ve oğullarla, gücünüzü arttırdık. Sayınızı da çoğalttık) [İsrâ', 17/6] âyet-i kerîmesinin tefsiri hakkında buyurmuştur: "Kerre'den murâd, ric'atte (geri dönüşte) Hüseyin'in hurûcu demektir. Onunla berâber olan ashâbından 70'i katl olunur. Her birinin başında ikili, üçlü (dilimli) tâç vardır. Münâdi, halka, Hüseyin'in ashâbı arasında zâhir olduğunu ilân eder. Mü'minler onun hakkında şüpheden kurtulup, Deccal ve Şeytan olmadığına yakîn hâsıl ederler. O gün halk arasında imâmlığı kabul edilir. Mü'minler, bu sûretle, onun Hüseyin olduğuna kesin olarak kanaat getirince, onu insanlara tanıtacak ve kendisini tasdik edeceklerdir. Bu sohbetten sonra, Kâim dünyadan gider. Onu yıkayan, kefenleyen, ta'tir eden (kokular süren) ve mezârına koyan, işte bu Hüseyin'dir."

O hâlde Zuhûr-i Hüseyinî, Hazret-i Bahâullah'ın zuhûrudur ki; bu isimle Emirlerini açıkladılar. Ashâbının altın tâcı, onların imân tâçlarıdır ki; her birinin başında parlamıştır. Bir ucu Kâim'e ve bir ucu Zuhûr-i Hüseyinî'ye dönüktür. Aynı zamanda Kâim ve Hüseyin'in bir devrede olacakları da ma'lûm olur. Hem de Kâim, insanlara Zuhûr-i Hüseyinî'yi müjdeleyecektir; nitekim öyle yapmıştır. Kezâ, Hazret-i Kâim'in gusülü ve tekfîni ve defni, Zuhûr-i Hüseyinî'ye aittir. Nasıl ki Hazret-i Bahâullah'ın emirleriyle, Nokta-i Ūlâ'nın mübârek cesedini Tebriz'den kaldırarak, gusül ve tekfînini yaptılar. İntikalden sonra, İmâm-zâde Hasan'da bıraktılar. Bir müddet sonra, oradan

Tahran'a nakl ettiler. Ashâbtan birinin evine koydular. Senelerden sonra da, Hazret-i Abdûlbahâ'nın emriyle Hayfa'ya nakl olundu. Şimdi orada medfûndur (gömülüdür).

2) Bihâr'ın XIII. cildinin 153. sayfasında, Hazret-i Emîr el Mü'minîn'in Âhir Zaman'a dâir söylediği uzun bir nutkun sonunda buyuruyor: "Haydi, koşunuz, koşunuz! O gün en iyi melce' (sığınak yer), Beyt-i Mukaddes'tir. Bir zaman gelir ki, herkes onun sâkinlerinden olmayı arzû eder."

Bunun gerçekleşmesi, Cemâl-i Mübârek'in zuhûrunda ve Hazret-i Abdûlbahâ'nın zamanlarında vâki' oldu (meydana geldi). Oturdıkları mübârek yer, Mukaddes Arazi idi.

3) Bihâr'ın XIII. cildinin 156. sayfasında, uzun bir haberin sonunda rivâyet olunmaktadır: "Dımişk'in surundan bir münâdi, 'Harab etmek için yaklaşan zemin halkına yazıklar (olsun)' diye nidâ eder."

Bu îlâhî Münâdi, Cemâl-i Mübârek'tir ki; insanları Zuhûr'dan haberdar buyurdu. İnsanlar ise, kendi zulüm ve tekzipleri yüzünden, azâba uğramış ve uğramaktadırlar.

4) Bihâr'ın XIII. cildinin 174. sayfasında yazılıdır: "Hazret-i İmâm Hasan, pederleri Emîr el Mü'minîn Hazretleri'nden rivâyet ediyor: 'Zamanın yırtıcılığı anında ve insanların câhilleri arasında, Tanrı bir zât gönderecektir. Hak, onu kendi melâikeleriyle kuvvetlendirecektir. Dostlarını, âyetleri ile korur. Yeryüzünde ortaya çıkınca, ister istemez onun dînini kabûl ederler. Yeryüzünü adâletle, nûr ve burhânla doldurur. Memleketlerinin her tarafı, onun hükmüne girer. İmân etmeyen bir kâfir ve barışmayan bir fenâ kimse kalmaz. Saltanatı zamanında yırtıcı hayvanlar sükûnet içinde olurlar. Yer, otlarını; semâ, bereketini bol bol verir. Ona hazineler açılır. Doğu ile Batı arasında kırk sene hüküm sürer. Onun zamanına yetişip, kelâmını işitenlere ne mutlu!'"

Bu haberden maksat da, Hazret-i Bahâullah'ın zuhûrlarıdır. Çünkü zuhûr edecek mev'ûd hakkında, Kâim'de olduğu gibi, Hâşimî sülâlesine mensupluk beyân buyrulmamıştır. Bunun gibi doğudan, batıdan, kuzeyden ve güneyden ona koşmaktadırlar. Kâim'in zuhûrunda bu olmadı, çünkü ona imân edenler yalnız 12 İmâm Şîa'sı idi. Bunun gibi, Hazret-i Bahâullah'ın müddeti de 40 senedir. Çünkü 1269, Hazret-i Bahâullah'ın gizli da'vetinin başlangıcıdır. 1309'da da su'ûd buyurdular. İrfân ehli olanlara gizli değildir ki, rûhanî mürebbîlerin zuhûrlarına münâsip olan yerin hazineleri ve otu ve semânın bereketi, imân ve ikân yeşilliği ve rûhanî berekettir. Kâim'in zuhûruna dâir olan alâmetleri bildiren haberlerde, "Tâlikân Hazineleri" ta'bîrini, fedâkâr zâtlar için kullanmışlardır. Yine Zuhûr'un başlangıcına yakın senelerde, ilim ve imân kıtlığı vardı. Yoksa, yedi sene birbiri ardınca otun bitmemesi ve yağmurun yağmaması ve kıtlık olması mümkün değildir. Çünkü, canlı mahlûkun yaşaması, imkân hâricinde olur. Bu iki fikra, Kâim'in zuhûru alâmetlerindedir. Ya'ni, ma'nevî cihetten kıtlık ve yağmursuzluk ma'nâsına zikredilmiştir.

5) Bihâr'ın XIII. cildinde yazılıyor: “İsâ'nın hurucu (çıkması) bâbında, Hazret-i Peygamber'den rivâyet olunmuştur ki: ‘İslâmlardan başka bütün milletler, onun zamanında helâk olurlar. Deccal'ı öldürür; yeryüzünde kırk sene kalır; sonra vefât eder. Müslümanlar onun namazını kırlarlar.’”

Evvelce geçti ki, Zuhûr-i Hüseyinî ve Mesîh'in hurucundan maksat, Hazret-i Bahâullah'ın zuhûrudur. Yine işâret edilecektir ki, “kerre” ve “ric‘at” cism ile değildir. Belki sıfât ve hakikat iledir. Hazret-i Bahâullah'ın bi‘seti ve ta‘limâtındaki rûhaniyetinin, Hazret-i Mesîh'inkine ne kadar benzer olduğu ma‘lûmdur. Evvelce de zikir olundu ki, İslâm'dan maksat, Tevhid dînidir. Yoksa muayyen bir dînin fûrû‘âtı demek değildir. Her deccalı ve şeytanı da, burhân ve Tanrı'nın nûru kuvvetiyle helâk etmiştir. Bunun gibi, bu hakikat-î İseviye'nin, ya‘ni Cemâl-i Kıdem'in da‘veti müddeti 40 senedir.

Bihâr'ın XIII. cildinin 210. sayfasında, uzun bir haber arasında ve ric‘at hakkında Hazret-i Sâdik buyuruyor: “O sırada Hazret-i Cebbâr Azze ve Celle, bulut gölgeleri arasında ve melâike ile nüzûl eder ve onun Emr'i yerine gelir.”

Evvelce Kur‘ân âyetlerinin şerhi hakkında zikir olundu ki; Zât-ı Mukaddes-i İlâhî bu işâretlerden münezzehe olduğu için, maksat Mazhâr-ı İlâhî'nin zuhûrudur ve Cemâl-i Mübârek'ten başka İlâhî tecelli adına bir zuhûr gelmemiştir.

Yine Bihâr'ın XIII. cildinin 215. sayfasında, Hazret-i Sâdik'tan rivâyet olunuyor: “Ric‘atte ilk avdet eden zât, Hüseyin bin Ali'dir. Tâ ki kaşları gözlerinin üstüne düşünceye kadar (ihtiyarlayıncaya kadar), yeryüzünde kırk sene kalır.”

Evvelce arz olundu ki, Zuhûr-i Hüseyinî'den maksat, Cemâl-i Mübârek'in zuhûrudur. Müşârunileyh bu isimle Şîa'lara Emr'ini izhâr buyurdular (açıkladılar). Lâkin, diğer milletlere onların beklediklerine uygun olarak, her birine bir isimle Emr'lerini izhâr ettiler. Da‘vet müddetleri kırk senedir.

Soru: Hazret-i Abdülbahâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin Ubûdiyyet-i Kübrâ (En Büyük Kulluk) makâmına cülûs buyurdıkları ve Kitâb'ın beyânına me‘mur oldukları hakkında, âyetler ve haberlerde bir işâret var mıdır?

Cevap: Evet, bazı âyet ve haberler vardır ki, bunlar Abdülbahâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin cülûsuna uygundur:

1) Cin Sûresi'nde buyuruyor: «وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا» (Allah'ın kulu [Abdullah] kıyâm ettiği zaman, Allah'a da‘vet eder ve halk onun üzerine üşüşürler.) [Cin, 72/19]

Kulluk ve ‘Ubûdiyyet ismiyle zâhir olup, Allah'a da‘vet eden, yalnız Abdülbahâ Hazretleri idi. Diğer zuhûrlarda Kâimlik ve Mazhârlık nâmıyla da‘vet buyrulmuştur, Ubûdiyyet ismiyle değil. Ayrıca her tâife ve milletlerden mü‘minlerin hücumu, Hazret-i Abdülbahâ zamanında vukû‘a geldi.

2) Kıyâmet Sûresi'nin 17.-19. âyetleri arasında buyuruyor: « إِنَّ عَلَيْنَا لَلْإِسْمَاعِيلَ وَإِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَنُوحًا وَعِيسَىٰ عَلَىٰ سِدْرٍ وَآدَمَ بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نُوحًا وَاِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عِبَادًا فَخَتَمْنَا عَلَيْهِمُ الْغُرُوبَ وَأَنزَلْنَا لَهُمُ الْقُرْآنَ وَجَعَلْنَا الْحَدِيثَ مِنَ الْبُرْهَانِ وَإِن يَأْتِ أَحَدًا مِنْكُم مِّن بَيِّنَةٍ فَعَسَىٰ أَعْتَبُهَا أَكْثَرُ ذَلِكَ لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يَرْجِعُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أَلاَّ إِنَّ عَذَابَ الْمُجْرِمِينَ لَشَدِيدٌ » (Onun toplanıp, tilâvet olunması [okunması], bizim üzerimizdedir. Tilâvet edildiği zaman, ona tâbi^c ol. Ondan sonra da, onun beyânı, bizim üzerimizdedir.)

Bu sûrenin tamâmı, gelecek zuhûrda vukû'a gelecek Kıyâmet hâdiseleri hakkındadır. Cemâl-i Mübârek'in zamanına kadar, Tanrı kendi mazhârının lisânıyla, âyetleri kıraat buyurdu. Cemâl-i Kıdem'in zamanından sonra, Hazret-i Abdülbahâ Kitab-ı Akdes'in beyânına me'mur olarak, kendi makamlarına cülûs buyurdular. Bu sebepten, bu âyetler onların hakkında doğrudur.

“Tilâvet edildiği zaman tâbi^c ol” ibâresi, ümmet ve halkadır. Nasıl ki birçok hitaplar Hazret-i Resûl'e yapıldığı hâlde, maksadın ümmet olduğu ma'ûlumdur.

Soru: Hazret-i Abdülbahâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri hakkında ahabârlarda ne vardır?

Cevap: Bihâr'ın XIII. cildinin 215. sayfasında, Hazret-i Sâdık rivâyet buyurur: “Eyyâm-ı İlâhî (İlâhî Günler) üçtür: Kıyâm, Ric'at ve Kıyâmet Günü'dür.” “Ric'at Günü”nden maksat Ric'at-ı Hüseyinî'dir ki, o da Hazret-i Bahâullah'tır. “Kıyâmet Günü” de Hazret-i Abdülbahâ'nın kıyâmıdır ki, azametinin sadâsı her tarafa yayılmıştır. Onun zamanında hayır ve şerden herkes kendi kısmetini bulur ve eski ta'limlerden saçılan tohumlarının biçim (biçme) zamanıdır.

Soru: Ric'at ve kerreden, ya'ni enbiyâ ve imâmların ve Hazret-i Seyyidü's-Şühedâ'nın (İmâm Hüseyin'in) ve mü'minlerden ba'zılarının, Zuhûr zamanında dünyaya geri gelmesinden maksat ne demektir?

Cevap: Ma'ûlumdur ki, nebîlerin nebîliği, imâmların imâmlığı, mü'minlerin imânı, kâfirlerin küfrü, şekil ve cisimle ilgili değildir. Belki ahlâk ve sıfatlara âittir. O hâlde, zuhûr devresinde, nebîler ve imâmların, mü'min ve münkirlerin sıfatlarını hâiz şahıslar ortaya çıkar ki; hakîkatte, o şahıslar demektir. Ric'at'ın ma'nâsı budur. Nasıl ki Hazret-i Resûl (SAV) buyurmuşlardır: “Bütün nebîler benim.” Hazret-i Emîr Aleyhis-selâm da: “Benim Âdem, benim İbrâhîm, benim İdrîs, benim Nûh, ...” buyurmuştur. Ya'ni, ahlâk ve sıfat i'tibârıyla söylemiştir; şekil ve cisim yönünden değil.

Yine Bihâr'ın XIII. cildinin 211. sayfasında, Hazret-i Sâdık'tan rivâyet olunmuştur: « يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ » (O gün, onlar, ateşe sokulacaktır.) [Zâriyât, 51/13] âyet-i kerîmesinin tefsirine dâirdir. Hazret-i Sâdık buyuruyor ki: “Her şey, kerre ve ric'at gününde, altının kırılması gibi kırılır. Ve bu sûretle her biri, kendi cinsine ve hakîkatine rücû eder.” Kırılmaktan maksat, imtihân ve inkılâba uğramaktır. Binâenaleyh, ric'at cisim ile olmayıp, sıfat ile olacaktır.

ALTINCI BÂB

Ezelî ve Beyânîlerle münâzaraya dâirdir.

Soru: Ezelî, Mir'âtî, Beyânî, Bâbî'nin farkı nedir?

Cevap: Dört isimden maksat bir tâifedir ki, Ezelîlerdir. Yalnız birkaç kişi vardır ki, Beyân'a imân ettikleri hâlde, Ezel'e yönelmezler. İşte bunlara Beyânî derler.

Soru: Bu tâifenin bu isimlerle tanınması ne içindir?

Cevap: Onlara şu cihetten Ezelî derler ki, Nokta-i Ûlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nden sonra, Hazret-i Bahâullah'ın küçük ve başka anadan kardeşi olan Yahya Ezel'e tâbi' oldular.

Beyânî denilmesinin sebebi de, Hazret-i Bahâullah'ın Kitab-ı Akdes'ine imân etmeyip, yalnız zâhirde Nokta-i Ûlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin semâvî kitapları olan Beyân'a mensup kalmalarıdır.

Mir'âtî denilmelerine gelince: Nokta-i Ûlâ Hazretleri, kendi zamanında İslâmiyet'in "Kâim, (kendisine) nâib ittihâz etmez (tayin etmez)." meâlindeki bir hükmüne dayanarak; Nâiblik, Vasîlik gibi şeyleri kaldırdı. Ancak buyurdu ki: Menyuzhirullah gelinceye kadar, Beyân ulemâsı, Beyân'ın şühedâ ve merâyâsıdır (şehitleri ve aynalarıdır). İşte, Ezel'i de, Beyân mir'âtlarından bir mir'ât saydıklarından, onlara Mir'âtî denildi.

Bâbî denilmesinin sebebi de şudur: Nokta-i Ûlâ Hazretleri, bir âyette bütün halka, Bâbliğini ilân ederek, Emirlerini açıkladılar. Nokta-i Ûlâ Hazretleri, Bâbliği, "Allah'ın kapısı ve Kâim olan mukaddes zâtın -ki Hazret-i Bahâullah'tır- kapısı" anlamında kullanmıştır. Çünkü o zaman, Hazret-i Bahâullah gözlerden uzak bulunmaktaydı. Nasıl ki Kayyûmü'l-Esmâ'da buyuruyor: "Ben Bahâ'dan doğmuş bir hûrîyim..." Nokta-i Ûlâ Hazretleri, Seyyid Bâb olarak tanınınca, kendisine imân edenlere "Bâbî" denildi. Lâkin, Cemâl-i Mübârek Celle ve A'âlâ Hazretleri'nden sonra onlara imân edenler, Bahâî olarak tanındılar. Nokta-i Ûlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'ne mensûp olanlar, Bâbî'dirler.

Soru: Ezelî ve Bahâî arasındaki fark nedir?

Cevap: Bahâîler derler ki, Nokta-i Ûlâ Hazretleri'nin Beyân kitabında ve sâir Levihlerinde müjdesi verilen ve övülen Menyuzhirullah'dan maksat, Hazret-i Bahâullah'tır ki; Kâim'in zuhûrunun başlangıcından dokuz sene sonra, kendilerini gizlice ihzâr buyurdular. 19 sene sonra da, âşikâr olarak da'vete kıyâm buyurdular. Bunlar, bu husûsta Nokta-i Ûlâ Hazretleri'nin Beyân ve Levihleri ile, bütün semâvî kitaplara, ve akıl ve şuhûda (gözüyle görmeye) istinâd eden delîl ve burhânlara mâlik-tirler. Fakat Ezelîler, Menyuzhirullah'ın daha iki bin seneye yakın bir müddet sonra geleceğini ve henüz zuhûr etmediğini söylerler.

Soru: Acaba ne için bu tâife, Kâim -ki *Nokta-i Êlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'dir*- zuhûr ettiği zaman başına toplandılar ve öteden beri islâmîyet'te ortaya çıkmış kalın perdeleri yırttılar da, Cemâl-i Mübârek'in zuhûru olan Zuhûr-i Hüseyinî'de azamet ve celâl ile kendini gösteren bu ikinci zuhûrda oldukları yerde kaldılar?

Cevap: Bunların perdelenmesine sebep olan esâs üç konu vardır:

1) Derler ki: 'Daha Beyân'ın şerî'atı tek mil olmadı (tamâmlanmadı). Nasıl olur da böyle hemencecik onu nesh eden bir şerî'at ortaya çıkar?'

2) Beyân'da ba'zı ibâreler vardır ki, onların zo'munca (boş kuruntusuna göre) Hazret-i Bahâullah'ın Menyuzhiruhullah olduğunu göstermekten uzaktır. Bunlar:

- a. Beyân'da sultanların ve meliklerin zikri ki, onların zannınca, bunların Menyuzhiruhullah'tan evvel olması lâzımdır.
- b. Huruf-i Hayy'ın (Diri Harfler) buk'alarının yükseltilmesidir ki (istirâhat-gâhlarının şenlenip azîz olması), Menyuzhiruhullah'tan evvel bu Beyân'nın vâhitlerinin buk'alarının yükselmesi lâzımdır diyorlar.
- c. Mâ-i Nutfa'nın (Erlık Suyu) temiz olduğuna hüküm buyrulmuştur. Tâ ki Menyuzhiruhullah ve onun edillâsı (yol gösterenleri, elleri) hakkında tahâretsizlik hatıra gelmesin. Bu vâsita ile derler ki, Menyuzhiruhullah'ın nutfası, sonra müteakkid olacaktır (oluşacaktır). Hazret-i Bahâullah ise, Nokta-i Êlâ'dan iki yaş büyüktür. Nasıl Menyuzhiruhullah olur?
- d. Beyân'da buyururlar: Beş yaşından küçük çocukları, öğretmenin dövmesi câiz değildir. Beş yaşından büyük olanlara da yavaşıca, beş darptan çok vurulmamalıdır. Çünkü öğretmen, öğrencisini tanımaz. Olmaya ki o Hakikat Güneşi'nin mahzûn olmasına sebep ola.
- e. Menyuzhiruhullah'ın zuhûru hakkında "Müsteğas" senesinden bahsederler ki, 2000 sene eder. Hazret-i Bahâullah ise, Nokta-i Êlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin da'vetinden, gizli olarak 9 ve âşikâr olarak 19 sene sonra Emirlerini açıkladılar.

Daha buna benzer ba'zı konulardır ki, sözün uzamasına sebep olur. Zikri geçen konulara cevap verilince, bu gibi şüphelerin hepsine cevap verilmiş olur.

3) Derler ki, Ezel gibi Nokta-i Êlâ Hazretleri tarafından hakkında birçok elvâh nâzil olan, Beyân ve Nokta'nın mir'âtı olarak tanınan bir şahsın, Menyuzhiruhullah'ı tanımaktan mahrum kalması ve kâfir olması nasıl olur? Eğer onun bu duruma düşmesi mümkün olsaydı, niçin Hazret-i Nokta-i Êlâ, onu, levihlerinde övdüler? Bunun gibi Beyân devresinin ba'zı büyük mü'minleri Hazret-i Bahâullah'a neden imân etmediler?

Soru: Beyân'ın tek mil olmasından ibâret olan birinci itirâzın cevâbı nedir?

Cevap: Bahâîler derler ki, Hazret-i Nokta-i Êlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin zuhûru, cihân için kendiliğinden kâmil bir şerî'at kuracak ve asırlarca o şerî'atın

gölgesinde, gelecek zuhûra kadar halkı terbiye edecek bir zuhûr değildi. Menyuzhiruhullah'ın zuhûru da, Beyân ahkâmının tamâmen uygulanabilmesi için, kendini asırlardan sonra gösterecek bir zuhûr olarak gösterilmemiştir. Belki, Nokta-i Ūlâ'nın zuhûru ile, Beyân kitabı ile onun elvâh ve ahkâmı, tamâmen ikinci zuhûra katılmış ve birbirinin ayrılmaz parçası olmuştur. Beyân'ın indirilmesi ise, yalnız Menyuzhiruhullah'ın büyük zuhûrunu müjdelemek içindi. Gerek Müslümanların ve gerek bütün milletlerin Âhir Zaman'da mev'ûdu olan asıl Küllî Zuhûr, bütün dîn ve mezhepleri birleştirecek olan Hazret-i Bahâullah'ın zuhûrudur. Bu da Beyân'da, "Menyuzhiruhullah" olarak zikir olunmuştur. Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin zuhûru, Hazret-i Mesîh'ten evvel vaftiz yapan, kitap ve ahkâm ile gönderilen Hazret-i Yahyâ'nın da'veti gibidir. Nasıl ki Kur'an'da buyuruyor: « يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ » (Ey Yahya! Kitabı kuvvetle tut) [Meryem, 19/12]. Bunu Beyân'da, Nokta-i Ūlâ Hazretleri de zikir etmişlerdir. Luka İncili'nin 11. bâbında yazılıdır ki, Hazret-i Mesîh'in şakirdleri, Yahyâ'nın şakirdlerine ta'lim ettiği namaz gibi, yeni namaz ta'lim etmesini ondan istediler. Fakat Yahyâ devâmlı bir şer'at sâhibi değil, Mesîh'in zuhûrunu halka müjdelemek için gelmişti. Asıl maksat olan Küllî Zuhûr, o devrede de Mesîh'in zuhûru idi. Mesîh de, Yahyâ'nın zamanında mevcûd bulunuyordu. Belki Yahyâ'yı tasdik etti ve onun eliyle vaftiz olundu ve da'vetini ise bundan sonra izhâr etti. Bu iddi'â, birkaç burhâna dayanmaktadır.

Bütün milletler, i'tikad ederek beklerler ki; vaad olunan zuhûr gününde, onun sesi, bütün cihâna yayılsın ve her millet, kendi dîn ve kitabına da'vet olunarak, icâbet göstere. Nasıl ki Kur'an'da buyuruyor: « وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا » (Her ümmetin baş eğdiğini ve kendi kitabına da'vet edildiğini görürsün) [Câsiye, 45/28]. Şimdi soruyoruz ki, bu beşâretler, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin zamanında mı, yoksa Hazret-i Bahâullah'ın zamanında mı bütün şartlarıyla tahakkuk etmiştir? Bugün görüyoruz ki, cihânın bütün din ve mezheplerine mensup olanlardan binlercesi, kendi kitap ve şer'atlarının delâletiyle, Hazret-i Bahâullah'a tâbi' olmuşlardır. Bahâî olduktan sonra da, onların hükmü ile, Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'ne varıncaya kadar bütün eski zuhûrları tasdik etmişlerdir. Eğer muhtelif dînleri birleştirecek olan Küllî Zuhûr sâhibi, Nokta-i Ūlâ Hazretleri olsaydı, neden nüfûz alanları yalnız İran'a ve İran'da birkaç kişiden ibâret Şîî tâifesine münhasır kaldı?

Eğer o büyük zuhûr ve bütün milletlerin Mev'ûdu, Nokta-i Ūlâ'dan başkası olmasaydı, aslî zuhûru müjdelemekten başka, kendisinin zuhûrunu ne şekilde tasavvur etmek lâzım gelirdi? İhtilâfı arttırmaktan başka neye yarardı?

Yine soruyoruz, eğer Menyuzhiruhullah ve bütün milletlerin Mev'ûd'u Hazret-i Bahâullah'tan başkası olsaydı, nasıl olur da bütün semâvî kitaplardaki beşâret, onun varlığıyla tahakkuk eder ve muhtelif milletlerin imân etmesi, ne şekilde vukû'a gelirdi?

2) Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin ta'limât ve beyânâtı arasında öyle hükümler vardır ki, aslâ te'sir ve icrâ kâbiliyeti yoktur. Örnek olmak üzere, onlardan birkaçını zikr ediyoruz. Buyuruyorlar:

a. 18. bâb: "Eğer bir kimse, diğerini kastî olarak mahzûn ederse, 19 miskal altın; eğer kudreti yetmezse, gümüş vermelidir."

Bugünkü sosyal münâsebetlerin rûhuna göre, halkın günde birkaç def'a 19 miskal altın veya gümüş vermesi lâzım gelir. Çünkü, birçok kişiler yanında kalp kırmak, umur-i âdiyeden (sıradan bir şey) ve tabiîdir. Buna nazaran, dağlar kadar altın olsa, bu hükmü icrâyâ yetmez. O hâlde, bu hükmün kitaplarında zikr edilmesi, Menyuzhiruhullah'a ta'zim ve tekrîm içindir. Çünkü, bu hükmün konulmasının hikmeti, halk arasında bulunan Menyuzhiruhullah'ın mahzûn olmamasını teminden ibâret olur, yoksa ebedî olacak ahkâmıdan biri demek değildir. Bu sebepten, Hazret-i Menyuzhiruhullah, Kitab-ı Akdes'te, bu hükmü, kudretin yetmeyeceği bu cezâyı, nesh etmiştir. Menyuzhiruhullah'ın zuhûrları yakın olduğundan, Beyân'da bu gibi ahkâmın konulması, tenkîdi gerektirmez.

b. O cümleden olmak üzere, buyuruyorlar: Dördüncü vâhidden, üçüncü bâb şunun beyânındadır: "Beyân'dan başka herhangi bir kitaptan ders vermek, ta'lim ve taallüm etmek câiz değildir. Meğerki Beyân'da kelâm ilmini alâkadâr eden bir mes'ele olsun. Mantıktan, usûlden, başka şeylerden ihtirâ olunan (icâd edilen), mü'minlere harâmıdır." Sonra buyuruyor: "Usûl gibi, mantık ve fıkıh kâideleri gibi, hikmet ve kullanılmayan dillerin öğrenilmesi gibi, faydasız ilimler yasaktır."

Bakınız ki, Beyân'dan ve Beyân'a ta'alluku olan şeylerden başka, kullanılan ilimlerin tahsîlini men etmek, halkın ma'arifine nispetle ne kadar terakki dâiresini daraltacaktır. Bugün her millet, diller bilmeye, muhtelif ilimleri tahsil etmeye muhtaçtır. Riyâziyât (matematik bilimleri), doğal bilimler, tıp, hattâ mizân ilmi olan mantık, terk edilmesi mümkün olmayan ve herkesin ihtiyaç duyduğu ilimlerdenidir. Bu sebeple, bu hüküm de, bir dînin ebedî ta'limâtında olamaz. Bundan maksat da, herkesin fikri, çeşitli bilimlere değil, yalnız Menyuzhiruhullah'a yönelmesidir. Çünkü ebedî hüküm, Menyuzhiruhullah'tadır. Nitekim Beşâret Levhi'nde, aynı hükmü nesh buyurmuşlardır ve halkı serbest bırakmışlardır. Nâfi' ilimlerin tahsîlini de, çeşitli levihlerde te'kid buyurmuşlardır.

c. Beyân Dîni'nden ortaya çıkan kitaplardan başka, bütün kitapların yok edilmesidir.

İnsâf edelim, İslâmlar Kur'ân'dan evvelki mukaddes kitapları mahve me'mur olmayıp, yalnız onlara tahrif nispet ettiklerinden ve takdîs etmediklerinden dolayı, ne kadar ayrılıklar, düşmanlıklar ve teberrâ meydan almıştır. Onların bütün ihtilâfları, sâir milletlerle olan bigânelikleri bundan ileri gelmiştir. Artık, düşmanlık ve ihtilâf binâsının temel taşı olan bütün milletlere âit mukaddes kitapların mahvi, ne neticeler

doğurur? Böyle hükümlerle Beyân emrinin cihânda nüfûz ve intişârı nasıl tasavvur edilebilir? Dînle alâkası olmayan kitapların yok edilmesi de, insanların yüzüne ma'arif kapısının kapanması demektir. Bu hüküm de, kısa bir zaman için, gözleri, kitap ve diğer şeylerden, Menyuzhirullah tarafına çekmek için bir tedbirden başka bir şey değildir. Tâ ki yakında ortaya çıkacak ebedî şerî'atı ilân buyursun. Hazret-i Bahâullah, bu hükmü de nesh buyurmuştur. Cihânın iyiliğini gözeterek, "Bütün dînlerle ravh ve reyhân (rahatlık ve hoşluk) içinde muaşeret ediniz (dostluk ediniz)." diye buyurmuştur.

3) Beyân Kitabı'nda ve Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin sâir levihlerinde, Menyuzhirullah zamanının yakın olduğuna ve Beyân emirlerinin yükselmesinden evvel, onun, ya'ni Menyuzhirullah'ın emrinin (dîninin) yükseleceğine ve icrâ mevkiine konmaksızın, Beyân'ın nesh edilmesinin mümkün olduğuna dâir beyânât ve âyetler vardır. Birkaçını burada zikr ediyoruz:

a. 6. vâhiden 1. bâb: "Bütün Beyân, bir kimsenin diğer bir kimseye emânet bıraktığı cevhere benzer. Menyuzhirullah'ın zuhûru gününde, O, değil Beyân'ın bir kısmını, o cevherin hepsini almak istese, bir parça bile beklemeden, istediğini versinler. Beyân'ın hepsi ondandır ve ona âittir."

b. 8. vâhid 5. bâb: "Eğer iki taraf Beyân ehlerinden olmazsa, evlenme helâl değildir. Beyân'ı kabûl etmeyen bir yabancıнын Beyân ehliyle evlenmesi harâmıdır." Sonra bu hükmün icrâsını Menyuzhirullah'ın veya Beyân'ın Emri'nin yükselmesine bağlı tutuyor. Bu iki Emir'den biri yükselmedikçe, evlenmeyi memnu' tutuyor. Bakınız ki, Beyân hükmünün icrâsını, Menyuzhirullah'ın Emri'nin yükselmesine bağlıyor. Eğer o olmazsa, Beyân Emri'nin yükselmesine bağlı tutuyor. Bu ibârede Beyân Emri'nin yükselmesinden evvel, Menyuzhirullah'ın Emri'nin yükseleceği zikr edilmiştir.

c. Arapça Beyân'da buyuruyor: "Kible, ancak Menyuzhirullah'ın kendisidir. Bir yerde karar buyuruncaya kadar nereye gitse, kible orasıdır."

Her şerî'at sâhibinin namaz kılacak kıblesi, kendi zamanında mevcûd idi. Başka sûretle mümkün değildir, Zîrâ o şerî'at ehli, kibleye yönelmeye me'murdur. O hâlde, ma'lûm oluyor ki, Hazret-i Menyuzhirullah o zaman mevcûd idi; yakında da kendisini açıklayacaktır. Yoksa, namazı, Beyân gününde; kıblesi, "müstegas"ta -yani 2000 sene sonrasında- olması mümkün değildir.

d. 4. vâhidin 11. bâbında buyuruyor: "Zuhûr zamanında kimsenin onun hükmüne niçin ve niye demesi olamaz. Çünkü, Beyân'ın meydana çıkması, kâmilen ondandır."

O hâlde, gerek ahkâmının icrâsından evvel, gerek sonra, Beyân'ın nesh olunmasını aslâ bahâne etmek mümkün değildir.

Bunlardan da geçelim, Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Beyân'ın ikmâlini ve tanzimini, Menyuzhirullah'ın zuhûruna havâle buyurmuştur. Nitekim,

Beyân'ın 19 vâhidini tamâmlamamıştır. Menyuzhiruhullah Hazretleri'ni tamâmlayıcı olarak göstermiştir.

Hazret-i Bahâullah, Emri'ni izhâr buyurduklarında, Beyân ehlinin büyüklerinden birisi, kendisinden “Beyân'ın arkası nerededir?” diye sorunca, buyurmuşlardır ki: “Beyân'ın tamâmlayıcısı, İkân risâlesidir”. Hulâsa, maksat budur ki, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin kendisi, Beyân'ın tertip ve tanzim edilmesini, Menyuzhiruhullah'ın zuhûruna havâle buyurmuş, yoksa Menyuzhiruhullah'ın zuhûrunu, Beyân ve ahkâmının icrâ noktasına konmasına bağlamamıştır.

Soru: Gerçekten de anlaşıldı ki, Beyân'ın tamâmlanmaması ve hükümlerinin icrâ olunmaması, Cemâl-i Mübârek'in Menyuzhiruhullah olmadığını göstermez ve Bâbîler'in bu sebeple örtülü kalmaları doğru değildir. Artık ikinci sebebin cevâbını lütf ediniz ki; Beyân'da, zâhir sebebiyle, Cemâl-i Mübârek'in Menyuzhiruhullah olduğuna uygun görünmeyen âyetler var demiştiniz.

Cevap: Ezelîlerin örtülü kalmalarının en büyük sebebi olan bu gibi âyetlerin iki cevâbı vardır. Birisi umûmîdir ki, bütün bu gibi âyetlerden şüpheyi kaldırarak, istidlâli (hükümden yeni bir hüküm çıkarmayı) hükümsüz bırakır. Diğeri de husûsîdir ki, onlara ayrı ayrı cevap vereceğiz. Bu gibi âyetlerin umûmî cevapları birkaç kısımır:

1) Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Beyân'ın ilim ve ihâtasını, Hazret-i Menyuzhiruhullah ile Elleri'ne tahsîs buyurmuştur. Ne Beyân'dan *-mir'ât olsun, başkası olsun-* bir şey karıştırmış, ne de bir kimseyi müstesnâ tutmuştur. Nasıl ki, buyuruyor: İkinci vâhiden ikinci bâb: “Tanrı'nın Beyân'da inzâl buyurduklarını (indirdiklerini), ancak Menyuzhiruhullah ve onun bildirdiği kimse kavrayabilir.”

Artık bu açıklık karşısında, Beyân ile istidlâl etmek kimin haddinedir? Ya bu âyeti tekzip eder, ya da kendisini Menyuzhiruhullah'a mensup olarak tanır. Nasıl da redd ediyorlar? «فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (Size ne oluyor, nasıl böyle hüküm ediyorsunuz?) [Yûnus, 10/35]

2) Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Farsça ve Arapça Beyân kitapları ve elvâhlarının sayısız yerlerinde, Menyuzhiruhullah'ı tanımak, nidâsını ve onun iddi'âsını iştirmek husûsunda; Beyân'a, Beyân sahibine, ve onun başka kitap ve sözlerine, belki Beyân'ın bütün şühedâ ve merâyâsına (şehitlerine ve aynalarına) yapılaşmasını, şiddetle nehiy ve men' buyurmuşlardır (kesinlikle yasaklamışlardır). Yalnız müddeinin kendisine ve onun mukaddes taraflarından nâzil olan âyetlerine bakılmasını emr etmiştir. Burada, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin Levihlerinden ve âyetlerinden birkaçını zikr ediyoruz:

a. Hurûf-i Hayy'den olan Molla Bâkır'ı vasıflandırırken, buyuruyor: “Ben, Menyuzhiruhullah'ın zikri hakkında, bir cevher ve hülâsâ kaleme aldım. Bunların hepsinin hülâsâsı budur ki, Menyuzhiruhullah benim ta'rif ve tavsifimle anlaşılabilir. İzzetine yemin olsun ki, bu söz Tanrı'nın yanında yeryüzü ahâlisinin ibâdetinden çok

büyüktür. Çünkü, her ibâdetin cevheri burada toplanıyor. Allah'ı nasıl tanıyorsan, ya'ni eserleriyle tanıyorsan, Meniyuzhirûhullah'ı da öylece tanı. O, kendisinden başka delillerle tanınmasından çok yüksek ve münezzehtir. Mahlûkun işâretiyle gösterilmekten pek mukaddestir. Ben ona ve onun âyetlerine imân eden ilk kulum. Onun sözlerinin bostanından ve irfânının bahçelerinden topladığım meyveleri sunuyorum. İzzetine yemin ederim ki, O haktır ve her şey onun emriyle kâimdir.”

Şimdi, insâf buyurunuz ki, onu tanımak husûsunda Beyân sâhibinin sözlerine sığınmak kapısını nasıl kesin sûrette kapamıştır. Kendisi tanımayı, sırf Menyuzhiruhullah'ın şahsına hasr etmiştir (şahsıyla sınırlandırmıştır). Bu açık ibâreleri gördükten sonra, Beyân'ın hangi âyetleriyle Menyuzhiruhullah'ın reddine kalkışılabilir?

b. Yine aynı Levih'te buyuruyor: “Sakin; sakın ki, onun zuhûrunda Beyân'ın vâhidlerinden biri ile örtülü kalmayasın. Çünkü, Beyân'ın her vâhidini o yaratmıştır. O hâlde, Beyân'da indirilmiş olan şeylerle mahrûm kalmaktan sakın. Hakîkatte, Beyân da, kendinden evvelki zuhûrun heykelinde sâdir olmuştur.”

Şimdi, Allah için, insâf ile görüşelim. Farz edelim ki, Beyân'ın bütün ibâreleri, zâhir sebebiyle, Cemâl-i Mübârek'in Menyuzhiruhullah olduğuna karşıt olsun. Beyân sâhibinin kendisi, 'Beyân'ın sözleriyle ve Beyân'ın vâhidlerine yapışmakla, kendinizi mahrum ve örtülü bırakmağa hakkınız yoktur' dedikten sonra, artık hangi bahâne ile Menyuzhiruhullah'ı red için, ba'zı Beyân âyetleri vesîle edilebilir, veya “müsteğâs” senesi ve Beyân'ın sultanı ve bunlar gibi şeylere temessük edilebilir (yapışılabilir)? Ma'lûmdur ki, bu gibi redd ve istidlâlde bulunmak, öncelikle Beyân'a muhâlefet etmektir. Biz, Menyuzhiruhullah'ı kendisiyle tanyalım. Bu âyetlerin ma'nâsını Na'ım ne güzel söylemiştir:

Hakk'ın kendisini, Hakk'ın kendisiyle tanı نفس حق را به نفس حق بشناس
Her zorluğun çözümünü O'ndan iste حلّ هر مشکلی از او بطلب

3) Farz edelim ki, Beyân âyetlerinden birisi, Menyuzhirûhullah'tan evvel, filan târih geçmeli veya filan hâdise olmalı fikrine delâlet etse de -böyle olmamakla beraber, ve verilen yukarıki iki cevap dikkate alınmazsa dahi-, Beyân'ın kendi nass ve ibâresine göre “bedâ”, takdirât-ı ilâhîye'de vâki olacak, hak bir şeydir. Nasıl ki buyuruyor: 4. vâhidden 3. bâb: “Tanrı için bedâ, haktır. Bu bölümün özeti şudur: Tanrı, bedâ gibi saygı duyulacak bir şey yaratmadı. Çünkü bedâ, Allah'ın her dilediğini yapabileceğinin i'tirâfidir.”

Sonra buyuruyor: “Tanrı'nın irâdesi, o zuhûrun bedâsıyla ortaya çıktı. Hâlbuki, daha önceki mü'minler üzerine, imânı ve cenneti yazmıştı. Bununla beraber, bedâyı, onların boynuna, bir ip gibi geçirdi. Zuhûrunun kudretini izhâr için, başka bir hüküm buyuruyor: Allah'ın yanında önemli olan, Kur'ân, Beyân, Kur'ân'ın kazâları ve Beyân'ın bedâları değil; herkesin, O'nun kudretinin yükselmesini ve O'nun saltanatı-

nın ulaşılmaz olduğunu anlamasıdır. Hepsi bilsinler ki, Tanrı'nın tasarruf ve kudreti altında bulunmaktadırlar. O'nun izni olmaksızın kimse bir şeye mâlik değildir.”

Görülüyor ki, Allah'ın elini bağlamak mümkün değildir. Herhangi bir târih ve zamana, irâdesi neye ta'alluk ederse; o sûretle, her şey tağyir ve tebdîl olur.

Zikr olunan cevapla insanın bu şüphelere katılıp, kat'î burhânlara karşı göz yumması ve örtülü kalması nasıl olur?

Soru: Bu üç umûmî cevaptan sonra, artık Beyân âyetlerine yapışarak Menyuzhiruhullah iddi'asında bulunan zâtı reddetmek insâf değildir. Lâkin, mâdem ki husûsî cevaplarla da bir işâret yapılacağı vaad edilmiştir; Beyân sultanları (Beyân'ın vaad ettikleri hükümdârlar) hakkındaki şüpheye de bir cevap lütf ediniz ki; onlar, Menyuzhiruhullah'tan evvel, Beyân sultanlarının tahta oturtulacağını ileri sürüyorlar.

Cevap: Beyân sultanları, o kimselerdir ki; Beyân'ın bütün ahkâmına imân ve itâ'at ederler. Beyân'ın en mühim ve büyük hükmü de, Menyuzhiruhullah'a imân etmektir. O hâlde, Beyân'ın sultanları, Menyuzhiruhullah'ın gölgesinde meb'us olmalıydılar. Çünkü Beyân'ın ikmâli, tanzîmi (düzenlenmesi), hükümlerinin icrâsı, Beyân'ın kendi nass ve ibâresiyle, Menyuzhiruhullah'ın zamanına mahsûstur. Nitekim görüyorsunuz ki, Beyân'ın birçok ahkâmı, târih, gün ve ayları, Hazret-i Bahâullah'ın sâyesinde şark ve garpta bütün milletler arasında kullanılmaktadır. Bu iddi'ânın şahidi de, 9. vâhidin 9. bâbıdır: “Menyuzhiruhullah'ın kıyâmeti ortaya çıktıktan sonra da, onlar hâlâ beklemekte devâm ederler. Tanrı, eğer Beyân mü'minlerinden mukaddes, muktedir ve her şeye gücü yeten bir kimseyi mebus kılmasa idi; Beyân halkının tamâmı, varlığın bütün faziletini idrâk edemezlerdi.”

Şimdi insâf ile bakınız ki, muktedîr ve müheymin olanın bahs edilmesi, Menyuzhiruhullah'ın Kıyâmetinden sonra olacaktır. Menyuzhiruhullah'ın Emri'ne yardım ve revâç verdiği hâlde, o muktedîr zâta, Beyân mü'minlerinden denilmiştir.

Yine 3. vâhidin 13. bâbında buyuruyor: “Beyân'ın kahraman ve fedâkârlarını görünüz ki, ne yapıyorlar. Herkes, onların himmetiyle Cennet'e giriyor. Yahut ellerinden geldiği kadar ilâhî Emr'i tervice çalışıyor. Zât-ı Mukaddes-i İlâhî Azze ve Celle Hazretleri'ne yemin olsun ki, eğer hükümdârlarla ulemâ, Menyuzhiruhullah yanında, onun Emrinde bulunsalar; Beyân ehlinde birini yeryüzünde bırakmağa râzı olmaz. Nasıl olur başkasını bırakır? Himmet ve yardım lâzım, tâ ki cennete girmeyen bir şey kalsın.”

Bu âyetler sarâhatle Menyuzhiruhullah'ın zuhûrundan sonrayı beyân buyuruyorsa da; bununla berâber, yardımcıları, “Beyân kahramanları” diye gösterilmektedir. O hâlde, ma'lûm oluyor ki, Beyân'ın sultanları Menyuzhiruhullah'ın sâyesinde meb'us olacaklardır. Beyân sultanlarının zikr olduğu âyetlerden birini daha burada zikr ediyoruz. Bu âyet, şüphe uyandırmakta, öteki âyetlerden daha ziyâde müddeinin (id-

di‘â sahibinin) işine gelirse de, onun da cevâbını veriyoruz, tâ ki kalan âyetlerin ahvâli de anlaşılsın.

Dördüncü vâhidin beşinci bâbında buyuruyorlar: “Menyuzhiruhullah’tan başka kimsenin hükme kudreti yoktur. O, âyât ve beyyinât ile zâhir olan bir şecere-i tayyibedir (temiz ağaçtır). Hakk’ın rızâsıyla O, dînin yenilenmesi ve hem Beyân ehli üzerine, hem de -eğer o güne kadar kalmış olurlarsa- mü’min olmayan ve O’nun Emr’ini kabul etmeyen kimseler üzerine, adâlet ile hüküm eylemesi için zuhûr eder. Yoksa, Beyân sultanları, Allah’a ve zuhûra inanmayanlara nasıl su içirtip onları rahat ettirir?”

“Bu sebeple, Menyuzhiruhullah zuhûr edinceye kadar, Beyân sultanlarının ve onların mensuplarının, Beyân mü’minleri üzerine hüküm etmeleri caiz değildir. Ancak Menyuzhiruhullah zuhûr ettiği zaman, o Beyân sultanları ve onların mensupları, bütün ülkeleri feth ederek, o ülkeleri Tanrı’ya ve O’nun dinine imânın gölgesine getirirler. Beyân mü’minlerine zerre kadar hüznün vermezler; onları Menyuzhiruhullah’ın dinine sokarlar.”

Hâlbuki bu âyetten maksat, sultanların Menyuzhiruhullah’ın gölgesinde olmalarıdır. Nitekim, âyette, “Menyuzhiruhullah’ın Beyân ehli arasında hak ile ve başkaları arasında adl ile hüküm süreceği gün” denilmektedir ki; o gün, halkın Menyuzhiruhullah’a imân edeceği hâkimiyet günüdür.

Yine bu âyetin sonunda buyuruyor: “Beyân mü’minlerine zerre kadar hüznün vermezler; onları Menyuzhiruhullah’ın dinine sokarlar.” Eğer beldelerin fethi, Menyuzhiruhullah’dan evvel ise, Beyân dînini hangi dîne sokacaklardır? Ama eğer bu fetihler, onun zuhûrundan sonra ise, bizim iddi‘amız gerçekleşmektedir. Her ne kadar evvelce verilen cevaplar dolayısıyla bu sözlere hâcet kalmamış ise de, anlaşılsın ki hazretlerin elinde sarîh bir istinâtgâh ve nass yoktur.

Soru: Beyânîlerin şüphelerinden biri de şudur: Diyorlar ki: “Nokta-i Ülâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Beyân’da, Menyuzhiruhullah’ı takdis için, ma’-i nutfanın pâk olduğuna hüküm vermiştir. Binâenaleyh bu, ‘Menyuzhiruhullah’ın mübârek nutfaları, sonradan sûret bağlayacaktır’ demektir. Hâlbuki, Hazret-i Bahâullah, o günlerde 28 yaşında bulunuyordu.”

Cevap: Esâs bu husûstaki Beyân âyeti şudur: 5. vâhidin 15. bâbı: “Halk olduğunuz su hakkındadır. Gerçekten Tanrı, onu kitapta pâk kıldı. Bu bâbın hulâsası şudur: Yalnızca bir nutfa, temiz olduğunu söylemeye lâyıktır. O nutfa da, aynalarda tecelli eden güneşlerden bir cömertlik güneşine delâlet eder. Tanrı, bunu zikretmekle, her şeyi, onun gölgesine soktu ve her şeyin temiz hâle gelmesine izin verdi. Lâkin Tanrı ister ki, ondaki letâfet, en yüksek dereceye erişsin. Bunlar kolaylık makamında olsun, zorluk makamında değil. Böylece, hiç kimse, o Ulu Güneş’in ve yardımcılarının temiz olmadıklarını hatırlarında dahi getirmesin. Bütün temiz şeyler, cömertlik denizi için-

deki bu ilk nutfadan, temiz olarak ortaya çıkar. Beyân ehlinde kimse, hiçbir sûrette, bu temizliğin dışında kalmaz.”

Bu âyet, zâhir hasebiyle dahi, Ezelîlerin şüpheleriyle münâsebetli değildir. Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, aslâ mâ^c-i nutfanın sonradan tâhir olacağına hükm etmek maksadını beyân buyurmuyor ki, Menyuzhiruhullah Hazretleri'nin nutfası bilâhare pâk olarak şekillensin. Çünkü, bu hayâl:

1) El iyâzübillah (Allah göstermesin) Nokta-i Ūlâ Hazretleri'yle evvelce gelip geçmiş olan mazhârların nutfalarının pâk olmadığını kabûl etmek demektir. «سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ» (Kudret ve şeref sâhibi Allah, onların vasıflandırmalarından çok daha yücedir.) [Saffât, 37/180]

2) Şimdiye kadar hiç kimse, varlığın başlangıcı olan nutfanın pis olması mülâhazasıyla, hiç kimsenin pisliğine hükm etmemiştir ki; Nokta-i Ūlâ Hazretleri de, bu vesîle ile, Menyuzhiruhullah ve yüksek idârecileri hakkında, tahâretsizlik hayâline düşsün. Aksine, Beyân'da açıkça buyuruyor ki, âlemde, hadd-i zâtında, tek bir nutfa temizdir. O nutfa da, Mazhâr-ı Emr'in nutfasıdır. Zîrâ o, temizlik pınarının başıdır. Bu hüküm de, kezâlik, Hazret-i Menyuzhiruhullah'a mahsûs bir şey değildir. Belki, mukaddes nutfaları bizâtihi pâk olan bütün mukaddes mazhârlara âittir. O hâlde, her ne kadar Nokta-i Ūlâ, kendisinden evvel ise de; Menyuzhiruhullah Hazretleri'nin nutfaları da, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin nutfaları gibi temiz olacağından, aralarında bir farklılık yoktur.

Mâ^c-i nutfadan pislik hükmünün kaldırılması, şunun içindir ki; zuhûr gününde eşyânın murdar olması, insanların necîs ve kâfir sayılması, ortadan kaldırılın. Bu da, Menyuzhiruhullah'ın büyüklüğüne saygı içindir. Nasıl ki, üçüncü vâhidin ikinci bâbında buyuruyorlar: “Mü'minin kendisi, onu mütegayyir kılacak (bozacak) her şeyin üstündedir. Belki bütün temizlik hakkındaki hükümler, şunun içindir ki; bütün insanlar, letâfet ve tahâret dâiresinde terbiye olsun ve kimse, kendi nefsinde, mekrûh bir şey görmesin. Artık başkası nerede kalır? Olmaya ki zuhûr gününde böyle bir şey olsun ve tiksindirecek bir manzara görülsün.”

O hâlde, açıklandı ki, mâ^c-i nutfanın tahâreti hakkında zikr olunan âyetlerin ibârelerinden maksat, Menyuzhiruhullah nutfasının nice yıllar sonra pâk olmasını bildirmek değildir ve aslâ buna delâlet etmez.

Soru: Gerçekte bu şüphe o kadar aydınlatıldı ki, zikre bile değeri olmadığı anlaşıldı. Şimdi “müstegâs” senesinin cevâbına işâret buyurunuz ki; Beyânîler, Kitâp'ta, “Menyuzhirûhllah'ın zuhûru için, ‘müstegâs’ senesi, yani 2001 yıl tâyin buyurulmuştur” diyorlar. Hazret-i Bahâullah ise, Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin da^cvetinden 9 veyahût 19 sene sonra zuhûr etmiştir.

Cevap: En iyisi, müstegâsın geçtiği âyetleri zikr ederek, gereken cevâbı da, yine aynı âyetin meâlinden anlamış olalım. İkinci vâhidin on altıncı bâbı, Cennet'in hak

olduğu beyânındadır: “Eğer «اغيث» (ağîs) îlâhî İsmi’nin adedinden evvel, âyetlerle bir zuhûrun zâhir olduğunu iştirseniz, cümleler ona giriniz. Eğer ağîse kadar zâhir olmazsa, «المستغاث» (el-müsteğâs) ismine varıncaya kadar, Nokta’nın zâhir olduğunu iştirsiniz. Eğer cümleler kendinize acıyarak yakîn hâsıl etmezseniz, hepiniz birden dâhil olmadığınız zuhûr eden o Nokta’nın gölgesinde başkaları gölgelenebilir. Eğer birisinin âyetler ile zuhûr ettiğini iştirseniz ve ilim sâhibi olursa, o zaman onu ilim ile tanınmış olanlar değil, siz tasdik edersiniz. Belki görüşü keskin olanlar, bu zamanda olduğu gibi, örtülü kaldılar. Her ne kadar nazarı keskin olan fakr ve meskenet libâsında iseler de, cennete girmek için ileri atılmışlar ve ipek elbise giymişlerdir. Onlar ise (ilim sâhibleri), eski hâllerinde bâkîdirler. Düşünmeden onun koruyucu gölgesine giriniz ki; o, evvel, âhir, zâhir ve bâtıdır. Ve eğer iştirmedinizse, duymak için ağlayın ve sızlayın. Zira, Allah’ın fazlı, Müsteğâs’a kadar sizden kesilmez. Müsteğâs’a kadar iştirinizse, benim sevgilim ve sizin sevgiliniz, benim sâhibim ve sizin sâhibiniz zâhir olmuştur. Bir nefes dahi sabır etmeyerek, hepiniz Allah’ın gölgesine dâhil olunuz. ‘Niçin?’ ve ‘Neye?’ demeyiniz, sebep aramayınız. Bu, benim en büyük emrimdir. Ola ki sizi çevreleyen uzaklık ateşinden, sizin için buna izin verilen şey ile kurtulasınız. Ey Beyân ehli! Hepiniz şükr ediniz. Eğer bir kimse, 2001 yılından sonra, bir nefes dahi sabr ederse; Beyân Dîni’ne değil, ateşe girmiştir.”

Âyetin tamâmını zikir etmekten maksat, bir şeyin kalmaması ve hakîkatin anlaşılması içindir. Şimdi, insâf ile düşününüz; itirâzcıya göre, müsteğâs senesinden önce, Menyuzhirullah zuhûr etmeyecektir. Allah için söyleyin, bu âyetlerin neresinde böyle bir hüküm vardır? Hatta serâhâten buyuruyorlar ki, ağîs târihinden evvel -ki elif hesaplanmazsa 1510, hesaplanırsa 1511’dir- birisi zuhûr ederse, imân getiriniz. Ağîsten kaç sene evvel olacağına dâir bir şey yoktur. Nokta-i Ūlâ Hazretleri’nin şahâdeti zamanından sonra, her ne zaman Menyuzhirullah iddi’âda bulunursa, ağîsten evvelidir. Sonra, zuhûrun hudûdunu biraz daha genişleterek, müsteğâsa kadar zikir etmiştir. Bununla ne münâsebeti vardır ki, müsteğâstan evvel zuhûr vâki olmayacaktır denilsin? Hatta serâhâten anlaşılıyor ki, zuhûr o târihten evvel olacaktır. Mühletin en son haddi, o târihe kadardır. Eğer birisi, “Bu borcu ödemek bir ayı geçmeyecektir” derse; bu söz, borc, bir aydan evvel veya haftasında ödenirse, behemahâl bir ayın dolması lâzım geldiğini gösterir mi? O hâlde, bir müsteğâs ismini görüp iştirlemekle, böyle bahânelere yapışmak doğru olur mu?

Çünkü, açıkça buyuruyorlar ki, Hazret-i A’lâ’nın zamanından o güne kadar, ağîs senesinden evvel olan müddet içinde, ve müsteğâs senesine kadar olan zaman zarfında, bir kimsenin zâhir olduğunu iştirseniz, imân getiriniz. İşte, zikri geçen âyetler, iddi’âcılarının iddi’âlarının aksini göstermektedir.

2) İkinci vâhidin on beşinci bâbında buyuruyor: “Tanrı’dan başka kimse, zuhûrun ne vakit olacağını bilmez. Herkesin Hakîkat Noktası’nı tasdik etmesi lâzımdır ve herkes, Tanrı şükrünü yerine getirmelidir. O’nun fazlından beklerim ki, müsteğâsa

varmadan, Allah'ın kelimesi daha evvel yükselsin. Delil, onun âyetleridir. Nefsi, nefsin üzerinde varlık teşkil eder. Başkaları O'nunla bilinir ise de; O, başkalarıyla bilinmez. "Sübhân olan Allah, her türlü vasıftan yücedir."¹

Şimdi insâf mahkemesinde bir adım ileri atarak bakınız ve bu âyetlerin mazmunlarının, Beyânîlerin reddine nasıl delâlet etmekte olduğunu görünüz.

a. Birdenbire bu zuhûr için târih ve sınırlandırmayı kaldırıyor. Ve her an olmasını ihtimâl dâhilinde sayıyor. Müsteğâstan evvel her ne vakit olursa, Emr'in yükselmesini açıkça anlatıyor.

b. Menyuzhirullah'ı tanımanın delilini, yalnız onun kendisi olarak gösteriyor. Onun, âyetlerinden başka, hiçbir sûretle tanınamayacağını bildiriyor.

3) Yedinci vâhidin onuncu bâbında buyuruyor: "İsimler derecesinde hiçbir ismin adedi, Müsteğâs'tan (مستغاث) yüksek değildir. 'Allahümme' (اللَّهُمَّ) isminin adedi üzerine, 'a'dâd'ı (اعداد) tek tek çıkarırsan, 'ahad' (احد) isminin adedi noksan kalır. Eğer Müsteğâs ismini, elif-lâm ile hesap edersek (المستغاث), 'Hayy' (حي) ismi ziyâde kalır. Kıyâmet Günü'nde, Allah'a kılavuzlamak üzere, O'nun Mazhârı zâhir olmuştur."

Sonra buyuruyor: "Evvelki zuhûrdan, sonraki zuhûra ne kadar olacağını Allah bilir. Lâkin, Tanrı isterse, müsteğâs adedinden ziyâde olmayacaktır. Kur'ân'da, onun başlangıç ve sonu, 'hüve'nin (هو) noksanıyla, 'ağfer' (اغفر) ismi oldu. Beyân'da ne hududa erişeceğini Allah bilir. Çünkü bunda ölçü yoktur. Nitekim, İncil ile Kur'ân arası, bine bile erişmedi. Hakikat ağacı, her halükârda, kendi halkına yönelmiştir. Her ne zaman zuhûr için istidâd görürse, müsebbihlerin (tesbih edenlerin, Tanrı'yı ananların) kalplerinin aynalarında, Allah Azze ve Celle'nin izniyle, kendini herkese tanıttırır."

Şimdi insâf adımını çok ileri atınız. Tâ ki tamâmiyle ayrılığa imkân kalmasını:

a. Açık ve seçik olarak, buyuruyorlar ki: Menyuzhirullah'ın zuhûru için bir ölçü ve sınır olmayıp, her zaman için vukû'a gelmesi muhtemel gösterilmiştir.

b. Müsteğâs'tan maksadın ne olduğunu beyân için; elif-lâm ile el-müsteğâs, Allahümme'ye bölünürse, 18 adet kalır. Sonra buyuruyor: "Kıyâmet Günü'nde 'Hayy' adedinin mazhârı zuhûr eder ve Allah üzerine delil olur." Bu adet, Cemâl-i Mübârek'in âşikâr olarak zuhûr ettiği seneye uygundur. 18 sene bitip, 19. seneye girince, Dârü's-Selâm olan Bağdâd'da, Mecidiye Bahçesi'nde, Cemâl'inden örtüyü kaldırmış ve âleme da'vetini ilân buyurmuştur.

Kendisinde Müsteğâs ismi ve Müsteğâs lafzı zikir olunan âyetler işte bunlar idi. Görüyorsunuz ki, bunlar tamâmen muarızlarımızın (karşı çıkanlarımızın) iddi'alarına uymamaktadır.

¹ "سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ" [Sâffât, 37/159]

Soru: Beyân'ın bir yerinde, Nokta-i Ülâ Hazretleri, kendisini 12 yaşında ve Menyuzhiruhullah Hazretleri'ni 14 yaşında addediyor. Beyânîlerin zannına göre, aradaki iki sene fark, iki bin senedir. Çünkü, diyorlar ki: 'Âdem Aleyhisselâm'ın zamanından, o vakte kadar, takrîben on iki bin yıl hesâp olunmuştur.' Acaba buna cevap verir misiniz?

Cevap: Âdem'den o vakte kadar on iki bin yıl geçmesi, bütün târihçilere muhâlifdir. Hazret-i A'lâ'nın maksadı budur ki, Âdem'den, Nokta-i Beyân'ın zuhûrundan önceki vakte kadar, târihlere uygun olarak, takrîben altı bin sene vardır.

Beyân devri ise, ehemmiyet ve azameti i'tibâriyle, bütün eski devirlere müsâvi olduğundan; iki kat hükmündedir. Bu noktadan, kendisini, on iki yaşında ve mümeyyiz (doğruyu-yanlışı ayıran) bir çocuk menzilesinde tutmuştur. Menyuzhiruhullah zamanını da, bülûğ zamanı; ve Menyuzhiruhullah'ı, on dört yaşında bâliğ (ergin) tasavvur buyurmuşlardır. Zımnen de, kendi yaşlarına nispeten, Hazret-i Bahâullah'ın iki yaş büyük olduğunu kastetmişlerdir. Bu da, sürekli söylediği şu söze uygundur: "Ben, Rabb'imden iki yaş küçük bulunuyorum."

Soru: Allah'a hamd olsun, Müstegâs senesinin şüphesinin bâtil olduğu, tamâmıyla açıklanmıştır. Şimdi bir parça da, Huruf-i Hayy'a mahsûs buk'aların yükselmesi hakkındaki şüpheye de cevap lütfediniz. Çünkü, hazretler zannediyor ki, Menyuzhiruhullah'ın zuhûrundan evvel, Huruf-i Hayy'in buk'aları yükselmelidir.

Cevap: En iyisi, yine, bu husûstaki âyetleri zikr etmektir. Ola ki, cevap kendiliğinden anlaşılsın. 4. vâhiden 13. bâb, Huruf-i Hayy'ın buk'aları hakkındadır. Sonuna kadar, hiçbir yerde, aslâ buk'aların zuhûrdan evvel veya zuhûrdan sonra yükseleceğine işâret eden bir şey yoktur. Mürâcaat buyursunlar. Nihâyet, bu husûsta teşvik ve tahrîsten (hırslandırmadan) sonra, bu hükmü, 'Menyuzhiruhullah tarafından nesh olunmazsa' şartına tâlik buyuruyor. 'Nesh ederse, Emr onun elindedir' diyor. Bu şartın mevcudiyetiyle, bu gibi şüphelerin cevâbı, kendiliğinden verilmiş oluyor. Ya'ni, Beyân'ın bütün içeriğinin ve hükümlerinin uygulanması, ancak Menyuzhiruhullah tarafından aksi nâzil olmazsa mümkündür.

Evet, 4. vâhidin 14. bâbındaki: "Eğer bir kimse, bu buk'alara sığınır, emin kalır ve affe uğrar. Bu bâbın hulâsası şudur: Her kim vâhidin harflerinin buk'alarına sığınır, insanların onu sığmağa almaları haktır. Zira bu yerler, hangi kıt'ada olursa olsun, 'يَجِيرُ وَلَا يَجَارُ عَلَيْهِ' (Koruyup kollayan, fakat kendisi korunup kollanmaya muhtaç olmayan) [Mü'minûn, 23/88] ifâdesine mazhârdır. Ola ki bu zuhûrun Kıyâmet'i olan Menyuzhiruhullah'ın zuhûru gününde, vâhid harflerin kendileri, O'na sığınır. Böylece, o gün, ölümden kurtulurlar. Bu ölüm, imân yönünden ölmekdir; ceset yönünden değildir."

Menyuzhiruhullah'tan önce bu buk'aların yükselmesi zannıyla, bahâneye yaşılabirler. Görüyorsunuz, böyle bir ibâre ve işâret bile yoktur. Yalnız buyuruyorlar:

“Fayda ve hikmeti budur ki, Beyân’da böyle bir hüküm sâdir olmuştur: Halk, bu hükümün icâbını düşünerek, Menyuzhiruhullah’ın zuhûrunda, vâhid harflerinin kendilerine sığınabilirler. Ya’ni onlar, aslında kalplerin penâhı (sığınağı) olmalıdırlar.”

Bu hüküm ise, aslâ, buk‘aların yükselmesinden önce, irâdesi ta‘alluk ettiği zaman, Hazret-i Menyuzhiruhullah’ın zuhûr edeceği beyânına aykırı değildir. Bunun gibi, Beyânî vâhide ait buk‘aların yükselmesi, Menyuzhiruhullah’ın kelimesinin gölgesinde olacağına ve kendisine penâh ve tevessül edileceğine (sığınmaya ve yapışmaya) aykırı bulunmamaktadır. Nasıl ki bugün, Menyuzhiruhullah Cemâl-i Mübârek Hazretleri’nin emriyle, Beyân devresinin büyüklerine ve şehitlerine âit mezarlar, bütün Bahâîlerin ziyâretgâhıdır. Ancak, Menyuzhiruhullah’tan yüz çevirenler, bunu kabûl etmezler.

Bunu bırakalım, Nokta-i Ūlâ Hazretleri, kendisi hayâttaiken Menyuzhiruhullah Hazretleri’nin mevcûd olacağını ihtimâl dâhilinde saymıştır. 8. vâhidin 16. bâbında buyuruyor: “Bir kimse, 100 miskâl altına mâlik olursa, 19 miskâlini Hukûkullah olarak vermelidir. Bu miskâl, Tanrı içindir. Hakîkat Güneşi doğmuş ise, eğer isterse o zikri geçen 19 miskâl altını, Beyânî vâhid arasında (ya’ni 18 Huruf-i Hayy ile Nokta-i Ūlâ) her birine bir miskâl olmak üzere taksim etmelidir. İstemediği takdirde, emir onun elindedir. Eğer Hakîkat Güneşi doğmamış ise, 19 miskâl altını, Beyân vâhidlerinin zürriyeti arasında taksîmi gerektir. Bir miskâlinin de, Hak için, Menyuzhiruhullah’a saklanması icâb eder.”

Dikkât buyurunuz ki, Beyân’ın neshi elinde olan Menyuzhiruhullah güneşinin doğuşunu nasıl kendi zamanında ihtimâl dâhili sayıyor ve Beyânî vâhid zamanında hukukun onlara taksîmini bildiriyor ki; Beyânî vâhiden birisi de, Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri’nin kendileridir.

Soru: Ezeliilerin şüphelerinden bir şüphe daha var. Onlar diyorlar ki: ‘Nokta-i Ūlâ Hazretleri Beyân’da, öğretmenlerin talebeye hafif bir darbeden fazla vurmamalarını emr etmiştir ki, Menyuzhiruhullah Hazretleri incinmeyeler. Nasıl ki buyuruyorlar: “Bu emirlerin hulâsa ve semeresi budur ki, her şeyin onun zenginlik denizinden yararlandığı zât, üzülmesin. Zira muallim, talebesini tanıyamaz.” İşte buna dayanarak, Menyuzhiruhullah’ın mektebe gitmeye kâbiliyeti vardır, Hazret-i Bahâullah ise Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri’nden iki yaş büyüktü.’

Cevap: Nokta-i Ūlâ Hazretleri, Arapça Beyân’da şöyle buyuruyorlar: “Ey muallim! Beni beş yaşına girmeden dövme! Bu yaştan sonra beni terbiye et, lâkin vekâr haddinden hârice çıkarma. Eğer dövmek istersen, beş darbeyi geçme ve onun üstüne vurma. Ancak arada hâil olursa vur. Eğer bu haddi tecâvüz edersen, zevcen on dokuz gün sana harâmdır.”

Şimdi bakınız, Nokta-i Ūlâ Hazretleri burada bütün ahkâmı kendisine nispet buyuruyorlar. Hâlbuki Farsça Beyân’da başka çocuklara nispet buyurmuşlardır. O

hâlde ma'lûm oluyor ki, Arapça Beyân'da, çocukların dövülmesini, kendi dövülmesi saymış; onlara saygı göstermeyi, kendisine saygılı olma kabûl etmiştir. Çünkü, Emr'in mazhârı olan zât, varlık ağacının kökü; sâir halk ve mü'minler ise, o mukaddes hakîkate âit yaprak, çiçek ve meyve durumundadırlar. O hâlde, ne mâni' vardır ki, Menyuzhiruhullah zamanındaki çocukların mahzûn olmasında, Menyuzhiruhullah Hazretleri'nin mahzûn olmasına mahal kalmaması için bu hüküm nâzil olmuştur demeyelim. "Olmaya ki, o hakikat ağacına bir keder erişsin" sözünden maksadın, o devredeki çocuklar ve onların velileri olduğu anlaşılmaktadır. Yoksa, Menyuzhiruhullah'ın mektebe girmesi tasavvur edilmiş değildir. Nasıl ki Arapça Beyân'da, hepsini kendisine nispet etmiş olduğunu gördük. Hâlbuki, kendi şahıslarıyla o hükümler arasında bir münâsebet yoktur.

"Muallim, kendi talebesini tanıyamaz" demesi de, Hakikat Güneşi'nin çocukluğuna râci değil; Menyuzhiruhullah devresindeki çocuklardan birine âit olması da pek muhtemeldir. Çünkü, Nokta-i Ūlâ Hazretleri, Huruf-i Hayy'in suâllerine cevap olarak buyuruyor: "Ma'lûmun olsun ki, Menyuzhiruhullah'ın zuhûrunda bir yaşındaki çocuklar, bütün beyândan daha kuvvetlidir." Sonra buyuruyor: "Zât-ı Mukaddes-i İlâhî 'Azze ve Celle Hazretleri'ne and olsun ki; onun beş yaşındaki kullarını, Beyân üzerine geçen ve üstün gören bütün insanlardan daha kuvvetli görüyorum." O hâlde, bu çocuklar muallimin talebesi olamaz mı? Şimdi, eğer karşımızdakiler ısrâr edip, derse ki: 'Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin murâd ettiği mektep çocuğundan maksat, İlâhî Mazhâr olan zâttır'; biz de deriz ki: Hazret-i Abdûlbahâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Bahâîlerin akidesince bu makam ve mertebenin mazhârıdır. Beyân'da bu âyetlerin nâzil oldukları zamanda takriben üç yaşında bulunuyorlardı. Mübârek yaşları dolayısıyla, bu âyetlerin ifâde ettiği ma'nâ ile münâsebeti vardır. Artık muârizlarımızın elinde, Menyuzhiruhullah'ın mektebini beklemek husûsunda ne hüccet (kanıt) kalır? Ve bu mektepten maksat, Hazret-i Bahâullah'ın mahzûn kalmaması için bir ihtirâmıdır (saygıdır) denirse, hatâ mıdır?

Soru: Elhamdülillah zikr olunan bütün şüpheler gâyet açık bir sûrette, verilen cevaplarla bertaraf edildi ve muarız için artık bir diyecek kalmadı. Yalnız bir şey var: Eğer bunlar arasında zikr edilmemiş bir şüphe bulunursa, ne cevap verilmelidir?

Cevap: Gâliba umûmî cevapları unuttunuz. Eğer bunlar gibi daha yüz binlerce şüphe olsa, ve husûsî sûretle cevâbı verilmese; umûmî cevaplar cümlesinin çözümlmesine kâfidir. Hülasâsı şudur: Beyân'ın kendi hükümlerine ve ifâdelerine göre, hiç kimsenin, da'vet ve Menyuzhiruhullahlık iddi'âsı makamında, Beyân âyetleriyle istidlâlde bulunmaya hakkı yoktur. Biz burada bir âyetin zikriyle yetineceğiz. Altıncı vâhidin birinci bâbında buyuruyor: "Çalışma ve gayretin son derecesini beyân buyurmuşlardır ki, Hakk'ın zuhûru gününde, onun sözleriyle, ihticâcda bulunmasınlar (delil ve kanıt ortaya koymasınlar). Çünkü, Beyân'ın bütünü, onun evvelki zuhûrda olan kelâmıdır. O, kendi indirdiği şeyi, halktan daha iyi bilir. Varlıkların rûhu, onun avucundadır."

Eğer muarız derse ki, ‘Hakk’ın zuhûr ettiği ne vakit ma‘lûm olursa, o zaman hak onun elinde olur ve Beyân’ın ma‘nâsı da onun yanındadır.’; cevap olarak deriz ki: Eğer bir kimse, Hakk’ı tanıdığı zaman, artık onun üzerine redd ve ihticâda bulunmaz. Bütün bu âyetler, nidânın yükselmediği günler ve Hakk’ın tanınmasından evvelki zaman içindir. Yani bir kimse, bu da‘veti işitip de, kendince hakikat sâbit olmazsa, böyle müddeiye karşı artık Beyân’dan herhangi bir âyetle cevap vermeye ve redd etmeye hakkı yoktur.

Soru: Ezelîlerin muhtecip kalmalarının üçüncü sebebinin cevâbı nedir ki, diyorlar: ‘Ezel, Nokta-i Ūlâ Hazretleri tarafından çeşitli Levihler’e ve imtiyâzlara mâliktir ve Beyân ehlinin ona teveccühü vardır. Böyle bir zât, nasıl olur da Menyuzhiruhullah’ın tanımaktan mahrum kalır?’

Cevap: Beyân ehlinin ittifakı ve Beyân âyetleri mûcibince, Mirzâ Yahyâ Ezel, işrâk (ışık verme) ve istiklâl makamı değildi. Çünkü, Beyân güneşinin batmasından sonra, kendi adına da‘vet makamı yalnız Menyuzhiruhullah’a âitti.

O hâlde, onlara âit elvâhı teslim ve tasdik etsek bile, yine de onun makâmının son merhalesi, Beyân’dan ve Beyân güneşinden hikâye eden mir‘âtiyyet (aynalık) makâmından başka bir şey değildi. Nasıl ki Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri, Ezel’e âit Tevki’lerde buyuruyor: “Ezel’i teşvik ediniz ve heyecâna getiriniz ki, kalbinin ateşi sönmesin. Rûhunda esen hava bitmesin ve hakikatindeki su bozulmasın. Cesedinin toprağı donmasın. O, parlak ve mücerret bir cevherdir, saf bir billûra benzer. Güneşle karşılaşınca ziya ona aks ederek, o güneşten haber verir ve ondan bahs eder.”

Dikkat buyurunuz ki, Ezel’in makamı Hakikat Güneşi ile karşılaşmasına bağlıdır. Bir billûr gibi, kendiliğinden bir nûr ve ziyâsı yoktur. Eğer bir güneşle karşılaşmazsa neye yarar? Beri taraftan, Nokta-i Ūlâ Hazretleri, Beyân’da açıkça buyuruyor ki, Menyuzhiruhullah’ı tanımak husûsunda, aslâ Beyân’ın merâyâ ve şühedâsına bakmayınız. O günde, bunların imân etmesi, yüz çevirmesi aslâ bir hüküm ifâde etmez. Nasıl ki zikri geçen Huruf-i Hayy’dan Molla Bâkır’ın levhinde, kendisi de onlardan biri olduğu hâlde, “Beyânî vâhid ile muhtecip olmayınız (örtülü ve mahrûm kalmayınız)” buyurmuşlardır. İkinci vâhidin üçüncü bâbında buyuruyorlar: “Nâtik (söz söyleyen) olan kitap, Menyuzhiruhullah’tır. Herkesin merci’i odur. Hiç Beyân’ın hudûduna tecâvüz edenle; ona itâ‘at edip uyan ve Menyuzhiruhullah’ın zuhûrundan evvel, ona şehâdet eden kimse, bir olur mu? Lâkin, Menyuzhiruhullah zuhûr ettiği zaman, imân munkati‘ (kesilmiş) olur. Artık imânın parçası olan şâhidliğin değeri kalır mı?”

Şimdi Allah için bakınız, açıkça buyuruluyor: Beyân’ın şehidlerinin şâhidliği, Menyuzhiruhullah’ın zuhûrundan evvelki zamana âittir. Zuhûr gününde aslâ bir makâma ve belki imâna mâlik değillerdir. Ancak Menyuzhiruhullah tarafına teveccühle yükümlüdürler. Nasıl olur da, nidânın yükseldiği bir zamanda ve Menyuzhiruhullah’ın iddi‘âsı gününde, bir kimsenin Beyân’ın merâyâ ve şühedâsına yönelmesi kabûl

edilir? Hâlbuki, başka makamları şöyle dursun, onların imânı dahi ma'âlûm değildir. Yalnız iddi'â edene ve nidânın sâhibine bakmak gerekir.

2) Dördüncü vâhidin dördüncü bâbında buyuruyor: “Aynalardaki güneşler, Güneş'i tanımazlar; ancak Güneş'in kendilerindeki yansımaları, sanki kendileriymiş gibi görüp tanırırlar. Hâlbuki herkes, o Güneşle ayaktadırlar. Yer, gök ve ikisinin arasındaki bütün yaratılmışlar, O'nun cömertliğinin eseridir.”

Dikkat buyurunuz ki, Ezel onlardan biri olduğu hâlde, şühedâ ve merâyânın adem-i irfânını (tanıyamayacaklarını) nasıl açıkça haber veriyor. Artık mir'ât vesilesiyle mahrûm olmak nasıl olur?

3) Hazret-i A'lâ, merâyâyâ hitâben buyuruyorlar: “Ey Beyân Güneş'i'nin mir'âtları! Siz, Hakikat Güneş'i'ni bekleyeceksiniz. Eğer görücü iseniz, sizin ayağa kalkmanız yaklaştı. Hepiniz denizdeki balıklara benzeyeceksiniz. Hareket edeceksiniz, ama sudan mahcûb (örtülü) ve mahrûm kalacaksınız; kendisiyle kıyâm ettiğiniz kimseyi sorgulayacaksınız.”

Artık bu ibâre ve işâretlerden ve bu açıklıktan sonra, şerh ve beyâna hâcet kalmış mıdır? Mes'ele çok açık ve âşikârdır.

Soru: Allah'a hamd olsun, Beyânîlerin kendilerini muhtecip bırakan bütün dayanaklarına cevap verildi. Güzelce ma'âlûm oldu ki, Menyuzhiruhullah'ın zuhûru her zaman mümkündür. Onu tanımak için de, yalnız onun tarafına bakmak lâzımdır. Şimdi, Hazret-i Bahâullah'ın Menyuzhiruhullah olduğunun ve hak olduğunun delilini buyurunuz.

Cevap: Hazret-i Bahâullah'ın Menyuzhiruhullah olduğunu ispât eden Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin âyetleri ve Levihleri, üç kısım üzeredir:

- 1) “Menyuzhiruhullah” sözünün, “Bahâullah” kelimesine delâlet ettiği hakkında olanlar.
- 2) Hazret-i Bahâullah'ın iddi'â buyurduğu (emrini açıkladığı) yılı ifâdeye delâlet edenler.
- 3) Burhan i'tibâriyle, Hazret-i Bahâullah'ın hakkaniyetine delâlet edenler.

Soru: Birinci kısma âit âyetlerden neler vardır?

Cevap: Sene ve âyaların beyânında olan 1. vâhidin 3. bâbında buyuruyor: “Birinci ay, nokta ayıdır. Hayy âyetleri onun etrâfında dönerler. Aylar arasında o, güneş gibidir. Diğer âyetler, aynalara benzer ki; o ayın ziyâsı, zikri geçen aynalarda parlak. Onlar da, o aydan başka bir şey görmezler. Ona Tanrı, Bahâ ayı adını vermiştir. Şu ma'nâ ile ki, bütün ayların bahâsı, o aydadır. Onu da Menyuzhiruhullah'a tahsîs etmiştir.”

Burada açıkça Bahâ ayını, Menyuzhiruhullah adı ile isimlendirmiştir ki, o da Bahâullah'tır.

2) Arapça Beyân'da buyuruyor: “Ya Bahâullah! Allah'ın zikri ve bütün eşyânın senâsı, senin ve yakınlarının üzerine olsun. Hîn'den (حين) evvel ve hîn'den sonra, bütün hînler” Bundan evvelki âyette, Menyuzhiruhullah'ın müjdesi vardır.

Tahiyyet (selâm) makâmında, ‘Ya Bahâullah!’ diye hitâp ediyorlar. “Hîn” lafzı ile, -ki 68 eder- zuhûr târihi işâret olunmuştur. “Hîn'den sonra” ise 69 eder. Cemâl-i Mübârek'in gizli da'vetlerinin senesidir. Bunu da: «وَلَعَلَّمَنَّا نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ» (Onun haberini hînden [zamandan] sonra çok iyi öğreneceksiniz.) [Sâd, 38/88] Kur'ân âyeti işâret eder.

3) Yine buyuruyor: “Bahâullah'ın nazmına (koyduğu düzene) dikkat edenlere ne mutlu! Zuhûr eder ve kitâbullahda zuhûruna mâni' bir şey yoktur.”

4) Arapça Beyân'da buyuruyor: “Ey Beyân ehli! Dikkat ediniz, dikkat ediniz! Bahâ Güneşi'nden işâret yayılmaya başladığı ve îlâhî kaza imzasının tahakkunun delilinin görüldüğü ve âyetin yüzlerinde, mir'ât-i bedâ (bedâ [başlangıç] aynası) anlatıldığı zaman, hakikat noktası, göğün ortasında, Tûr-i Sina'ya erişir. İşte o zaman, ‘Ben Allah'ın huzurunda haşr olundum ve bana Tanrı kâfidir ve her şey O'na geri döner.’ derim. Başkaları da benim gibi yapsınlar.”

Bu ibâre de, açık olarak Hakîkat Güneşi'ni, Bahâ ismiyle anlatmış ve takdîm etmiştir.

5) Yine buyuruyorlar: “Menyuzhiruhullah'ın huzûrunda, Cennet-i Ehbâ ile müstefit olacaksınız. O zaman, Bakâ Yusûf'unun gömleğini, Mübeşşir-i A'lâ'nın (En Yüce Müjdecî'nin) elinden alıp, kokla ki; Bahâ Yusûf'unun kokusunu almış olasın ve başının üzerine sür ki, gözlerin açsın.”

6) Ezel'in Tevkii'nde buyuruyorlar: “Ehbâ ufkunda ‘Ben diriyim, görür ve işitirim’ diyen [Menyuzhirûhullah'a] şehâdet et (inan).”

7) Arapça Beyân'da buyuruyor: “Bahâ Güneşi'nin doğuşundan batışına kadar olan devre, bütün mahrûmiyet gecelerinden daha şerefli ve hayırlıdır.”

Bunun gibi işâret ve açıklıklar çoktur.

Soru: Menyuzhiruhullah'ın zuhûr târihine delâlet eden ve ikinci kısmı teşkil eden âyetler nedir?

Cevap: Nokta-i Ülâ'nın birçok Elvâh ve âyetlerinde, Menyuzhiruhullah'ın zuhûrunun, kendi zamanında ve her an ihtimâl dâhilinde olacağını bildirilmiş olmasından sarf-ı nazar; Ezel'in Tevkii'nde de, o cümleden olmak üzere, buyuruyorlar: “Eğer Hak, senin zamanında zâhir olursa, insan şeklinde ve senin gibi zâhir olur. Hak tarafından emre vâris olur. Eğer o îlâhî Mazhâr zâhir olmazsa, bil ki aranızdadır. Fakat, kendini tanıtmak istememektedir. Bu takdirce, işi Hakk'a havâle ediniz.”

Sonra buyuruyor: “Bizim hizmetimizde bulunamı [ya’ni vahiy kâtibi olan Âğâ Seyyid Hüseyin’i] bizim ilim ve hikmetimizin cevherinden haberdâr ettik. Binâenaleyh, sen ondan ma’lûmât al ve hayra nâil ol.” Böyle olduğu hâlde, Ezel aslâ Seyyid Hüseyin ile teşerrûf etmemiş ve ma’lûmât almamıştır.

İşte, Menyuzhiruhullah’ın zuhûrunun her an muhtemel olacağını gösteren âyetler çoktur. Birçok âyetlerde de, zuhûr vaktinin, Nokta-i Ūlâ’nın bi’setinin (gönderilmesinin) dokuzuncu senesinde olacağı beyân buyrulmuştur.

1) Arapça Beyân’da buyuruyorlar: “Her ne vakit Menyuzhiruhullah’ın ve Kâim’in ismini işitirseniz, kalkınız ve Kâim [Mehdî] ile Kayyûm [Her Şeyi Hükümü Altında Tutan, Allah] arasındaki farkı görünüz. O hâlde siz, ‘Sene-i Tis’a’da (dokuz senesinde) her hayra nâil olacaksınız. Sonra da, dokuz senesinde Hakk’ın likâsına fâiz olacaksınız.”

Қâ’im (قائم) [Ebced’e göre 142] ile Қayyûm (قيوم) [Ebced’e göre 156] arasındaki fark hakkında, Hazret-i Menyuzhiruhullah’ın Levihlerinde buyrulmuştur ki; eğer Kâim’in hemzesi, “1” hesap olunursa, fark 14’tür. Bu da, Bahâ’ (بهاء) kelimesindeki hemze “6” olarak hesap edildiğinde [Ebced’e göre 14], Bahâ adedine uygundur. Ve eğer Kâim’in hemzesi, “6” olarak hesap edilirse [Ebced’e göre 147], aradaki fark olan “9”, Ebhâ’ (ابهاء) adedine uygun olur¹.

O hâlde, Nokta-i Ūlâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri’nin da’vetinden dokuz sene geçince, Hazret-i Bahâullah’ın gizli da’veti başlamış oldu. Artık zuhûrun târihi, bundan daha açık nasıl olur?

2) Âğâ Mirzâ Abdü’l-Kerîm Kazvînî’nin Tevki’i’nde buyuruyor: “Bu Beyân Emri’nin başlangıcından ‘dokuz sene’ye kadar, halkın hakikatleri âşikâr olmadı. Beyân vak’alarının hepsi, noktanın evveli gibidir. Rûhtan mahrûm bir çocuğun cesedinin teşekkülünden önceki zamanı andırır. Ne vakit ki dokuz ay geçerse, nutfa başka bir mâhiyete geçer. Ya’ni, onun zuhûru vâsıtasıyla, rûh üfürülür ve yaratılış tamâm olur. «فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» (Yaratıcıların En Güzeli Olan Allah, ne kadar mukaddestir, ne kadar övgüye lâyıktır!) [Mü’minûn, 23/14]”

3) Mirzâ ‘Azîm’in Tevki’i’nde buyuruyor: “Sana vaad ettiğimiz zaman, hîn’den [68] evveldir. Sabret, tâ ki Beyân’dan dokuz yıl geçsin. O zaman, «فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» de.”

Ma’lûmdur ki, dokuz senesinde, ikinci Nefha’dan ve Menyuzhiruhullah’ın iddi’âsından başka bir beşâret yok idi. Menyuzhiruhullah’ın zuhûru târihine delâlet eden açık âyetler çoksa da, bununla yetinildi.

¹ Bahâ’ (بهاء) sözündeki hemze « ء », görüldüğü gibi Farsça “6” rakamına « ٦ » benzer.

Soru: Bu iki kısım delilin misdâkını (doğruluğunu), tasdîk ve teslim ettikten sonra, maksadın tamâm ve mükemmel olduğunu anladık. Şimdi, vaad olduğu üzere üçüncü delilden, yani Beyân'da Hazret-i Bahâullah'ın hak olduğunda dâir âyetleri söyleyiniz.

Cevap: Bu kısım delile âit âyetler, medlûlleri (ma'ânaları) i'tibâriyle üç kısma ayrılır:

- 1) Menyuzhiruhullah'ın yalnız o makâmı iddi'â etmesiyle, hiçbir şeye intizâr etmeksizin, hakkaniyetinin sâbit olacağına delâlet edenlerdir.
- 2) Her kim ki İlâhî Âyetler ile zâhir olursa, doğruluğunun sâbit olduğuna delâlet edenlerdir. Buna dâir âyetler, nüfûzdan evvel de olsa, Allah'a mensûp âyetlerden [yalnız] birinin izhârıyla da olsa, doğruluğunun sâbit olduğuna delâlet eder.
- 3) Âyetlerin, nüfûz ve hallâkiyeti (yaratıcılığı) i'tibâriyle hüccet (delil) olduklarına delâlet eden âyetlerdir. Ya'ni bu makâmın görülmesi, hakkaniyetin burhândır.

Biz zikr olunan her üç kısımdan birkaç âyet söyleyeceğiz.

Birinci kısma âit olan âyetler

1) 9. vâhidin 4. bâbında buyuruyor: “Şu kadar var ki, eğer işitir, dakika, sâniye değil de, dokuz-on tâsî'â [saniyenin 1/60'u] kadar bekler ve evet demezen, onun ne olduğunu ancak öldükten sonra idrâk edersin.”

Burada kabûl için şart, iddi'âyı işitmekten başka bir şey değildir.

2) 8. vâhidin 9. bâbında buyuruyor: “Kendi kalp gözünle gör ki, o günde muhtecip (örtülü, mahrûm) kalmayasın. Kiyâmet kopar ve haberdâr olamazsan, artık seni haberdâr etmek, -eğer işittirirse- Allah'ın üzerinedir. Eğer kabûl edersen, Menyuzhiruhullah'ın haberleri budur.”

Bakınız ki, yalnız Menyuzhiruhullah'ın zuhûru haberinin, onun kabûlünü gerektirdiği beyân buyrulmuştur.

3) 8. vâhidin 11. bâbında buyuruyor: “Menyuzhiruhullah'ın zuhûruna dikkat et. Eğer onu işitir de, 'Evet!' diyecek kadar zamanda tereddüt gösterirsen, ateştesin. Gerek rûhun kabz olsun, gerek hayâtta ol.” İnsâf ile bakınız ki, hücceti nasıl açıkça itmâm buyurmuşlardır.

Eğer bir kimse: 'Yalnız iddi'â yetmez. Zirâ bu makâmı iddi'â eden başkaları da işitildi' derse; cevâben deriz ki: Bu söz Beyân'ın ve Nokta-i Ūlâ Hazretleri'nin sâir El-vâh'ının açıklığına aykırıdır. Çünkü, birçok yerlerde, 'Bu iddi'âyı başka kimse yapamaz ve işitir-işitmez kabûl edilmesi gerekir' diye buyurmuşlardır. Bu sebeple, ya bu açık

âyetleri tekzîb etmek gerekir; veyahût işitilen o sözleri yalanlamak icâb eder. Elbette ki biz, Hazret-i Bahâullah'tan başka Menyuzhiruhullahlık iddi'asında bulunanları, Beyân'ın açık nasslarıyla yalanlayacağız.

Evet, Ezel'in karşısında, ba'zı kimseler, kendilerini ona takaddüm ettirmek (ondan önce davranmak) istediler. Ve Beyân ehline, merci' ve muktedâlık makâmını hâiz bulduklarını ileri sürdüler. Fakat bunun Menyuzhiruhullahlık makâmı ile ve âyet indirilmesiyle bir münâsebeti yoktur.

İkinci kısma âit olan âyetler

1) 2. vâhidin 10. bâbı, kabirde melâikenin (meleklerin) suâli hakkındadır: “Bu bâbın hülâsası budur: Kıyâmet Günü'nde, Menyuzhiruhullah'a imân edenlere soracaklar ki: ‘Sizin dîniniz ne ile sâbittir?’ ‘Beyân'ın hüccet olmasıyla’ diye cevap vereceklerdir. Eğer o gün de mü'min iseler, Hakk'ın evvelce inzâl buyurup, kendilerine ta'lim etmiş olduğu hüccetle meleklerle cevap vereceklerdir. Allah'ın hücceti onlara yeterlidir.”

Artık bu âyetlerin açıklığı, şerh ve beyândan müstâğnidir. Açık olarak buyuruyor ki, Nokta-i Beyân'ın hücceti, âyetleridir. Menyuzhiruhullah'ın zuhûrunda da, yalnız âyet indirmekle ehl-i Beyân'ın üstüne hüccet tamâm olur.

2) 6. vâhidin 15. bâbında buyuruyor: “Her kimse ömrü boyunca her ne vakit Menyuzhiruhullah'ın adını işitse, kalkar. Lâkin, ölümünden bir saat evvel zuhûr ettiğini işitse, veya Menyuzhiruhullah'ın zuhûr ettiğine dâir eline yazı geçse, yahut ‘O, benim’ diye yanına gelse ve o adamın mensûp olduğu dînin Kâim'i olduğuna dâir hüccet ortaya koysa da; o kimse kabûl etmese ve secde eylemese, Kur'ân'ın ve Beyân'ın münzilini (indirenini) de inkâr etmiş olur ve onun bütün amelleri hiç yapılmamış gibi bâtil olur.” Sonra buyuruyor: “Âyetlerini işittikten sonra, ona imân ve ikânda bulunmayan kimse için, aslâ başka hüccet olamaz.”

Şu son cümle, Beyânîlerle da'vâyı bitirmeye, ayırmaya kâfidir. Cemâl-i Mübârek'in âyetlerinden bir âyet işitip, yine şüphede kalırlar ve Bahâileri reddederlerse, bu Kelâm-i Mübârek'e göre bâtildirler. Meğer ki el-‘iyâzübillah (Allah'a sığıyorum) bu söze itikad edilmesin.

3) 7. vâhidin 11. bâbında buyuruyor: “Onun bir âyeti ile, bütün yeryüzündeki insanlara, kendi lisanlarıyla, hüccet bâliğ olmuş olur.” Sonra buyuruyor: “Bundan dolayıdır ki, Allah istediği için, kalem yeryüzünün etrafını dolaşır. Hiç kimse onu fark etmez.” Yine buyuruyor: “Dikkat et ki, Hakk'ın zuhûru gününde, onu, Beyân ehlinin tasdîki ile tasdîk etmeyesin. Beyânîlerin bütün tasdikleri, onun yanında bir ‘Evet’ ile tasdik edilmiş olur. Bir ‘Hayır’ ile de inkâr edilmiş olur.”

Bakınız ki nasıl bir âyetle hücceti tamâmlıyor. Bunun gibi, Beyân ehlinin bu husûsta şüphe edeceklerine ve örtülü kalacaklarına vâkıf bulunuyordu. Bu sebeple buyurdu ki: “Bu tâifenin tasdikine bakmayasınız.”

4) 4. vâhidin 1. bâbında buyuruyor: “Bu güneşin batışından sonra Menyuzhiruhullah’tan başka hiçbir kimse bu sûretle zuhûr iddi’âsına muktedir değildir. Belki Zuhûr’un kendisi odur ki, Zuhûr’un Allah’a delâlet eden bütün âyetleri herkesin kalbinde zâhir olacaktır.”

“Bu sûretle zuhûr” ta’bîrinden maksat, evvelce işâret ve beyân buyurulmuş olan, “Allah tarafından nâतिकlık” makâmıdır. Burada açıkça, bu makâmın izhârını, Menyuzhiruhullah’tan başkasının kudretinin dışında sayıyor.

5) 8. vâhidin 4. bâbında buyuruyor: “Bu bâbın hülâsası şuna dâirdir: Eğer herkesi âyetlerin fitratında terbiye ederlerse ve Hakk’ın ve Ülü’l-Elbâb’ın (Cevher Sahipleri’nin) katında âyetlerin hüccet olduğunun büyüklüğünü ta’lim buyurlarsa; Zuhûr Günü’nde, onların işitmeleriyle Hakk’a imân etmeleri arasında, bir kesinti olmaz.”

Buna benzer açık âyetler, Beyân’da çoktur ve hepsi de sırf müddei tarafından âyetler izhâr edildiği zaman, düşünmeksizin Menyuzhiruhullah’ı kabûl etmenin lüzûmuna delâlet etmektedir. Bir yerde buyuruyorlar: “Onu âyetler ile derhal tanır ve kabûlde duraklamazsanız, mahrûm kalmaz ve ateşte olmazsınız.”

Biz bu fasılda, âyetlerin hüccet olması makâmında, bir âyetin daha zikriyle yetiniyoruz. 6. vâhidin 8. bâbında buyuruyor: “Eğer bir kimse, Tanrı kitabından ve Beyân âyetlerinden başka bir şeyle istidlâlde bulunursa, *-herkesi onun mislini getirmekten âciz bırakmak istese dahi-* onun delilleri kabûl edilmez. Âyetten başka mu’cizeler gösterenin hücceti boştur. Kendisine âyetler indirildiği iddi’âsında bulunan bir kimseye, hiçbir kimse dokunmasın.”

Bu bâbın ortalarında buyuruyor: “Hakikat Güneşi’nin batışından sonra, ondan başkasından âyet zuhûru imkânsızdır. Başka bir kimseden, tahsilsiz ve ta’limsiz olarak, fitrî bir biçimde, ve insanların yanında tasavvur edilemeyen bir şekilde âyet zuhûr etmez. Menyuzhiruhullah’tan başkasının iddi’âda bulunması imkânsız olmakla berâber; bir kimse iddi’â edip, âyetler izhâr eylese, kimsenin ona dokunmaması hakkındaki emir, farzdır. Ola ki o Hakikat Güneşi’ne bir taraftan mahzûnluk erişe.”

Nasıl ki eğer bu emir, Kur’ân ehli tarafından da bu şekilde göz önünde tutulsaydı, hepsinin amelleri bir def’ada bâtil olmazdı.

Bu sâyede, hem Hakk üzerine, hem de kendi üzerine bir zarar gelmemiş olur. Böylece, herkesin üzerine nâzil olan hüküm, onun üzerine indirilmez. Her ne kadar böyle bir şey imkânsızsa da, böyle bir emiri işitir de onu yakîn hâsıl etmezseniz; O’nun ismine hürmeten, onun hüznüne sebep olmayın.

Her ne kadar böyle bir iddi'ânın zuhûru tasavvurdan uzak ise de, O'nun ismini zikr ettiği için, O'nun ismine hörmeten, Menyuzhiruhullah'ı sevenler olarak, o iddi'â sahibini mahzûn etmeniz iyi olmaz. Ancak iş, şu iki ihtimâlin dışında değildir. Müddei, ya Menyûzhirûhullah'tır, ki aslında ondan başkası olması da mümkün değildir. Gece gündüz onu beklemekle meşgul olanlar, fitrî sûrette âyet inzâl buyuran Hakk'ı niçin tekzip etmişlerdir? Farz-ı muhâl, bir kimse, Menyuzhiruhullahlık iddi'âsında bulunsa; onun hakkındaki hüküm, Hakk'a terk etmelidir. Sevgililerinin ismini yüceltmek için, halkın ona hüküm etmesi memnû'dur. Bununla berâber, böyle bir kimsenin bu makâmı iddi'â etmesi zâten mümkün değildir."

Her ne kadar ihtiyaç makâmında sözü uzatsak da, bundan daha açık bir şey olamaz.

Eşhedübillah (Allah şâhid olsun ki daha ne söylenebilir?), her cihetten hüccet tamâmdir. Çünkü hem Cemâl-i Mübârek'in bu kadar âyât ve beyyinât ile (âyetleri ve delilleriyle) Menyuzhiruhullah olduğu sâbit oldu; hem de, âyât izhâr sûretiyle, kimse bu makâmı iddi'â etmedi. Zira, müte'addid âyetlerle, Menyuzhiruhullah'ın kendisinin hâricinde, bu makâmın iddi'âsını imkânsız saydı.

Üçüncü kısma âit âyetler

Sözün, te'sîr ve yaratıcılık özelliğine mâlik olmasıdır. Hak kelâmı ile beşer kelâmı, bu özellikler ile birbirinden ayrılır.

1) İkinci vâhidin birinci bâbında buyuruyor: "Her şeyin hakikati, rûhu, ancak Tanrı'nın sözleriyle idrâk edilebilir. Hak, bu sözlerle tahakkuk eder. Var olan her şeyin özünü bilmek, Hakk Celle ve A'lâ Hazretleri'ne mahsûstur. O'ndan başka hiçbir şey, Hâlik ve Râzık (Yaratıcı ve Rızık Verici), Mümit ve Muhyi (Öldüren ve Diriltten) değildir. O'nun mülkünde, O'nun sözü nefyi nefy ve isbatı isbat eder. İndirdiği âyetlerin gölgesinde yaşanır. Belki o kelimeler, Allah'ın âyet ve kelimelerinden zuhûr eden aynı kelimelerdir. Çünkü, Tanrı 'mü'min' diye zikr edince, o sözle, o mü'min yaratılmış olur. İlliyyîn harflerinden başkalarını zikr edince, o sözlerle de, onların rûhları yaratılmış olur. Tanrı âyetlerinin yaratılışa hüccet olmasındaki sır budur. Âyetler, O'nun kudret ve ilminin ispâtı için, en büyük zuhûr ve en mühim beyândır."

Önce ma'lûm oluyor ki, "Hakk'ın kelâmı" demek, âlemde tahakkuk eden ve nüfûz eyleyen bir söz demektir. Nasıl ki görüyorsunuz: Kitab-ı Akdes'te nâzil olan namaz, oruç, hukuk, kible, nikâh gibi husûslara âit bütün hükümler, Bahâîler arasında icrâ olunmaktadır. Belki o ahkâmdan birçokları, bilmedikleri hâlde, Bahâî olmayanlar arasında da uygulanmaktadır.

2) Üçüncü vâhidin, 'Nutm ettiği zaman, o şey O'nun kavliyle halk olur. Çünkü O'nun kavli haktır.' konusunu beyân eden ikinci bâbında buyuruyor: "Bu bâbın hülâsası Hakikat Ağacı'nın Sözü'nden bahseder. Yaratılmışlardan hiçbirinin sözü, onun sö-

züne benzemez. Çünkü, her şeyin künhü (özü), O'nun sözüyle yaratılır. Meselâ, eğer Kur'an devrinde o Ağaç, Emîr el-Mü'minîn Aleyhisselâm'ın velâyetini (veliliğini) söylemeseydi, o velâyet yaratılmazdı. Her ne kadar, o, ezelden beri, her zaman Veliyullah idi ise de, zuhûrun başlangıcı onun sözüdür; velâyetin başlangıcı, onun sözünden önce değildir.”

Beyân'ın bu bâbında da, Hakk'ın kelâmının imtiyâzı (ayrıcılığı), onun nüfûzu ve yaratıcılığıdır. Başka bir nükte de şudur ki; insâf ile düşünülürse, her makamın hakîkati kendisiyle ortaya çıkan bir zuhûru tanımak için, nasıl olur da başka bir şey bakmak icâb eder? Belki onu bilmenin yolu, sadece onun mukaddes varlığını tanımakla sınırlıdır.

Her ne kadar hakkaniyete delil olan bu üç kısım, Beyân sayfalarından alınmış ise de, gerçekte hepsi de bir konuya âittir. O da şerî'atın yaratılışıdır. Lâkin, ayrı ayrı dikkat nazarına alırsak, zikir olunan her üç makâm da, açık bir sûrette Hazret-i Bahâullah'tan zuhûra gelmiştir:

1) İddia makâmı o dereceye varmıştır ki; sadece etrâfindakilere değil, dünyanın bütün hükümdârlarına dahi, kendi emrini ilân buyurmuştur.

2) Âyetlerinin indirilmesi ise; «لَتَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي» (Denizler tükenir, Tanrı'nın sözü bitmez.) [Kehf, 18/109] âyet-i kerimesi mûcibince, O'nun âyetleri sayısız ve hesapsızdır: Kitâb-ı Akdes, Kitâb-ı İktidârât, Kitâb-ı İkân, İşrâkât, Tecelliyât, Terâzât, Kelimât-ı Mekkûne, hep o engin denizden bir damladır. Hâlbuki aslında bir âyetle bile, halk üzerine hüccet tamâm olmuştur.

3) Kelimenin nüfûzuna gelince: Bir Bahâî ümmetinin ve halkının ortaya çıkması, Kitâb-ı Akdes hükümlerinin icrâsı, Bahâî okullarının te'sisi, Maşriku'l-Ezkâr'ların inşası, hep O'nun mübârek kelimesinin bir eseridir.

Bilmiyoruz, Beyânîler daha neye yapışacaktır? Hangi delile yapışarak, kendi iddi'alarının doğruluğunu öne sürebilirler? «فباي الحديث آمنتم فباي الكتاب ايقنتم» (Hangi söze inanmışlardır ve hangi kitaba îmân etmişlerdir?)

HÂTİME (SON SÖZ)

*Ahd ve Sâbit Olma Makâmı ile
Nâkızların şüphelerini giderecek bir özet*

Soru: Arasına bir nâkız ismi iştiriyoruz. Bu nâkız-i Mîsâk (Mîsâk'ı bozan) ne demektir?

Cevap: Nâkız demek, Hazret-i Abdülbahâ Ğusn-i A'zam Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri hakkında, Bahâullah Celle ve A'lâ Hazretleri'nin ahid ve emirlerine muhâlefet eden demektir. Hazret-i Bahâullah, bütün Bahâîlere, bilhassa müntesip (kendisine yakın olanlar) ve âğsânı (Hazret-i Bahâullah'ın soyundan gelenleri), Hazret-i Abdülbahâ Ğusn-i A'zam Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'ne itâ'at etmelerini emr ettiği zaman, birçokları bu emre itâ'at ederek sâbit oldular. Bir müddet geçtikten sonra, âğsân ve müntesiplerden ba'zıları, önce gizli, sonra açık bir sûrette, Hazret-i Abdülbahâ'ya itâ'atten yüz çevirdiler. İşte Bahâîler bunlara "nâkızlar" (ahdi bozanlar) derler.

Soru: Hazret-i Abdülbahâ Rûhi Mâsivâh Fedâh Hazretleri'nin Cemâl-i Mübârek'den sonra makâmı ne oluyor ve bunun delîli nedir?

Cevap: Çok açıktır ki, her emir sâhibinin ömrü, kendi da'vetinin burhânını bütün cihân halkına bildirmeye kâfi değildir. Kendi şer'atını, bütün usûl ve fûrû'uyle (temel prensipleri ve diğer teferruatıyla) yaymaya fırsat bulması mümkün değildir. Onun cân arttıran nidâsı yükseldiği zaman, bir takım insanlar imân eder; bir takımı düşünür; bir kısmı hayret ve dehşet içinde kalır; birçokları da inkâr eder. Bir kısmı talep eden ve bu yolda mücâhede eden vâziyetinde bulunur. Bu hâl içinde, o zâtın hayâtı nihâyet bulur. Yine de her çeşit hüküm ve müşkülâtın halli hakkındaki suâl ve cevap, nihâyet bulmaz. Şimdi, bu durumda, dînin işleri bir takım eksik akıllıların eline düşerse, kendilerinde Rûhü'l-Kudüs'ün kudreti olmadığı için, ismet ve ilâhî ilim makâmını hâiz bulunmadıkları için, ilâhî şer'atı, beşerî vehim ve hayâller ve bozuk zanlarla, bilerek ve bilmeyerek tekrâr kirletip lekelerler. Ve bunun sonucu olarak ortaya bir sürü içtihad ve ihtilâf tohumları ekilir. Bu sebeple, öteden beri Tanrı'nın ezeli âdeti mûcibince, Rûhü'l-Kudüs'ün te'yidine mazhâr ve bütün sıfât ve ilâhî kemâlâtı kendinde toplayan bir zâtın varlığı lâzımdır. O mukaddes vücûd, Tanrı sözlerini anlamaya, tamâmıyla kavramaya, ilâhî ismete, zâtî kemâllere sâhip olması itibâriyle, bütün insanlardan üstündür. Yalnız aynı şer'atın gölgesinde, onun mübeyyin ve mürevvici (açıklayıcısı ve yayıcısı) ise de, şâri' (din kurucusu) değildir ve ahkâmdan birini taşıyır etmez (değiştirmez). Burhân ikâmesi ve dînî müşkülâtın halli, muhkemâtın (kesin hükümlerin) tefsiri, müteşâbihâtın (mecâzlı sözlerin) te'vîli gibi mühim husûslar, hep o zâta âittir. Binâenaleyh, mâdem böyle bir zâta ihtiyaç vardır ve beşer aklı, insanlar arasında bu kudret ve sıfatı üstünde toplayan bir zâtı tanıyıp, takdir etmekten âcizdir; bu sebepten dolayı, şer'at sâhibi Hakk, bu şartları hâiz olan zâtı, insanlar için tâyin eder. Nasıl ki Hazret-i Kelîm (Mûsâ), Yûşa' ibni Nûn'u; Hazret-i

Mesîh (Hazret-i ʿİsâ), Batras'ı; Hazret-i Muhammed (SAV), Emîr el-Mü'minîn Ali Aley-hisselâm'ı tavsiye ve tâyin buyurmuşlardır. İşte böyle bir zât, Emr'in sâhibinden sonra halîfe, mübeyyin-i kitap (Tanrı kitabını açıklayıcı) lâkaplarını alır. Hazret-i Abdülbahâ'nın makâmı da, Cemâl-i Mübârek'ten sonra bu makâmdır. Ya'ni, o asl-ı kadîmin (asıl kökün) bir dalı olan Hazret-i Abdülbahâ, bu mertebeleri nefsinde toplayan, Kitâb-ı Akdes'in ve İlâhî Levih'lerin mübeyyini, ya'ni açıklayıcısı, semâvî kitapların müfessiri ve müteşâbihâtın te'vîl edicisi, İlâhî sırların hâmilî (taşıyıcısı), Rûhül-Kudüs'ün maz-hârı, Rabbanî ilim ve ilhâmın matla'ı ve Hazret-i Bahâullah'ın Emr'inin mürevvicidir (yayıcısıdır).

Soru: Hazret-i Abdülbahâ'nın tâyin ve nasb edilişinin (Ahd ve Mîsâk Merkezi olarak tâyininin) delil ve burhânı nedir?

Cevap: 1) Kitâb-ı Akdes'te buyuruyor. Hülâsası şudur: Cemâl-i Mübârek, kendi su'ûdundan sonra, 'Kitâb'ta bilmediğiniz şeyler için, Sidre-i Mübâreke'nin Ğusnu'na (Mübârek Ağaç'ın En Büyük Dalı'na) müracaât ediniz.' diye buyurmaktadır.

2) Yine Kitâb-ı Akdes'te buyuruyor. Hülâsası şudur: 'Kavuşma denizi çekilip, Başlangıç Kitâbı sona erince; Bu Kadîm Kök'ten biten Allah'ın istediğine (Dal'a) yöneliniz.'

Her ne kadar, eğer Bahâîlerce bunun Ğusn-i A'zam olduğu ma'lûm ise de, açıkça beyân edilmemiş olduğu için, Cemâl-i Mübârek'in vasîyetnâmesi olan Kitâb-ı Ahdî'de, Kitâb-ı Akdes'in bu âyetini zikir ettikten sonra buyuruyor: "Bu âyetten maksat, Ğusn-i A'zam idi." Bu sebeple, Bahâîlerin sığınağının ve yöneleceği kimsenin, Ğusn-i A'zam olduğu açıkça ma'lûm oldu.

Kitâb-ı Ahdî'de; Âğsân, Efnân ve Müntesipleri hakkında buyuruyor: "Allah'ın vasîyeti budur ki, Âğsân, Efnân ve Müntesiplerin cümlesi, Ğusn-i A'zam'a yönelmelidirler." Kitâb-ı Akdes'ten inzâl ettiğimiz "İzâ gayize bahrü'l-visâl" (Visâl denizi çekildiğinde) âyetine bakınız. Bütün Bahâîlerin mükellef tutuldukları umûmî mîsâktan başka, Âğsân, Efnân ve Müntesiplerin de Ahd-i Mîsâk'a dâhil oldukları zikir buyurulmuştur. Tâ ki, hiç kimseye şöyle-böyle demeye mecâl kalmasın. Bununla berâber; Ğusn-i Ekber denilen bu Mirzâ Muhammed Ali, Hazret-i Abdülbahâ'nın mansûsiyetini (Merkez-i Mîsâklığı'nı) kabûl ettikten sonra, önce gizli, sonra da açık olarak Ahd'e muhâlefet etti. Bazı Bahâîler de, nefsânî sebepler yüzünden, ona tâbî' olarak, İlâhî Ahd ve Mîsâk'ı bozdular.

Soru: Acaba bir hüccet ve burhânları da var mıdır?

Cevap: Bu suâl, yersiz ve ma'nâsızdır. Çünkü, Kalem-i A'lâ'dan nâzil olan bu açık nass (âyetler) karşısında, hiçbir hüccet ve burhân mu'teber olamaz. Hiçbirine i'tibâr edilemez.

HADİKATÜ'L-BAHÂİYE FÎ
DÜRÛSİ'L-İPTİDÂİYE
DÜRÛS-İ DİYÂNE
(DİN DERSLERİ)

MÜELLİF

Kazvinli Nebîl-zâde Münîr

MÜTERCİM

Abdülkâdir Lâzib Diriöz

Bu kitabı, babam Abdülkâdir Lâzib Diriöz'e
Beyrût'ta ikâmet eden Ayıntablı Nacar Sa'id Efendi göndermiş ve
tercüme edilmesine vesîle olmuştur. Allah'ın rahmet ve Bahâsı
ikisinin de üzerine olsun

H.A.D.

Bahâîler
Basım ve Dağıtım A.Ş.

Bismihî Rabbenâ'l Behiyyü'l Ebhâ (Nûrlular Nûrlusu Olan Rabbimiz'in Adıyla)

BAŞLANGIÇ

Hamd ve senâ, Sebepler Sebebi Olan ve Tek, Basît Bir Hakîkatten ibâret Bulunan Eşsiz Tanrı'ya lâyıktır ki; kudret ve kuvvetiyle, bütün tabîata, basît unsurlara, esîrî kuvvete ve mevcûdâtın aslî maddelerine, varlık hil'atı bahşetti ve insanoğlunu, akıl cevheri ve keşif kuvvetiyle süsledi. O'nun en kutsal sahası, yaratılmışların ta'rif ve beyânından mukaddestir. O Mukaddes Zât'ın özünü ve hakîkatini, yaratılmışlar bilip tanıyamazlardı ve dâimâ da tanıyamayacaklardır. Tasavvura gelen, fikre sığın her şey, O değildir. İdrâkin kavradığı bilgiler, hep vehimden, zan ve tahminden ibâret kalacaktır. Şunu ne güzel söylemişlerdir:

اي به وصفت بيان ما همه هيچ
همه آنست آن ما همه هيچ
هر چه بيند خيال ما همه وهم
هر چه گوید زبان ما همه هيچ
ما به کنه حقيقتت نرسيم
اي يقين و گمان ما همه هيچ

Seni vasfetmek ve övmek için söylediğimiz sözlerimiz bütün hiçten ibârettir.

Her şey, Sana âittir; bize âit olan hiçbir şey yoktur.

Bizim tahayyül ettiğimiz her şey, bir vehimden ibârettir.

Lisânımızın söyledikleri hep hiçtir.

Biz Senin hakikatlerinin mâhiyetine aslâ yetişemeyiz

Ey Tanrım! Bizim kesin bilgimiz de, tahminlerimiz de, bir hiçten ibârettir.

Kendi zâtının hakikatini öğrenme yolunu kapatarak, bunu anlamak isteyenleri merdûd saymıştır. Akıl sahiplerinin düşünceleri, ta'rif ve tavsîfin denizine ancak dala-bilmiştir. Yine de fazıl ve ihsânının sonucu olarak, Kendi Varlığını tanıtmak için, insanların yüzlerine büyük bir kapı açmış ve bilinmesi için, çok geniş bir yol göstermiştir. Bu kapı ve bu yol da, Emrine mazhâr ve vahyine matlâ' olan zâtı tanımaktan ibârettir. Ya'ni her asırda, kendi koyunlarına çobanlık etmek üzere, cihân mektebinde bulunan çocukların ta'lîm ve terbiyesi için, beşer nev'inden bir şahsı gönderir. Başka bir ta'bîrle O'nun zâtından, esmâ ve sıfatından, irâde ve meşîyettinden, emrinden ve nehyinden hikâye etmek ve insanlara doğru yolu göstermek maksadıyla, bir timsâl ve bir ayna tahsîs etmiştir. Ancak o küllî mazhârın emirlerine itaât etme sûretiyle, Kendisini tanımış olurlar ve böylece, ibâdet ve itâatleri de tahakkuk eder. O'nun kudreti ne yüksekl!.. O'ndan başka Tanrı yoktur!..

İşte, bu büyük ve kıymetli asırda, Göze Görünmeyen O Zât, birinci def'a olarak Cemâl-i Akdes-i Ebhâ'nın müjdecisi olan Hazret-i Nokta-i Ülâ ve Rabb-i A'îlâ Bâb'ın heykelinin semâsının ufkundan; ve ikinci def'a olarak da, bütün azametiyle, Hazret-i Bahâullah'ın heykeli arşından bütün cihâna parlayıvermiştir. Bu sûretle, bütün milletlere olan vaatler ve semâvî kitaplarda zikredilen beşâretler, tamâmı tamâmına gerçekleşmiştir. Diyânet ve siyâset âlemine, şeriat, tarikat, medeniyet, tabîat, hakikat, hikmet ve felsefeye tâze bir rûh üfürülmüş ve yeni bir hayât bahş olunmuştur. Beşerin aklına, idrâkine, düşüncesine başka bir kuvvet ve kudret verilmiştir. Basîretlere, kâbiliyetlere, cismânî ve vicdânî duygulara, fevkalâde (olağanüstü) bir şiddet inâyet buyurulmuştur. Aşk ve zevk arttıkça artmış, çünkü ona, nûrlu bir cân bağışlanmıştır.

Aynı zamanda kurmuş olduğu Nâzenin Âyini yaşatması ve yaratıcı ta'limlerini ve âyetlerini her tarafta yayıp i'ân etmesi ve mensuplarını her taarruzdan koruyup, terbiye eylemesi için de, büyük 'ubûdiyet (kulluk) cemâlinin kutsî güneşi olan Hazret-i Abdülbahâ'yı ta'yîn ve tansîs buyurmuştur. Ağsan ve Efnân'ı ve bütün Bahâîleri, hattâ bütün dünyayı, Cemâl-i Kıdem'in Sırrı olan O Büyük Dal'a, itaât ve teveccühle mükellef tutmuştur. Ayrılıkların kaldırılması ve bütün dünyadakilerin birleşmesi ve Büyük Barış'ın kurulması için, En Büyük Umûmî Adâlet Evi'nin tesîs edilmesini emretmiştir. Hâsılı, insanlara her türlü ni'meti ikmâl buyurmuştur. O'nun kudret ve kuvveti, hükmü ve saltanatı, büyüsun ve yücelsin!..

Mukaddimeyi eşsiz Tanrı'nın zikriyle süsledikten sonra, bu âciz Kazvinli Nebîlzâde Münîr arz eder ki, 1910 Milâdî senesine mutabık olan 1328 yılında, kış mevsiminde, biricik muallimimiz olan Abdülbahâ Hazretleri'nin mübârek huzurlarında beş Bahâî ayı müşerref buldum. Kaç def'alar onun temiz ağızlarından işittim ve birçok elvâhta okuyarak gördüm ki; diyânet ilmini öğretmek ve Hazret-i Ahadiyyet'in Emr'ini tebliğ etmek bilgisini tahsil eylemek, her ilimden afdaldır (üstündür). Çünkü bunlar, ahlâk âlemine ve bütün beşerin sa'âdetine ta'alluk eder. Tanrı'nın güzel kokularını yaymağa kıyâm etmek, her şeyden daha elzemdir ve bu vazife, her Bahâînin üzerine farzdır. Kadın, erkek, kız, oğlan hep bununla mükelleftir. Zirâ Hazret-i Bahâullah'ın ta'limleri, her insanın kendisine âriz olan (gelen, bulaşan) kökleşmiş hastalıkların hepsine şifâ vericidir. Her milletin rûhânî ve siyâsî müşküllerini çözer.

Hattâ o Mübârek Huzur'dan ayrılırken bile, bu mevzû hakkında abd-i âcize o kadar tavsiyede bulundular ve tebliğin faydalarını ve ehemmiyetini anlattılar ki; ta'riften âcizim:

Ben rüyâ görmüş bir dilsizim. Âlemd ekiler ise hep sağır. من کنگ خوابدیده و عالم تمام کر
Ben söylemekten, halk da işitmekten âciz kalmıştır. من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش

Oradan uzaklaştıktan ve o büyük 'Ubûdiyet Matlâ'ı'nın ayrılığı ateşiyile yandıktan sonra, Türkistan'a gelerek ilâhî dostları ziyâret ettim. Aşkâbâd Mukaddes Rûhânî Mahfili'nin emriyle, bir müddet o şehirde kaldım. Hazret-i Abdülbahâ'nın teb-

liğ hakkında bana vermiş oldukları emrin mümkün mertebe tatbikini düşünüyordum. Bunun üzerine, oradaki rûhânî hemşire ve kardeşlerden ba'zıları, tebliğ dersi tahsil etmek, Kitab-ı Akdes tercümesini okumak ve hesap ilmi öğrenmek üzere ricâda bulundular. Binâenaleyh bu âciz, «ما لا يدرك كله لا يترك كله» (*Hepsi anlaşılmazsa da, hepsini terk etmek münâsip olmaz*) meâlindeki hükme nazaran, bildiklerimi çarçabuk onlara öğretmeyi kendime farz olarak bildim. Bu maksatla, iki celse tertip edildi. Birisi nûrânî hemşirelere, diğeri rûhânî kardeşlerimize mahsûstu. Hemen işe başladık. Emrin tebliği husûsundaki ma'lûmâtı ezberleyebilmeleri için, suâl ve cevap tarzında söyledim. Onları, şu risâlede, beş bölüm ve bir hâtîme (bitiriş) olarak yazıyorum. Tâ ki imtihan zamanında, rûhânî dostlarla nûrânî istekliler, ne dinlediğimizi, ne okuduğumuzu, ne öğrendiklerimizi hatırlasınlar. وما توفيقاً آلاً بلله البهي الابهي (*Tevfik [Başarı], ancak Behiyyü'l-Ebhâ olan Tanrı'dandır.*)

- *Birinci Bölüm:* Lüzûmlu bazı mes'elelerle, bazı ilmî ve iptidâî ıstılahları (temel terimleri) ve Emr'in muhtasar bir târihçesini, çok kısa bir şekilde ve suâl ve cevap olarak göstermektedir.
- *İkinci Bölüm:* Kısa bir suâl ve cevap ile, Tanrı'nın ispâtı hakkındadır.
- *Üçüncü Bölüm:* Yine kısa bir suâl ve cevap ile, bir mürebbînin lüzûmu hakkındadır.
- *Dördüncü Bölüm:* Yine kısa bir suâl ve cevap ile, evhâmdan hâli bir dînin lüzûm ve fâideleriyle, o dinin felsefesini beyân eder.
- *Beşinci Bölüm:* Yine kısa bir suâl ve cevap ile, Hazret-i Ahadiyyet'in Emr'ine muttali¹ ve vahyine mazhâr olan ülü'l-¹azm peygamberlerin hak olduklarının ispâtına dâirdir.
- *Hâtîme* de, bu risâlede zikr olunan mes'elelerin hulâsalarıyla manzûm bir münâcâtı ihtiva eder.

Şunu da arz edeyim ki, kadın ve erkek öğrencilerin henüz alışkın olmadıkları ve istidâdlarının husûsiyeti hasebiyle (sebebiyle) birçok mes'eleyi kısa ve sade olarak beyân ettim ve binâenaleyh yüksek mes'eleler hakkında inceleme yapmayı ve teferruata girişmeyi sonraya bırakarak, bunların beyânından sarf-ı nazar ettim. Bu münâsetle de, kitabın adını "*Hadikatü'l-Bahâîyye fî Dürûsi'l-İbtidâîye*" koydum¹.

Tanrı'nın kuvvet ve inâyeti ile, bu mes'eleleri, ikinci derecede, ya'ni ikinci ciltte, daha yüksek bir sûrette beyân edeceğiz. Bu satırları gözden geçirecek olan sayın okuyuculardan bu beyânat ile kast etmiş olduğum asıl maksatlara bakarak, elfâza (kelimelere) bakmamalarını ricâ ederim.

¹ Hadika: Bahçe, *Hadikatü'l-Bahâîyye*: Bahâî Bahçesi; Dürûs: Dersler; İptidâî: İlk, *Dürûsi'l-İbtidâîye*: Derslere başlangıç (giriş dersleri), *Hadikatü'l-Bahâîyye fî Dürûsi'l-İbtidâîye*: Bahâî Dini Hakkında Temel Bilgiler

Her şeyde hüner ve kusur bulunur در همه چیزی هنر و عیب هست
Kusuru görme ki, hüner eline geçsin عیب مبین تا هنر آید به دست

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BİRİNCİ BÖLÜM

Lüzûmlu ba'zı mes'elelerle, ba'zı ilmî ve temel terimleri ve Emr'in muhtasar bir târihçesini, kısa bir şekilde, ve suâl ve cevap olarak göstermektedir.

Birinci Ders

Suâl: Tebliğ ilmi nedir?

Cevap: Tebliğ ilmi, Bahâîlerin ıstılahınca, mutlak olan Tanrı'nın birliğini, Emr'ine mazhâr ve Vahy'ine matlâ' olan Zâtların hak olduğunu ispât eden, dînin lüzûmunu anlatan, Hakk'a inanmanın felsefe ve faydalarını ve O'ndan korkmanın menfaatini, elçi gönderme ve kitap indirmenin meyvelerini anlatan yollar ve delillerden ibârettir.

İkinci Ders

Suâl: Tebliğ ilimini tahsil etmek ve tebliğ kıyâm eylemek, herkese vâcip midir?

Cevap: Bütün ulemâ, ukalâ ve filozoflarca söz birliğiyle kabûl edilmiş olduğuna göre, her şeyin ilmi cehlinden daha iyi olacaktır. Her bir hayrın halk arasında yayılmasının elzem bulunacağından sarf-ı nazar; evhamdan uzak hak bir Dîn ve Âyîn'in, beşer câmiâsında hakîkî bir rûh ve düzen vazifesini gördüğünü bilen ve kalplerin mutmâin olmasına sebep olacağını takdir eden herkes için, tebliğ ilmini öğrenmek aklen, zevken, fitraten lâzım ve vâcipdir. Tâ ki başkalarını hayra ve iyiliğe delâlet etsinler. Bütün semâvî kitaplarda umûmî; Hazret-i Bahâullah ve Hazret-i Abdülbahâ'nın mübârek levihlerinde husûsî olarak bildirildiğine nazaran, Hakk'ın Emr'ini tebliğ, naklen de kadın-erkek herkese kat'î olarak farzdır. Bu cümleden olmak üzere, Hazret-i Bahâullah Cenâb-ı Andelîb'in levhinde buyuruyor: "Söyle! Yakîn olarak bil ki, Tanrı kendi Emr'ini tebliğ etmeyi ve cihânda yerine getirilmesi gerekli olan kelimesini yükseltmeyi herkese emr etmiştir." Kıdem Mâlîki'nin irâde semâsından bu kuvvetli hüküm nâzil olduktan sonra, artık herkesin itâ'at eylemesi ve kendisini mükellef bilmesi icâb eder.

Üçüncü Ders

Bir önceki derste ki cevâbın geri kalanıdır.

Tebliğin lüzûmu hakkında, Hazret-i Abdülbahâ da buyurmuştur: "Ey Abdülbahâ'nın azîz dostları! Bugün en ehemmiyetli iş, Tanrı Emr'inin tebliği ve îlâhî kokularını yaymaktır. îlâhî dostlardan her birinin vazifesi budur ki, gece-gündüz rahat etmeyip, nefes almayıp, Hakk'ın güzel kokularını yaymaktan başka bir şey düşünmesinler." Başka bir yerde de buyuruyor: "Bugün vücût âleminde en belîğ hüküm tebliğ-i lisânîdir (dille yapılan tebliğdir). Gafûr (Çok Bağışlayıcı) olan Rabb'in bu kitabı ve bu yayılmış fermânı, aşk sarhoşlarından her kimin elinde bulunacak olursa, imkân âle-

mini şaşırtarak, bütün cihânı hükmü altına getirebilir. Büyük Emr budur. Âşikâr kurtuluş budur. Celîl olan Hakk'ın lütûfları bundan ibârettir. Böyle müşkül bir günde buna muvaffak olan bir kimseye ne sa'âdet!..”

Bu sûretle Hakk'ın Emr'inin tebliğinin lüzûmu, akıl ve nakil kanunlarıyla sâbit olunca; böyle bir ilmin tahsili de daha ziyâde sâbit olmuş olur. Çünkü bir şeyi yapmak için, onun bilgisine sâhip olmak lüzûmludur.

Dördüncü Ders

Suâl: Mübelliğ olan kimsenin asıl sermayesinin ne olması lâzımdır?

Cevap: Mübelliğlerin birinci derecede silah ve sermayeleri, Tanrı korkusu ve güzel ahlâktır. Hâlis niyetle işe başlamak, Rahmân'ın Cemâlî'ne tam bir teveccüh göstermek, Hakk'ın te'yidinin göze görünmeyen askerlerle yardım edeceğinden emin olmaktır. Bu hissî ve bedihî (açık) olan bir burhândır ki, her bilgi seviyesindeki insanın ameli ne kadar çok olursa, te'sir ve nüfûzu o kadar şiddetli olur. Bu sebepten; Hazret-i Bahâullah, Fransa imparatoruna hitâben yazdığı levihte, mübelliğlerin şartları hakkında şöyle buyurmuştur: “Tanrı; her şahsa me'mur olduğu ilâhî Emr'in tebliğini kat'î sûrette emr etmiştir. Tebliğ eden kimse, evvel emirde güzel sıfatlarla süslenmeli, sonra halkı tebliğ etmelidir ki; mukbillerin kalplerini çekebilesin. Böyle olmazsa, sözü kulların kalplerine te'sir etmez. Bağışlayan, Merhametli Tanrı size böyle bildirir.”

Beşinci Ders

Bir önceki dersteki cevâbın geri kalanıdır.

Mübelliğ için ikinci derecede önemli olmak kaydıyla ilim, fen, ve hikmet de lâzımdır. Hazret-i Bahâullah, Paris imparatorunun levhinde buyuruyor: “Biz tebliği beyân ile takdîr eyledik. Sakın kimse ile mücâdele etmeyiniz. Tanrı rızası için hâlis olarak tebliğde bulunmak isteyen kimseyi, Rûhü'l-Kudüs te'yid eder. Ona âlemin sinelerini (kalplerini) aydınlatacak şeyleri ilhâm eder. Artık isteyen kimselerin göğüsleri nasıl aydınlanmaz? Ey Bahâîler! Kalplerin şehirlerini, hikmet ve beyân kılıçlarıyla fetheleyiniz!..”

Yine Hazret-i Abdülbahâ buyuruyor: “Büyük hidâyet; bilgiye, vukûfa ve yükselişe, Rabbanî kelimâtın esrârını bilmeye bağlıdır. Binâenaleyh, kadın-erkek, büyük-küçük bütün ilâhî dostlar, mümkün mertebe bilgi ve maârif tahsil etmelidir. Mukkades kitapların esrârı hakkındaki bilgilerini arttırmalıdır. Delil ve burhân ikâme etmek husûsunda meleke hâsıl etmelidirler.”

Bu beyânât ile ma'lûm oldu ki, Tanrı korkusu, güzel ahlâk, ameller rûha benzer. Zâhirî ilim ve fen, hikmet, musikî ve sâir maddî bilgiler de, cisme benzer. Bunun ikisi birbirinden ayrılmaz ve birbirini tamâmlarlar. Bunların ikisi de mübelliğ olan kimsenin aslî sermayesidir:

*Din, bir güzele benzer, ilim onun süsüdür.
Güzel bir sevgili, süsle daha da güzel olur.*

دین جمالی که علم زیب وی است
یار زیبا به زیب زیبا تراست

Altıncı Ders

Suâl: Her sorunun cevâbını kaç şekilde vermek icâb eder?

Cevap: Kısaca söylüyoruz: Her soruya iki çeşit cevap verilir. Biri hallî (tahlîlî - çözümlenmeli), diğeri nakzî (bozma yoluyla). Hallî odur ki, hakîkati keşf etsin; hakîkî ma'nâ ve maksat ne ise, o söylensin ve yazılsın. Nakzî odur ki, suâl eden kimsenin sorusu ne ise, ona yalnız soranın varlığına veya vukû'una itikad eylediği şekilde cevap verilsin; hakikatın keşfine yanaşılmasın. Zîrâ tecrübe ile sâbit olmuştur ki, birçok kimselere ilk def'a nakzî cevap vermek icâb eder. Zîrâ nakzî cevap, dinleyenin dikkatini çekerek uyandırıyor ve onun nazarını, itikad eylediği şeylerin arkasına doğru sürük-lüyor, fikrini genişletiyor. Ve böylece, hakîkati anlamak için, onun zihninde bir hazırlık yapıyor. Bu sebepten, o zaman verilecek hallî cevap, çok te'sirli ve faydalı oluyor.

Yedinci Ders

Suâl: Her şeyi bilip anlamanın yolu kaç çeşittir?

Cevap: Her şeyi anlamanın, tanımının kestirme yolu iki türlüdür: Umûmî ve husûsî (genel ve özel). Umûmî: o şeyle müşterek bilumûm varlıkların bilinip anlaşılması için kullanılan isim, resim, kemiyet (nicelik) ve keyfiyetten (nitelik) ibârettir. Meselâ, "Mirzâ Hüda-dâd cisme, rûha ve beş zâhirî duygu kuvvetine mâlik olan, yiyen, içen, uyuyan, doğan, ölen bir kimsedir" dediğimiz zaman, bu ta'rif bütün Benî Âdem'e şâmil olmuş olur. Bununla Aka Mirzâ Hüda-dâd tanınmış olmaz. Lâkin eğer: "Aka Mirzâ Hüda-dâd Hemedanlı Yahşizâdedir. Siyah gözlü ve siyah kaşlı, orta boylu Aka Hüda-verdi'nin kardeşidir. Üzerinde şeker renginden bir pardösüsü vardır. Sarıklı, abalı, terbiyeli, edepli, majorî rütbeye (binbaşı) mâlik, kıymetli bir gençtir. Sağ elinde mermi yarasından hâsıl olan bir iz vardır." diyecek olursak herkes bu isme, bu resme, bu vasif ve bu ta'rif, bu rütbe ve makâma mâlik olmadığı için, bu ta'rif husûsî ta'rif derler.

Sekizinci Ders

Suâl: Delil ve burhânı nasıl anlayacağız?

Cevap: Delil ve burhânın ta'riflerini anlamak, mantık ilmini bilmeye muhtaçtır. Yani insanın en azından mantık ilminin mukaddemâtını (ön bilgilerini) bilmesi lâzımdır: Tasavvur, tasdîk, mevzû, mahmûl, suğrâ, kübrâ, kazîye, kıyâs, selp, icâb gibi terimleri ve bunların şube ve taksimâtını anlayabilmek gerekir ki; delil ve burhân hakkıyla bilinmiş olsun. Lâkin biz, 'dilekçeyi büsbütün boş bırakmamak' [Farsça] atasözünün gereğince, bunları pek kısa bir sûrette ifâde ediyoruz: "Delil ve burhâna yakîn hâsil

edecek (inandırarak) neticeleri almak için, mukaddemât-i yakîniyeden (inandırmaya götürecektir ön bilgiler) oluşan kıyaslardan ibârettir” demekle yetiniyoruz.

Dokuzuncu Ders

Suâl: Delil ve burhân ikame etmenin ölçüsü, mizanı kaç kısımdır?

Cevap: Mantıkçıların beyânına göre delil ve burhan ikâme etmenin mizânı kısaca altı kısımdır: 1-Evveliyât. 2-Mahsûsât. 3-Vicdâniyât. 4-Tecrübiyât. 5-Mütevâtır Nazariyâtü'l-Kiyâs. 6-Hadsiyât. Hükemânın kavlinde de dört kısımdır: Hissî, aklî, naklî, ilhâmî. Bizim gâyemiz mes'eleyi mümkün olduğu kadar kısaltmak olduğundan, iki kısımdır diyoruz: Aklî ve naklî.

Aklî delil odur ki, medlûlün (ma'nâ ve mefhûmun) fayda ve zararlarını insan anlar, kendi bilgisine göre onu ölçüp tartar. O delilin hüküm ve istinâdını başkalarının fikirlerine, emrine uydurmaz. Naklî delil ise, akla uygun olsun-olmasın, başkalarının yazdığı ve söylediği şeylerle iktifâ eder.

Onuncu Ders

Suâl: Naklî delilin esâsı kaçtır?

Cevap: Kısaca naklî delilin esâsı ikidir. Biri sūdûr-i kat'î, diğeri sūdûr-i zannî olandır. Sūdûr-i kat'î odur ki, bir sözün bir şahıstan sâdir olduğu, umûm tarafından ittifâk ile kabûl edilsin. Kur'ân âyetleri gibi, ki dost ve düşman Kur'ân'ın, Hazret-i Muhammed'in iki mübârek dudakları arasından sâdir olduğundan müttefiktiler. Mevcût Kur'ân'dan başka, ayrı ibâreleri olan bir Kur'ân'ın ortada olmaması, onun sūdûr-i kat'î olduğuna delildir. Sūdûr-i zannî olan delile gelince: Bir sözün bir şahıstan sâdir olmasında umûm müttefik olmaz ve o sözün zıddı da bulunur. Bu da, büyük Tanrı elçilerinden ve hidâyet verici imâmlardan ve mürevviçlerden sâdir olduğu rivâyet olunan hadîs ve ahbârât (haberler) kabilindedir. Bunların, onlardan sâdir olduğuna yakîn hâsıl olmamıştır. Yalan ve doğrudan her ikisine de ihtimâl vardır. Bu hadîs ve ahbâr arasındaki ihtilâf ve zıddiyet, onların sūdûr-i zannî olduğuna delildir. Bütün din ve mezheplerde, bu gibi sūdûr-i kat'î ve zannî olan haberler vardır. Bununla beraber, bunlar için ayrıca birtakım mizân ve aksâm (ölçüler) takdir eylemişlerdir. Gâyemiz, kısa kesmek olduğu için, biz onların şube ve teferruatından sarf-ı nazar ediyoruz.

On birinci ders

Suâl: Sūdûrları, gerek kat'î olsun gerek zannî olsun, naklî delillerin delâletleri ne derece mûteberdir?

Cevap: Sūdûrları, kat'î ve zannî delilleri dörde taksim eylemişlerdir. Sūdûr-i kat'î olan naklî delilinin delâleti, ya kat'î olur ya zannî olur. Kezâ sūdûr-i zannî olan naklî delilin delâleti de, evvelki gibi ya kat'î olur ya da zannî olur. (Muallim burada,

aklî delillerle veya Kur'ân ayetleriyle te'yid edilenlerin tercih edileceği ve buna müteallik sâ'ir konular hakkında izâhât verecektir.)

On ikinci ders

Suâl: İnsanın cismânî idrâk kuvveti kaç tanedir?

Cevap: İnsanın cismânî idrâk kuvveti on tanedir. Beş tanesine zâhirî beş duygu kuvveti deriz ki, isimleri şunlardır: 1-Görme, 2-İşitme, 3-Tatma, 4-Koklama, 5-Dokunma kuvvetleridir. Kalan beş kuvvete de iç kuvvetleri denir. İsimleri şunlardır: 1-İç kuvvetle dış kuvvet arasındaki ortak kuvvet, 2-Hayâl, 3-Düşünce ve idrâk, 4-Tasavvur, 5-Tahattur (hatırlama). Ortak kuvvet, beş dış kuvvetten aldığı duygu sûretlerini idrâk eden bir kuvvettir. Hayâl kuvveti ortak kuvvetin depo ve hazinesidir. Düşünce ve tasarruf kudreti bütün kuvvetlerde tasarruf eder, yani hayâl deposundaki sûretlerle hatırlama kuvvetinde mevcûd olan ma'nâları tasarrufuna alır. O da, gerek icrâ hâlinde, gerek terkip hâlinde, gerek uykuda, gerek uyanıklıkta olur. Tasavvur kuvveti cüzî olan ma'nâları (incelikleri) idrâk eder. Hâfıza, yani hatırlama kuvveti, tasavvur kuvvetinin deposudur.

On üçüncü ders

Suâl: İnsanın idrâk ettiği şeyler kaç kısımdır?

Cevap: İnsanın idrâk eylediği şeyler iki kısımdır: Ma'kûl (akla dayanan, *soyut*) ve mahsûs (duygulara dayanan, *somut*). Ma'kûl, hariçte sûreti olmayan şeylerdir: Sevgi, düşmanlık, sevinç, keder, akıl, ilim ve benzerleri gibi. Ma'kûl olan şeyleri, duyuyula anlaşılabilir hâriçteki şeylerin kılığına sokmadıkça anlatamayız. Meselâ, Tanrı kelâmının zevk ve lezzetini tattığımızda, Beyânât-ı Mübârek'i, çok tatlı, çok latif, kalbi çeken, rûhu arttıran vasıflarıyla ifâde ederiz. Hâlbuki zâhir hasebiyle (dış i'tibâriyle) bu vasıfların hiç biri onda yoktur. Yani ne tuzludur, ne tatlıdır, ne latiftir, ne de kalbi bir yere götürür.

Mahsûsa gelince: Bu da, beş zâhirî kuvvetten biriyle idrâk olunan şeye denilir. Yani hâriçte sûretleri vardır. Meselâ eşyanın şekilleri, sesler, cisimler, cesetler, cemât (cansız varlıklar), nebât, hayvan, yıldızlar ve gezegenler gibi...

On dördüncü ders

Suâl: Varlık kaç kısımdır?

Cevap: Varlık iki kısımdır: Biri cevher, diğeri 'araz. Cevher, i'tibârî ve câmi' bir görüşe göre, kendi zâtı ile kâim olan, gerçekleşmesi için başka şeylere ihtiyâcı olmayan, bölünmesi mümkün olmayan varlıklara denir. Cevher tek başına olabileceği gibi, 'arazla karışık da olabilir. Meselâ, insan vücûdundaki rûh gibi. Araza gelince: Kendine

kendine bir varlığı olmayan, bir cevherle kâim olan şeye ‘araz denir. Meselâ renkler, hastalık, sıcaklık veya soğukluk gibi.

On beşinci ders

Suâl: Cevher kaç kısımdır?

Cevap: Cevher için beş kısım demişlerdir: 1- Akıl, 2- Nefis, 3- Heyûlâ, 4- Sûret, 5- Heyûlâ ve sûretten mürekkeb olan tabîî cisim. Akıl: Zâtında, fiilinde mücerret olup, bilgi mecrâlarına ve başka âletlere muhtaç olmayandır. Ta‘rifi: “Akıl, zâtında, fiilinde mücerret olan cevherden ibârettir.” Nefs, zâtında müstakil ise de, fiilinde on iç ve dış duyuya muhtaçtır. Bu aletlerle kendi varlığını gösterir. Ta‘rifi: “Nefis, zât i‘tibâriyle mücerret, fiilinde ise âletlere muhtaç olan bir cevherden ibârettir.”

On altıncı ders

Bir önceki dersteki cevâbın geri kalanıdır.

Heyûlâ: Bütün cisimlerin ilk maddesi olan, her şeyin kendisinden ortaya çıktığı, kendisinde vârlıkların sûretleri zâhir olan bir cevherdir. Başka bir ta‘bîrle, sûret heyûlâ üzerinde oluşur. Heyûlâdan ibâret olup, sûrete muhtaç olan insan cinsi gibi. Ta‘rifi: “Heyûlâ, üzerine nev‘î sûretlerin karar ettiği bir cevherdir.” *Sûret:* Her şeyin fiilî görünüşün kendisiyle peydâ olduğu cevhere derler. Yani heyûlânın fiilî yönüne sûret derler. Ta‘rifi: “Sûret, fiili bir kuvvet olan cevherden ibârettir.” *Tabîî cisim:* Heyûlâ ve sûretten mürekkep, üç boyutu olan cevhere derler. Bu da: “Tabîî cisim, heyûlâ ve sûretten mürekkep olan cevherdir.” diye ta‘rif olunmuştur. Bu cevherler, ya sâkin (durgun), ya müteharrik (hareketli) olurlar. Sükûn ve hareketinde mekâna muhtaçtırlar ve başkaları ile harekete geçerler.

On yedinci ders

Suâl: Göze görünen mevcûdât, kaç “illet” (bir şeyin var olmasını sağlayan sebep) ve “sebeb”e (bir şeyin var olmasını sağlayan vâsita) mâliktir?

Cevap: Maddî ve görünen varlıklar dört illete mâliktir: 1-Maddî illet, 2-Suverî illet (şekil), 3-Fâilî illet, 4-Gâyî illet. Meselâ şu ders mahfilimizin masası, bu dört illete mâliktir: 1-Maddî illeti ağaç ve tahta oluşudur. 2-Suverî illeti dört köşe oluşudur. 3-Fâilî illeti bir marangoz tarafından yapılmıştır. 4-Gâyî illeti ne için ve ne maksatla yapılmış olmasıdır. Ya‘ni şimdi üzerinde lamba, kitaplar ve çay vardır. Biz gittikten sonra, ev sahibi üzerinde yemek de yiyebilir.

On sekizinci ders

Suâl: Sebep ve illet kaç kısımdır?

Cevap: İki kısımdır: Tâ'm ve nâkıs. Tâ'm illet odur ki, onun varlığı, ma'ûlûn (illetten etkilenenin) varlığına; onun yokluğu, ma'ûlûn yokluğuna sebep olur. Nâkıs illet odur ki, onun yokluğu yalnız ma'ûlûn yokluğuna sebep olur; lâkin onun varlığı, ma'ûlûn varlığına sebep olmaz. Meselâ şu lambanın tam sebep ve illeti, ilk nazarda onu icât edendir. Nâkıs illeti ise gaz, fitil ve makine gibi sâir illetlerdir.

On dokuzuncu ders

Suâl: Kadîm ve hâdisin ta'rifî nasıldır ve kaç kısımdır?

Cevap: Kısa olarak iki kısım demişlerdir: Biri zâtî, diğeri zamanî. Ta'rifleri şöyledir: Zâtî kadîm, bizzâtîhi var olan, illete ihtiyacı olmayan, mutlâk vücûda denir. Tanrı'nın mukaddes vücûdu gibi. Zamanî olan kadîm, zamana muhtaç olmayan, ama bir illete muhtaç olan varlıklardır. Tanrı'dan başka küllî varlıklar gibi. Zâtî hâdis, bir illete bağlı olan varlıklardır. Bundan daha geniş bir çerçevede, bunlardan bazıları zamana bağlı olan gördüğümüz varlıklar, bir kısmı da zamana bağlı olmayan, mukaddes mücerred varlıklardır. Zamanî hâdis, yine bir illete bağlı olup, zamânî yokluğu belli varlıklardır. Mümkînâtteki, terkipleri ve ayrışmaları, ya'ni sûret ve şekillerinin yok olacağı ma'ûm olan ve beş duyguyla bilinen fertler gibi.

Yirminci ders

Suâl: Mümkün vâcip nedir? Ta'rifî nasıldır?

Cevap: Bunların hükemâ tarafından yapılan ta'rifleri hulâsa olarak şöyledir: Her şeyin hâli, üç kısımdan ibârettir. Bir şeyin varlığı, ya mümkündür, ya vâciptir, ya da büsbütün imkânsız ve mümteni'dir. Vücûdu mümkün olan o şey'in zâtına nispetle varlığı, yokluğu hükmünde müsavî olandır. Başka ta'bîrle vücûdu, bir sebebe ve bir illete dayanır. Ya'ni hariçten bir müessiri olmadan vücûda gelmez demektir. Lâkin vücûdu vâcip olan, zâtında varlığı yokluğu müsavî bulunmayan demektir. Yani varlığı vâcip olandır. Daha açığı, sâir varlıkların vücûduna sebep olandır. Mümkün olan her şey kendisinden zuhûr edendir. Vücûdu kendi zâtıyla kâim ve bir sebep ve illete ihtiyacı olmayandır. İmkânsız ve mümteni' olan, aklen vücûda gelmesi muhâl olan şeylerdir. Bir işte, iki zıd şey'in birleşmesi gibi.

Yirmi birinci ders

Suâl: Tabî'at nedir ve ta'rifî nasıldır?

Cevap: Eski ve yeni hükemâ, filozoflar tabî'atı dört şekilde ta'rif buyuruyorlar. Hazret-i Abdülbahâ da, başka bir ta'rif beyân buyurmuşlardır. Bu ta'rifleri kısaca arz ediyorum: 1- Tabî'at, irâde ve şu'ûra mâlik olmayan, müdür (iş yapan, idâre eden) bir kuvvettir. 2- Tabî'at, beş duyu ile bilinen şeylerdir. 3- Tabî'at, terkip ve imtizacı (birleşme ve uyumlu bir şekilde, bir arada bulunma) kendisinden kaynaklanan, ama te'sir

altında kalan bir keyfiyet ve husûsiyetten ibârettir. 4- Tabî'at, te'sîr ve te'essürün (etkinin ve etkilenenin) esâsı ve başlangıcıdır.

Hazret-i Abdülbahâ da, *Müfâvezât* kitabının başlangıcında: "Tabî'at öyle bir keyfiyyet veya hakikattir ki, bütün eşyânın zâhirde ölmesi ve yaşaması, veya -başka bir ta'bîrle- terkibi ve tahlili ona âittir." diye buyurmuşlardır. Şu ta'riflerden anlaşıldığına göre hükemâ ve filozoflardan hiçbiri, tabî'atı şu'ûr ve irâdeye sahip tanımamışlardır.

Tabî'at, irâde ve şu'ûra mâlik, galip bir kuvvetin bir kısım işleri görmek üzere icâd eylediği şu'ûrsuz, irâdesiz, sürekli dönüp çalışan bir fabrikaya benzer.

Yirmi ikinci ders

Suâl: Devir ve teselsül'ün (zincirleme olarak dönüp dolaşma) ta'rif nasıldır?

Cevap: Kısaca söylüyoruz: Devir, bir şeyin vücûdu, diğer bir şeyin vücûduna ve aynı şeyin vücûdu da, yine öteki şeyin vücûduna bağlı olana derler. Meselâ, balığın mûcidi su ve suyun mûcidi balık olduğunu itikad etmek; yahut insanın mûcudinin tabîat ve tabîatin mûcudinin insan olduğuna inanmak gibi. Buna devir derler ki, bâtil olduğu çok açıktır. Çünkü bedîhâ (apaçık) olan ve ma'lûm bulunan şeylere muhâlifdir.

Teselsül de, bir şeyin vücûdunu bir başkasına ve onun vücûdunu başka bir şeye, kezâ onun vücûdunu da, diğer bir şeye sonu olmayarak sebep ve illet tanımaktır. Bunun bâtil olduğu da açıktır. Çünkü sonsuz şeylerin birbirini icât etmiş olması tasavvur edilemez ve bu fertlerin bifiil mevcût olmaları akla gelmez.

Bu devir ve teselsül için, bir takım taksîmât düşünmüşlerse de, netice itibâriyle hepsi bir anlamdadır. Biz onları zikr etmiş bulunuyoruz. Devir ve teselsül ile, eşyânın icât edilmesinin bâtil bulunduğuna bütün eski ve yeni hükemâ ve filozoflar söz birliği etmişlerdir.

Yirmi üçüncü ders

Suâl: Vahdet-i vücûd yani vücûd birliği görüşünde olanların akideleri nedir?

Cevap: Vücûd birliği görüşüne sâhip olanlar, 'Varlığın aslı ve hakikati, eşyânın ilki ve sonu, mutlak vücûttan ibârettir' diye itikad ederler. Ya'ni mutlak vücûd, aynalarda görülen nihâyetsiz sûretler gibi kâinata tecelli etmiş ve bu sûretle birçok kâinler ve varlıklar meydana gelmiştir. 'Her varlığın müddeti sona erince, aslına rücû ederek, Vücûd-i Mutlak âlemine karışır' derler. Meselâ mutlak varlık âlemini, suya benzetirler. Nasıl ki su, havanın soğukluğu vâsıtasıyla donup kar olur. Çeşitli dallı budaklı biçimlerde görünür, şişe gibi girdiği kabın şeklini alır. Sonra güneşle ve sıcaklıkla buharlaşır. Nihâyetinde tekrâr su hâline gelir.

Vahdet-i vücûd ulemâsının sözleri, bu akidelerinin şâhididir. Bunların meşhûr ulemâsından Âğâ Seyyid Abdülkerim-i Reştî şöyle buyurmuştur:

و ما الخلق في التماثل إلا كسلجة
 و انت لها الماء الذي هو نابع
 تجمعت الاضداد في واحد البهاء
 وفيه تلاشت وهو عنهن ساطع
 ولكن يذوب السليح يرفع حكمه
 ويوضع حكم الماء و الامر واقع

Hulâsası şudur: Yaratılan varlıklar, kar'a benzer. Onlar için sen, sıvı hâldeki sudan ibâretsin. Zıtlar, bir tek güzellik içinde toplanmıştır. Bir yandan orada yok olur; bir yandan orada görünen yine o'dur. Eğer kar erirse, kar olmaktan çıkar. O artık su hükmündedir. Olan budur.

Yirmi dördüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Vahdet-i vücût felsefecilerinden bir zât da, mutlâk vücûdu bir denize benzetmiş, mevcûdâtı o büyük denizin dalgaları farz etmiştir. Nasıl ki buyuruyor:

البحر بحرٌ على ما كان في القدم
 إن الحوادث امواج واشباح
 Deniz eskiden beri olduğu gibi yine o denizdir
 Hâdiseler de hep o denizin dalga ve şekilleridir

Hakîm Sebzevârî de buyurmuştur: «الفهلويون الوجود عندهم حقيقة ذات تشككٍ و نغم» (O varlık abdallarının yanında, Tanrı'nın zâtının varlığı şüphelidir; onlar sadece türkülelerini söylerler.)

Hâsılı, bütün bunların mefhûmları, yirmi üçüncü dersin başında, sâde ve kısa sûrette söylemiş olduğumuz aynı sözlerden ibârettir. Mutlak vücûdun ta'rifini de vahdet-i vücûd ulemâsının her biri bir vech ile beyân etmiş iseler de, ma'nâ i'tibâriyle birbirine yakındır. Neticede hepsi de, O'nu bilmek ve tanımak husûsunda âcizliklerini i'tirâf etmiş ve sonsuz bir hayret göstermişlerdir. Ezcümlle, Hakîm Sebzevârî böyle buyurmuştur: «مفهومه من أعرف الأشياء وكنهه في غاية الخفاء» (O, eşyanın en ma'lûm olanı ise de, kühünün mâhiyeti son derece gizlidir.)

Yirmi beşinci ders

Suâl: Tenâsuhçuların (reenkarnasyoncuların) yâhut teosofistlerin akidelerinin aslı nedir?

Cevap: Tenâsuh erbâbının akideleri, tasavvufçuların ve vahdet-i vücûtçuların akidesi gibi çok eskidir ve her dîne dâhil olmuştur. Bunların akidesinin aslı, kısaca şöyledir: Vücûd âleminin devrini ve insanın ameline göre mükâfât ve mücazât görmesini, yalnız şu toprak âlemine tahsîs ederler. Derler ki, insan yaptığı iyilik ve kötülüğün derecesine göre, lâyık olduğu muameleyi görür. Rûhu bu beşer kalıbından çıktık-tan sonra, bir nizâm altına girer. Bunun izâhı bir kitabın yazılmasına muhtaçtır. O rûh;

nesh, mesh, fesh ve resh olur*. Rûh, kendi amelinin mücazât ve mükafâtını görmek için, aynı âleme geri döner. Onların ıstılâhınca nesh, rûhun başka bir insan cesedine girmesidir. Ya çirkin bir şekilde zelîl bir hayât geçirir; yahut güzel bir şekilde mes'ud bir hayât geçirir. Bunlar da derece derece olur. Yine onların ıstılâhınca mesh, öldükten sonra rûhun derecesine göre hayvanların bedenlerine girmesidir. Yine ıstılâhlarına göre fesh, öldükten sonra rûhun, bitkilerin cisimlerine hulûl etmesidir (girmesidir). Bu da yine derece derece olur. Yine ıstılâhları gereğince resh, öldükten sonra insan rûhunun cemâdâta (maden gibi cansız şeylere) hulûlüdür. Bu da yine muhtelif derecelerde olur.

Tenâsuhçular, hangi dine mensup iseler, kendi iddi'âlarına o dinin semâvî kitaplarından delil ve şâhit gösterirler. Bunu filozoflarından ba'zısının sözleriyle belgeleyip te'yit edebiliriz. Bizim maksadımız, bunların akidesinin neden ibâret olduğunu beyân etmektir; yoksa doğruluğu eğriliği hakkında fikir beyân etmek değildir.

Yirmi altıncı ders

Suâl: Evvelce semâvî kitaplarda yazılı olan ilâhî ayetlerle her millet ve mezhepte mevcûd bulunan haber ve hadîsleri, zâhir ma'nâsında mı anlamak icâb eder, yoksa onları rumûzlu ve isti'âreli sözler sayarak, onları te'vil etmek mi icâb eder?

Cevap: Mukkades kitaplarda enbiyânın verdiği haberler ve onların hadîsleri iki kısımdır: Biri muhkem (kesin), diğeri müteşâbih (mecâzlı). Âyetleri müteşâbih telakki etmenin aklî burhânı şudur: Güneşle ayın birleşmesi, yıldızların dökülmesi, dünya ve Âhiret'te mü'minlerin diri olmaları, enbiyânın mü'minlerin ölümlerini diriltmesi, gözleri açması, kulakları işittirmesi, dilsizleri söyletmesi gibi, âyet ve hadîslerde bulunan bazı sözlerin zâhir ma'nâlarında anlaşılması, aklın, ilmin, hissin kanunlarına uygun olmadığından; ve bunları söylemiş olan enbiyâ ve evliyâ hazretlerini de, her ilmi ve fenni kavrayan kimseler diye tanıdığımızdan, onların bu sûretle akla, ilme muhâlif gördüğümüz sözlerini zarurî olarak yanlış değil, müteşâbih yani remiz ve işâret olarak tanımalıyız. Bu sebepten, her dînin garazsız olan ulemâsı, bu kazîyeyi tasdik etmişlerdir. Bu vech ile olmak üzere, Hâce Nasîr-i Tûsî, *Tecrîd* adlı kitabında, bu mevzû hakkında şunları söylüyor: "Akıl ile nakil birbirine uygun olmazsa; nakli, akla göre te'vil etmek vâciptir."

Kur'ân-ı Mecîd'de de, ba'zı âyetlerin müteşâbih olduğu, şöyle beyân buyrulmuştur: «هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ» (Tanrı, senin üzerine kitabı indirendir. Bunlardan Ümmü'l-Kitâb hükmünde bulunan âyetler muhkemâttır. Ötekiler ise müteşâbihâttır.) [*Âl-i İmrân*, 3/7]

* İnsanın, insan olarak dönmesine "nesh"; hayvan olarak dönmesine, "mesh"; bitki olarak dönmesine, "fesh"; ve cansız varlık olarak dönmesine "resh" demişlerdir.

Yirmi yedinci ders

Suâl: Hangi âyet ve ahkâmı muhkemât olarak tanınmak icâb eder?

Cevap: Delâleti kat'î olan âyet ve ahbâra (hadîslere) muhkemât denir. Ya'ni te'vil ve ta'bîr etmeksizin zâhir ma'nâsıyla amel ve kabûl edilenlerdir ki; onlar da, ümmetin hayâtında tatbik edeceği kanunlardan ibârettir. Eşyânın helâl ve harâm olanları, orucun, namazın, haccın, zekâtın, nikâh ve talâkın, mirâs taksiminin, mükâfât ve mücâzâtın ahkâmı, ahlâkın temiz olması için öğütler, halkın malını, canını, nâmûsunu korumak gibi husûslar bu kabildendir. Eğer bu âyet ve ahbârı remiz ve işâret tanıyarak te'vile kalkışacak olursak, ilâhî şer'âtın temelleri sarsılır. Tanrı'nın Emri işlemez olur. Her şey karmakarışık olur ve ihtilâf baş gösterir. İşte bu kabil mukhemâttan olan âyetler hakkında, Tanrı buyurmuştur: «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ» (Andolsun biz, Kur'ân'ı, öğüt alınması için kolaylaştırdık. Öğüt alan yok mudur?) [Kamer, 54/17]

Yirmi sekizinci ders

Suâl: Ne gibi âyetleri ve haberleri müteşâbih tanımalıyız? Ve bunları te'vil etmek için nass (âyet) ve hüküm var mıdır?

Cevap: İfâde ettikleri kat'î olmayıp, zannolunan âyât ve ahbâra, müteşâbihât denir. Ya'ni te'vil ve ta'bîre muhtaç olanlar demektir. Bu da, ba'zı târîhî hikâyelerden, Kıyâmet alâmetlerinden, Mev'ûd (geleceği vaat edilen) zâtın zuhûrundan, Kur'ân'ın kesik harfleriyle emsâlinde ibârettir. Eğer biz bu gibi âyetleri, zâhir ma'nâlarına göre kabûl edecek olursak, hem akla ve ilme mugâyir olur, hem de sâ'ir âyât ve ahbâra uymaz. Bu sebepten, semâvî kitaplarda açıklanmıştır ki, ba'zı âyet ve ahbâr müteşâbih olup, te'villeri ya'ni hakîkî ma'nâlarının açıklanması, geleceği vaat olunan zâtın zuhûruna bağlıdır. Kur'ân'da buyrulur: «وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ» (Te'vîlini, ancak Allah bilir.) [Âl-i İmrân, 3/7]. Yine buyuruyor: «بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعَلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ» (Onlar, O'nun ilmini kavrayamadıkları için, onu yalanladılar. Hâlbuki onun te'vîli, daha onlara gelmedi.) [Yûnus, 10/39]

Yirmi dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Hazret-i İmâm Ca'fer-i Sâdık buyurmuştur:

إِنَّ حَدِيثَنَا صَعْبٌ مُسْتَصْعَبٌ لَا يَحْتَمِلُهُ إِلَّا مَلِكٌ مَقْرَبٌ أَوْ نَبِيٌّ مَرْسَلٌ أَوْ مُؤْمِنٌ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلإِيمَانِ (Bizim sözlerimiz çok derin ve müşkildir. Ona ancak, mukarreb olan melâike, veya mürsel olan peygamber, veyahut kalbindeki imânından dolayı imtihân edilen mü'min tahammül edebilir.)

Yine buyurmuştur: «نَحْنُ نَتَكَلَّمُ بِكَلِمَةٍ وَنُرِيدُ مِنْهَا أَحَدِي وَسَبْعِينَ وَجْهًا» (Biz bir kelime ile konuşur ve ondan yetmiş bir ma'nâ murâd ederiz.)

Hazret-i Mesîh, Yuhanna İncili'nde altıncı bâbın altmış üçüncü âyetinde buyuruyor: “Size söylediğim sözler, rûh ve hayâtta ibârettir.” Ya'ni, öz kastedilmiş, zâhir kast olunmamıştır. Yine Metta İncili'nin on altıncı bâbında, ekmek ve hamur mayası hakkında tafsilât vermiştir ki, hamur mayasından maksat, Ferisîlerin ta'limâtından uzaklaşmak; ekmek ve bereketten maksat, Tanrı'nın ta'limleri demektir.

Danyal Hazretleri, kitabının on ikinci bâbının dokuzuncu âyetinde buyuruyor: “Ey Danyal! Yoluna git, zîrâ son zamana kadar bu sözler gizli ve mühürlüdür.”

Yine Desâtîr'de, Hazret-i Zerdüş'tün Nâme'sinde, on bir ve on ikinci âyetlerde buyurur: “Bu sözler iki kısımdır: Biri perhîde (işâret ve imâlî, örtülü); diğeri aperhîde (örtüsüz).”

İşte aklen ve naklen sâbit oldu ki, bazı âyet ve ahbâr te'vile muhtaçtır. Zâhirleri kast edilmemiştir.

Otuzuncu ders

Suâl: Ba'zı îlâhî Mazhâr ve peygamberler, neden sonraki zuhûra âit olan alâmetleri, rumuz ve müteşâbih olarak beyân buyurmuşlardır ve bu sebepten millet doğru yoldan sapmıştır?

Cevap: Acaba Tanrı'nın mazhâr ve peygamberlerinin binlerce seneden beri tatbik buyurmuş oldukları bu ahvâli, neden bu parlak ve medenîleşen altın asırda, siyâset ve medeniyet mensupları, hattâ bankalar, tüccâr ve iktisâtçılar, o zâtları tâkip ve taklîd edercesine, gizli maskatlarını, kendi mahrem ve taraftarlarına anlatmak ve başkalarından saklamak için bir takım gizli yazılar, şifreli kitaplar vücûda getiriyorlar? Çünkü hiçbir zaman onların rakip ve muarızları piyasadan eksik değildir. Evet, onlara duyurmamak için buna lüzûm görüyorlar. İşte, îlâhî Mazhârlar da, her asırda, gelecek zuhûra âit ba'zı alâmetleri, remiz ve işâretle beyân buyurmuşlardır. Bu da, kendi mahrem ve dostlarından başka kimselerin anlamaması içindir. Hevesi çabuk geçenerin ve şarlatanların, o meydanda dolaşmaması; canavar tabîatlı ahlâksız birinin, o nâzenin sevgilinin mevkiine geçerek, herkesi azgınlığa götürmemesi içindir. Binâenaleyh, ba'zı âyet ve ahbârın, rumuz ile söylendiğini sarâhaten açıklamışlardır. Bu rumûz ve işâretleri beyân edecek olan zâtın da, vâat olunan zât olduğunu ve bu hazîneye âit anahtarın onun elinde bulunduğunu ve o zuhûr eder etmez, bahâneler ortaya atmaksızın kabûl etmelerini bildirmişlerdir.

Bununla berâber, bu şekilde müteşâbihât ile söylemelerinin başka sebepleri de vardır. Biz burada yalnız bu hikmetlerden biri ile kanaât ediyoruz. Eğer dikkat edilecek olursa, aynı sırrın keşfi ve aynı eserlerin ortaya konması, o vaat olunan zâtın hak olduğuna en büyük bir burhan ve işâret sayılır.

Otuz birinci ders

Suâl: Sihir ve mu'cize arasında ne fark vardır?

Cevap: Sihir, akıllara şaşkınlık veren o gösteriştten ibârettir ki, devâm ve bakâsi olmaz. Cüz'î bir mukavemetle ortadan kalkar. Seraptır, su değildir. Sûrettir, sîret değildir. Mecâzdır, hakikat değildir. Lâkin mu'cize akılları şaşırtan o gösteriden ibârettir ki, devâm eder ve hakikatı vardır. Hakk'ın elçilerinin ve mazhârlarının doğru ve hak olduklarını ispat eden bu mu'cizenin de, altı şartı vardır. –*Tanrı kabrini nûra gark etsin*– merhum Sadrü's-Südûr Hazretleri'nin (Hacı Sadr-ı Hemedânî, 1868–1907) bu şartları bütün tafsilâtıyla yazmış olduklarını işittim. Ben burada pek muhtasar olarak bunları zikredeceğim. *Birinci şart:* Her şeyin fevkinde bir üstünlük iddî'âsıyla olmalıdır. *İki:* Bütün halk onun mislini getirmekten âciz olmalıdır. *Üç:* Herkesin idrâk edeceği şey olmalıdır. *Dört:* Kendisinden ayrılmayan bir şey olmalıdır. *Beş:* Her zaman duran devâmlı bir iş olmalıdır. *Altı:* Yapılan iş, iddî'âsıyla tam mutabakatta bulunmalıdır (o konuya uygun olmalıdır).

Otuz ikinci ders

Suâl: Bütün ümmetler semâvî kitaplarında geleceği vaat olunan zâtın zuhûrunu, büyük bir arzu ile özleyip istedikleri hâlde; neden o zât zâhir olunca kabûl etmeyip hakîkî sevgililerini öldürdüler veya onu, zahmet ve meşakkate maruz bıraktılar?

Cevap: Eğer herkes tam bir dikkatle bu durumun hakikatini arar ve eski ümmetin, yeni zuhûru kabûl etmiş bulunan ümmete neler söylediklerini ve yazdıklarını görürse; bu ümmetlerin hepsinin de, bir çıkmazda bocaladıklarını ve bir hastalığa tutulduklarını müşâhede eder. Yani: Eski ve yeni her dindeki ulemânın husûsî ve onları taklid eden halkın umûmî olarak, yanlış anlayış vâdisine saptıklarını ve şu dört mes'eleyi vesîle ederek itirazda bulduklarını ve bu sebepten hakîkî sevgililerini tanımayıp, ona yalancı dediklerini anlar. Bu dört i'tirâz şunlardan ibârettir:

1- Dünyada mevcûd bütün ümmetler, kendi peygamberlerinin getirdiği semâvî kitabı son kitap tanıyarak, ahkâmını ebedî sanmışlardır. Onlar gelecek olan zâtın, ellerindeki kitabın ahkâmına göre hareket edeceğini ileri sürmüşlerdir. Mev'ûd, zâhir olup, eski hükümlerden ba'zılarını nesh ederek yeni bir şer'at kurmak isteyince, onu yalancı ve kendi dinlerini yıkıcı bir düşman saymışlar; bundan dolayı kendisine itâ'atten yüz çevirerek, mahvına çalışmışlardır.

Otuz üçüncü ders

Önceki dersin devâmıdır.

2- Gaybet mes'elesidir. Bütün ümmetler birkaç yüz sene evvel doğup kaybolan dünyada veya gökte sandıkları bir zâtın, aynen ve şahsen zâhir olacağına i'tikad ederler. Hazret-i İbrâhîm'in ümmeti, Mûsâ'yı değil Hızır'ı ve Yahudiler Hazret-i 'Îsâ'yı değil

İlyâ'yı, Zerdüşt Hazretleri'nin ümmeti Hazret-i 'Îsâ ve Hazret-i Muhammed'i değil Hişiderbum'u ve Şah Behram'ı ve Hazret-i 'Îsâ'nın ümmeti Hazret-i Resûl'ü değil Melekût Âlemi'nde bulunan Hazret-i 'Îsâ'yı beklemektedirler. Nitekim Hazret-i Muhammed'in ümmetinden olan Hanefîler (Keysânîler) dahi, gâip olan Muhammed Hanefiye'yi; Zeydiler, gâip olan Zeyne'l-'Abidîn'in oğlu Zeyd'i; Na'vûsîler, gâip olan Hazret-i Ca'fer-i Sadık'ı; İsmâilîler, gâip olan Sâdık oğlu İsmâil'i; Vakıfîler, gâip olan Mûsâ ibni Ca'fer'i; On İki İmâm'a tâbi' olan Şiîler, gâip olan Hasan-ı Askerî'nin oğlu Muhammed Mehdî ile, Hazret-i 'Îsâ'nın veya Hazret-i Ali'nin oğlu Hazret-i Hüseyin'in geleceğini bekleyip; Şirâzlı Nokta-i Ūlâ Seyyid Ali Muhammed Bâb ve Mirzâ Hüseyin Ali Bahâullah Hazretleri'ni beklemezlerdi.

İşte bu sûretle, her ümmetin beklediği zâtlar, zanları hilafına baba ve analarının sulp ve rahminden vücût âlemine gelince, 'Biz bunu beklemiyoruz' diye lânet okumaya başladılar. Onu mahv edip ortadan kaldırma yolunu seçtiler.

Otuz dördüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

3- Bazı kitaplarda yazılı alâmetlerin, sanıldığı vech ile zâhirde gelip çıkmamasıdır. Müteşâbihâtta olan ve zâhir hasebiyle vukû'ları, akla, ilme, âdete muhâlif olup, tefsir ve te'vile muhtaç oldukları 26. derste bildirilen bazı alâmetleri bahâne ettiler. Bu sebeple, 'Bu, bizim Mev'udumuz değildir' diye kabûlden yüz çevirdiler.

4- Mu'cize mes'alesidir. Şu ma'nâ ile ki; her ümmet, kendi Mev'ud'larının büyük bir kudrete mâlik olmasını veya istedikleri mu'cizeleri kabûl etmeye icâbet eylesini beklemekte idiler. Lâkin o zât; Kur'ân'da Mü'minûn Sûresi'nin 71'inci âyetinde «*وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ*» (Eğer Tanrı, onların arzularına tâbi' olsaydı, gökler ve yer fesâda varırdı) işâret olduğu üzere, İlâhî hikmeti ve kadîm sünneti düşünererek, onlara yalnızca herkesin anlayacağı bir kitabı bâkî mu'cize olarak ileri sürmüştür. Bununla beraber, fazıl ve ihsânlarının neticesi olarak, bazı kimselere de istediklerini vermiş ve mu'cize göstermiş olması mümkündür. Adâleti neticesi olarak, çoklarına da icâbet buyurmamıştır. Bu sebepten o zâtı mucizâtta âciz tanıyarak, kendilerine gönderilen mürebbîyi katle ve tekfîre (kâfir saymağa) kalkışmışlardır. Görülüyor ki, ümmetlerin kendi Mev'ud'larını inkâr etmelerine, bu dört bahâne sebep olmuştur.

Otuz beşinci ders

Suâl: İlâhî şer'atların değişmesinin sebep ve hikmeti nedir?

Cevap: Ahkâmın değişmesi için dört sebep vardır:

1- Beşer, her zaman değişen, hâdis bir varlıktır. Çeşit çeşit hastalığa müptelâdır. Binâenaleyh, insanlar hayâtın icâbı olarak dâimâ değişir; ahlâkî ve siyâsî durumları ve dertleri başkalaşır. İşte bu sebepten, zamanın icâblarına uymak farz olur.

Tanrı'nın, kendi Mazhârları vâsıtasıyla, her asrın icâbına göre ahkâmı değiştirmesinin hikmeti budur.

2- Dünyadaki insanların tabîî olan ifrât ve tefritleridir (çokluk ve azlıkta, iki aşırı uçta bulunmalarıdır). Tanrı'nın emrinde ve nehyinde (buyruklarında ve yasaklarında) ve ba'zı din akidelerinde, kâh ifrâta ve kâh terfite düşerler. Bu, gittikçe, dini anlaşılmasız ve tanınmasız bir hâle sokar. Neticede, Hakk'ın fermanı ile, bir şâri' (şerî'at kurucusu) gelerek, akide ve hükümleri değiştirir.

3- İnsan fitraten ilerlemeğe, kemâle doğru koşmağa müstaidir (kemâle doğru koşma yeteneği vardır). Gittikçe eski usûl ve kanunlardan, daha yüksek ta'lim ve terbiye sistemine muhtaç olurlar. Daha yüksek bir mevkiye, daha geniş bir sahaya varmak isterler. Onun için, Tanrı tarafından, büyük bir muallim gelerek, onları, müstait ve müstahak oldukları noktaya yükseltir.

4- Her akıllı muallim ve yüksek şahsiyet, kendisine sevgi gösterenlerin iç yüzlerini onlara anlatmak için şakirtlerini (talebelerini) ve mensuplarını imtihâna çekmek ister. Bu vesile ile, herkesin hakîkî karakteri meydana çıkar. Binâenaleyh, İlâhî mazhârlar, bu maksadın husûlü için, fayda ve zararı kalmayan ba'zı hükümleri değiştirirler: meselâ Kible'nin değiştirilmesi gibi. Hâlbuki herkes Tanrı'yı her yerde, her tarafta, her ahvâlde hâzır ve nâzır tanır. Nitekim Kur'ân'da buyrulmuştur: «فَأَيُّنَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ» (Hangi tarafa yönelirseniz, Tanrı'nın vechi [yüzü] oradadır) [Bakara, 2/115]. Böyle olduğu hâlde, İslâmiyet'te Kible değiştirildi. Şüphesiz ki, bu gibi değişiklikler, Ehl-i İmân'ın imtihanları içindi.

Otuz altıncı ders

Suâl: Din ile mezhep arasındaki fark nedir?

Cevap: Din, bir peygamber ve bir mazhârın, Tanrı izniyle vücûda getirdiği şerî'ât, maârif ve ta'limâtan ibârettir ki; mensupları onun etrafında toplanarak, ibâdetle bulunur ve ona itikad ederler. Mezhep ise, dinin esâsından ayrılan çığır ve yollardır. Aynı dinin ahkâm ve itikadları üzerinde, o dinin mensupları, dini tatbikte veyahut ileri ve geri olmada, birbirine aykırı yollar ve içtihatlar meydana getirirler: Musevîlikte, Sefarad ve Eşkinaz ve benzeri mezhepler gibi. Hristiyanlıkta Katolik, Protestan ve benzeri mezhepler gibi... İslâmiyette Şî'a, Sünnî ve benzeri mezhepler gibi...

Her kim bu mezheplerin ne sûretle ve hangi târihlerde türemiş olduğunu anlamak isterse, *Debistânü'l-Mezâhib* veya Ebü'l-Fezâil Hazretleri'nin *Ferâid* adındaki kitabına müracaât etsin. Mezhep ve yollar çoktur. Her ne kadar Hazret-i Peygamber «الطرق الى الله بعدد انفاس الخلايق» (Mahlûkâtın sayısı kadar, Hakk'a götüren yollar vardır) hadîsiyle, bunlar haricinde çok yollar olduğunu beyân buyurmuş ise de; asıl ve esâs olan dindir. Biz, muhtasar kesmek istediğimizden, kendimizi fırka ve mezheplerin baş döndürücü

ihtilâflarından uzak tutarak, öteden beri yaptığımız gibi, din sahasında kalem atını yürütmek istiyoruz.

Otuz yedinci ders

Suâl: Hazret-i Bâb ve Hazret-i Bahâullah'ın diyânetinden başka, dünyada kaç eski din mevcûdudur?

Cevap: İngilizce'den Arapça'ya tercüme edilmiş olan Cornelius Van Alen Van Dyck'in *Mirâtü'l-Vaziyye fi Kurretü'l-Ardiyye* (Arz Küresindeki Vaziyetlerin Aynası) ve *Heft Diyânet-i Müstakille-i İmrûzî der Kurre* (Yeryüzünde Müstakil Bugünün Yedi Dîni) gibi, mûteber kitaplarda yazılı olduğu üzere; birinci din, Fetişî dinidir (Fetişistler). Dünyanın eski milleti bu dîne mensûp olanlardır. Bu asırda bunların ekserisi Afrika kıtasında sâkin bulunmaktadırlar. Sayıları takrîben 100 milyondur. Güneş, Ay ve yıldızları mukaddes tanırırlar. Sûret (resim) ve heykellere ibâdet ederler.

İkinci din, Brahma dînidir. Bunlar Hindistan'ın eski ve aslî milletidir. Tahminen 160 milyon nüfusları vardır. Bu millet, kendi dinlerinin büyüklerine âit resim ve heykelleri mâbetlerine koyarak onlara ibâdet ederler. Semâvî kitapları "Vid"dir.

Otuz sekizinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Üçüncü din, Budda dînidir. Bu milletin sayısı, dünyada mevcûd bütün milletlerden daha çoktur. Çin ve Japonya'da sâkindirler. Tahminen 500 milyon sınırındadır. Bunlar da, büyüklerinin resimlerini mâbetlerine koyup hürmet gösterirler.

Dördüncü din Musevî dînidir. Bu millet, ilkin Arâzi-yi Mukaddese'de ve Ken'ân Eli'nde sâkin bulunuyorlardı. Sonra aralarına nifâk ve ayrılık düşünce, her tarafa dağıldılar. Mahdût olarak birçok memleketlerde yaşamaktadırlar. Tahminen 5 milyon kadardırlar. Putlara ibâdeti câiz görmezler. Semâvî kitapları, Tevrât'ın beş sifridir (kitabıdır).

Beşinci din Zerdüşti dînidir. İran'ın eski dinlerindedir. Şimdi İran'ın bazı noktalarında ve dünyanın sâ'ir memleketlerinde ve Hindistan'da, dağınık bir hâldedirler. Kendi ikrârlarına göre sayıları 100 bindir. Putlara tapmayı câiz görmezler. Semâvî kitapları "Âvestâ" ve "Zend"dir. Yirmi bir sahifeden ibârettir.

Otuz dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Altıncı dîn Hristiyanlık'tır. Topluluklarının merkezi Avrupa ve Amerika'dır. Dünyanın diğer beş kıtasında da münteşir (dağınık) bulunmaktadırlar. Sayıları tahminen 370 milyondur. Semâvî kitapları dört İncil'dir. Puta, sûrete tapmayı câiz görmezler.

Yedinci dîn İslâmiyet'tir. Topluluklarının merkezi Asya kıtasıdır. Afrika'da ve sâ'ir kıtalarda da Müslümanlar vardır. Tahmine göre sayıları 300 milyondur. Semâvî kitapları Kur'ân'dır.

Kırkinci ders

Suâl: Zerdüştilerle üç putperest ümmet (Fetişiler, Brahmîler ve Budîler) Tanrı'nın birliğine itikad ederler mi? Yoksa elleriyle yaptıkları putlara yahut Güneş'e, Ay'a, yıldız ve ateşe ve parlak şeylere taparak onları, eşyâyı vücûda getiren Tanrı diye mi tanırlar?

Cevap: Her ne kadar taklitçi ve vukûfsuz kimselerin ağzında zikri geçen üç milletin putlara ve parlak cisimlerle, yıldızlara ve Zerdüştilerin Güneş'e ve ateşe taptıkları ve onları Tanrı veya onun şerîki (ortağı) tanıdıkları idrâkten yüksek olan Allah'ın birliğini kabûl etmedikleri söylenmekte ise de; lâkin hakikat arayan akıllı zâtlarca teslim olunmuştur ki, bu milletler put ve sâireyi, Tanrı veya şerîki olarak tanımazlar. Yalnız onları Hakk'ın yanında günahkârların affedilmelerine vâsıta ve Hakk'ın mukaddesleri diye itikad ederler. Kur'ân'da Yûnus Sûresi'nde buyrulmuştur: « وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ » (Tanrı'dan başka, fayda ve zararı olmayan şeylere taparlar. “Bunlar, Hakk'ın yanında bizim şefaatçilerimizdir.” derler.) [Yûnus, 10/18]. Yine buyurmuştur: « مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ » (Onlara, ancak bizi Hakk'a yaklaştırmaları için taparız.) [Zümer, 39/3]. Bununla berâber, Tevrât, İncil, ve Kur'ân'da Tanrı'dan başkasına tapmak yasak edilmiştir. Te'essüf olunur ki, zamanla putperest tanınmış olan milletlerin dimağlarına, putlara tapmak ve şirkte bulunmak, yavaş yavaş nasıl nakşedilmiş ise; bu hâl, hissetmeden, gizli bir sûrette ve başka bir şekilde, Hazret-i Mûsâ'nın, Hazret-i İ'sâ'nın, ve Hazret-i Muhammed'in ümmetlerine de sirâyet etmiştir. Birisi Beytü'l-Mukaddes'in nakışlarına, diğeri haç ve Hazret-i İ'sâ ve Meryem Ana'nın sûretlerine; öteki çelikten yaptıkları velîlerin sûretlerine, altın ve gümüşten yapıp elleriyle parlattıkları evliyâ türbelerine, muhtelif niyetlerle secde eder ve onları mukaddes tanırlar.

Kırk birinci ders

Suâl: Eğer Brahma, Budda, Krişna, Zerdüş hak peygamber idilerse, neden Tevrât'ta, İncil'de ve Kur'ân'da zikredilmemişlerdir?

Cevap: Bunların kitaplarda zikredilmemesi, bâtil olduklarına delil değildir. Ma'lûmdur ki, meşhûr olan kavle göre 124 bin peygamber vardır. Lâkin mukaddes kitaplarda pek azları zikr edilmiştir; diğerlerine âit bir ma'lûmât yoktur. Kur'ân'da da zikredilmeyen resûller olduğu yazılıdır. Mü'min Sûresi'nde buyuruyor: « وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ يَكُنْ يُدْعَىٰ إِلَى الْغِيَابِ وَلَا يَخُوفُ مِنَّا بِمُؤْمِنِينَ » (Bunlardan [peygamberlerden] sana bahsetmediklerimiz de vardır.) [Mü'min, 40/78].

Aynı zamanda devrelerinin sonlarında, bir kavim veya ümmetin azması veya müşrik olması, onların peygamberlerinin de bâtil olduğuna delil değildir. Putlara, parlak şeylere, yıldıza, ateşe tapmaları, ellerindeki kitabın veya tâbi‘ oldukları peygamberlerin emirleri değildir. Bu bid’atlar, hep tâbi‘ oldukları ulemâ ve zâhidler tarafından icât olunarak, yavaş yavaş akide hâlini almıştır. Nitekim putperest sayılmayan dinlerde de, zamanla zarûret ve ibâdet hâline gelmiş birçok bid’at ve akideler vardır ki; semâvî kitaplarda aslâ zikr edilmemiştir.

Kırk ikinci ders

Suâl: Hazret-i Bâb’ın târihi nasıldır? Muhtasar beyân buyurunuz.

Cevap: Hazret-i Bâb, İslâmın Mev‘ûd’udur. “Nokta-i Ūlâ” (İlk Nokta), “Hazret-i A‘lâ” (En Yüce Zât), “Cemâl-i Ebhâ’nın (En Yüce Güzellik - *Hazret-i Bahâullah*) müjdecisi” diye tanınır. Mübârek isimleri, Seyyid Ali Muhammed’dir. Şîrâz tüccarlarından Âğâ Seyyid Muhammed Rızâ’nın oğludur. Hüseyin evlatlarından ve Seyyid’tir. Annelerinin ismi, Fatıma Begüm Hanım’dır; o da Âğâ Mirzâ Muhammed Hüseyin Şîrâzî’nin kızıdır. Milâdî 20 Ekim 1819 târihine mutâbık olan, 1235 Hicrî yılı Muharrem’inin birinci günü olan Cuma gecesi dünyaya gelmiştir. Çocukluğunda babaları dünyadan gitmiştir. Kendisi, Şîrâz tüccarlarından olan şefkatli dayısı Hâcî Mirzâ Seyyid Ali’nin nezâreti altında, rüşd ve bülûğa vâsıl olmuştur. Tahsilleri az bir zaman için, eski mekteplerde iptidâî muallimliği yapan Şeyh Âbid’in okuttuları cüzî Farisî’ye münhasırdır. 1258 târihinde evlenmiştir. 1259 yılının iptidâlarından iki ay kadar Kerbelâ’ya bir sefer yapmıştır. 23 Mayıs 1844 Milâdî târihine mutâbık olan, 1260 Hicrî yılı Cemâziyelevvel’inin beşinci gecesinde, Bâb ve Kâim (Mehdî) olarak Tanrı tarafından gönderildiğini açıklamış ve Menyuzhirullah’ın (Tanrı’nın izhâr edeceği zâtın) zuhûrunu müjdelemiştir. Ta‘limlerini ve maksatlarını, yazmış olduğu Arapça ve Farsça *Beyân* kitaplarıyla, hutbe ve münacâtlarında, Kur’ân âyetlerinin tefsirlerinde ve sâir tevki’lerinde açıklamıştır. Mekke’yi ziyâretten geldikten sonra, bi’seti târihinden şehid olduğu güne kadar önceleri Şîrâz, İsfahân, Tebriz ve Mâkû’da; sonraları da, 28 ay Çehrik Kal’a’sında hapis olunarak, devlet ve milletin tazyiki altında, çok cefâ ve belâlara göğüs germiştir. Nihâyet, Milâdî 9 Temmuz 1850 târihine rastlayan 28 Şaban 1266 Hicrî târihinde, Nasıreddin Şâh Kâcâr ile Sadrazam Mirzâ Takî Hân’ın emirleri ve İslâm ulemâsının fetvalarıyla, Tebriz şehrinde iki def’a asılmıştır. İkincisinde şehid edilmiştir. Yüzlerce mermiye hedef olan temiz cesetlerini, Tebriz’de Hac Süleyman Hân, Ha-cullah Yar Hân’ın yardımı ile, hendek kenarından kaldırmıştır. Bir müddet Tebriz, Tahran, İmâm-zâde Ma’sûm ve sâ’ir makâmlarda gizli kaldıktan sonra, 1899 Milâdî yılına mutâbık olan 1316 Hicrî senesinde, Hazret-i Abdülbahâ’nın emirleriyle, Bağdâd yolundan Hayfa’ya nakolunmuştur. Hazret-i Abdülbahâ, ahhâplardan ba‘zılarının huzurunda, mermerden yapılmış çok kıymetli ve sağlam bir sanduk içerisine, kendi elle-riyle mübârek cesetlerini yerleştirerek; evvelce Kermil Dağı’nda hazırlanmış olan bir

binânın bir odasına, o Arş-ı Mübârek'i tevdî buyurmuşdur. Oraya “Haziretü'l-Kuds” (Cennet) ve “Makâm-i A'lä” (En Yüce Makam) nâmını vermiştir.

Kırk üçüncü ders

Suâl: Hazret-i Bahâullah'ın târihleri nasıldır? Muhtasaran beyân buyurunuz.

Cevap: “İsm-i A'zam” (En Büyük İsim) ve “Cemâl-i Kıdem” (Öncesi Olmayan Güzellik) olan Hazret-i Bahâullah'ın mübârek isimleri, Mirzâ Hüseyin Ali'dir. Babası Mâzenderân'ın Nûr ahâlisinden, Tahran'da ikâmet eden Keyân sülâlesinden, Âğâ Mirzâ Bozorg diye tanılan, Âğâ Mirzâ Abbas'ın oğludur. Annelerinin isimleri Hadîce Hanım-Cânî idi. 12 Kasım 1817 târihine uygun olan Hicrî 1233 Muharrem'inin kinci günü dünyaya gelmiştir. Nokta-i Ülä'nın Emr'ini ilânından itibâren ciddî bir sûrette onun neşir ve tebliğine kıyâm etti. Mâzenderân'da kısa bir süre hapiste kaldı. Milâdî 1852 senesine uygun olan 1268 Hicrî yılında, Nasıreddin Şâh'a karşı yapılan suikastın müşevviki (teşvikçisi) olmak töhmetiyle, 4 ay, Tahran'da, zincir ve buk'ağılar içinde, yer altı zindanında hapis yattı. Bu mes'ele ile alâkası olmadığı anlaşıl原因 olarak, beraat etikten sonra; 1852 Milâdî yılına mutâbık 1269 Hicrî senesinde, İran askerlerinin ve Rus kazaklarının himâyesinde, kendisini İran'dan çıkarıp Bağdâd'da iskân eylediler. Bağdâd'da buldukları müddet içinde, Süleymânîye'ye sefer buyurarakı, 1863 Milâdî senesine mutâbık olan Hicrî 1279 yılının 21 Nisan günü, Rızvan Bağ adı verilen Necip Paşa Bahçesi'ne teşrif ettiler. Orada 12 gün kaldıktan sonra, Nefes ve Kerbelâ ulemâsının arzusu, İran'ın isteği ve Osmanlı devletlerinin fermânı üzerine, Müşârünileyh'i İstanbul'a yolladıkları bir sırada, Menyuzhirullahlık iddî'âsında bulundular. Devlet me'murlarının nezâretleri altında İstanbul'a gelerek, orada dört ay kaldıktan sonra; beş sene “Arz-ı Sır” denilen Edirne'de mahpus olarak tazyik altında kaldılar. Bilâhère 1285 Hicrî yılına uygun olan 1868 senesinde, arkadaşlarıyla çok çetin bir deniz yolculuğundan sonra, Akkâ'ya getirilerek kendilerini kışlaya yerleştirdiler. Oraya teşriflerinden itibâren, Kıdem Kalemi'nin “Sicn-i A'zam” (En Büyük Zindan) diye isim verdiği Akkâ'da, yirmi dört sene hapis hayâtı geçirdiler. Birçok tazyik ve engellerin mevcût olmasına rağmen kendi maksatlarını, ta'limlerini ve hakîkâta âit delillerini, *Akdes*, *Sûver-i Mülûk* ve *Heykel* gibi kitaplarıyla, mübârek levihlerinde ve ahiren yazdıkları *Kitâb-ı Ahdî*'de, bütün ehl-i âleme, rûhânî reislere ve dünyanın bütün padişahlarına ilân eylediler. 28 Mayıs 1892 Milâdî senesine uygun olan Hicrî 1309 yılı Zilkâdesi'nin ikinci günü, Nevruz'dan 75 gün sonra, Azamet ayınının 13'ünde Melekût-ı Ebhâ'ya su'ûd buyurdular. Arş-ı Mübârekleri, Behci Kasrı'nın civârında ve Akkâ'ya yarım fersah mesâfede bulunan, “Ravza-i Mübâreke” (Mübârek Bahçe) ismi verilen mahâlde defn olunmuşdur.

Kırk dördüncü ders

Suâl: Hazret-i Abdülbahâ'nın târihlerini de kısaca beyân buyurunuz.

Cevap: “Mevle’l-Verâ” (Halkın Efendisi), “Gusn-i A‘zam” (En Büyük Dal), “Serkâr Ağa” da denilen Hazret-i Abdülbahâ’nın mübârek isimleri Abbas’dır. Hazret-i Bahâullah’ın büyük oğludur. Anaları Nevvâbe Hanım’dır. 23 Mayıs 1844 Milâdî târihine uygun olan 1260 Hicrî yılının Cemaziyelevvel’in beşinde, Cuma gecesi Tahran’da dünyaya gelmiştir. 9 yaşında iken şefkatli babalarıyla birlikte, menfilik (sürgünlük) ve mahpusluk çekmeye başlamış ve onun her belâ ve müsîbetlerine ortak olmuştur. Gerek Cemâl-i Kıdem’in sağlığında ve gerek mübârek su‘ûdlarından sonra, bütün millet ve devletlerin, tanıdık-tanımadık birçok kimselerin hücum ve entrikalarına tek başına göğüs germiştir. Hazret-i Bahâullah, kendisini, *Kitab-ı Ahdî* ile Ahd ü Mîsâk’ın Velî’si, Emrullah’ın Koruyucu’su, Ahıbbâ’nın Rehber’i, İlâhî Kitab’ın Beyân Edici’si, Ağsan ve Efnân ve bütün Bahâîlerin Mercî’i olarak açıkça tâyin etmiş oldukları için; 1892 yılına uygun Hicrî 1309 senesinde, büyük ubûdiyet (kulluk) tahtına müstakilen cülûs buyurmuşlardır.

İç ve dış, binlerce engel ve müşkülâta rağmen, kendi vâzifesini icrâyâ başladı. Hazret-i Bahâullah’ın varlığı önünde, kulluktan başka bir makam istemedi. 57 sene esîr ve mahpus kaldıktan sonra, 1909 yılına uygun olan 1326 Hicrî yılı Cemaziyelevvel’inin onunda, zâhir hasebiyle hapisten kurtularak hürriyete kavuştu. 1910 yılına mutâbık olan 1328 senesi Şaban ayında, hazırlanmadan ve kimseye haber vermeden oradan hareket ederek, İskenderiye’ye ve oradan da Avrupa ve Amerika’ya giderek; toplantı yerlerinde, cem’iyetlerde, kiliselerde, mekteplerde, “Ya Bahâü’l-Ebhâ!” nidâlarını bütün dünyanın kulaklarına işittirdi. Bahâî Dini’nin bütün ta‘limlerini, aklî, naklî, hissî, ilhâmî bütün delilleriyle milletlere ilân eyledi. 10 Aralık 1913 Milâdî yılına mutâbık olan, 7 Muharrem 1332 yılında, Akkâ ve Hayfa’ya dönerek, kendi ahhâblarına şunları yazdı: “Ben kendi vâzifelerimi tamâmladım. Şimdi hizmet sırası size geldi.” Aynı yazıda, yakında umûmî harbin patlayacağını ve şiddetli inkılâplar olacağını da haber verdi. Çok geçmeden umûmî harp başladı. Kürenin birçok sâkinleri öldürüldüler, yağma edildiler. Türlü türlü belâ ve musibetlere düşâr oldular. Hastalık ve kıtlık içinde süründüler. Bu hâdiseler cihân târihinde de yazılıdır.

Milâdî 1920 senesine uygun 1339 Hicrî yılın başlarından itibaren, mübârek levihlerinde ve misafir ve ziyaretçilerle geçen sohbetlerinde ayrılıktan bahsederek, ahhâbının şiddetli imtihânlara düşeceklerini bildirmişler ve *Mellâhü’l-Kuds Levhi*’ni (Kutsal Gemici) okumalarını emr eylemişlerdir. Bilâhare orada olan bütün misafirlerini, hattâ tercüman ve kâtibini yanlarından uzaklaştırmışlardır. 28 Kasım 1921 Milâdî ve 6 Kavs 1300 târihine mutabık olan Hicrî Kamerî 1340 Rebiülevvelî’nin 27’inci Pazartesi gecesi, gece yarısını bir buçuk saat geçe, Melekût-i Ehbâ’ya su‘ûd buyurmuşlardır. Arş-ı Mübârekleri, Makâm-ı A‘lâ’da, Nokta-i Ülâ Hazretleri’nin Haziretü’l-Kuds’unun yan odasına defnolunmuşdur. Kendi eliyle yazmış olduğu *Vesâyâ* levihlerinde, Hazret-i Şevki Efendi Rabbânî’yi, “Gusn-i Mümtâz” (En Seçkin Dal), “Velî-yi Emrullah” (Tanrı Emri’nin Velîsi), “Mercî-i Ahıbbâ” (Bütün Ahhâbın Mercîsi), “Mübeyyin-i Kitâbullah”

(Tanrı Kitâbı'nın Açıklayıcısı) ve "Reis-i Beytü'l-Adl-i A'zam" (En Büyük Umûmî Adâlet Evi'nin Başkanı) olarak tâyin buyurmuşlardır.

Kırk beşinci ders

Suâl: Huruf-i Hay'den ibâret zâtların isimlerini beyân buyurunuz.

Cevap: Nokta-i Ûlâ Hazretleri'ne ilk imân etmiş olan on sekiz kişiye "Huruf-i Hay" (Diri Harfler) ismini vermişlerdir. Eski ahbâblardan işittiğim vech ile onların isimleri şunlardır:

1. İlk def'a imân eden ve "Bâbü'l-Bâb" lâkabını taşıyan, Beşruyeli Âğâ Molla Hüseyin Beşrûî
2. Molla Ali Bestâmî
3. Bâbü'l-Bâb Hazretleri'nin kardeşleri Âğâ Molla Hasan
4. Bâbü'l-Bâb Hazretleri'nin hemşiresinin oğlu Âğâ Muhammed Bâkır
5. Âğâ Molla Hasan Becistânî
6. Molla Ali Râzî de denilen Koçanlı Hüdâbaş Hazretleri
7. Yezdli Kâtip Âğâ Seyyid Hüseyin
8. Yezdli Âğâ Mirzâ Muhammed Ravza-hân
9. Sa'îd-i Hindî Hazretleri
10. Hoylu Âğâ Molla Muhammed
11. Âğâ Molla Celîl Urumî
12. Meragalı Âğâ Molla Muhammed Abdal
13. Tebrizli Âğâ Molla Bâkır
14. Erdebilli Âğâ Molla Yûsuf
15. Kazvinli Âğâ Molla Muhammed Ali
16. Kazvinli Molla Abdülvehâb'ın oğlu Âğâ Mirzâ Hâdi
17. Kazvinli Kurretü'l-Ayn Tâhire Hazretleri
18. "Kuddus" lakabıyla tanınan, Bârfurûşlu Molla Muhammed Ali Hazretleri

İKİNCİ BÖLÜM

Tanrı'nın varlığını kısaca ispâta dâirdir.

Kırk altıncı ders

Suâl: Tanrı kimdir ve nedir?

Cevap: “Tanrı” kelimesi, mümkinâtın varlığı kendisine âit olan ve mevcûdâtın unsurlarındaki terkîb ve tahlilin (birleşim ve çözüme), tabiât vâsıtasıyla, O'nun nâfiz idâresine ve kâmil kudretine bağlı bulunan, kadîm ve şu‘ûrlu kuvvete hâs isim olarak takılmışdır. O kuvveti işâret etmek üzere, daha da bir takım hâs isimler verilmiştir.

Kırk yedinci ders

Suâl: O büyük ve kadîm olan şu‘ûrlu kuvvet nerededir?

Cevap: O kadîm ve şu‘ûrlu kuvvet, nihâyeti olmayan bir kuvvettir. Ya‘ni her yerde mevcûddur. O'ndan hâli (O'nun olmadığı) hiçbir yer bulunmaz. Kendisinden başka her şey, O'nun ihâtası içinde bulunur; O, onları kuşatır.

Kırk sekizinci ders

Suâl: Mâdem ki ismi, resmi, şânı böyle olan bir kuvvet vardır ve O, her yerde mevcûddur, neden görülüyor?

Cevap: O büyük kaplayıcı (kuşatıcı) kuvvet; basît, latîf ve her yeri kaplayan bir kuvvettir. Aynı zamanda; cisim, cevher, mürekkebe ve kaplanan bir şey olmayıp madde ve sûretten (şekilden) münezzehtir. Kendisini vücûda getiren bir fâil ve illet de tasavvur edilemez. Bu sebepten görülmesi mümkün değildir. Çünkü, O'nun kendisi, sebeplerin sebebi ve illetlerin illetidir. Nasıl ki rûh, insanın her tarafını kuşatmış ve vücûdun hiçbir parçası ondan hâli kalmamış olduğu hâlde, rûh görünmez ise; Tanrı da öyledir.

Kırk dokuzuncu ders

Suâl: Bir şey cisim, cevher olmaz, terkîb ve ihâta altına girmekten uzak bulunursa, aynı zamanda göze de görülmezse, öyle bir şeyin varlığını nereden biliyorsunuz? Böyle bir tasavvur vehimden ibâret değil midir?

Cevap: Bu büyük kuvvet, akıl ile bilinen ve duygularla anlaşılmayan bir kuvvet olduğu için görülecek bir şey değildir. Bütün ma‘kulât (akılla tasavvur edilenler) da böyledir, görünmezler. Lâkin bizim göremediğimiz şeylerin yok olması icâb etmez. Meselâ, bizdeki akıl, idrâk, düşünce, vâhime ve hâfıza kuvvetleri de görünmedikleri hâlde, bunların mevcûd olduğunu biliriz. Bunları bu sûretle bilmemiz bir hakîkattir, vehim değildir.

Ellinci ders

Suâl: Görülmeyen şeyleri bilip anlamanın yolu nasıldır?

Cevap: Görülmeyen şeyleri bilip anlamanın yolu; eserden müessiri, zâhirden bâtını, mahlûktan Hâlık'ı, masnû'dan (yapılmıştan) sâni'î (yapıcıyı) anlamaktan ibâretidir. Meselâ, akıl görülmediği için, onun çokluğu veya eksikliği, ilk nazarda ma'lûm olmaz. Lâkin bir kimseden ma'kul hareketler, düzgün sözler, sağlam düşünceler, faydalı tedbirler görünce, tereddüt etmeden, o kimseye, akli çok, fikri pek geniştir deriz. Bunun aksini gördüğümüzde de, böyle bir adamın hemen akılsız veya anormal ve deli olduğuna hüküm ederiz.

Elli birinci ders

Suâl: İsmi Tanrı olan o büyük kuvvetin eserlerinin ne olduğunu söyleyiniz. Biz de vehm olmadığını anlayalım.

Cevap: Tabîatı ve esîr kuvvetini icât etmek, basit unsurları ve onların terkîb ve tahlilini yaratmak, tabîatın âdetlerini bozup değiştirmek, hep o Tanrı'nın eseridir. Bu kadar büyük intizâm dâhilinde giden büyük eserleri ve bu kadar mevcûdâtı görüp de, bunların kudretli ve kuvvetli bir mûcidi olmadığını söyleyen hiçbir akıllı kişi tasavvur olunamaz. Basîreti (iç gözü, anlayışı) olan bir kimse, taştta, toprakta, nebât ve hayvanda, bilhassâ insanda olan bunca kemâlâtın (olgunlukların), o büyük Hâlık'ın eseri olduklarını, tereddüt etmeden i'tirâf eder. Hattâ bir saman çöpünde bile, Hakk'ın kudreti ve varlığını müşâhede eder. Zîrâ akli olan her insan, her sanat eseri için bir sanatkâr düşünmek mecbûriyetindedir. Her mevcûd için, onu vücûda getiren bir yapıcı kabûl eder. Her binânın bir bânisi olduğunu teslim eder. Her terkîbin bir terkîb edicisi olduğunu düşünür. Şüphe yoktur ki, şu tabîatla basit unsurlar, bu kadar sonsuz varlıklar, vücûd âleminde bu kocamân büyük binâ, o Kadîm Kuvvet'in eseri ve Sebepler Sebebi'nin nişânesidir. Ya'ni bunlar, hep o büyük Hâlık tarafından yaratılmıştır. İlâhîyûn bu zâta Tanrı adını vermiştir.

Elli ikinci ders

Suâl: Belki eşyâda olan basit unsurların da zâtları kadîmdir; terkîb ve tahlilleri de onların zâtî icâblarından bulunmaktadır. Ya'ni onları yaratan bir Tanrı yoktur.

Cevap: Gerek filozofların, gerek hükemâ ve âriflerin ıstılâhlarında, illeti ya'ni müessiri olmayan bir varlığa “Zâtî Kadîm” derler. Diğer ta'bîrle Zâtî Kadîm'de bir değişiklik olmaz ve hiçbir hâdiseye mahal olmaz. Aynı zamanda, bir şeyden ayrılmayan, tağyir ve tebdile uğramayan ve bir hâlden bir hâle girmeyen sıfat ve keyfiyetlere de, “zâtî” derler. Şurası da bütün ulemâca teslim edilmiştir ki, basit olan bir şeyde birbirine zıd olan iki hâl birleşmez. Terkîb ve tahlil ise, birbirinin zıddıdır. Unsurlar ise terkîbden sonra tahlile uğrar. Birleşen tabîatlar ise dağılıp bozulur. Bu sebepten, basit

unsurlara, Zâtî Kadîm değillerdir diyoruz. Unsurların terkîb ve tahlilleri de, onların zâtî sıfatları icâbından değildir. Kat'î sûrette bir terkîb edene muhtaçtır. Meselâ biz, kırmızı ve parlak yanıcı bir şey gördüğümüz zaman, onun ateş olduğunu zannederiz. Sıcaklık ve parlaklığın onda zâtî olduğunu sanırız. Lâkin bilâhare yavaş yavaş onun renginin karardığını ve hararetinin soğumuş olduğunu görünce, hemen o hararet ve yanışın zâtî olmadığını ve ateşe yaklaştığı için bu hâle gelmiş olduğunu ve şimdi ateşten ayrılması dolayısıyla bu şekle girdiğini anlarız. Onda görülen bu değişiklik eserin-den o şeyin kadîm olmadığını ve hararetin zâtî bulunmadığını teslim ederiz. İşte zikr olunduğu üzere, unsurların böyle dağılıp birbirinden ayrılmaları, onların zâtî kadîm olmadıklarının büyük bir delilidir. Terkîb dahi, onların zâtî sıfatlarından değildir.

Elli üçüncü ders

Suâl: Mevcûdâtın icâdı, mümkünâtteki unsurların terkîb ve tahlilleri, belki zaman ve dehrin icâbından ve tabîatlarının hassalarındandır. Yoksa Tanrı'nın irâdesi iktizâsından değildir.

Cevap: Biz, basit unsurları icât eden ve onların terkîb ve tahlilleriyle, mevcûdâtın (varlıkların) intizâmı, kedisinin nâfiz olan (etkili) irâdesi altında ve Pençe-i Kudret'inde bulunan o şu'ûrlü kadîm kuvvete "Tanrı" adını veriyoruz. Eğer başka biri, O'na diğer bir isim takarsa bizim için farkı yoktur. Bunu garip görmeyiz; çünkü biz isimlere tapan kimseler değiliz. Maksadımız da, Tanrı'nın ismi değil; resmi, eseri ve hakikatidir. Eğer sizin tabîat ve dehirden maksadınız, o şu'ûrlü kadîm kuvveti ifâde etmek ise, bizim lafzî mübahesede bulunmağa niyetimiz yoktur. Herkes O'nu hangi bir isimle anarsa beis yoktur. Bu sebepten Hazret-i Muhammed: "Dehre sövmeyiniz. Zîrâ o Tanrı'nın isimlerindedir."¹ buyurmuştur. Eğer tabîat ve dehrden maksat, tasavvura sığmayan, akla ve ma'kûliyyete uyan bir şu'ûr ve idrâki olmayan bir şey ise; o zaman biz deriz ki, irâde ve şu'ûru olmayan tabîatın ve idrâkten mahrum bulunan dehr ve zamanın, insana akıl, idrâk ve irâde bahşeden bir mûcid olması mümkün değildir. Onlar, intizâm içinde bulunan bu sonsuz kâinatın idâresini, hikmet ve meşiyetle (irâde ile) devâm ettiremezler.

Elli dördüncü ders

Suâl: Unsurlardaki terkîb ve tahlilin, bir irâdeden ileri geldiğine dâir deliliniz nedir?

Cevap: Unsurların terkîb ve tahlili, tabîatçılarının görüşlerine göre üç şıktan ibârettir. Bu da ya zâtî ya'ni lüzûmî, ya iradî, ya da tesâdüfîdir. Evvelce zikr olundu ve

¹ «لَا تَسْمُوا اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ اللَّهُ» Bkz. Buhârî, Âdâb (78), Bâb 101, 205-206 [n. 6181-2]; Müslim, *Elfâz* (40), 5 [n. 2246]; Muvatta, *Kelâm* (56), 3 [n. 1816]

ispat edildi ki, zâtî değildir; çünkü eğer zâtî ve lüzûmî bir terki b olsaydı, tahlile yüz tutmazdı. Eski hâlinde kalır, değişmezdi. Binâenaleyh, unsurlardaki bu tahlil ve tağyir keyfiyeti; terkîbin zâtî olmadığına delildir. Sonra, buna tesâdüfî de denilemez. Ya'ni hakîkî tesâdüf, vehimden ibârettir. Çünkü tesâdüf demek, illetsiz ma'lûl kabûl etmek olur. Bu ise, aklın muhâl (imkânsız) saydığı bir şeydir, mümkün değildir. Bu istilahta ya'ni tesâdüfte, farz edilen işin aslına bakılırsa, tesâdüf diye, tabiî bir nizâm ve dâimî bir kanun altında olmayan bir şeye denmektedir. Hâlbuki her unsurun kendisine münâsîp olan unsurlarla tabiî bir intizâm altında birleşip terkîb hâsil ettikleri ve her şeyin kendi nev'iyetini muhâfaza eylediği bedihî (apaçık) bir sûrette göze çarpmakta olduğundan; unsurların irâdesiz ve tesâdüfî bir sûrette terkîbi aslâ tasavvur edilemez. Binâenaleyh, zâtî ve tesâdüfî olan iki şık da, bu sûretle bâtil olunca; terkîb ve tahlilin irâdeyle olacağı kat'î sûrette sâbit olmaktadır. Ya'ni her şey, o kadîm ve müdrîk olan büyük kuvvetin gâlip olan irâdesiyle terkîb ve tahlile uğramaktadır.

Elli beşinci ders

Suâl: Unsurları icâd eden ve onların terkîb ve tahlillerini te'min eyleyen o kuvvetin idrâk ve irâdeye sâhip; bilen, gören, işiten ve her şeyden haberi olan bir kuvvet olduğunu nereden bilelim?

Cevap: Bu cihet, ilim sahibi olan hükemâ (hikmet sâhibi hakîm kişiler) ve filozoflarca teslîm edilmiştir ki; bir şeyi, başkalarına veren bir kimsenin o şeyden mahrum olması mümkün değildir. Meselâ, birçoklarına ilim ve fen öğretmiş bir kimseye ilmi yok, câhil bir kimsedir denilemez. Yahut yüzlerce kiloluk yükü omuzlarında taşıyan birisine, bu adam kuvvetten mahrumdur diyemeyiz. İlim, bilkuvve (potansiyel olarak) aslının içinde olmayan bir şeyin, fer'inde (dallarında) olmasının mümkün olmayacağını işâret etmiştir. Işık zerrecilerinde mevcûd olan bir kuvvetin güneşte bulunmayacağını veya damlada görülen bir keyfiyetin denizde olmayacağını veyahut dal ve yapraklarda bulunan yeşermeye ve büyüme kudretinin, kökte ve damarda olmayacağını iddi'â edemeyiz. Bu cihetleri anladıktan sonra, artık şüphe yoktur ki; kendi mahlûkatına göz, kulak, akıl, irâde, kudret ve idrâk bahşetmiş olan ve bu kuvvetleri insanların unsurlarına (bünyesine) tevdi etmiş bulunan bir yaratıcının kendisi, elbette ki bu kuvvetlerden mahrum değildir. Hulâsa mümkünâtta mevcûd olan bu kadar kuvvet ve duygular hep onundur.

Elli altıncı ders

Suâl: Şu lambadaki aydınlığın, terkîbin hâsiyetinden (özelliğinden), gaz, fitil ve lamba makinesinin birleşmesinden hâsil olup, onu yapanın ve terkîb edenin eserinden olmadığı gibi; şu'ûr ve irâde de, anâsır terkîbinden ileri gelemeyebilir mi?

Cevap: Şu nükteye dikkat etmek lâzımdır ki; bu lambanın yapıcısı, unsurlar ve aslî maddeleri yaratana, ve gaz, fitil ve lambanın hassâlarını (özelliklerini) icât edene benzemez. Bu sebepten, ışığın bu şeylerin terkîbinden ileri gelmediği, onu terkîb edenin eseri neticesinde olmadığını söyleriz. Lâkin unsurlarla eşyanın aslî maddelerinin icâdını, kadîm ve şü'ûrlu bir zâta, bir kuvvete nispet eder ve tabîat vâsıtasıyla bu şeylerin terkîb ve tahlilini yani vücûd haline gelip tekrâr çürüyüp dağılmasını, o kadîm kuvvetin hüküm ve irâdesi olarak tanırsak; elbette deriz ki, bu terkîbden zâhir olan kemâlât yaratıcısı tarafından bilkuvve basit unsurlara tevdi edilmiş olan aynı kemâlât-tır: Badem tanesinde bilkuvve mevcûd olan yeşerme ve büyüme kuvvetinin kök, kütük, yaprak, çiçek, meyve ve benzeri kemâlâtın; toprak, su, hava ve güneşin harareti vâsıtasıyla kuvveden fiile çıkmasıyla gizli iken âşikâr olması gibi.

Terkîblerdeki kemâl de böyledir. Unsurlarda bilkuvve mevcûd iken, sonra meydana çıkmıştır. Başka bir ta'birle, eğer basit unsurları icât edende ve bu aslî maddeleri yaratanda saydığımız kemâller olmasaydı, bu unsurlar ve aslî maddeler de zikri geçen kemâlâtın hiç biri tabîat ve insanda görülmezdi.

İşte bu itibârlardır ki biz: “İnsanda zâhir olan şü'ûr ve irâde; unsurlar ve maddeleri yaratanda da mevcûttur ve o kadîm kuvvet, bunlardan mahrum değildir. Şü'ûr ve irâdenin insanda mevcûd olması, buna en kuvvetli bir delildir.” deriz. Cenâb-ı Hakk, unsurlar ve eşyânın maddelerine bilkuvve her ne tevdi' buyurmuşsa, onlar terkîb vâsıtasıyla hep meydana gelmiş ve gelmek üzere bulunmuştur. Bunun içindir ki, ilk bakışta terkîbden sonra oluşan unsurları ve kemâlâtı, terkîbin icâdı olarak zan ediyoruz. Lâkin tekrâr işi inceleyerek şimdije kadar verilen cevaplara dikkatle bakacak olursak, unsurlar ve aslî maddelerde bilkuvve görülen unsurların ve kemâlâtın, gizli iken, terkîb vâsıtasıyla meydana çıkmış olduğunu görürüz.

Elli yedinci ders

Suâl: O icâd edici, kadîm ve şü'ûrlu kuvvetin künh ve hakîkati, anlaşılabilir mi, anlaşılabilir mi?

Cevap: O nihâyetsiz ve eşsiz olan gâlip kuvvetin künh ve zâtını, gerektiği gibi anlamak imkânsızdır. Çünkü O, Hâlik'tir, Yaratıcı'dır; biz mahlûkuz (yaratılmışız). O Sâni'dir (Yapıcı'dır); biz mevzû'uz. O Muhî'tir; biz çevreleneniz. Akıl ve idrâkimizle bir şeyi kavrayamazsak, bir şeyin terkîbini, eczâsını bilemez ve kemiyyetini, keyfiyyetini ve illetini anlayamazsak; tabîatıyla onun zâtını ve künhünü hiç bilemeyiz. Eğer biz bir şeyin zât ve hakîkatine erişirsek, o şey bizim bilgimizin, düşüncemizin, tasavvur ve kavrayışımızın yarattığı şeyden ibâret olur. Kavradığımız şeyler ise, bizim mahlûkumuz sayılır; Hâlik'imiz sayılmaz. Mevzû'muz (eserimiz) olur; Sâni'miz olmaz. Nasıl bir nakış, kendi nakkâşını ve bir testi, kendini yapanı anlayamazsa; biz de, bizi ve kâinâtı yaratan ve icât edeni kavrayamayız.

Bu sebepten bütün nebîler, vasîler, hakîm ve filozoflar, ukalâ, ulemâ ve ârifler bu meydana akıl ve fikirlerinin bindiği atı total görmüşler, kendi âcizliklerini i'tirâf etmişlerdir. O'nun Zât'ını, başkalarının akıl ve tasavvurunun ihâtasından mukaddes ve münezze bilmişlerdir. Mevcûd eserlerden şu kadarcık anlamışlardır ki; kâinâtı yaratan ve mevcûdâtın vücûduna illet olan idrâk ve şu'ûra mâlik, büyük ve kadîm bir kuvvet vardır.

Ellî sekizinci ders

Suâl: Nebîlerin, velîlerin, hakîm ve âriflerin eşsiz olan Tanrı'nın hakikatini anlamak husûsunda âcizliklerini gösteren ibâreleri ne ise, onları beyân ediniz.

Cevap: Bütün enbiyâ (nebîler), evliyâ (veliler), hükemâ (hakîmler) ve urefâ (ârifler), her tabakanın istilâhına göre, O Mutlak Vücûd'u, İletler İletî'ni, Cevherler Cevheri'ni, Basît olan Hakîkat'i tanyamayacaklarını, kendi sözleriyle ikrâr ve i'tirâf etmişler ve O'nu anlamak isteyenleri merdûd (kabûl edilemez, kovulmuş) saymışlardır. Numune olmak üzere, onlardan bazılarının sözlerini burada zikrediyoruz. Bu cümleden, Hazret-i Resûl-i Ekrem buyurmuşlardır: «مَا عَرَفْنَاكَ حَقًّا مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ» (Ey Çok Bilinen! Biz, Sen'i, bilinmen gerektiği kadar bilemedik.) Hidâyet imâmı buyurmuşlardır: «السَّبِيلُ مَسْدُودٌ وَالطَّلَبُ مَرْدُودٌ» (Yol kapalı ve istemek memnû'dur.) Yine buyurmuşlardır: «من سئل عن التوحيد فهو جاهل و من اجاب عنه فهو مشرك» (Tevhiden soran câhil ve ona cevap veren müşriktir.) Hazret-i Emîr (Hazret-i Ali) de, böyle buyurmuştur: «كما ميزتموه ، فأوهامكم في أدق معانيه ، فهو مخلوق مصنوع مثلكم ، مردود إليكم» (O'nun ne olduğu hakkında evhâmınızla tasarladığınız şeyler, sizin gibi mahlûklardır, size geri döner.)

Ellî dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Zât-i Ulûhiyyet'i kavramanın mümkün olmayacağı husûsunda, Nokta-i Ulâ Hazretleri buyurmuşlardır:

سبحانك اللهم رب السموات و الارض و ما بينهما من ان اذكرك بذكري اياك او ان اثني عليك بثنائي في ملكك لان ما عرفت كينونية ذاتي و شهدت عليه نفسانية ايتني من اعلي شوامخ الذكر و العلو و منتهي جواهر الثناء و السموم لم يكن آلا لوجودي عندك افك بحت و فناء محض

(Ey Göklerin ve Yeryüzünün ve İkisi Arasındakilerin Rabbı olan Allah'ım! Eğer zihnimle Sen'i övgüyle anmak istesem, bu mümkün değil. Sen'in mülkünde, benim ancak şibhim Sen'i anmakta. Çünkü o, Senin Zâtın'ın özünü bilemedi. Sen, Kendin buna şâhittin. Yüceliğin ve zikrin en yüce düşüncelerine beni te'yit edersen, böylece ancak övgü ve yüceltme cevherine müntehî olabilirim [ulaşabilirim]. Varlığım, Sen'in yanında, tam bir iftirâ ve sırf bir yokluktan başka bir şey olmadı [değildir].)

Bu mevzûda Cemâl-i Akdes-i Ehbâ Hazretleri de buyurmuşlardır:

شهدالله أنه لا اله الا هو لم يزل كان مكنوناً في كينونته و مخزوناً في ذاتيته نفسه ما عرفه احد من الممكنات
وما ادركه نفس الموجودات

(Allah kendisi şahâdet eder ki, O'ndan başka bir ilâh yoktur. Ezelden beri, altın ve elmas benzeri madenlerin kân'da bulunması gibi, kendi Varlığı'nda gizli ve Nefs'inin hazinesinde saklı idi. Mümkünâttan hiçbir kimse O'nu tanıyamadı, bilemedi. Mevcûdâttan hiçbir nefis, O'nu idrâk edemedi.)

Yine münâcât makâmında, Kalem-i Ebhâ'dan şunlar nâzil olmuştur:

فوعزتک کل من ادعی عرفانک نفس ادعائه يشهد بجهله و کل من يدعي البلوغ اليک يشهد کل ذرات بالعجز و القصور
([Allah'ım!] Senin İzzetin'e yemîn olsun ki; Sen'i anladığımı iddi'â eden kimselerin bu iddi'âsı, onun kendi cehâletine şâhittir. Sana eriştiğini iddi'â edenlerin hepsi için, bütün zerreler, onların aczine ve kusuruna şahâdet eder.)

Yine Heykel sûresinde buyuruyor:

من ادعی عرفان ذاته هو من اجهل الناس يكذبه کل الذرات ويشهد بهذا لساني الصادق الامين
(Her kim O'nun Zâtı'nı bildiğini iddi'â ederse, o kimse halkın en câhilidir. Bütün zerreler onu yalanlar ve benim sâdik ve emîn olan lisânım, buna şahâdet eder.)

Altmışınca ders

Önceki dersin kalanıdır.

Zât-ı ilâhî'yi tanımanın muhâl (imkânsız) olduğu hakkında, hükemâ ve âriflerden her biri, bir inci delmiş ve bir lâtife söylemiştir. Ezcümle Firdevsî demiştir:

[İlahi], yükseliğin (göklerin) ve aşâğın [yeryüzünün] Tanrı'sı Sen'sin. خدای بلندي و پستی توئی
Sen'in ne olduğunu bilmiyorum, neysen O'sun. ندانم چه هر چه هستی توئی

Yine Hakîm (Senâî) söylemiştir:

بعقل تازی حکیم تاکی بفکرت این ره نمیشود طی
بکنه ذاتش خرد برد پی اگر رسد خس بقعر دریا

(Ey Hakîm! Ne vakte kadar (Tanrı'yı tanıma) mes'alesinin üzerine saldırıyor-sun? Düşünmekle, bu yolda ilerleyemezsin.

Eğer çer-çöp, denizin derinliklerine vâkıf olabilseydi akıl da, O'nun Zâtı'nın kühünü kavrardı.)

Üç derste numûne olarak söylediğimiz ve yazdığımız şeylerden enbiyâ, avsiyâ (vasîler), hükemâ ve ürefânın, Zât-ı Ulûhiyyeti'i (Allah'ın Yüce Zâtı'nı) anlamak husûsunda kendi âcizliklerini i'tirâf ettikleri tamâmen anlaşılmıştır.

Altmış birinci ders

Suâl: Tanrı'nın Zâtı'nı tanımanın mümkün olmadığı, aklen ve naklen sâbit oldu. Acaba insanın kendi kendisini anlaması da, mümkün müdür, değil midir?

Cevap: Rûh ve nefis-i nâtika (konuşan nefis) denilen insanın hüviyeti; maddî ve tabiî hükema ve filozofların kavlince, esâsen anâsırın terkîbinden (unsurların birleşmesinden) hâsıl olmuştur. Ya'ni onlar, anâsırın terkibinden hâsıl olan bir kuvvettir derler. Lâkin o kuvvet, bizzat parçalanmaktan ve bilinmekten uzaktır. Semâvî vahye, enbiyâ, avsiyâ ve hükemânın buyruklarına göre de insan, kendi nefsinin hakikatini lâyıkıyla idrâk edemez. Çünkü o kuvvet, Tanrı'nın emri ve tecellisidir. Süphân'ın bir emânetidir. Nasıl ki Hazret-i Rahmân, Hazret-i Âdem'in yaratılışı hakkında, Sâd Sûresi'nin 72. âyetinde buyurmuştur: «وَتَفَخُّتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي» (Ona, Kendi Rûh'umdan üfürüm.) Yine buyuruyor: «وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي» (Sana rûhtan soruyorlar, söyle ki rûh Rabb'imın emrindedir [Allah'ın bir işidir]) [İsrâ, 17/85].

Hazret-i Emîr Aleyhisselâm da, divânında insana hitâben buyurmuştur:

أَتَزْعُمُ أَنَّكَ جُرْمٌ صَغِيرٌ وَفِيكَ إِنظَوى الْعَالَمِ الْأَكْبَرُ
فَأَنْتَ الْكِتَابُ الْمُبِينُ الَّذِي بِأَحْرُفِهِ يَظْهَرُ الْمُصَمَّرُ

*Sen kendini küçücük bir şey mi sanıyorsun?
Kocaman büyük âlem sende toplanmıştır
Sen, o âşikâr olan kitapsın ki; onun harfleriyle
(veya gayretle), saklı olan sır meydana çıkar.*

Yine meşhûr hadîs-i şerîfte buyrulmuştur: «من عرف نفسه فقد عرف ربه» (Kendi nefisini bilen kimse, muhakkak Rabb'ini bilmiş olur.)*

Altmış ikinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

İnsan rûhunun veya nefis-i nâtikanın azameti hakkında, Hazret-i Bahâullah, *Kelimât-ı Mekkûne*'de, 12. paragrafta buyurmuştur:

يابن الوجود صنعتك بايادي القوّة و خلقتك بأنامل القدرة و اودعت فيك جوهر نوري

(Ey varlık oğlu! Seni kuvvet ellerimle yaptım ve kudret parmaklarımla halk ettim ve sana kendi nûrumun cevherini emânet ettim.)

Hulâsa, mâdem ki insanın rûhu ve nefis-i nâtika, Hakk'ın bir feyzi, semedânî rûh denizinden bir damla ve Süphân'ın irâde güneşinden bir zerredir;

* Hazret-i Bahâullah, "Nefsini bilen, Rabb'ini bildi" cümlesini: "O'nun kendi nefisini bilen, Rabb'ini tanımış olur" (Yani, Hazret-i Bahâullah'ı tanımış olan, Rabb'i tanımış olur) şeklinde açıklamışlardır. (H.A.D.)

«إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (Biz, Allah'a âitiz [Allah'tan geldik] ve şüphesiz O'na geri döneceğiz) [Bakara, 2/156] âyeti mûcibince, irfândan (başkalarının tanımından) mukaddes ve münezzehtir olduğuna şüphe yoktur. İnsan rûhunun anlaşılacağı hakkında da, bütün dünya ulemâsı birleşmiştir. Nitekim yukarıda arz olundu.

Belki iyi düşünülecek ve dikkatle incelenecek olursa, tabî ve maddî hükemâdan birisi bile, bir saman çöpünün hakikatini anlayamamıştır. Artık insanın hakikatini anlamaları nerede kalır? Bunun kesin delili de şudur ki; eğer insan, bir şeyin varlığı hakkında lâzım olacak şeyleri, her cihetten kavramış olursa; o şeyin icâdına da kâdir olmuş olur. Şimdiye kadar bir saman çöpünü bile, hakîkî ve tabîî olarak icât edememeleri, o samanın künhü ve hakikatini bilememiş olmalarının delilidir.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bir mürebbînin lüzûmu hakkındadır.

Altmış üçüncü ders

Suâl: Cenâb-ı Hak, insanları sâir mahlûktan daha kâmil yarattığı hâlde, ikinci bir mürebbîye ve peygamberlerin zuhûruna ne lüzûm vardır?

Cevap: Şurası hissen, aklen, ve naklen sâbitdir ki; insan kendi vücûdunun iyiliğinden, kötülüğünden, felsefesinden ziyâde, kendisinden aşağı mertebede bulunan mahlûkların iyiliğine, kötülüğüne, fayda ve felsefesine daha fazla vâkıftır. Binâenaleyh, mahlûk, yalnız insan değildir; sâ'ir mahlûkâta bir göz gezdirerek bakalım, onlar Hakk'ın kendilerini ilk yarattığı gibi tabiî bir terbiye ile mi kıymetlerini muhafaza ediyorlar, yoksa ikinci bir terbiye ve ta'lim ile mi daha ziyâde yükseliyorlar? Evet, cemâdâta (cansız cisimlere) bakarsak görürüz ki, tabiî terbiyenin üstünde ikinci bir terbiye ile kıymetleri daha ziyâde artıyor. Daha azîz, daha nefis oluyorlar. Bitkiler de, yine bahçıvanın terbiyesi altında, daha ziyâde güzellik kazanıyorlar. Lezzetleri, tatlılıkları daha ziyâde artarak, onlardaki nebâtî kemâlât binlerce derece yükseliyor. Hayvanlar, çobanın terbiyesi vâsıtasıyla kıymet buluyor, rahat ediyor, güzel neticelere vâsıl oluyor. İnsan da böyledir. Tabiî hâlde bırakılacak olursa, hayvan olur. İnsana âit kemâlât ve neticelerden mahrum kalır. Velâkin terbiye edilir, fazilet beşiğinde beslenirse, âlim olur, fâzıl olur, kendisinin ve başkalarının menfaatine sebep olur.

Altmış dördüncü ders

Suâl: Ba'zıları diyorlar ki, herkesin mâlik olduğu tabiî akıl, kendisinin terbiye ve irâdesine kâfidir. Peygamberlerin zuhûrlarına ve Küllî Akıl tarafından terbiye edilmesine ihtiyaç yoktur.

Cevap: Çok açık bir hakîkattir ki, eğer insan kendi aklını mühim ve küllî işlerde mürebbî olarak bilir ve ona tâbi' olursa, ve o sûretle hayât geçirerek, kendisini yüksek bir mürebbînin ve küllî kanûnların hükmü altına koymazsa; akıl ve düşüncelerin ihtilâfi dolayısıyla maksatlar, işler hep anlaşmazlıkla sonuçlanır, fitne-fesât ortaya çıkar. İnsanlık âleminin düzeni bozulur. Bundan da geçelim; Afrika'nın uzak memleketlerinde ve Amerika'nın medeniyetten mahrûm diyârlarında yaşayanlar gibi, tabiî akla ve tam bir hilkate mâlik oldukları hâlde, terbiyeden uzak kalmış olduklarından; yırtıcı hayvanlar gibi vahşi ve her meziyetten mahrûm olurlardı. Aynı zamanda, mürebbî ile karşılaşır karşılaşmaz aslâ terbiye olunmazlar ve son derece bir terakkiye nâil olamazlardı. Terbiye sâyesindedir ki Amerika vahşileri, ilimde, fende, san'atta bu kadar ilerlediler. Binâenaleyh, tecrübe ve burhân ile sâbit olmuştur ki; insanlar için tabiî akıl kâfi değildir. Hepimiz de Küllî Akl'a ve bir mürebbîye muhtaç bulunmaktayız. Her ne kadar insanda terbiye ve terakkîye isti'dâd varsa da; bu, ışığın mumda bilkuvve

mevcût olmasına benzer. Kibrit olmayınca, parlamaz. İnsanlar da, kendilerinde bil-kuvve (potansiyel) gizli kalmış olan kemâlâtın zâhir olması için, mürebbînin terbiyesine muhtaçtırlar. Bunun tecrübesi kolaydır. Aynı ailede yetişmiş, aynı ana ve babadan doğmuş, aynı su ve hava ile beslenmiş, tabîi akla mâlik iki çocuktan birisi, tabîi âleminde bırakılır, muallimlerin ta'liminden ve aydınların sohbetinden uzak tutulur; ve öteki de, rûhânî ve cismânî fazilet ve kemâlât ile terbiye edilirse, yahût aydınların sohbetleriyle hayât geçirirse; terbiyenin gösterdiği te'sir, o zaman anlaşılır. Çünkü bu iki çocuktan biri hâlis hayvan, öteki de kâmil bir insan olur. Bu sebeptendir ki biz, insanın tabîi aklın fevkinde, ikinci bir terbiyeye muhtaç olduğunu söylüyoruz.

Altmış beşinci ders

Suâl: Hükemâdan ba'zıları, terbiyeyi fitrî (yaradılışa ait) biliyorlar. Zîrâ onlar cemât, nebât, hayvan ve insandaki iyilik ve kötülüklerin, fitrî ve tabîi olduğunu müşâhede ediyorlar ve bu sebepten fitratın terbiye ile değişmesini imkânsız sayıyorlar.

Cevap: Bu mes'ele açıktır ki, mürebbînin terbiyesiyle kara taş, parlak la'l gibi mücevher olmaz. Ebû Cehil karpuzu, şeker kamışı olamaz. Yırtıcı bir kurt, uçucu bir kuş hâline gelemmez. Ahmak bir adam, akıllı ve mu'tedil bir kimse olamaz. Mâhiyetin (niteliğin) değişmesi mümkün değildir. Lâkin, dikkat edilir ve konu saptırılmazsa; mürebbînin lüzûmu mes'elesi de, aynı fitrî keyfiyet ve hâsiyetler gibi, eşyânın umûmî ve insanın husûsî bir sûrette terbiyeye muhtaç olduğu, ve hepsinin de bir mürebbînin vâsıtasıyla kıymet ve nefâset kesb eylediğini teslim etmekle tahakkuk eder. Fıtratlarında gizli bulunan kemâlâtın terbiye vâsıtasıyla meydana çıktığı ve terbiyeden mahrum kalırlarsa, fitratlarında olan bu kemâlâtın mahv olup, fesâda yüz tuttuğu görülür. Hulâsa, tarafsız bir bakışla insanlık âlemine ve sâ'ir varlıklara bakılacak olursa; yerine göre, hem fitratın değişmeyeceği doğrudur, hem de tabîi hâlden başka, ikinci derecede bir terbiyenin ve mürebbînin vücûdu, ma'kûl ve hissedilir bir keyfiyettir.

Altmış altıncı ders

Suâl: Tabîi terbiyeden başka, ikinci derece bir terbiyeden maksat nedir?

Cevap: Önce, tabîi terbiyenin ta'rifini yapmak icâb etmektedir ki, tabîi terbiyenin üstünde ikinci derece bir terbiyenin ehemmiyeti anlaşılmalı. Tabîi terbiye, o keyfiyetler, işler ve ilerleyişlerdir ki; terkip ve hayâtın başlamasından çürüyüp ölmesine kadar, her şeyde ve her şahısta, zamanında ve sırasında, irâdesiz ve şu'ûrsuz bir şekilde, kendiliğinden zuhûra gelir. Bu anlamda göz ve kulak, ta'lim edilmeden görür ve işitir. Tüyler, dişler, tırnaklar kimse tarafından öğretilmeden, yerlerinden çıkıp büyümeğe başlar. Yemek, uyumak, uyanmak, hırs, şehvet, haset, rekâbet, rütbe ve mansıpla (mevkiyle) mağrûr olmak gibi hâller, dışarıdan elde edilmiş hâller değildir. Lâkin; ilim,

fen ve çeşitli lisânları öğrenmek, cismânî ve rûhanî kemâlât ve âdâba mâlik olmak, şehvetten, hırstan ve sâir kötülükten korunmak; terbiye ve ta'lime, nizâm ve kanûna, ve elde edilmeye muhtaçtır. Başka bir sûrette ifâde edelim: Coğrafyanın birinci bölümünde okudunuz ki, coğrafya iki kısımdır: Tabiî ve siyâsî. Tabiî: Dağlardan, tepelerden, çöllerden, adalardan, mâdenlerden, meyve ve renklerden, çiçek ve ağaçlardan, daha bunlar gibi şeylerden ibârettir. Siyâsî kısmı ise: Şehirlerin, köylerin teşkilinden, köşklerin, evlerin inşâ ve i'mârından, nüfûs sayısından, denizde, karada, havada sür'at ve kolaylıkla dolaşmanın vâsitalarının te'mininden, haberleşmeden, umûmî bahçelik ve meyvelikler meydana getirilmesinden ve daha bunlara benzer husûslardan ibârettir ki; bunlar hep terbiye, ta'lim ve tedbir iledir. Bu son kısım, tabiî terbiyenin fevkinde, ikinci derece bir terbiyenin yardımıyla elde edilir. Zîrâ bir şehir veya bir ev kendiliğinden yapılamaz ve tren, otomobil gibi kolay ve hızlı seyahat vâsitaları, kendiliğinden aslâ vücûd bulmaz. Tabîat, bunları, kendi kanunlarıyla terkîb etmez.

Altmış yedinci ders

Suâl: Her şeyin ikinci bir mürebbîye muhtaç olduğu, açık delillerle sâbit oldu ve bunların bir mürebbînin terbiyesiyle kemâl bulacağı anlaşıldı. Hepsinin mürebbîleri de ilim, akıl ve insanın tecrübesidir. Fakat insanların ikinci mürebbîlerinin kim olacağı ma'lûm olmadı.

Cevap: Mâdem ki bir mürebbînin terbiye eylediği şeyden daha yüksek, ve bir öğretmenin bir öğrenciden daha bilgili olması açıktır ve göz önündedir ki; cemât, cemâdin; nebât, nebâtın; hayvan, hayvanın fitratının fevkinde mürebbîsiz olamıyor. Onların mürebbîsi, kendi cinslerinin fevkinde olan, daha eşref, daha bilgili bir insandır. İnsan nev'inin mürebbîsinin de, daha şerefli, ve insandan daha yüksek, ve insanı hayvandan ayıran rûh ve kuvvetten daha üstün bir rûh ve kuvvete mâlik olması lâzımdır. Binâenaleyh, insanla hakîkî mürebbîleri birbirinden ayırma kuvvetine, "Rûhü'l-Kudüs", "Rûhü'l-Emîn", "Kuvve-i Melekûtîye", "Vahy-i Semâvî", "İlhâm-i Gaybî", "Akl-i Küll", "Şedîdü'l-Kuvâ" ta'bir edilmiştir. Bu kuvvete sâhip olanlara da, "Peygamber" (Haberci), "Resûl" (Elçi), "Mazhâr-ı Emr" (Emr'in Mazhâr'ı), "Matlâc-ı Vahy" (Vahy'in Parladığı Yer) adlarını vermişlerdir.

Altmış sekizinci ders

Suâl: Tanrı Emr'ine mazhâr olan elçiler kimleri terbiye etmiştir? Böylece, zikri geçen o kuvvetin, onda zâhir olduğunu biz de bilelim.

Cevap: Her ne kadar bu mes'ele, Beşinci Bölüm'de, bütün tâfsilâtıyla, enbiyâ ve mezâhir-i ilâhîye'nin hak olduklarını yedi delil ile ispât ederken beyân edilip çözülmüşse de; burada da kısaca, onların eserlerinden bir nebze bahsediyoruz: Terbiye alanın kendisi, mürebbînin mevcûdiyetini, ve masnû'un (yapılan eserin) kendisi, Sâni'in

varlığını gösterip tanıtmaktadır. Aynı zamanda cemât, nebât ve hayvanın ikinci terbiyelerinde, insanın mürebbî olduğunu anladık. Binâenaleyh, insanın terbiyesinde de, onların mürebbîlerinin de Tanrı'nın mazhârları ve peygamberleri olduğunu öğrenmiş oluyoruz. Yani, târih sayfalarını inceleyip, Tanrı elçilerinin eserlerini gözden geçirecek olursak; her devirde bu zâtlardan birisi gönderilerek milyonlarca insanın mülkî, melekûtî, rûhânî, siyâsî ve ahlâkî, sa'âdet ve terakkîlerine sebep olunmuştur. Birçok kavim ve kabileleri, kendi şer'at ve ta'limâtı altında terbiye etmiş ve ileri götürmüştür. Sonra bir takım mürevviçler (kıymet ve i'tibârını arttıran yayanlar), âlimler ve ârifler, hakîm ve filozoflar gelerek, onların kurduğu temelin üstüne binalar yapmışlardır.

Altmış dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Bu mürebbîlerden eserleri binlerce sene kıymetini muhafaza eden, Brahma, Budda, Krişna Hazretleri'dir ki; Hint'te, Çin'de ahkâm ve kanûnlarını yaymışlardır. Bugün bile, onların terbiye ve ta'limlerinin sâyesinde birçok topluluklar yaşamaktadırlar. Yine bunlardan Hazret-i İbrâhîm ve Hazret-i Mûsâ'nın eserleri, üç-dört bin sene yaşamıştır. Bunların ta'limleri sebebiyle, birçok kabileler birleşmişler ve Benî İsrâil câmi'asını teşkil etmişlerdir. Aralarında, temiz ahlâk güzeli, yüzünden peçesini kaldırmış, birçok ahkâm ve âdâp (usûller) değişmiş, siyâset sağlam bir esâsa bağlanmış, sevgi ve samimî birlik artmış, Firavun'a tapan mağrûr kabileler ve sâ'ir tâifeler bile, bir kelimenin gölgesi altında toplanmışlardır. Dâvûd'un ve Süleymân'ın saltanatları kurulmuştur. İş, o yere gelmiştir ki, Yunan hükemâsı (filozofları), Hazret-i Mûsâ'nın ta'limâtından saçılan nûrlardan istifâde etmişlerdir. Bu ta'limât, zamanın gereği olarak değişikliğe uğrayıncaya kadar, insanlar, onların gölgesi altında, ittihad, izzet ve kudret içinde yaşamışlardır.

Bunun gibi, Zerdüşt Hazretleri de, kâmil bir mürebbî idi. İranlılar, senelerce, onun ta'limâtı sofrasında, birçok ni'metlere nâil olmuşlardı. O sâyede, şan ve şeref kazanarak, her husûsta ileri gittiler.

Yine Hazret-i Mesîh'in terbiyesi gölgesine sığınan birçok dağınık kavimler birleştiler. Kudret ve şevkete nâil oldular. Melce' ve emân (sığınacak yer) buldular. Diyânet ve medeniyette cihânın en meşhûru oldular.

Yetmişinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Çölde hayât geçiren câhil Arap vahşilerine gelince: Bunların durumları, Hicaz Güneşi'nin doğuşuna kadar, ya'ni Hazret-i Muhammed'in gelişine kadar, çok acı idi. Bunlar her türlü insanî hislerden mahrûm yaşıyorlardı. Dâimî bir savaş içinde gün

geçiriyorlardı. Onların arasında Hazret-i Muhammed zâhir olunca, Ta‘limat-ı İlâhîye’nin (Tanrı Emirleri’nin) te’siriyle, harp eden kuvvetler birleştiler. Aralarında dostluğun ve sevginin temelleri atıldı. İslâmîyet, büyük bir deryâ hâlinde çalkalanmağa başladı. İlim ve fen denizi, yavaş yavaş yüzünü gösterdi. Yeni din ve medeniyetin nûrlarıyla, kalpler parladı, mektepler açtılar, ma‘arif ilerledi, memleketler, şen bir hâle geldi. İslâmlar, Hazret-i Muhammed’in kurduğu çatı altında yaşadıkları müddetçe, zâhiren ve bâtinen her devlet ve millete gâlip bulunuyorlardı.

Yetmiş birinci ders

Önceki derslerin kalanıdır.

Yine Nokta-i Ūlâ Hazretleri’nin nûrlarının parladığı ve Cemâl-i Akdes-i Ebhâ Hazretleri’nin Güneşi’nin doğduğu bu asırda da; henüz bu mes‘ud günün şafak zamanı ve başlangıcı olduğu, ya‘ni Tanrı şer‘atının çocukluk ve doğum çağı olup, bülûğ ve kemâl devresine ulaşmadığı, belâ ve cefâ çektiği günler olup; istirâhat ve sa‘âdet anları bulunmadığı, başka bir ta‘bîrle Emrullah’ın tohum saçma ve bahar mevsimi olup, harman zamanı olmadığı hâlde; daha açıkçası perdeleri yırtmakla, kötülükleri, mev-hûmâtı süpürmekle uğraşılıp, henüz kemâl ve sa‘âdet dilberinin arz-ı endâm etmesi vakti hulûl etmemiş iken; yine de sağlam (kuvvetli) göz ve kulaklar görüp işitiyor ki, şu az müddet içinde, Şark ve Garp’ta, birçok kimseler, kendi görüş ve arzularıyla, Hazret-i Bahâullah’ın terbiyesinin gölgesi altına gelmişler ve o eşsiz mürebbînin ta‘limâtı güneşiyle aydınlanmışlardır. Onun Emr’inin azameti, bütün Şark ve Garp ahâlisinin kulaklarına erişmiştir. Neticede, ilim, amel ve ahlâk encümenine bir ışık vazifesi görecek, diyânet ve medeniyet semâsında ay gibi parlayacak kıymetli zâtlar vücûda gelmiş ve bunlar, insanlar arasında, barış ve sevgi bayraklarını, kemâl ve sa‘âdet sancaklarını kaldırmağa nâmzed bulunmuşlardır. Sûrî ve zâhirî (görünüşte) kuvvet ve vâsıtaların olmamasına rağmen, bu zâtlar, dünyanın beş kıtasında kalp şehirlerini fethetmeye ve insanların ahlâkını tehzîb etmeye (düzeltmeye ve güzelleştirmeye) muvaffak olmuşlar ve insanlığı birleştirmek için, fedâkârlıktan geri kalmamışlardır. Toparlarsak, yeni ve eski mürebbîlerin terbiye husûsundaki eserleri, güneş gibi meydanda iken; insâf ve dirâyeti olan hiç kimse, İlâhî Mazhârlar’ın ve Büyük Peygamberler’in Hakîki Mürebbî olduklarını inkâr edemez.

Yetmiş ikinci ders

Suâl: Siz, hükemânın, filozofların ve sultanların bu kadar eserlerini görmüyor musunuz ki, terbiyeyi yalnız peygamberlere hasretmek istiyorsunuz?

Cevap: Başlangıç olarak bilmelidir ki, terbiye iki kısımdır: Ma‘nevî ve sûrî (şekle ait). Ma‘nevî terbiye, ahlâk âlemine ve vicdan huzûruna, kalbin mutma’in olmasına, beşerin hayâtındaki intizâm ve birliğine ta‘alluk eder. Bu terbiye, insanın hem zâhiri-

ne, hem bâtınına te'sir eder. İnsanların, maddî-ma'nevî koruyucusu ve hakikî nâzımı olan korku ve ümidin, yani "va'd u va'îd" in temel taşıdır. İnsanlar, kendi ihtiyaçlarıyla, bu mürebbîlerin kurdukları ve koydukları ta'lim ve esâslâra uymayı vâcib sayarlar ve birçok hayra ve kemâle vesîle olacağına i'tikâd ederler. Ona karşı itâ'atsizliği ve onu tanımamayı büyük günâh sayarlar ve Tanrı'ya karşı, kendilerini mes'ûl tanırırlar.

Sûrî terbiyeye gelince; bu terbiye, maddî ve cismânî olan bir terbiyedir. Bu terbiyenin dayanağı, Tanrı ve peygamberler değildir. Ma'nevî mürebbîde olduğu gibi, korku ve ümide dayanmaz. Yalnız maddî mükâfât ve mücazâta münhasırdır (ödül ve cezâyla sınırlıdır). İtaat etmediği takdirde, kimse bunun günâh olduğuna inanmaz. Devlet kânûnları, beyânnâmeler, maddî hükemâ ve filozofların ta'limleri gibi ki, ba'zı kimseler, bunların hükümlerine uymayı makbûl ve cismânî husûsâtta faydalı sayarlar. Ba'zıları da, zâhiren bunları tatbikine mecbûr bulunurlarsa (zorlanırlarsa) da, içten o hükümlerin kaldırılmasını veyâ kendi arzularına göre tatbîk edilmesini isterler. Çünkü esâsı sûrî ve zâhirîdir, bâtınî değildir. Yalnız açığa te'sirini yapar, gizli şeyler üzerine hükmü olmaz.

Yetmiş üçüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Şimdi mes'elenin cevâbına gelelim: Bir şeyin ispâtı, diğerlerinin nefyini (yok sayılmasını) icâb etmez. Bu ma'nâ ile ki, eğer bir kimse Tanrı'yı ispât eder ve ma'nevî mürebbînin lüzûmuna delil gösterir ve peygamberleri hakikî mürebbî olarak tanıtırsa, bundan filozof ve hükemâyâ âit terbiyenin faydasız ve lüzûmsuz olması ispât edilmiş olmaz. Biz, maddî hükemâ ve filozofların, ukalâ ve kâşiflerin ve 'adîl padişâhların hizmetlerini inkâr etmiyoruz. Onların hizmetlerini de takdîr ediyoruz. Şu kadar var ki; biz, bu gibi cismânî ve sûrî muallimlerin terbiye ve ta'limlerinin zâhire ve mâddiyâta münhasır olduğunu söylüyoruz. Filhakikâ, görüyoruz ki onlar da, ma'nevî mürebbîlerin ta'limâtı altında yaşamaktadırlar. Onları, ancak ma'nevî mürebbîlerin ta'limleri ummânından bir damla ve güneşinden bir zerre olarak tanıyoruz. Akıl ve tecrübenin hükmüne nazaran, sûrî ve maddî mürebbîlerin, ma'nevî mürebbîlerin ta'limât ve terbiyelerini, diğer insanlardan daha ziyâde takdîr etmeleri lâzım geleceğini söylüyoruz. Tâ ki başkalarının ahlâkının fesâdına sebep olmasınlar. Zîrâ, eğer iki kişiden birisi, bütün ilmî, fennî ve sûrî kemâlâtı tahsîl etmiş olsa da; mütedeyyin (dîndâr) olmazsa, diğeri de her bir ilmin ve fennin feyzinden mahrûm olup, lâkin peygamberin ta'limleri altında yetişmiş güzel ahlâk sâhibi, Tanrı'dan korkan bir kimse olsa, insâfî olan akıl sâhipleri, onun varlığını, insâniyet âlemine daha muzir sayar, ötekini ise daha faydalı, hiç değirse zararsız addederiz. Bu sebepten; ma'nevî mürebbîlerin terbiyesini, daha büyük, daha şerefli, daha lüzûmlu olarak biliriz ve onu ileri süreriz.

Yetmiş dördüncü ders

Suâl: Bu ma'nevî mürebbî olan peygamberler, birbirinin arkasından gelerek beşeriyeti terbiye etmişlerdir. Daha onlara ne ihtiyacımız vardır? Bir çocuğun bütün ilmî, fennî kemâlâtı tahsil edip bülûğa ve gençlik âlemine vâsıl olduktan sonra, artık muallime, ana ve babanın ta'lim ve terbiyesine ihtiyacı kalmaması gibi, dünyadaki insanlar da, artık bu asırda kemâl derecesine yetişmiş oldukları için, kendilerini ma'nevî mürebbîlerin terbiyesine muhtaç bilmiyorlar.

Cevap: Bu asırda cihân mektebindeki çocukların, kendilerini kemâle erişmiş birer muallim zannetmesi, sırf bir vehimden ibârettir. Zîrâ, bir muallimin talebelerini ve bir mürebbînin terbiye ettiği kimseyi, muallim ve mürebbî mevkiinde görmesi, onun bütün âlemde, kemâlde, fende ve fazîlette, hikmet ve ihâtada (kavrayışta) mükemmel olduğunu gördükten sonra olabilir. Hâlbuki, bugün cihân ufuklarını kaplamakta olan bulutlar ve karanlıklar, hep kendilerini ma'nevî mürebbîlerin terbiyesinden müstağnî (ihtiyaçsız) gören ve her sûrette kemâl derecesine yetiştiğini zanneden, mağrûr ve hod-bîn kimselerin mesâ'îlerinden doğmuştur. Bir taraftan fesâd, nifâk, zulüm, ihtilâf; diğer taraftan terbiyesizlik, ahlâksızlık baştanbaşa dünyayı bulandırmıştır. Eğer bu asrın adamları olan bizler, sûrî ilimlerde, maddî ve cismânî kemâlâtta ilerlemiş olsak bile, ma'nevî muallimlerin feyzinden, terbiyesinden uzak kalmış olduğumuz için; eski milletlere nispeten, ahlâkta, edepte, a'sâyîş ve emniyette ve vicdân huzûrunda, fer-sahlarca onlardan geri kalmış bulunmaktayız. Bu bakımdan kemâle erişmiş olduğumuz hakkındaki iddi'ânın bâtil olduğu açıktır. Zîrâ, biz hakikî terbiyemizi te'min edecek ma'nevî bir mürebbînin şerî'at ve kanûnuna şiddetle muhtaç bulunmaktayız. Evet, îlâhî Ta'limler'in hükmü altından kaçmak isteyen ba'zı kimseler, bu gibi bahânelere yapıyorlar. Fakat, gerçek durum bundan ibârettir ki, milletler zâhirde ne kadar bilgili olurlarsa, kötü huyları, fenâ hareketleri gittikçe artmaktadır. Bu sebepten bir ma'nevî mürebbînin semâvî ta'limlerine muhtâç bulummaktadırlar.

Yetmiş beşinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Hazret-i Na'ım bu mevzûdaki şu tatlı sözleri ne güzel buyurmuştur. Aklı başında olanların dikkatini çekiyor:

متقى تر طلب نه عالم تر	زا نكه عالم تراست ظالم تر
خلق كه اعلم شونند دين الزم	دين بظالم تراست لازم تر
كثرت ظلم بين ز كثرت علم	بود عصر قدیم سالم تر
پایه حبّ نوع صلح عموم	همه از دين شونند قائم تر

علم مخدوم گشت و دین خادم کیست مخدوم آنکه خادم تر*
 علم و دین لازمند لیکن دین دوست تر بنده تر ملایم تر
 علم و دین توأمند لیکن علم سخت تر تیز تر مقاوم تر
 علم و دین توأمند هر دو بهم عام تر تام تر ملازم تر
 دین بی علم میتواند زیست علم بی دین بغیر مفسده نیست

*Daha çok ilim sâhibi yerine, daha çok takvâ sâhibini iste
 Çünkü çok âlim olan, çok zâlim olur*

*Halkın bilgisi arttıkça, din onlara daha lüzûmludur
 Daha zâlim olanlara din, daha çok gereklidir*

*İlmin çokluğundan, zulmün çokluğunu gör
 Geçen asırlar daha huzurlu idi.*

*İnsanlığın sevgisinin ve umûmî sulhün temeli
 Hepsî din ayakta olursa olur*

*İlim kendisine hizmet edilen, ve dîn de hizmet eden oldu
 Kim kendisine hizmet edilendir? Tabî ki hizmet eden*

*İlim ve dîn lüzûmlüdür, ancak dîn
 Daha dost, daha bende ve daha mülâyimdir*

*İlim ve dîn ikizdir, lâkin ilim
 Daha sert, daha keskin, daha mukâvemetlidir*

*İlim ve dîn ikizdir, her ikisi birlikte olursa
 Daha âlim, daha tamâmlanmış, daha birbirine gerekli olur*

*İlimsiz dînle yaşanabilir
 Dînsiz ilim ise, fesattan başka bir şey değildir*

Yetmiş altıncı ders

Suâl: Eskiden beri, insanları, dünyada iki zümre terbiye edegelmiştir. Bunlardan biri; rûhânî ve Süphânî, ya'ni diyânet ve medeniyetin kurucuları olan ve Tanrı'yı ispât eyleyen peygamberlerdir. Öteki zümre de, maddî ve zâhiri olan kemâlâtın te'mini için çalışan, fakat diyânete ve rûhanî işlere karışmayan, maddî ve tabî olan

* «سید قوم هو خادمه» (Kavmin efendisi, ona hizmet edendir.) hadîs-i şerîfine işârettir.

filozof ve hükemâdır. Bu iki zümreden hangisi daha ziyâde i'timâd ve takdire şâyândır?

Cevap: Bu mes'ele, her ne kadar geçen derslerden anlaşılabilirse de; ehemmiyetine binâen, burada da başka sûrette cevap arz edelim: Ma'lûmdur ki, geçen derslerde bu zümrelerden ma'nevî mürebbîlerin daha faydalı, daha i'timâd ve i'tikâda lâyük olduklarını, onlardan zuhûra gelen eserlerin ehemmiyet ve azametini (önem ve büyüklüğünü), kısaca beyân ve zikir etmiş isek de; şu lâtif nükteyi düşünmek icâb eder ki: Dost ve düşman tarafından tarafsızca tetkik edilmiş olan her iki zümreye âit ahvâli ve eserleri beyân eden târihe mürâcaat eylediğimizde; görürüz ki, ilâhî Mazhâr ve Peygamberler'den her biri, diğerinin kurmuş olduğu şer'atı ve bıraktığı ahkâm ve âsârı tasdik etmiş ve birbirinin aklını, bilgisini ve anlayışını ve yaptığı işin ehemmiyet ve azametini takdîr etmişlerdir. Evvelkisi, sonrakinin büyüklüğünü müjdelemiştir. Gelen, gidenin hak olduğunu ve bütün hareketlerinin ve ta'lîmlerinin insanların canlarına, vicdânlarına, cismâniyetlerine nüfûz etmiş olan sözlerinin doğruluğunu te'yid ederek, ilâhîyât ve tabîyâtta her ikisinin de ikiz olduğunu ikrâr ve i'tirâf etmişlerdir. Lâkin, sûrî ve zâhirî mürebbîlerden ibâret olan filozof ve hükemâ, hep birbirinin yanlışlıklarını, düşünce ve keşiflerinde isâbet olmadığını söyler ve ispât ederler. Ya'ni, hükemâ ve filozoflardan ba'zıları, kendi bulduğu düşüncesinin daha doğru, ve evvelkilerin birçoğunun yanlış ve eksik olduğunu ileri sürerek, evvelkilerin idrâk ve düşüncelerini bozmuşlardır. Bunların bütün gayretleri ve çalışmaları, cismânî ve maddî kanunlara dayanır. Bununla berâber, Tanrı'ya ve Peygamberler'in lüzûmuna i'tikad etmedikleri hâlde, ister istemez, Peygamberler'in vücûda getirdikleri kanûn ve nizâmların hükmü altında yaşamışlardır. Binâenaleyh, akıl ve insâfı olanların yanında, enbiyâ zümresinin daha mükemmel, daha câmi', daha ma'kûl ve daha makbûl oldukları, güneş gibi açıktır. Onlara i'timâd ve i'tikad etmek, daha doğru ve daha evlâdır.

Yetmiş yedinci ders

Suâl: Enbiyânın birbirini tasdik etmesini, ne ile ispât ediyorsunuz?

Cevap: Evvelki derste söylediklerimizle berâber, enbiyâya âit mukaddes kitaplarla, onlara mensup ümmetlerin cümlesi dünyada mevcûd bulunmaktadır. Her ikisi de iddi'âmızın kat'i şâhididirler. Bu iki mevcûd ve canlı şâhitlere baktığımızda, görürüz ki, her sonraki kitap ve millet, evvelki nebînin hak olduğunu ispât ve tasdik ediyor: Hazret-i Mûsâ'nın kitabı ile ümmeti, kendisinden evvel gelmiş olan peygamberleri ve onların sözlerini kabûl ve ikrâr eder. Tevrât'ın Tekvin kitabı bunu açıkça gösteriyor. Ümmeti de mevcûd olup, bunu ikrâr eder (kabûl ettiğini söyler). Hazret-i İ'sâ'nın mevcûd olan kitap ve ümmeti de, Hazret-i Mûsâ ile daha evvelki peygamberlerin hak olduklarını i'tirâf eylemişlerdir. Kur'ân şer'at'ı ile, İslâm ümmeti de, kezâ evvelki peygamberlerin doğru olduklarına i'tikad ederler. Bakara Sûresi'nin 285. âyetinde buyurmuştur: «لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ» (O'nun elçilerinin arasını ayırmayız.) Yine bu-

yuruyor: «وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ مِنَ قَبْلِ هُدَىٰ لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ» (Halkı doğru yola getirmek için, daha önce Tevrât ve İncil'i, ve [arkasından] Furkân'ı indirdi.) [Âl-i İmrân, 3/2-3]. Yine hadîste buyurmuştur: «إِنَّ نَبِيَّونَ فَنَا» (Bütün peygamberler benim.) Bunlar, bütün cihânın kulaklarını doldurmuştur.

Hazret-i Bâb ve Hazret-i Bahâullah dahi, *Ahsenü'l-Kıyas* ve *İkân* gibi birçok kitap ve levihlerinde, eski peygamberlerin hak olduklarını, büyüklüklerini ve her husûsta temiz ve hatâsız buldukları hakkında, o derece te'kit buyurmuşlardır ki; bizim zikrimizden çok yüksektir. Bütün dünya Bahâîleri de, bütün ilâhî mazhârların hak olduklarına dâir, hem lisan ve kalemleriyle ve hem de kanlarıyla, canlarıyla şahâdet etmişlerdir ve ediyorlar. Binâenaleyh, enbiyânın birbirinin hakkâniyetini ve ismetini ispât eylediklerine şüphe kalmamıştır.

Yetmiş sekizinci ders

Suâl: Her gelen peygamberin eskisinin kurduğu şer'atı nesh eylediği meydana iken, nasıl birbirinin hak olduğunu ve hatâsız bulunduğunu i'tirâf etmişlerdir diye buyuruyorsunuz?

Cevap: Her ne kadar birinci bölümdeki 35. derste ahkâmın değişmesindeki hikmet zikir edilmiş ise de; burada da kısaca cevap verelim: Sonra gelen peygamberlerden hiç biri, 'Evvəlki peygamber hatâ etmişti. Sözlerinde kıymet yoktur. Bu sebepten ben onu değiştiriyorum' dememiştir. Belki, şöyle buyurmuşlardır: 'Eski ve yeni olsun, koyduğumuz nizâm ve ahkâmın aslı birdir. Hepsî Tanrı tarafındandır. Haktır ve doğrudur. Lâkin, zaman ve mekânın icâbî olarak, içtimâî şerâit (sosyal şartlar) değişmiş olduğundan, insanların hayât ve ahlâk hastalıklarının ilâcından başka bir şey olmayan hüküm ve şer'at, değişikliğe uğrayacaktır. Eski zaman için, o hükümler gerekirdi. Bugünkü sosyal hastalıkların reçetesi de, bugünkü şer'attır.'

Binâenaleyh, enbiyânın hükümleri arasındaki farklar, birbirinin hatâ ve yanlışlığından ileri gelmemiştir. Dünya durumunun ve sosyal hastalıkların değişmesi, ahkâmın da değişmesine sebep olmuştur.

Yetmiş dokuzuncu ders

Suâl: Maddî hükemâ ve filozofların birbirinin anlayış ve keşiflerini bozdukları nasıl kabûl edilebilir?

Cevap: Eski ve yeni hükemâya âit ilim kitapları, elde mevcûd bulunmaktadır. Onlarda, bütün eski ve yeni hükemânın fikirleri, ma'lûmât ve keşifleri yazılıdır. Bu zâtlar, ilmî bir mes'ele hakkında birbiriyle ihtilâf etmiş oldukları gibi, ötekinin anlayış ve keşiflerinde yanlışlıklar olduğunu da açık sûrette beyân etmişlerdir. Bu cümleden, meşhûr eski hükemâdan Batlamyos denen zât, Yerküre'yi yerinde duran, hareketsiz bir cisim olarak zannetmiştir. Hâlbuki, sonra gelen hükemâdan Kopernik, Galile gibi

zâtlar, onun akıl ve hissinin yanlış olduğunu anlayarak, Yerküre'nin hareket ettiğini ispât etmişlerdir. Yine eski hükemâ, ışığın zuhûruna âlet olan gözdeki mukle (optik) sinirinin ortasının boş olduğunu sanmışlardır. Sonrakiler ise, o sinirin dolu olduğunu ispat etmişlerdir. Artık başka hatâlarını da bunlara kıyâs etmelidir. Hâtırımıdadır ki, geçen sene hey'et ilminde (astronomide) en tanınmış olan astronomların birçoğu, doğmak üzere bulunan fevkal'âde bir kuyruklu yıldızın küremize yaklaşarak ona zarar vereceği husûsunda müttefik bulunuyorlardı. Dünya gazetelerinde heyecanla bundan bahsederek, herkese zarar vereceği vakti ilân etmişlerdi. Muayyen zaman gelip geçtiği hâlde, onların verdikleri hükümler hep asılsız çıktı ve küreye bir zarar gelmedi.

Ma'lûm oldu ki, aklın, ilmin, hissin yanıdığı yerler çoktur. Hulâsa, akılların, düşüncelerin, sehv ve hatâ yapması ve ilim adamlarının birbiriyle ba'zı mes'elelerde ihtilâfta bulunması, çok açıktır ve inkârı mümkün değildir.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dinin fayda ve lüzûmu ile, felsefesini kısaca beyân eder.

Sekseninci ders

Suâl: Din nedir?

Cevap: Dindâr olanların terimleriyle din, Tanrı'nın birliğine, rûhun çürümeyip kalacağına, dünya ve âhirette herkesin ameline göre cezâ ve mükâfât göreceğine, Tanrı tarafından gönderilen bir mürebbinin emir ve yasaklarını gösteren ta'limâta ve semâvî vahye i'tikad etmekten ibâettir. Hakîm Senâî ne güzel söylemiştir:

Havadan başka her ne bulursan cânna yerleştire, o dindir هر چه بینی جز هوا آن دین بود بر جان نشان
Tanrı'dan başka her ne olursa o puttur, kır ve at هر چه یابی جز خدا آن بت بود در هم شکن

Seksen birinci ders

Suâl: Din ne için lâzımdır?

Cevap: Çok kısa söyleyeceğim: Şurası hem ma'kûl (akla âit) ve hem mahsûs (hisse âit) olan bir gerçektir ki, iki keskin pençeli ve kuvvetli düşman, her zaman insanların yolu üzerindeki pusuda beklemektedirler. Onları yoldan çıkarıp, azdırmak azmindedirler. Bu düşmanların birisi, insanın kendisinin tabî ve nefsânî şehvetlerinden ibâettir. Diğeri, hem-cinsinin eksik olmayan şer ve fesâdıdır. Ya'ni, bu iki şerîr düşmanın elinden kurtulmak için, asâyiş içinde yaşamak, birleşmek, sevgi ve samimiyet göstermek, Süphânî ve rûhânî terakki peydâ etmek ve ahlâkî tehzîb eylemek icâb etmekte, ve bu gâyeleri tahakkuk ettirmek için de, kat'î sûrette dine ihtiyaç vardır. Bu cihet, gelecek derslerdeki sorulara verilecek cevaplar sırasında daha güzel anlaşılacaktır.

Seksen ikinci ders

Suâl: Dinin faydası ve muktezâsı (icâbı ve lüzûmu) nedir?

Cevap: Hakîkaten dinin faydalarını hakkıyla beyân etmek için, kendimi ve bütün insanları âciz görmekteyim. Lâkin, sizi iknâ etmek için, fikrimi toplayarak dinin fayda ve felsefesinden bir nebze bahsederek, onun cismânî, rûhânî, siyâsî ve ahlâkî sahâlardaki meyvelerini açıklayacağım. Binâenaleyh, burada dinin faydası ile felsefesini, birlikte ve kısa olarak beyân edeceğim:

1) Din, Tanrı'dan korkmağa sebep olur. Tanrı'dan korkmak ise, insanı gizli ve âşikâr iyiliğe teşvik ve kötülükten men' eder.

2) Din, arzu ve i'tikâd sebebiyle, kalpleri birbirine bağlar. İnsanları birleştirir. Samimiyeti arttırır. Mahabbetin temellerini sağlamlaştırır:

Bir padişah yüz bin Türk atlısıyla bir mülkü fethedemez بصد هزار سپاهی ترک ملک دلی
Lâkin güzeller, bir bakışla bir gönülü zapt eyler شعی نگیرد و خوبان بیک نظر گیرد

3) Din; medeniyet, siyâset ve dindârlığın esâsıdır. İfrât ve tefrîti, tabî'atın bütün mazarrâtını (zarar ve ziyânı) men' eder.

Seksen üçüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

4) Din, insanların ümidini arttırır ve onları mutma'in kılar (gönül rahatlığı içinde bırakır). Ya'ni din olmadıkça, insanların kalbi mutma'in bulunmaz. Şüphe yoktur ki, azâbın en şiddetlisi, insanın ümitsizliğe düşmesi ve kalbinin şüphe ve tereddütten kurtulmamasıdır. «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» (Tanrı'yı zikretmekten başka, kalpleri tatmin edecek bir şey yoktur.) [Ra'd, 13/28]

5) Din, teslim (Allah'ın kaza ve kaderine boyun eğmek) ve rızâya (Allah'tan gelen her şeye râzı olmak ve amelleriyle Allah'ın râzılığını kazanmak) sebeptir. Belâ ve cefâ geldiği zamanlarda, insana teselli bahşeder. Onları sabra ve şükre, tahammüle ve Tanrı'ya tevekküle sevkeder. Hakîkî bir koruyucu ve yetkilinin, bir rızık vericinin vücûduna i'tikâd ettirir. Yoksullara sabır ve kanaat verir. Onların zenginlere tecâvüz etmesini men' eder. Zenginleri kendi mallarıyla fukâraya yardım etmeye teşvik eder. Elleri altında olanlara tecâvüzden korur.

6) Din, insanı va'd ü va'ide i'tikâd ettirir. Âhirette mücâzât ve mükâfâtın olacağına inandırır. Bu sebepten insan, korku ve ümid içinde yaşar. Korku ve ümid ise, cihânın intizâmı ve milletlerin korunması için büyük bir vâsıtaadır. Bu korku, cebânet (bir karakter zaafiyeti olarak korkaklık) değil, saymak ve sakınmaktan ibârettir.

7) Din, insanın içini-dışını, terbiye ve islâh eder. Yani hem sûrî kemâlât ve tabîî faziletleri vücûda getirerek, geçim esbâbını te'min eder; hem de kalpleri, sineleri temizler ve akılları ziyâdeleştirir. Tabî'atın üstünde bulunan kuvvete inandırır. İnsan rûhunun ölmeyeceğine, cismânî ve rûhânî mükâfât ve mücâzâta ve onların faydalarına inandırır.

Seksen dördüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Akıllı ve insâflı olanlara, Cemâl-i Akdes-i Ebhâ'nın, dinin fayda ve felsefesinin bildirilmesi hakkında olan *Levh-i Firdevs*'deki şu beyânâtı kifâyet eder: "Hakîkati söylüyorum. Bütün cihân ehlinin âşikâr koruyucusu ve sağlam bir kal'ası, Tanrı korkusu idi. Beşerin korunmasının büyük sebebi, siyânetinin mühim vesilesi odur. Evet: Vücûta bir âyet vardır. O, insanı lâyıf olmayan şeylerden men' eder ve onu muhâfaza buyu-

rur. O âyetin adına 'hayâ' nâmını vermişlerdir. Lâkin, bu fıkra ba'zı insanlara mahsûstur. Herkes bu makâma mâlik değildi ve değillerdir.”

Seksen beşinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine Hazret-i Bahâullah, *Firdevs-i A'lâ'*nın beşinci varakında buyuruyor: “Eşsiz Bilici, O'dur. Dünya'nın iptidâsında beyân minberine çıkarak, şu iki harfi telaffuz buyurmuştur: Birinci harften, va'd müjdesi zâhir olmakta; ikinci harften, va'îd korkusu âşikâr bulunmaktadır. Va'd ile va'îdden de, korku ve ümid zuhûr eder. Âlemin intizâmı, bu iki esâs üzerine kuruludur. Büyük Fazl ve Hikmet Sâhibi Olan Tanrı ne yüksektir!”

Yine *İşrâkât Levhi'*nde, şu yüksek sözler nâzil olmuştur: “Birinci işrâk: Hikmet güneşi, siyâset ufkundan doğunca; şu yüksek kelime ile nutk etti. Servet, izzet ve kudret sâhiplerinin, İbda' âleminde mümkün olan güzel bir nazarla dine bakmaları lâzımdır. Cihân halkını korumak ve asâyiş içinde bulundurmak için din, âşikâr bir nûrdur ve sağlam bir kal'adır. Zîrâ, Tanrı korkusu ve saygısı insanlara iyilik emreder, kötülükten men' eder. Eğer din lambası perde altında kalırsa, karışıklığa yol açar; adl, insâf, emniyet, itmi'nân ve huzûr güneşinin ışık saçmasına mâni' olur. Vukûfu olan herkes, zikrettiğimize şahâdet etmiştir ve eder.”

Seksen altıncı ders

Önceki dersin kalanıdır.

Hazret-i Na'îm de, bu mevzûda şunları ne güzel terennüm etmiştir:

نزد هرکس بزرگ وار کند	دین ترا صاحب اعتبار کند
بخدايت امید وار کند	دین بهر موقع و بهر موقوف
در بلیات پایدار کند	دین بهر ماتم و بهر ورطه
خلق بسیار با تویار کند	دین بهر مجمع و بهر محفل
دل و جان سخت و استوار کند	دین بهر نکته و بهر مطلب
مرتورا مرد کامکار کند	دین بهر کار و دین بهر امری
با دل و جان دگر چکار کند	دین تنت روشن و رخت گلشن
بندهٔ خاص کردگار کند	دین دلت بگسلاند از هر بند
نيك از دین بدی ز بی دین است	ان سخن ورد رومی و چین است

Din, seni i'tibâr sâhibi yapar. Herkesin yanında çok büyük kılar.

Din, her mevkide ve her yerde seni Allah'a ümitli kılar.

Din her matemde, her tehlikede, her belâda seni ayakta tutar.

Din, her toplulukta, her mahfilde halkın çoğunu sana dost kılar.

Din, her nüktede, her konuda gönlü ve cânı sağlam yapar.

Din, her husûsta gerçekten de seni arzusuna kavuşmuş bir insan yapar.

Din, tenini aydınlatır, yanağını gülistan yapar. Artık gönlünü ve cânını ne yapar?(Düşün.)

Din, gönlünü her bağdan çözer. Allah'ın hâs kulu yapar.

Bu söz, Rumların ve Çinlilerin dilinin pelesengidir. İyilik dinden, kötülük ise dinsizden gelir.*

İşte, biz birkaç ders içerisinde dinin mülkî, siyâsî, ahlâkî fayda ve felsefesini yazdık. Tanrı dilerse, ebedî ve dâimî olan diğer dünyevî ve uhrevî faydalarını da, ikinci devrede yazacağız.

Seksen yedinci ders

Suâl: Dinin fayda ve felsefesi hakkında söylediklerinizi; diyânet olmadan siyâset, dindârlık olmadan medeniyet yapamaz mı ki, kendimizi diyânetin kaydı altında tutacağız?

Cevap: Eğer taklid ve taassubu bir tarafa atarak, insâflı bir bakışla, dinsiz bir siyâset ve medeniyetin vücûda getirdiği netice ile, diyânetle berâber olan siyâsetin vücûda getirdiği nüfûz ve eserleri inceleyecek olursak; güzelce anlar ve görürüz ki, ne kadar sağlam esâs ve tedbirlere bağlanmış olsa da, "Tanrı korkusu ve saygısı"ndan uzak bulunan din haricindeki siyâset kanunları, cebr ile tatbîk edilmelerine rağmen, yalnız zâhirde, bir dereceye kadar te'sirli olabilir. Kuvvet ve te'siri çok az olan bir hâfiz ve nâzımdır (koruyucu ve düzen getiricidir). Fakat, Semâvî şer'at ve İlâhî diyânet, Tanrı saygı ve korkusuna dayandığı için, ve bunun rûhânî ve cismânî temeli, dünyâ ve âhirette, mükâfât ve mücâzâtta, korku ve ümide bağlandığı cihetle; insanların hem zâhirinde ve hem batinında te'sirli olmaktadır. Din, beşerin, hem gizli, hem âşikâr olan bir zâbitasıdır. Cinâyetlerin vukû'undan evvel, onları önler.

Bunu açıklamak üzere, bir mesel zikr edelim: Diyânetsiz mülkî ve siyâsî kanunlar, halkın birbirine tecavüzüne mâni' olmak üzere, muhtelif yollara ve geçitlere konulan polis ve zâbita kuvvetine benzer. Halkın bunlardan korkusu, yalnız muayyen noktalara münhasırdır. Polis ve jandarmanın olmadığı yerlerde halk, yine yasak edilmiş işlerine devâm ederler. Lâkin diyânet iki taraflıdır. Gizli ve âşikâr denetlemeyi, polis ve zâbitalar gibi temin eden kuvvet, hiçbir insandan ayrılmaz. Her yerde ve her

* Batı'dakilerin ve Doğu'dakilerin

noktada onları korur. Düşünce ve muhâkeme yollarıyla suç işlemeye mâni^ç olur. Rüyalarında bile te'siri görülür.

Seksen sekizinci ders

Suâl: Din yalnız bilgisiz, tecrübesiz 'avâm için midir? Yoksa ukalâ, ulemâ ve büyük adamlara da lâzım mıdır?

Cevap: Her ne kadar bu mes'ele, üçüncü bölümde 74'üncü ve 75'inci derslerde halledilmiş ise de; burada da, bu ciheti, başka ibârelerle açıklıyorum: İnsanlarda, herkesin istidâdına göre az veya çok, tabîi ve şeytânî hırs ve hayvânî arzular mevcûd olduğu için, hakîkî muhafızdan ibâret bulunan din ve Tanrı korkusu, şâha da, gedâyâ da (dilenciye de) lâzımdır. Padişâhlara, büyüklere, ukalâ ve ulemâyâ ise, din daha ziyâde lâzımdır. Çünkü onlar da, kendi arzularını tatmin edecek, başkalarının nâmûsuna, malına ve canına tecavüzde bulunacak imkânlar daha fazladır. Bu sebepten dolayı, İlâhî Âyin'den ibâret hakîkî ve dâimî denetleyeci vazifesi görecek bir kuvvete, onlar daha ziyâde muhtaçtırlar. Şüphesiz ki, zengin bir kimsenin, bir şeye mâlik olmayan fakir bir hırsızdan ziyâde, kuvvetli ve her vâsıtaya mâlik olan bir hırsıza daha çok ehemmiyet vermesi ve kendisini koruyacak bir kuvvetin eteğine yapışması gerekmektedir.

Bu sebepten Hazret-i Bahâullah Celle Zikruh Hazretleri, *Kelimât-i Firdevsiye*'de buyuruyor: "En Yüce Kalem, bu sırada, kudret mazhârlarına, iktidar maşrıklarına ya'ni meliklere, sultanlara, emîrlere, ulemâ ve âriflere nasihât buyuruyor. Onlara dini ve ona yapışmalarını tavsiye ediyor. Cihânın nazmı ve imkânda yaşayanların itmi'nânı için, din büyük sebeptir. Din erkânının gevşemesinden, câhiller kudret ve cesâret alırlar. Hakikati söylüyorum, dinin yüksek olan makâmına hâlel gelince, şerîflerin gafleti artar. Neticede herc ü merc kendini gösterir. Ey basîreti olanlar, dinleyiniz! Ey dikkat sâhipleri, ibret alınınız!"

Seksen dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Çok def'alar tecrübe edilmiştir ki, medenî olan dindarlar, dinin faydasını ve dinsizliğin mazarratını, dinden mahrum medenî insanlara anlatınca, onlar: 'Evet, din çok lüzümlüdür; fakat o cihet, yalnız avâmdan olan fakir ve câhillere mahsûstur. Yoksa ukalâ ve ulemâyâ ve devlet büyüklerine lâzım değildir. Onlara yalnız akıl ve ilim kâfidir.' derler. Hâlbuki, eğer hakîkaten dinin faydasını ve felsefesini takdir etmiş olsalardı, bu sözleri ağızlarına almazlardı ve böyle bir fikre saplanmazlardı.

Evvelki sözlere ilâveten, şu nükteyi de arz edelim ki; büyüklerin, ulemâ ve hükemânın fikir ve hareketleri, ahlâk ve tavırları, câhil ve 'avâm tabakasına çabuk sirâyet eder. Ya'ni, câhil bir kimse, bir âlimin çirkin bir hâlini görüp işitince, ondan

daha çirkinini işlemeye başlar. Halk, arkasında yürüdüğü büyük bir adamın dini oyuncak sayarak iffet ve istikâmet hâricinde hareketini görünce, utanmayarak ondan beter hıyânette bulunur. Şeyh Sâdî Aleyhirrahme şunları ne güzel söylemiştir:

Bir padişâh, tab'asının bahçesinden bir elma koparıp yerse	اگر ز باغ رعیت ملک خورد سیب
Onun hizmetkârları ağacı kökünden çıkarırlar	بر آورند غلامان او درخت از بیخ
Sultan, yarım yumurta almak gibi bir zulüm revâ görse	به پنج بیضه که سلطان ستم روا دارد
Mâiyetindeki askerler bin tavuğu şişe saplarlar	کشند لشکریانش هزار مرغ بسیخ

Bunun sebebi, halkın meyyal olduğu taklid ile berâber, bir de 'Bu iş kötü olsa büyükler yapmaz' i'tikâdından ileri gelmektedir. Nitekim bugün görülüyor ki, halkın ahlâkının fesâda uğramasına, bu gibi ulemâ, feylezof ve büyükler sebep olmaktadır. Bunun içindir ki, dinin başta bulunan tabakaya daha ziyâde lâzım olduğunu söylüyöruz.

Doksanıncı ders

Önceki dersin kalanıdır.

Na'îm Hazretleri, bu mevzu'â dâir şunları ne güzel terennüm buyurmuştur:

که نسازد زمانه را ویران	دین ضرور است خاصه بر سلطان
تا که ننهند بار بر دهقان	دین ضرور است خاصه بر وزراء
تا نگردند فتنه دوران	دین ضرور است خاصه بر علماء
تا عدالت کنند در دیوان	دین ضرور است خاصه بر فقهاء
تا نگویند ناحق از برهان	دین ضرور است خاصه بر حکماء
تا نباشند باعث هیجان	دین ضرور است خاصه بر فقراء
خاصه بر قلب و چشم و دست و زبان	دین ضرور است خاصه بر اعضاء
تا دهد اتفاق خلق جهان	دین ضرور است خاصه بر دنیا
منشأ خلق خشية الله است	دین که در خلق فطرة الله است

Din, bilhassa sultana gereklidir ki, zamanı berbat ve vîrân etmesin.

Din, bilhassa vezirlere gereklidir ki, çiftçinin yükünü ağırlaştımasınlar.

Din, bilhassa ulemâyâ gereklidir ki, devrânda fitne çıkarmasınlar.

Din, bilhassa fukahâyâ gereklidir ki, divânda adâleti tatbik etsinler.

Din, bilhassa hükemâyâ gereklidir ki, yanlış delil ve burhâna yapışmasınlar.

Din, bilhassa fakirlere gereklidir ki, cemiyetin çalkanmasına sebep olmasınlar.

Din, bilhassa insanın uzuvlarına da gereklidir. Bahusûs kalbe, göze, ele ve dile daha elzemdir.

Din, bilhassa dünyaya lâzımdır ki, cihân halkının birleşmesine sebep olsun.

Din yaratılıştta, Tanrı'nın fitratıdır ve ahlâkın menşei, Tanrı korkusudur.

Doksan birinci ders

Suâl: İnsan diyânet bağından kendini kurtarırsa, serbest ve rahat kalır mı, kalmaz mı?

Cevap: Bu asırda birçok halkın giriftâr olduğu en ağır bir zincir ve bağ, ve en büyük bir vehim ve hurâfe, sırf taklid neticesi olarak, isteyip de öteden beri hasretini çektikleri hâlde, bir türlü visâline lâyük olamadıkları (kavuşamadıkları) hürriyet bağıdır, serbestlik hurâfesidir. Hakîkât-i hâl budur ki, sosyal yaşayışın rûh ve ma'nâsı, medeniyet ve siyâsetin muhtaç olduğu en zarûrî şey, asrın bütün icâblarına uygun olan bir kanûna tâbî olarak yaşamaktır. "Hürriyet" kelimesi, hıyâneti ve medeniyetin, siyâsetin ve sosyal hayatın zıddını ifâde eder.

Bu âciz şimdiye kadar Şark ve Garp hürriyetçilerinin âlim ve câhilleriyle birçok def'alar görüştüğüm hâlde, birisini hür ve serbest görmedim. Ancak, bağların çeşitleri ve renkleri başka başka olduğundan, her fırkayı muhtelif bağlar içinde esîr ve mukayyed gördüm. Eğer küfür olmazsa, diyebilirim ki, hürriyet isteyen medenî ve münevverlerin bağları, dindarlarınkinden kat kat fazladır. Bunlardan akli başında olan kimselerle yaptığım mübâhase neticesinde, hepsi de hürriyet kelimesinin ma'nâsız bir kelimedenden ibâret bulunduğunu; hürriyet istemekliğin mevhûma tapmak, mevhûm bir şey istemekten başka bir şey olmadığını i'tirâf eylemişlerdir. Bugün bu hakikati anlamak çok kolaydır. Her tarafta hürriyetçiler var. Onların çevrilmiş olduğu bağlar da apâşikârdır.

Bugün, bizim, birçok tecrübeden sonra, binbir çeşit delillerle öğrenmiş olduğumuz bu hakikati, Hazret-i Bahâullah, 60 sene evvel, Kitab-ı Akdes'te açık bir sûrette beyân buyurmuştur. O tatlı beyânât şöyledir:

"Halka ve onların akıllarının kıtlığına bakınız. Kendilerine zararlı olan şeyleri istiyorlar ve yararlarına olacak şeyleri bırakıyorlar. Dikkat et; onlar, başıboş dolaşanlardandırlar. Biz, halkın bir kısmının, hürriyet istediklerini gerçekten görüyoruz. Onunla övünüyorlar. Açık bir cehâlet içinde olanlar, onlardır.

"Gerçekten de, hürriyetin neticeleri, ateşi söndürülemeyen fitneye varır. Çok Bilen Hesâp Edici, size böyle haber veriyor. Biliniz ki: Hürriyetin matla'ları ve mazhâr-ları, gerçekten de hayvanlardır. İnsana yaraşan, kendisini, nefsinin cehâletinden ve hilekârların zararlarından korunabilmesi için, (ilâhî) kânûnların altında yaşamaktır. Muhakkak ki: Hürriyet, insanı, edep ve vaqâr dâiresinden çıkarır ve (onu), aşağının aşağılarından yapar.

“Dikkatle bakınız: Halk koyunlar gibidir. Onun korunması için, mutlaka bir çoban olmalıdır. Bu, şüphe götürmez bir gerçek'tir. Biz, ba'zı yerlerde, diğerlerinin dışında, onu (hürriyeti), kabûl ediyoruz. Kesinlikle Biz Bilenleriz.

“Söyle: Eğer siz ‘ariflerden iseniz, (anlarsınız ki) hürriyet, Emirlerim’e uymaktır.” [Kitâb-ı Akdes, Bölüm: 122-125]

Yazdıklarımızdan anlaşılıyor ki, hürriyet mümkün değil. Mümkün olsa da, sosyal âlem içinde mazarratlıdır ve vahşileşmeyi gerektirir. Hulâsa, akli başında olan insan için, kendisindeki hakikat arayan kuvveti öne sürerek, faydasız bağlardan kurtulmak ve faydalı bir atmosfer içinde yaşamak gerektir.

Doksan ikinci ders

Suâl: Dine da‘vet; belirsiz, mev’hûm olan bir şeye mi da‘vettir, yoksa hakikati ma‘lûm ve ma‘kûl olan bir şeye mi da‘vettir?

Cevap: Dine da‘vet, umûmun hayır ve salâhına, emânet ve diyânete, adâlet, iffet ve ismete ve Tanrı korkusuna, sağlam bir siyâsete, afve, atâya (cömertçe bağışlamaya), müdârâyaya (iyi geçinmeye), hikmet ve takvâyaya, safâ ve vefâyaya, ülfete, hilme (yumuşaklığa), sabra, vakara, mahabbete, huzû‘ ve huşû‘a, hakîkî bir şefkate, ahlâkın tenzihine, faydalı olan ilim ve fenlerin tahsiline, her türlü san‘atı ve her türlü kemâlî, edep, servet ve izzeti elde etmeye da‘vet demektir. Yine dine da‘vet demek; bütün beşeriyetin hukuk ve nâmusunu koruyacak, evhâm ve hurafâtı temellerinden yıkacak olan kanunlara itâ‘ate da‘vet demektir. Binâenaleyh, dine da‘vet, ma‘kûlât, mahsûsât ve ma‘lûmâtâ da‘vet olup; belirsiz, uydurma ve vücûdu olmayan şeylere da‘vet değildir. Evet, bazı bilgisiz ve din felsefesine vukûfu olmayan kimseler, dine yöneliyorlar. Lâkin hakikatten uzak kalmış ulemânın uydurmalarını akılsız, mukallid ve zâhidlerin hareketlerini din zannederek veya mugalâta yapmak isteyerek, dini mev’hûm, meçhûl, mûzir ve faydasız olarak vasıflandırıyorlar ve o sûretle, evhâm ve hurâfelere aldanmış gafillerin gözü önüne koyuyorlar. Lâkin, eğer insâf ile ilme mürâcaat etseler ve dinin felsefesine başvursalar, hakikati arasalar, dinin meziyet ve faydalarını anlamış olur ve tasdik ederler ki; din herkese hayâttir. Faydası âşikârdır. Meyvesi de gözle görülür, ma‘kûl ve açıktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

*Peygamberlerle, Hakk'ın Vahyi'ne matla', Emr'ine maşrık olan Ülü'l-'Azîm
Zâtların hak olduklarını ispât eden muhtasar deliller beyânındadır.*

Doksan üçüncü ders

Suâl: İlâhî Mazhârlar, Büyük Peygamberler kaç kısımdır?

Cevap: Beşerin terbiyesi için gönderilen İlâhî Mazhârlar, iki kısımdır: Bir kısmı yeni bir şerî'at kurarak, eski hükmü nesheden, büyük ismete sâhip, müstakil elçilerdir. Hazret-i Brahma, Hazret-i Budda, Hazret-i Mûsâ, Hazret-i Zerdüş, Hazret-i 'Îsâ, Hazret-i Muhammed, Hazret-i Nokta-i 'Ulâ ve Cemâl-i Akdes-i Ebhâ gibi.

Diğerleri, o şerî'atı tervîc eden ve anlaşılmayan yerlerini açıklayan zâtlardır: Yuşa' ibni Nûn, Eş'îya, Danyal ve sâir Tevrât şerî'atını tervîc eden Benî İsrâîl peygamberleri; İncil'i tervîc eden Şem'un, Batras ve sâir havârîler; Kur'ân şerî'atında mâl ve cân bezleden hidâyet imâmları ve vefâlî halîfeler; Hazret-i Nokta-i 'Ulâ'nın nefhalarını neşreden Huruf-i Hayy'lar; Cemâl-i Ebhâ'nın Emr'ini dünyanın merkezinde yücelere kaldırmış olan Hazret-i Abdülbahâ gibi.

Müstakil elçiler, diyânetin kurucusu oldukları için, biz bu bölümde yalnız onların hak olduğunu ispât eden delil ve burhânları beyân edeceğiz. Her ne kadar şerî'at mürevviçlerinin hak olduğuna dâir deliller de, mü'minlere mansûs olan nass-i kat'î'den (kesin hükümlerden) ibâret ise de; lâkin, eğer Tanrı dilerse, ikinci ciltte de, mürevviçlerin hak olduklarını ispât eden delilleri tafsilâtıyla bildireceğiz.

Doksan dördüncü ders

Suâl: Hak tarafından gönderilen Küllî Mazhâr ve Peygamberleri tanımak için, onları başka insanlardan ayıracak cismânî bir alâmetleri ve fazla bir uzuvları var mıdır, yok mudur?

Cevap: İlâhî Mazhâr ve peygamberler, gerek dâhilî ve cismânî a'zâları ve gerek haricî ve zâhirî teşekküleri i'tibâriyle, diğer insanlara benzerler. Anadan doğar, yer, içer, giyer, yatar, hastalanabilir ve bir ilaçla şifâ bulurlar. Musîbet ve yorgunlukta mahzûn, ve beşâret ve fütûhatta (maddî-ma'nevî fetihlerle) mesrûr olurlar. Hulâsa, bütün cismânî hâllerde başka insanlara benzerler. Bu mes'ele, gerek Tanrı'nın kelâmı ile enbiyâ-yi 'izâm'ın sözleri ve gerek dost ve düşman tarafından ittifâk ile yazılmış olan târihî şehâdetlerle sâbittir. Nasıl ki, Hazret-i Mûsâ ile Hazret-i Zerdüş kendilerini "insan" ve "beşer" diye tanıtmışlardır. Hazret-i Mesîh de, def'alarca insanoğlu olduğunu söylemiştir. Hazret-i Muhammed hakkında, Kur'ân'da Fussilet Sûresi'nde, 6. âyette şöyle buyrulmuştur: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ» (Söyle: "Ben yalnız sizin gibi bir

insanım. Bana vahy olunmaktadır.”) Diğer bir yerde de buyuruyor: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ» (De ki: “Ben de ancak sizin gibi bir beşerim.”) [Kehf, 18/110].

Doksan beşinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine, *-zikri celîl olsun-* Hazret-i Bahâullah İran Şâhı’na yazdığı Levih’te buyuruyor: “Ben, kullardan birisi gibi beşikte yatarken, Süphân’ın nesîmleri (tatlı rüzgârları) üzerime uğradı ve bana, yer ile gök arasında seslenmemi emretti.”

Hâsılı, Peygamberlere âit kitap bahçelerini gezerseniz, iyice görürsünüz ki; Hakk’ın Emri’ne mazhâr ve vahyine matla^ç olan zâtların hiçbirinde, başkalarında olmayan zâhirî ve sûrî bir nişân yoktur. Bunun da kestirme delili şudur: Eğer İlâhî mazhârlar, cismânî bir alâmet taşıyacak olsalardı; herkes çocukluğundan i’tibâren onu tanırlardı ve hakkında şüphe göstererek bu kadar belâ ve müsîbetlere, küfrüne mahâl kalmazdı. Bu zâtların kalp, dimâğ ve havâs (hassalar) i’tibâriyle teşekküllerindeki husûsiyet, ma^çkûl ve mümkün ise de; bu cihet ma^çnevî tecellinin ahzine, istidâdına ta^çalluk ettiğinden ve bugünkü ilim bu kadar ince ve derin bir keyfiyeti incelemeye henüz kâfi bulunmadığından, bahsimizin haricindedir. Asıl müşkülât, güneşin ziyâsında değil, onu görecek gözlerin hasta olmasındadır.

Doksan altıncı ders

Suâl: İlâhî mazhârlar, zâhir hasebiyle sâir insanlar gibi olur ve bir cismânî alâmetleri bulunmazsa, onları ne sûretle ve hangi delil ile tanımalıdır?

Cevap: Biz, ilâhî mazhârlarda diğer insanlarda olmayan ayrı cismânî bir uzvun olmadığını söyledik. Onların tanınmasına yarayacak deliller, eserler ve alâmetler olmadığını söylemedik. Şüphesiz ki, İlâhî Mazhârların diğer insanlara benzemeyen ve belki eşsiz ve emsâlsiz bulunan kuvvetli delilleri, alâmetleri ve eserleri vardır. Mukaddime sûretiyle arz edelim ki; her şeyi bilip tanımanın delili, o şeyin kendisinde mevcûdudur: Tatlılığın şekerde, acılığın hanzalda, ışığın güneşin kendisinde mevcûd olup, hariçten bir delile muhtaç olmadıkları gibi. Yalnız, tatları anlamak için, tatlı ve acıyı anlamağa mahsûs olan duygunun hasta olmaması ve ışığı görecek olan gözün kör olmaması gerekir. Bu sebepten, her diyânette ilk mü’minlerin rütbesi çok büyüktür. Zîrâ, biraz sonra zikr edeceğimiz yedi delili incelemeden evvel, her şeyden kesilmiş olan bu büyük zâtlar, Hakk’ı Hakk’ın kendisiyle tanımışlardır. Diyânetin, imânın, ikânın ve istikâmetin ma^çnâsına timsâl olmuşlardır. Hakkı bâtıldan ayırmak için Hazret-i Mesîh ne güzel buyurmuşlardır: “Ağaçlar meyvelerinden tanınır.” (Metta İncili, 16. âyet). Hazret-i İmâm Ali’den *Bâbü’l-Akl ve’l-Cehl* kitabında rivâyet olunmuştur: «اعرف الله بالله والرسول بالرسالة» (Tanrı’yı Tanrı ile, ve Resûl’ü Risâletle tanırım.)

Hazret-i Bahâullah da, Kitâb-ı İkân'da, şu beyân ile ihticaçda (delil getirmede) bulunmuştur: "Onun delili, kendi âyetleridir. Varlığı da, onun kendi ispâtıdır." Hazret-i Bahâullah'ın mühürlerinde de, şu kuvvetli beyânât vardır: « دلیلی نفسی، برهانی امری، حجتی » « جمالی المنیر » (Delîlim nefsim, burhânım Emr'im, hüccetim parlak cemâlimdir.)

Molla-i Rûmî şöyle demiştir:

Güneşin delîli, yine güneşin kendisidir.

Eğer delîl lâzımsa, ondan yüzünü çevirme.

آفتاب آمد دلیل آفتاب

گر دلالت باید از وی رو متاب

Hazret-i Na'îm de buyurmuştur:

Hakk'ın kendisini yine kendisi ile tanı,

Ve her müşkülün hallini O'ndan iste.

Eğer O'nu ikrâr ederseniz, O size her şeyi öğretir.

Eğer kaçarsanız, O da size bir şey anlatmaz.

نفس حق را بنفس حق بشناس

حلّ هر مشکلی از او بطلب

ان تقرّوا فقد یعلمکم

ان تفرّوا فلا یکلمکم

O hâlde, küllî mazhârların şecere-i mübârekesinin hadsiz ve hesapsız meyveleri ve sayısız kemâl, imtiyâz ve keyfiyetleri vardır ki; onları bütün kalem ve lisanlar beyândan âciz ve yetersizdir. Lâkin burada, mümkün mertebe, bazı delilleri, muhtasar sûrette beyân edeceğiz.

Doksan yedinci ders

Suâl: Müstakil olan küllî mazhârların hak olduklarına dâir delil, kaç kısımdır?

Cevap: Müstakil olan ilâhî mazhârların delilleri iki kısımdır: Biri umûmî, diğeri husûsî. Umûmî deliller, bütün mazhârların hak olduklarına delâlet eden müşterek delillerdir. Yani, hepsi de aynı hâl ve keyfiyete mâliktirler. Meselâ, hepsi de Tanrı tarafından me'mur edilmiş, ahkâm sâhibi ve insanların mürebbîsidir ve bir iddi'â ile gelmiştir. Husûsî deliller ise, onların şahsiyetine ve husûsiyetine ait olan delillerdir. İsim, vatan, lisan ve doğum târihi, tülû', gurup ve sâir zuhûrla ilgili şeyler gibi.

Umûmî deliller mühim ve esâs olduğundan; biz evvelâ onları zikr edeceğiz. Eğer Tanrı dilerse, ikinci cildi yazarken Nokta-i Ulâ Hazretleri ile Cemâl-i Ebhâ Hazretleri'nin husûsî delillerini göstereceğiz.

Doksan sekizinci ders

Suâl: Müstakil olan küllî mazhârların umûmî delilleri kaçdır?

Cevap: İlâhî müstakil küllî mazhârların yedi umûmî delili vardır. Bu deliller de onların kendilerinde mevcûdtdur. Bu yedi delil, toplu olarak bir zâtta görülürse, o hak'tır. Şartlarıyla birlikte bu yedi delil, hak olmayan kimsede aslâ bulunamaz.

Birinci delil, iddi'ânın kendisidir. Bu delilin beş şartı vardır:

Birinci şart: Asâleten olmaktır. Ya'ni Tanrı'ya nispet edilmelidir.

İkinci şart: Ferde münhasır bulunmalıdır.

Üçüncü şart: Da'vet, yeniliği ihtivâ etmelidir.

Dördüncü şart: Üstünlüğü hâiz olmalıdır.

Beşinci şart: Eski milletlerin tasavvur ve beklentileri hilâfına olmalıdır.

Böyle bir iddi'â, zikri geçecek olan altı delil ile birleşirse, doğruluğu sâbit ve ma'kûl olur. Tanrı, Ra'd Sûresi'nin 14. âyetinde buyurmuştur: «*لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ*» (Onun da'veti Hakk'adır. Başkasına da'vet edenler icâbet görmezler.)

Bunun gibi, Nokta-i Ülâ ve Cemâl-i Akdes-i Ehbâ; Beyân, Delâil-i Seba kitaplarında; ve Akdes'te ve sâir levihlerde, nefs-i iddi'âyı delil saymışlardır.

Hazret-i Na'îm, beyânât-i mübâreke meâlinde şunları nazm eylemiştir:

Birinci delil, nidânın yükselmesidir.

اولين حجت ارتفاع نداست

Bu nidâ, her delili içine alır.

وان ندا هر دليل را داراست

Bu nidâ, Hakk adına olduğu için,

اين ندا چونکه نسبتش بحق است

da'vânın kendisi, kendi doğruluğuna şâhittir.

نفس دعوى بصدق خویش گواست

Doksan dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

İkinci delil: Belâlara tahammül ve istikâmettir. Bunun da, dört şartı vardır:

1. Cismânî korkudan uzak olmak.
2. Mal ve rütbe gibi, tama' ifâde eden hâllerden uzak olmak.
3. Taklidden uzak olmak.
4. Cân ve mâl ile istikâmet göstererek, her zaman büyük tehlikede olmak.

İddi'â yolunda bu şartlarla gösterilen istikâmet, iddi'ânın burhânı sayılır. Onun içindir ki, küllî mazhârlar, büyük istikâmet gösterirler. Sayısız belâlara tahammül ederler. Bütün dünyaya karşı mukâvemet ederler. Onların şefkatli bir mürebî olmalarına, belâ ve müsibetlerin çokluğu mâni' olmaz. Başladıkları iş hakkında nedâmet göstermezler. İrâdelerinden dönmezler. Yeryüzünde olanların zulmü ve cefâsı, onların saçtıkları nûru söndüremez. Bunun içindir ki, Tanrı, Kur'ân'da Hûd Sûresi'nin 112'inci âyetinde, Hazret-i Resûl'e buyuruyor: «*فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ*» (Emr olduğun üzere istikâmet göster.) Kezâlik, enbiyâ-i ilâhî'nin fedâkârlıkları, her cefâyâ tahammüleri ve istikâmet göstermeleri karşısında, rûhânî ve siyâsî zümrenin âciz kalarak, neticede onların gâyelerine varmaları da, bu istikâmetin hüccet olduğunun şâhididir. Nitekim Kur'ân'da Fussilet Sûresi'nin 30'uncu âyetinde, tey'id melâikesi, istikâmete şart koşmuştur: «*إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ*» (“Rabbımız Allah'tır” diyerek istikâmet gösterenlerin üzerine melâike nâzil olur.)

Yüzüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine Cemâl-i Akdes-i Ebhâ Hazretleri, *İran Şâhi'nin Levhi'*nde bu sûretle hüccet göstermiştir: “O'nun Zâtı'nın hakkı için, yolunda belâlardan şikâyet etmem. Rızâ ve sevgisi uğrunda musibetlerden kaçmam. Tanrı, belâyı bu bahçeyi sulamak için yağmur, ve yer ve gökleri aydınlatan lambası için yağ yapmıştır.” *İhtirak Levhi'*nde de buyurmuştur: “Eğer belâ olmasaydı, senin tahammül güneşin nasıl parlardı? Ey Cihân'ın Işığı!..” ve “Biz zilleti, izzete gömlek yaptık. Belâyı da, heykelin için ziynet kıldık, ey Âlemleri Fahri!..” Yine *Heykel Kitabı'*nda, *Resûlî Levhi'*nde buyurmuştur: “Rahmân olan Rabbinize uyunuz. O, büyük belâ içindedir. O, halkı, Hakk'a da'vet ediyor. Zâlimlerin zulmü onu men' edemez ve müşrikler, ona bir zarar veremezler.” İkân'ın 196. sayfasında buyurmuştur: “Emir üzerinde istikâmet göstermesi en büyük hüccet ve en kâfi burhândır. Nasıl ki Hâtemü'l-Enbiyâ buyurmuştur: «شيبتي الايتين» (İki âyet beni ihtiyârlattı).”

Binâenaleyh bir müddeî, zulüm ve müsibetlerin fırtınası, zahmet ve hâdiselerin şiddetli selleriyle usanır, pişman olur ve irâdesi gevşerse; elbette o müddeî hak ve doğru değildir. Geçici bir gölge ve zevâl bulan bir şimşekten ibârettir.

Yüz birinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Hazret-i Na'îm şunları ne güzel terennüm etmiştir:

Âşıkları zâhidler gibi zannetme	عاشقا نرا چو زاهدان م شمار
Çünkü zâhid, kendi gamını, âşık ise mahbûbun gamını çeker.	کلین غم خویش و آرد آن غم یار
Âşık, yüzünü kanla yıkar. Zâhid ise suyla yıkar.	آن بخون چهره شوید این از آب
Âşık başını verir, zâhid sarığını götürür.	سر دهد آن و این برد دستار
Âşık, can yoluna, zâhid mal yoluna koyulur.	آن ره جان سپرو این ره نان
Âşık din kapısını, zâhid para kapısını çalar.	آن در دین زد این در دینار
Her ikisi de aşk nüktesini terennüm eder.	می سرایند هر دو نکتۀ عشق
Bu (zâhid) minberi kirletir, o (âşık) darağacının tepisini süsler.	این بیلابی منبر آن سر دار
Zâhidin feryâdı altın içindir.	زاهد از بهر زر کند زاری
Âşık hem candan hem de maldan bîzâr olur	عاشق از مال و جان بود بیزار
Zâhid gümüş peşinde tiz perdeden tutturur.	از بی سیم این بنغمۀ زیر
Âşık, sevgilisinin gamıyla ah ve feryâd eder.	وزغم یار آن بنالۀ زار

Âşık da'vâ ve fîlinde sâdık bir şehittir.
Zâhid kitap taşıyan bir himâdır.

O kimseler (âşıklar) hep Tanrı dostlarıdır ve
kendi arzularıyla şehîd olmak isterler

آن شهیدست صادق الافعال
این حمار است یحمل الاسفار*

آن کسان اولیاء الله اند
که شهادت با رزو خواند

Yüz ikinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Üçüncü delil: İlim ve fen tahsil etmemiş olmakla berâber, kendi davâsını ispât için hiç kimsenin getiremeyeceği, bâkî olacak bir şey iddi'â etmektir. Bu şey de, herkesin bilip anlayacağı, tam ve eksiksiz bir hüccet, bir mu'cize olmalıdır. Ya'ni, orada hazır olan ve olmayan ve sonra gelecek olanlar tarafından görülerek, onunla halâsa kavuşmalı, feyz almalı ve bilgi kazanmalıdırlar. Tam ve eksiksiz olan bu hüccet ise, enbiyâ ve mazhârlar tarafından delil ve hüccet olarak gösterilen, getirdikleri kitap ve âyetlerdir.

Nasıl ki Menikci (Sâhip) tarafından tab' edilen *Lingerd* kitabında, Zerdüş Hazretleri 142. sayfada buyuruyor: “Şâhenşâh dedi: ‘Mu'cizen nedir, delilin nedir? Göster, senin dinini cihânda neşredebeyim.’ Zerdüş: ‘Delil ve mu'cizem kitabımdır’ dedi.” Yine 150. sayfada buyuruyor: “Gönderdiğim kitabın mislini, cihândaki füsehâ, bülegâ, ulemâ ve hükemâdan birisi getiremez. Muktedir olsalardı, getirir ve söylerlerdi. Mâdem ki âciz kalırlar, Tanrı'nın kelâmıdır.”

Yüz üçüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Kezâ, bu konuda Tevrât'ta, Benî İsrâil peygamberlerinin kitaplarında beyânât vardır. Ezcümle, Eşiyâ Kitabı'nın 11. bâbının 4. âyetinde buyurur: “Zemine, ağzının 'asâsıyla vurur. Şerirleri, dudaklarının nefesi ile öldürür.” Yine Tevrât'ta, Tensiye Kitabı'nın 18. bâbının 18. âyetinde buyurur: “Onlara birâderleri içinden, senin gibi bir peygamber göndereceğim. Kendi kelâmımı onun ağzına koyacağım. Tâ ki kendisine emr edeceğim şeyleri onlara söylesin.”

Hazret-i Mesîh de, Mettâ İncili'nin 7. bâbının 15. ve 16. âyetlerinde buyuruyor: “Koyun postu giyerek yanınıza gelecek olan yalancı peygamberlerden sakınınız. Onların iç yüzleri, parçalayan kurtlar gibidir. Onları meyvelerinden tanıyacaksınız. Dikenden üzüm; ve deve dikeninden incir devşirilebilir mi?” Yine, 20. âyette de buyuruyor: “Maksatlarını meyvelerinden anlayacaksınız.”

* «مَثَلُ الَّذِينَ حَمَلُوا الثَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا» (Yahûdî ulemâsı şuna benzer: Yük taşıyan eşekler gibi, Tevrât cüzlerini ancak sırtlarında taşırlar.) [Cum'a, 62/5]

Açıktır ki, nübüvvet ve risâlet ağacının meyvesi, insanların terbiye olmasından ibârettir. O da, dâimî sûrette, âyât, kelimât, ta'limât ve şer'atlarıyla vukû' bulan terbiyedir ki; onların sözüdür. İncil'in yukarıki tam ve eksiksiz olan beyânıyla, onların sözlerindeki büyüklük ve hüccet pek güzel anlaşılmaktadır. Yine Mettâ İncili'nin 24. bâbının 35. âyetinde, Hazret-i Mesîh buyurmuştur: "Yer ve göğün zevâli mümkündür. Fakat benim kelâmım aslâ zâyi olmayacaktır."

Yüz dördüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Bunun gibi, Tanrı, Kur'ân'da, Benî İsrâil veya İsrâ Sûresi'nin 88. âyetinde, Kur'ân gibi bir kitap getirilemeyeceğini onlara beyân buyuruyor:

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْحِيُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا
(Söyle: "Kur'ân gibi bir kitap getirmek üzere, ins ile cin ittifâk etseler ve birbirine yardım etseler dahi, aslâ ona benzer bir kitap getiremezler.")

Yine Ankebût Sûresi'nin 51. âyetinde buyuruyor:

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
(Onlar için okunacak bir kitabı sana indirmemiz, kendilerine kifâyet etmiyor mu? İmân eden kavimlere onda rahmet ve ibret vardır.)

Başka bir yerde buyuruyor: «وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ» (Tanrı, kendi sözleriyle hakkı ihkak etmeyi ve kâfirlerin itirâzını kesmeyi irâde buyurur.) [Enfâl, 8/7]

Nokta-i Ülâ Hazretleri de, Beyân'da ve Delâilü's-Seb'a'da, âyetlerden başka hiçbir şeyi delil ve hüccet olarak kabûl buyurmamıştır. Hazret-i Bahâullah da, kendi elvâhımın birçok yerinde, âyetlerin hüccet olduğunu tekrâr buyurmuştur. Ezcümle, Ahmed'in Levhi'nde, âyetlerin hüccet olduğunu şöyle buyurmuştur:

قُلْ يَا قَوْمِ إِنْ تَكْفُرُوا بِهَذِهِ الْآيَاتِ فَبِأَيِّ حُجَّةٍ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ مِنْ قَبْلُ هَاتُوا بِهَا يَا مَلَأَ الْكَافِرِينَ لَا قَوْلَ لِي نَفْسِي
بِيَدِهِ لَنْ يَفْدِرُوا وَلَنْ يَسْتَطِيعُوا وَلَوْ يَكُونُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

(Söyle: "Ey Kâvim! Eğer bu âyetleri inkâr ederseniz, bundan önce Allah'a hangi delil ile imân ettiniz? Haydi getiriniz o delilleri, ey yalancılar zümresi!" Hayır, nefsimi elinde tutan Hakk'a yemin olsun ki, eğer birbirine yardım da etseler, aslâ buna muktedir olamazlar.)

Yine Kitâb-ı Akdes'de, ulemâya hitâben, 101. paragrafta buyuruyor:

يا معشر العلماء هل يقدر احد منكم ان يستنّ معي في ميدان المكاشفة والعرفان او يجول في مضمار
الحكمة والتبيان لا ورتي الرحمن كل من عليها فان وهذا وجه ربكم العزيز المحبوب

(Ey Dîn Âlimleri Topluluğu! Benimle, mükâşefe ve irfân meydanında, at oynatabilir misiniz? Ve yahut: Hikmet ve Tibyân alanında, yarışabilir misiniz? Rahmân olan Rab-bime yemîn ederim: Hayır aslâ! (Yer) üzerinde bulunan her şey fânidir; (Bâkî kalan), Sevilen ve Üstün olan, Rabbiniz'in Bu Yüzü'dür.)

Yüz beşinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

-Allah'ın rahmeti üzerine olsun- Hazret-i Na'îm bu mevzûda şöyle buyurmuştur:

- ۱ حجت حق نبوده جز آیات
حق محقق نشد جز از کلمات
- ۲ گفت فأتوا بسورة مثله
در جواب مکذب آیات
- ۳ کایت باقی است و فیض عموم
ثمر آن هدایتست و نجات
- ۴ متکلم کلامی ار گوید
باشد آن همچو او بذات و صفات
- ۵ پس کلام حق و کلام بشر
متشابه نمی شود بالذات
- ۶ کو بود خلق خالق الاشیا
او بود حی محیی الاموات
- ۷ قبطیان را کلام ملح اجاج
سبطیان را کلام عذب فرات
- ۸ من فم الله کلّ حی حی
و من الماء کلّ شی حی*

- 1 (Öteden beri) Hakk'ın hücceti âyetten başka bir şey değildi.
Hak ancak kelimâtı ile tahakkuk eder.
- 2 Âyetleri yalanlayanlara karşı Tanrı:
"Siz de onun gibi bir sûre getiriniz." demiştir.

* «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ» (Biz her şeyi suyla dirilttik) [Enbiyâ, 21/30] âyetine işârettir.

- 3 Kalıcı âyettir ki, herkese feyz verir
ve onun meyvesi de doğru yol göstermektir, kurtuluştur.
- 4 Bir kelâmcı ve mütekellim, eğer konuşursa
Sözü, kendi gibi Zât ve Sıfât olur
- 5 O hâlde, Zât husûsunda,
Hakk'ın sözü ile beşerin sözü birbirine benzemez
- 6 Çünkü onlar, Eşyâyı Yaratan'ın halk ettiğinin sözleridir (mahlûk sözüdür).
Ötekisi ise, Ölüleri Dirilten'in, can veren sözdür.
- 7 Kıptîlerin sözleri acı su gibi tatsızdır.
Sıptîlerin sözleri tatlı su gibi şirindir.
- 8 Her diri olan, Tanrı'nın ağzından çıkan sözle dirilir.
Zira her şey, su ile dirilir.

Yüz altıncı ders

Önceki dersin kalanıdır.

Dördüncü delil: Yeni bir şerî'at ve emsâlsiz bir nizâm kurmaktır. Şârî', onu Tanrı'ya nispet eder. O nizâm ve şerî'at, hayâtın bütün sahalarında, maddî ve ma'nevî ihtiyaçlara ve umûmî siyâsete uygun olur. Bu sebepten, eski şerî'at nesh olarak, senelerden beri hüküm süren zararlı ve sönük âdet ve âyinler ortadan kalkar. Bu da, Tanrı tarafından te'yid edilen bir zâta mahsûstur. Başka birisi, bu ağır yükün altından kalkamaz. Yani müeyyed olmayan bir adam, yeni şerî'atı kurup, eski hükümleri ve bin senelik âdetleri, insanların arzûsuyla bozmaya muktedir değildir.

Bunun içindir ki, semâvî kitaplarda şerî'at kurmak, büyük ve mühim bir iş olarak gösterilmiştir. Tevrât'ta Tensiye Kitabı'nın 4. bâbının 8. âyetinde buyuruyor: "Benim size takdîm eylediğim bütün 'âdilâne ahkâm ve ferâizi hâvi olan bu şerî'ata sâhip, başka hangi büyük millet vardır?" Yine Eş'ya'nın 42. bâbının 1. âyetinde buyurur: "İşte elimden tutan kulum budur. Cânımın kendisinden râzı olacağı seçilmiş budur. Ben rûhumu onun üzerine koyacağım. O da, tâifelerin hükümlerini verecektir."

Yine Tanrı, Kur'ân'da buyurmuştur: «أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ» (Tanrı'dan izinsiz şerî'at kurmak için şerikleri, yardımcıları var mıdır?) [Şûrâ, 42/21]

Yine Rabb-i Ebhâ Hazretleri, *Sultan Levhi*'nde buyurmuştur:

هل يقدر احد ان يتكلم من تلقاء نفسه بما يعترض به عليه العباد من كل وضع وشريف . لا فوالذي علم القلم اسرار القدم الا من كان مويدا من لدن مقتدر قدير

(‘Avâm olsun, havâss olsun, bütün halkın itirâz edeceği bir sözü, kendiliğinden söylemeye kimin kudreti vardır? Hayır, Kıdem Sırlarını Kaleme Ta'lim Eyleyen Zât hakkı

için, o kimse Muktedîr ve Kadîr tarafından müeyyed olmadıkça [yardım görmedikçe], bu mümkün değildir.)

Hazret-i Na'îm'in buyurdıkları şu söz ne kuvvetlidir:

Bir din kurmak ve onun hükümlerini icrâ etmek,
Tanrı'ya yemin olsun ki,
Elçiler için en yüce mu'cizedir.

وضع و اجرائي دين قسم بخدا
 از رسل برترين كراماتست

Yüz yedinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Beşinci delil: Müddeînin sözündeki çekici ve yaratıcı kuvvettir. Canını, malını, eski akîdesini fedâ edecek derecede, onun mahabbet ve ta'lîmlerini, halkın kalbine yerleştirmesidir. Bu nüfûz da, üç şarta bağlıdır:

1. Maddî beklentiden uzak olmak
2. Cismânî bir korkudan uzak bulunmak ve kendi istek ve irâdesiyle olmak
3. Halkın nefsânî arzularına, akîde ve âdetlerine muhâlif olmak

Böyle bir nüfûz, hüccet sayılır. Ehemmiyet ve teveccühe lâyük bulunur. Eğer bîtaraf ve insâflı bir bakışla târihe mürâcaat olunursa; siyâsî hükümlerin ve bâtil müdde'îlerin nüfûzuna sebep, korku ve tama'la, halkın temâyülüne ve nefsânî arzularına uymalarıdır. Bu da, pek yüzeysel olur ve kısa bir süre devâm eder. Bu keyfiyeti, zamanımızın halkı, eskilerden daha ziyâde görüp tasdik etmiştir. Bu siyâsî inkılâpçılardan, her emîrin, her vezîrin, her re'isin ve her bâtil iddi'âda bulunanların ellerinden, zahîrî kudret ve rûbeleri alınır alınmaz veya bu dünyadan gider gitmez; onların nüfûzu da, taraftarları da, mevkileri ve şöretleri de mahvolup gider. Lâkin, İlâhî mazhârların nüfûzu devâmlıdır, esâslıdır, delil ve burhâna dayanır ve herkes onu, cebir ile değil, arzûsuyla kabûl eder. Bu zâtların etrafında toplananlar, kendi arzûlarıyla ve içten gelen bir şevk ve sevgi ile, canlarından azîz bildikleri eski akidelerinin temel gerçeğini kavrayıp, zamana uymayan şekilleri bırakarak, o zâtın sevgisi ve imânı uğruna, bütün mal, can ve varlıklarını fedâ etmişler ve kanlarıyla onun hak olduğunu ispât etmişlerdir. Ne kimse onu azl edebilir, ne de makam ve nüfûzlarına hâlel getirebilirler. Bu kuvvetli nüfûzunun semeresi olarak, birçok tâifeler bir kelimenin gölgesi altına toplanırlar. Birbiriyle son derece bir mahabbet ve ülfet içinde yaşarlar. Bu te'sir ve bu te'lif (kalplerin birbiriyle uyuşması), bu incizâb (başkalarını kendine çekmesi) ve bu inkitâ' (Tanrı'dan başka her şeyden nefsinin ayırmak), kalplere hâkim olan Tanrı Kelâmı'ndan ileri gelmiştir.

Semâvî kitaplarda, kalplere nüfûz etmek ve halkın fedâkârlık göstermesi, hüccet olarak gösterilmiştir. Nitekim Vahşur Cemşid'in Nâmesi'nde, 48. ve 49. âyetlerinde

buyrulmuştur: “Senden Tanrı’yı ne ile tanıdığını soruyorlar. Söyle, kalbe nüfûz etmesinden.”

Yine Kur’ân’-ı Kerîm’de, Enfâl Sûresi’nin 63. âyetinde şöyle buyurmuştur:

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

(Ve [Allah], onların kalplerinin arasını uzlaştırdı. Eğer yeryüzünün bütün kuvvetlerini sarf etsen, onların kalplerini birleştiremezsin; lâkin Tanrı onların aralarını te’lif eder [birleştirir]. Çünkü O, Hikmetli bir Üstün’dür.)

Dine muhâlif olanlar hakkında da, Kur’ân’da, Bakara Sûresi’nin 94. âyetinde buyrulmuştur: «فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ» (Eğer doğru iseniz, ölümü temenni ediniz.)

Yüz sekizinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine Hazret-i Bahâullah, *Burhân Levhi*’nde, nüfûzun te’siri hakkında, müncezip olanların fedâkârlıklarını, hüccet olarak beyân buyurmuştur: “Tanrı’ya kase m olsun ki ciğerler eridi, cesetler ipe çekildi, kanlar döküldü. Bu sırada gözler hep şâhit ve basîr olan Rabblarının inâyet ufkuna bakmakta idiler. Belâ arttıkça, Bahâ ehlinin sevgisi de arttı. Rahmân’ın Furkân’da indirmiş olduğu şu âyet, onların sıdkına şahâdet etmektedir: ‘...Eğer doğru iseniz, ölümü temenni ediniz.’ [Bakara, 2/94]”

İkân Kitabı’nın üçte bir kısmında ve İbni Zî’b’in risâlesinde, bu mes’eleyi hüccet olarak beyân buyurmuştur. Orada ba’zı fedâkâr ve kahraman ahbâbların adlarını zikretmişlerdir. Hattâ müellifin (benim) Nebil ibni Nebil demekle tanınan babası Hac Şeyh Muhammed Ali’yi, büyük şehirde –ya’ni İstanbul’da– hüccet diye göstermişlerdir. Risâle-i Şeyh’e mürâcaat ediniz.

Yüz dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Hazret-i Na’îm bu ma’nâyı güzelce teccessüm etmişlerdir:

Bizim Husrevimiz, dudağıyla ve şeker gülüşüyle,
halkın gönlünü, kendi şîrîn (tatlı) cânından kopardı.

Onun tebessüm saçan dudağıyla fitne koparan gözü,
cihânda yeni bir fitne kopardı.

Birçok evlatları analarından
ve birçok babaları evlatlarından ayırmıştır.

Onun sevgisinin şarâbı ile sarhoş olanlar,
neşeli bir gönülle ve memnun bir kalple,

خسرو ما به لعل و شگرخند
دل خلقی زجان شیرین کند

لب خندان و چشم فتان
فتنه تازه در جهان افکند

بس پسر را ربود از مادر
بس پدر را برید از فرزند

سرخوش باده محبت او
بادل شاد و خاطر خرسند

öldürücü zehri başlarına dikerek tatmışlar,
güle güle kâtile başlarını teslim etmişlerdir.

سمّ قاتل چشید نوشا نوش
سربقاتل سپرد خدا خند

Cânını onun sevgisine bağlayan kimsenin,
başka hiç kimse ile bir bağı yoktur, olamaz.

هر که جانش بمهر او پیوست
باکسی نیستش سر پیوند

Ey Sevgili'nin âşkından habersiz olan kimse!
Kınamaktan ve nasihât etmekten dudağını (ağzını) kapat.

ایکه از عشق یاری خبری
لب فروبند از ملالت و پند

Onun güzelliğinin vasfını, o kimselerden sor ki,
onlar başlarıyla [cellâdın] kemendine koşarlar.

وصف حسن وی از کسانی پرس
که بسمی دوند سوی کمند

Bunlar, muhabbet yolunda aşk-ı mücessem kesilmiş bir
ümnettir. Sevgililerinin cemâlinden başka bir tarafa yönel-
mezler.

هذه امّةٌ یحبّونه
لا یریدون وجههً دونه

Yüz onuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Altıncı delil: Müddeînin arzûlarının yerine gelmesi ve ta'limlerinin devâm ve bakâsıdır. Zîrâ yalancı müddeînin sözleri kabûl edilmez ve arzûsu yerine gelmez. O, bir ümmet teşkiline muvaffak olamaz. Lâkin hak ve doğru olan müddeînin maksat ve sözleri, halkın kalbine yerleşir ve nüfûz eder. Nitekim akl-ı selîm ile bakarsak, enfüsî ve âfâkî (subjektif ve objektif) alâmet ve eserler, târih kitapları ve bütün semâvî kitaplar açıkça ve söz birliği ile, doğru ve yalancı müddeîlerin ahvâlini göstermektedir. Esâsen, kalp (geçersiz) ve uydurma olan bir şey, kemâl ve bakâ te'min edemez. Asîl ve tabîî gerçeklerin ortaya konmasına, ilâhî eserler vaz'ına muktedir olamaz. Ya'ni, beşerin sun'î olarak yaktıkları çerâğlar, cihâmı aydınlatan güneşin yerini tutamaz. Elektrikle çalışan vantilatörlerin saçtığı sun'î rüzgârlar, seherin nesîminden ve tabîî rüzgârdan hâsıl olan umûmî faydaları te'min edemezler. Sun'î olan nakş, resim ve büyüklere âit heykellerle, kuşların, hayvanların, çiçek ve reyhânların (fesleğenlerin) tasvirleri; insana, hayvana, nebâta âit kemâl ve hakîkâtleri canlandıramazlar. Eğer bir kimse, yalandan rubûbiyet, mazhâriyet iddi'â ederse; Tanrı ona yardım etmez ve te'yid göstermez. Gayesine ulaşamaz. Farz edelim ki, eğer yalancı bir müddeî, mu'âriz ve rakiplerinin olmaması, veya ilim ve tedbîrinin veya servet ve yardımcısının çokluğu, veya devletin ve milletin yardımı dolayısıyla, bir müddet devâm etse bile; neticede böyle bir kimsenin nüfûz ve prensiplerinin devâmı, ancak yaşadığı zamana münhasır olabilir. Öldükten sonra, bütün mesâisi hedere giderek, yalancılığı güneş gibi âşikâr olur. Hüs-rândan başka eline bir şey geçmez. Hâlbuki doğru ve sâdık müddeî, bunun aksinedir. Eğer hayâtında ta'limleri ve ümmeti ilerleyememiş olsa da, zâhirî hayâttan Huzûr-i

îlâhî'ye su'ûd ettikten sonra; Emri, daha nâfiz olmuş; ta'limleri, daha çok yayılmış; kurduğu temel, daha iyi gelişmiş; ümmet ve tâbi'leri daha ziyâde artmış olur.

İşte îlâhî Mazhârlar, bu devâm ve bakâ keyfiyetini hüccet olarak göstermişlerdir.

Bir numûne olmak üzere, yalancı müddeînin yaşamayacağı ve doğru olan müddeînin devâm ve bakâsı hakkında olan Rahmânî âyetlerin ba'zılarını derc ile bu evrâkı süsleyeceğiz. Tâ ki ni'met kâmil ve hüccet bâliğ olsun.

Yüz on birinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Bu cümleden, Tevrât'ın Tesniye Kitabı'nın 18. bâbının 22. âyetinde buyrulmuştur: "Eğer Tanrı adına bir şey söyler ve o şey vukû'a gelmezse, veya neticelenmese, bu işi Tanrı buyurmamıştır. O peygamber, o sözü kendiliğinden söylemiştir. Ondandır korkmayasın." Yine Haskiyal Kitabı'nın 14. bâbının 9-11. âyetlerinde buyuruyor: "Eğer kandırmak isteyen bir peygamber yalan söylerse, Elimi onun başına uzatır ve onu yok eder ve mahvederim." Yine Süleymân'ın Özdeyişleri'nde, 17. bâbın 19. âyetinde buyuruyor: "Gerçek söz, sonsuza kadar kalıcıdır. Fakat yalanın ömrü bir anlıktır." Yine Hazret-i Dâvûd, Mezmûr'unda şöyle buyurmuştur: "Allah'ın nasihati ebedî kalır. Onun kalbî takdirleri, her devirde ayaktadır."

Yüz on ikinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine bunun gibi, Hazret-i 'İsâ Aleyhisselâm, Metta İncili'nin 15. bâbının 13. âyetinde buyuruyor: "Âsumânî Peder'in dikmediği her fidan, kökünden sökülüp atılır." Yine Metta İncili'nin 12. bâbının 29. âyetinde buyuruyor: "Nasıl olur da bir kimse, kuvvetli bir adamın evine girerek onun malını mülkünü yağma eder? Ancak onu bağladıktan sonra evini soyabilir."

Yine Desâtir'in Vahşur Cemşîd nâmesinin 48-50. âyetlerinde şöyle yazılmıştır: "Sana 'Tanrı'yı nasıl tanıdın?' diye sorarlarsa, söyle: 'Nefislerin yalan söylemekten âciz kalacağı şekilde kalbe inmesiyle [tanıdım].'"

Yüz on üçüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine bu husûsta, Tanrı, Kur'ân'da buyuruyor:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

(Eğer üzerimize bir söz isnâd eden olursa, Biz onu, kudretimizin sağ eliyle yakalar ve şah damarını keseriz. İçinizden kimse, bunu yapmamıza mâni' olamaz.) [Hakkâ, 69/44-47]

İbrâhîm Sûresi'nde buyruluyor:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ... وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

(Görmüyor musun Tanrı nasıl misâl veriyor? Temiz bir söz, temiz bir ağaç gibidir. Kökü sâbittir ve dalları göğe doğru uzanır. Rabbi'nin izniyle, herkes, her zaman o ağacın meyvelerini yer... Ve habis bir söz, kökü olmayan, her tarafa sürüklenen habis bir ağaca benzer.) [İbrâhîm, 14/24-26]

Yine Kur'ân'da, Râd Sûresi'nde buyruluyor:

كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ

(Bunun gibi, Tanrı, hak ve bâtlı anlatmak için, şöyle misâl verir: [Bâtlı] köpük gibidir, eriyip kaybolur. Amma [hakikat], insanlara fayda vermek üzere, yeryüzünde devâmli kalır.) [Ra'd, 13/17]

Yüz on dördüncü ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine bunun gibi, Hazret-i Nokta-i Ülâ, Beyân'da ve Delâil-i Seb'â'da; Cemâl-i Akdes-i Ehbâ da, İkân-ı Şerîf'te ve Ordular Rabbi'nin Çağrısı'nda ve diğer levihlerde, Kur'ân'ın bu gibi âyetlerini zikrederek, onu tasdik buyurmuşlardır. Ayrıca, daha önceki mukaddes kitaplarda yazılı olanları da tasdik etmişlerdir.

Bu cümleden, Âğâ Seyyid Cevâd-ı Kerbelâî Levhi'nde, Cemâl-i Mübârek buyurmuşlardır: "Arzın bu küçük çamur parçacıkları istemişlerdir ki, Hakikat Güneşi'nin nûrlarına perde çeksinler ve onu söndürsünler. Bu dilekleri ne kadar çirkindir. Yakında, onların yaygıları dürülüp bükülecek ve onların varlıkları zâyî olacaktır. Hikmetli ve Sağlam Kalemim'den nüzûl edenler [ise] bâki kalacak. Emr'im zorlayıcıdır ve sağlamdır."

Özetle, Hakkın ve hakikatin kendisi sâbittir; mecâz ve bâtlı, Hakk'ın nefesiyle zâil olur. Hazret-i Na'îm ne güzel buyurmuştur:

Hak ve bâtlı ayıran şey

birisi sâbittir, birisi kaybolup gidicidir

ما به الامتياز باطل و حق

إنه يُثبت إنه يُرهِقُ

Bâtıl gidicidir ve yok olucudur.

Doğru kalıcıdır. Hak olarak ortaya çıkar.

Bâtıl bir din, devâmlı olmaz

Her milletin (dinin) başlangıcı, kesin olarak haktı.

رَدَّ بَاطِلٌ وَ يُزْهِقُ الْبَاطِلَ*
مُثَبِّتٌ صِدْقٌ حَقٌّ يُحِقُّ الْحَقَّ

دین باطل نباید استقرار
بدوهر کیش حق بود مطلق

Yüz on beşinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine Hazret-i Na'ım, hakkın sâbit ve bâtılın kaybolup gidici olduğu hakkında şöyle buyurmuştur:

Bir kimse taklitten kalbi yıkayıp temizlerse,
Şüphesiz ki akıl hak dini arar.

(Hakk'ın) yaratıcı elinin ekmediği bir tohum,
çoğalmaz ve büyümmez.

Hakk'ın çizmediği bir sûret,
ne devâmlı olur, ne de hareket eder.

Eğer kâğıttan bir gül yapsan,
o ne büyür, ne de koku verir.

Kolu-kanadı olmayan bir bülbül,
ne ağlar, ne de feryâd eder.

Tanrı elinin nakş etmediği bir yaprağı,
zamanın eli yıkayıp siler.

Ey 'Hakk'ın alâmeti nedir?' diye soran,
o kimsenin bütün söylediklerini Hak yerine getirir.

Hiçbir mü'min, hiçbir zaman,
dinde bir bahâne aramaz (baş eğer).

(Dinde) 'Mu'cize' ve 'fevkalâde' diye bahsedilen
şeylerin hepsi, mü'minlerin rivâyetinden ibârettir.

دل ز تقلید گر کسی شوید

عقل بی شبهه دین حق جوید

دانه را که دست صنع نکاشت
او نمیزاید و نمیروید

صورتی را که کلک حق ننکاشت
اونمی پاید و نمیپوید

چون گلی را بسازی از کاغذ
و نمی بالد و نمیپوید

بلبلی را که آری از پر وبال
و نمی نالد و نمیپوید

ورقی را که دست حق ننکاشت
پنجه روزگار میشوید

ایکه گفتی علامت حق چیست
میکند حق هر آنچه میگوید

هیچ مؤمن نشد بهیچ زمان
آنکه در دین بهانه میجوید

کآنچه از معجزات و آیات است
همه از مؤمنان روایات است

* «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زُهُوقًا» (De ki: Hak geldi, bâtil zâil oldu. Çünkü bâtil yok olucudur.) [İsrâ, 17/81] âyetine işârettir.

Yüz on altıncı ders

Önceki sorunun cevâbının devâmıdır.

Yedinci delil: Rubûbiyete mazhâr olanlardan zâhir olan mu'cize ve kerâmetler, müddeîlerin isteği ve düşmanların imtihan etmesi üzerine değil; Tanrı'nın fazlı ve bağışı ile ortaya çıkar. Onlar, bu mu'cize ve kerâmetleri, kendilerinin hak olduğunun delili olarak öne sürmemişler, bunu başka yollarla yapmışlardır. Meselâ, gelecek hâdiseler hakkında önceden haber vermişler, veyahut müjdelemek veya sakındırmak için, bazı gizli hakikatleri bildirmişlerdir. Mü'minlerin birtakım ihtiyaç ve dileklerinin karşılanması gibi hâllerin gerçekleşmesi de, semâvî kitaplarda yazılıdır.

Tevrât'ta, İncil'de ve Kur'an'da beyân edilmiş, Benî İsrâil peygamberlerinin kitaplarında yazılmış, doğru yola kılavuzlayan imamların hadîslerinde bildirilmiş beşâret ve müjdelere, tahakkuk etmiştir. Bu gibi beşâretler çoktur. Dostları ve takipçilerine, bereket, nusret, fetih, zafer ve galebe vaat etmişler; düşmanları ve kendilerine karşı çıkanlar için de, müthiş azaplara uğrayacaklarını, nekbet ve zilletlere ducâr olacaklarını haber vermiş ve bunlardan sakındırmışlardır.

Hazret-i Bahâullah, kendi zuhûru hakkında daha önceki peygamberlerin verdiği haberleri, her yönden zuhûrunu ispat eden kuvvetli deliller olarak kullanmıştır. Daha önceki enbiyâda bulunmayan, hiçbir bahâneye yol vermeyecek sağlam delillerle, kendi zuhûrlarını ispât etmişler ve diğer din mensuplarının itirâz kapılarını kapatmışlardır.

Nasıl ki *Emir Levhi*'nde şöyle buyurmuşlardır: “De ki: Ey ulemâ topluluğu! Bir araya gelin, bir şey üzerinde karar kılın ve onu Rahmân'dan isteyin. O, ‘indinden bir kudret ve saltanatla, istediklerinizi tahakkuk ettirecektir. İmân edin, sakın kâfirlerden olmayın.”

Yüz on yedinci ders

Önceki dersin kalanıdır.

Yine bunun gibi, Rahmân'ın irâdesi, En Yüce Kalem'den, Elvâh-ı Mülûk ve diğer levihlerde, sonradan tahakkuk edecek ve te'vile açık olmayan, sağlam haberler indirmiştir. Bu cümleden, Fransa İmparatoru III. Napoléon'a şu tehditlerde bulunmuştur: “Bu yaptıklarından ötürü, memleketinde işler değişecektir. Yaptıklarının cezası olarak, ülken avucundan çıkacaktır. Kendi nefsinin açık bir hüsrân içinde bulacaksınız. Oradaki bütün halk, şiddetli bir sarsıntıya uğrayacaktır; meğerki bu Emr'in zaferi için ayağa kalkasın ve müstakîm yoldaki Rûh'a tâbi' olasın.”

Elvâh-ı Mülûk, Edirne'de nâzil olmuştur. Napoléon'un zilleti ise, ‘Âlemlerin Maksûdu'nun Sicn-i A'zam'da buldukları sırada vukû'a gelmiştir. Paris'in hükümdârının düştüğü bu zillet ve aşağılanma, Fransa ve sair ülkelerin târihlerinde tafsilâtı bir şekilde anlatılmıştır. Arzû edenler bu kaynaklara mürâca'at edebilirler.

Yüz on sekizinci ders

Önceki dersin kalanıdır

Yine Reis Levhi'nde, ahabâba beşâret ve Sultan Abdülazîz'e inzâr olarak şöyle buyurmuşlardır: “Sen, Allah'ın ufuklarda yaktığı ateşi söndürmeye muktedir olduğunu mu zannediyorsun? O'nun Hak olan nefsine yemin olsun ki, hayır! Keşke 'âriflerden olsaydın... Bilakis, işlediğin iş neticesinde, o ateşin tutuşması arttı. O ateş yakında bütün yeryüzünü ve onun üzerindeki kuşatacaktır. Emir böyle sâdir oldu. Yerdeki ve gökteki kuvvetlerin hiçbiri, O'nun hükmüne karşı gelemez.

“Yakında Sır Ülkesi (Edirne) ve civârı değişecek, Melik'in elinden çıkacak, zelzeleler vukû'a gelecek, feryatlar kopacak, beldelerde fesatlar ortaya çıkacak ve işler değişecektir. Bütün bunlar, zulüm askerlerinin bu esirlere yaptıklarından dolayı ortaya çıkacaktır. İşler o derece değişecek ve şiddet kesbedecek ki, tepeler üzerindeki kum yığınları bile inleyecek, dağlardaki ağaçlar ağlayacak, her şeyden kan akacak, ve insanları, büyük bir ızdırıp içinde kıvrırır göreceksin.”

Bu levih de, Mülûk Sûreleri'nden birisidir ve Edirne'de nâzil olmuştur. Ancak gerçekleşmesi 12 yıl sonra olmuştur. Osmanlı târihlerinde, Sultan Abdülazîz'e âit döneme mürâca'at edilebilir.

Bunun gibi, Kitab-ı Akdes'te, Alman İmparatoru için, Napoléon vak'asından sonra nâzil olmuştur. Buyuruyor: “Ey Ren Nehri'nin kıyıları! Üzerine cezâ kılıçları çekildiğinden dolayı; seni, kanlarla örtülmüş gördük. Senin için, bir kerre daha var. Bugün, açık bir üstünlük içinde olsa da, Berlin'in feryâdını duyuyoruz.”

Vukû'undan önce verilen bu haberler, herkesi şaşırtacak derecede tahakkuk etmiştir. *Nefâhât-ı Reşt* adlı dergide şunlar yazılmıştır: “Berlin'in feryâdını duyuyoruz' âyetinin tahakkuku, 1336 (1918) senesinde gerçekleşmiştir. Alman milletinin o izzeti, serveti, fetihleri, zaferi, kuvveti ve galebesi gitmiş; onların yerini sıkıntı, zillet, çaresizlik ve yıkıntı almıştır. Alman İmparatoru II. Wilhelm kaçmış ve büyük musîbetlere, cihânın ibret alacağı büyük bir zillete uğramıştır. Ülkeleri baştanbaşa Fransız, İngiliz ve Amerikan askerlerince çiğnenmiştir. Bu konuda, Umûmî Cihân Harbi'ni yazan târihlere bakmak yeterlidir.”

Yüz on dokuzuncu ders

Önceki dersin kalanıdır.

Özetle, Hazret-i Bahâullah'ın en büyük âyetler denizinde, mü'minlere beşâret, düşmanlarına inzâr dalgaları vardır. Kurdu Oğlu Levhi'nde ve diğer Mülûk Levhleri'nde, arzın reislerine ve Kitab-ı Akdes'te padişahlara, ulemâya, Tahran, Horasan ve İstanbul halkına hitâb edilmiştir. Bu levihler okunacak olursa, söylenilen gerçekler ortaya çıkar.

Bu Güzel ve Çok Yüksek Erişilmez Zuhûr'da, kitapta zikredilmeyen hârikulâde hâdiselerin yazılması men' edilmiştir. Bundan dolayı, bu sözleri kaleme alan fâni ve bütün Bahâî dostlar, rübûbiyyet ve ubûdiyyetin En Büyük Mazhârı'ndan bizzat görüp müşâhade ettiklerini söylememekte ve kaleme almamaktadır. Yoksa, gerek Hazret-i Cemâl-i Mübârek hakkında, gerek Hazret-i Nokta-i Ûlâ Bâb hakkında ve gerek -zikri dâim olsun- Hazret-i Abdülbahâ hakkında gördüklerimizi yazsak, ciltlerce kitap olurdu. -Allah'ın bahâsı üzerine olsun- Şâir Na'îm ne güzel söylemiştir:

Paris Levhi'ne, Napolyon'a ve

Ülkesinin avucundan nasıl çıktığına bak

لوح پاریس بین و ناپلیون
کز کفش ملک شد چنان بیرون

Levh-i Reis'e, ve Edirne ve diğerlerinin
reisin elinden nasıl çıktığına bak.

بین بلوح رئیس کزید او
رفت بیرون ادرنه و مادون

Levh-i Burhân'ı ve rakşânın (dişi yılanın)* hâlini,
âdilîk denizine nasıl battığını gör.

لوح برهان و خال رقصا بین
که چسان شد غریق بحر الهون

Levh-i İnan'ı ve onun hüsrânını gör.
Bunlar birbirine iki parmak gibi yakındır.

لوح ایران ببین و خسرا نش
چون دو اصبع بهم شده مقرون

Levh-i Akdes'i ve onun 'Ey Tâ (Tahran) şehri!
Sen mahzûn olma' gibi müjdelerini oku.

لوح اقدس بخوان و مزده او
که توای ارض طا مشو محزون

İstanbul ahâlisini ve baykuş seslerini,
oradaki zulüm kürsüsünün ters döndürüldüğünü gör.

معشرالروم بین و صوت البوم
کرسئ ظلم را ببین و ارون

Osmanlı halkının zillete mahkûm edildiğini, Selîm Levhi'nde
Gözyaşlarına kimsenin yardım etmeyeceğini gör.

ذلت روم بین بلوح سلیم
مالکم من معین اذ تبکون

Ren Nehri'nin iki kıyısına cezâ kılıçlarının çekildiğini
ve her tarafta kanlar içinde çırpındığını gör.

باش تا بنگری شواطئ رین
بسیوف جزا طهد در خون

Fitne senesini ve Şedât yılını,
Abdülazîz'in zilletini ve Fuâd (Paşa)'nın ahvâlini gör.

سنه فتنه بین و سال شداد
ذل عبدالعزیز و حال فوآد

* Rakşâ (dişi yılan): Sultânü'ş-Şühedâ ve Mahbûbü'ş-Şühedâ'yı öldürtenlerden birisi olan ve İsfahân'ın Cuma imâmı bulunan Mir Muhammed Hüseyin.

HÂTİME (SON SÖZ)

Bu beş bölüm içinde isbât oldu ki, tabi'atın ötesinde, varlıkları yoktan var eden, mümkünâtı ve tabi'atı ortaya çıkaran, Müş'ir ve Müdrîk Tek Bir Kudret vardır. Tabi'at, bir fabrika gibi, şu'ûr ve irâdesi olmaksızın, o İlâhî Kudret'in emir ve irâdesi altında, boyuna çeşitli unsurların birleşmesi ve çözülmesi ile meşgûldür.

Yine öğrendik ki; O Biricik Efendi'nin ancak eserlerini anlayabiliriz. Yoksa, O En Mukaddes Zât'ın kendisini ve künhünü, ne daha hiçbir kimse anlayabilmiştir, ne de bundan sonra anlayabilir.

Yine kesinlikle kavradık ki din, evhâm ve taklitlerden ibâret değildir. O, insan topluluğunun canıdır, rûhudur, hayâtıdır. Onun koruyucusu ve düzenleyicisidir. İnsanlık topluluğunun en akıllı, en zeki, en âlim ve en hayırseverleri, dinin gerekli olduğuna inanmışlar ve onun devâmının lüzûmunu ve onu saygı göstermenin vâcib olduğunu kabûl etmişlerdir.

Yine sâbit oldu ki, bütün varlıklar, özellikle de insanlar, terbiyeye muhtaçtırlar. İnsan ne kadar âlim ve bilgili olursa, o nispette tabi'at üstü bir terbiyeye ihtiyacı vardır. Çünkü insanlığın kâmil mürebbîsinin, Yüce Yaratıcı'nın seçmiş olduğu bir kimse olması gerektir. Ve yine temeddün ve tedeyyün rûhuna sâhip olmalı, Tanrı tarafından yardıma mazhâr bulunmalıdır.

O mürebbînin eserlerini ve kanıtlarını tanımanın nasıl olacağı ve Hak ve bâtil arasındaki farklar, esâslı bir şekilde ve sâde bir ifâde ile beyân edildi. Bu küllî kanûnlar vâsıtasıyla, Cemâl-i Akdes-i Ebhâ'nın müjdecisi Nokta-i Ülâ Hazretleri'nin ve Hazret-i Bahâullah'ın hak oldukları, güneşten daha parlak ve gündüzden daha açık anlatıldı.

Şimdi, cihândakilerin Biricik Mürebbîsi, Rahmân'ın Sözleri'nin yegâne mübeyyini (açıklayıcısı), *-senâsı yüce olsun-* Hazret-i Abdülbahâ'nın mübârek emirleriyle, En Yüce Yaratıcımız'ın hoş kokularını yaymak maksadıyla sefere çıkıyorum. Bu sebeple, siz muhterem hanım ve bey talebelerime "Allahısमारladık" diyor, gerek sûrî ve gerekse ma'nevî ilim ve fenler tahsîlinde başarılar diliyor, İlâhî Emirle amel etmenizi temenni ediyorum. Hakk'tan o cenâplar için, ve kendim için hüsn-i hâtime (güzel bir son) niyâz ediyorum.

Eğer sağ kalırsam, va'd ettiğim gibi, bu kitabın ikinci cildini tertip etmeye gayret göstereceğim.

* * *

Hatırlatma: Hazret-i Mesîh'in ve Resûl-i Ekrem'in dinlerinin ba'zı mutaassıb din adamları, ikân-ı Şerîf kitabını görüp, Bahâîlerin ortaya koydukları burhânları işittikten sonra; düşmanlık, buğz ve nefretlerinin bir eseri olarak, Eski Ahit ve Yeni

Ahit'ten ibâret bulunan Kitâb-ı Mukaddes'in tercümesi ve ba'zı hadîs ve haberler üzerinde tahrîfâtta bulunmuşlardır.

Meselâ Ahd-i Atîk'in ikinci ve üçüncü kitapları ve Ahd-i Cedîd'in yeni baskıları ile, Fâzıl Hânî'nin eski tercümeleri arasında fark vardır. Yine meselâ Meclîsî'nin Bihârü'l-Envâr'ının XIII. cildindeki bazı hadîs ve haberlerin, yeni tercümelerinde ve Arapça metinlerinde, eskisine aykırı ba'zı farklar mevcûttur. İleride belki başka tahriflerle de karşılaşılabilinecektir. Ehl-i vukûf ile, delil ve burhânla uğraşanların bunu unutmamaları gerekir.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.